

Raport diagnostyczny

**Portret partnerstwa
Razem dla rozwoju**

GINA
DAMASŁAWEK

GINA
JANOWIEC
WIELKOPOLSKI

GINA
KCYNIA

GINA
WAPNO

POWIAT
WĄGROWIECKI

Raport diagnostyczny

**Portret partnerstwa
Razem dla rozwoju**

Raport diagnostyczny

Portret partnerstwa „Razem dla rozwoju”.

Opracowanie

Związek Miast Polskich

Zespół autorski

Wojciech Zarzycki

Kierownik projektu CWD

Jarosław Komża

Projekt „Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego” poprzez bezpośrednie doradztwo ZMP w strategicznym planowaniu rozwoju 38 partnerstw samorządowych, ma na celu popularyzowanie idei partnerstwa międzysamorządowego, wzmocnienie zdolności gmin i powiatów do podejmowania przemyślanej i celowej współpracy oraz planowania kompleksowych przedsięwzięć aktywizujących potencjał obszaru partnerstwa i budujących jego rozwój.

Dzięki współpracy Związku Miast Polskich, samorządów lokalnych i regionalnych oraz Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, dla ponad 370 partnerskich gmin i powiatów z obszarów borykających się z problemami rozwojowymi przygotowywane są diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej, a następnie strategie terytorialne oraz pakiety przedsięwzięć podnoszące jakość życia mieszkańców.

Projekt „Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego” realizowany jest w okresie od września 2020 do marca 2022 roku w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

2021 © Związek Miast Polskich

Skład Partnerstwa

Powiat Wągrowiecki, Gmina Janowiec Wielkopolski, Gmina Kcynia, Gmina Damasławek, Gmina Wapno.

Skład Rady Partnerstwa

Tomasz Kranc – Starosta Wągrowiecki – Przewodniczący Rady Partnerstwa

Leszek Grzeczka – Burmistrz Janowca Wielkopolskiego

Marek Szaruga – Burmistrz Kcyni

Maciej Kędzierski – Wójt Gminy Wapno

Cyprian Wieczorek – Wójt Gminy Damasławek

Skład Grupy Roboczej

Beata Jessa - Koordynator Grupy Roboczej Partnerstwa, Kierownik Wydziału Rozwoju, Inwestycji i Transportu Publicznego. Starostwo Powiatowe w Wągrowcu

Anna Duda-Nowicka - Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury Urząd Miejski w Kcyni

Joanna Dworek – Sekretarz Gminy Damasławek

Marika Kosmowska – Sekretarz Gminy Wapno

Joanna Lubawa- Fura - Kierownik Referatu Infrastruktury i Ochrony Środowiska. Gmina Janowiec Wielkopolski

Spis treści

1. Charakterystyka partnerstwa – informacje ogólne, wewnętrzne powiązania funkcjonalne, wiodące funkcje, obowiązujące polityki rozwoju partnerów	9
1.1. Podstawowe informacje o partnerstwie	9
1.2. Analiza powiązań funkcjonalnych na obszarze partnerstwa oraz określenie wiodących funkcji na obszarze	19
1.2.1. Identyfikowanie powiązań funkcjonalnych na obszarze partnerstwa	19
1.2.2. Podsumowanie	46
1.3. Współpraca z kluczowymi partnerami instytucjonalnymi dysponującymi zasobami, które mogą powiększyć potencjał rozwojowy partnerstwa.	47
1.4. Analiza aktualnych polityk rozwoju gmin/partnerów	57
2. Portret statystyczny obszaru partnerstwa – charakterystyka wskaźnikowa.	61
2.1. Analiza wskaźnikowa w wymiarze ogólnym, gospodarczym, społecznym i środowiskowo przestrzennym.	61
2.2. Analiza wskaźników pogłębionych dla obszaru partnerstwa.	76
2.2.1. Sytuacja demograficzna	76
2.2.2. Usługi społeczne i zdrowotne oraz infrastruktura społeczna na obszarze Partnerstwa	135
2.2.3. Potencjał społeczny obszaru partnerstwa	173
2.2.4. Wymiar gospodarczy	186
2.2.5. Wymiar środowiskowo przestrzenny	234
3. Analiza potencjałów, barier i potrzeb rozwojowych obszaru partnerstwa	260
3.1. Potencjał obszaru partnerstwa	260
3.2. Bariery, problemy, deficyty obszaru Partnerstwa	271
3.3. Determinanty potrzeb rozwojowych obszaru partnerstwa	276
3.4. Kluczowe wyzwania, kierunki strategicznej interwencji i współpracy	280

1. Charakterystyka partnerstwa – informacje ogólne, wewnętrzne powiązania funkcjonalne, wiodące funkcje, obowiązujące polityki rozwoju partnerów

1.1. Podstawowe informacje o partnerstwie

Forma organizacyjna partnerstwa

Partnerstwo jest porozumieniem cywilno - prawnym o nazwie „Umowa o partnerstwie na rzecz realizacji Projektu pt.: „Razem dla rozwoju” z dnia 21 września 2020.

Skład partnerstwa:

- Powiat Wągrowiecki (województwo wielkopolskie);
- Gmina Damasławek (województwo wielkopolskie) - gmina wiejska;
- Gmina Wapno (województwo wielkopolskie) - gmina wiejska;
- Gmina Janowiec Wielkopolski (województwo kujawsko – pomorskie) – gmina miejsko wiejska;
- Gmina Kcynia (województwo kujawsko – pomorskie) – gmina miejsko wiejska.

Informacje geograficzne dotyczące partnerstwa:

Obszar Partnerstwa obejmuje wschodnią część Powiatu Wągrowieckiego i tym samym północno - wschodnią część Województwa Wielkopolskiego tj. Gminę Damasławek i Gminę Wapno oraz Gminę Kcynia (Powiat Nakielski) i Gminę Janowiec Wielkopolski (Powiat Żniński) położone w środkowo - zachodniej części Województwa Kujawsko - Pomorskiego. Całkowity obszar gmin tworzących partnerstwo wynosi 576,6 km², a liczba ludności stanowi 30 428 mieszkańców, w tym:

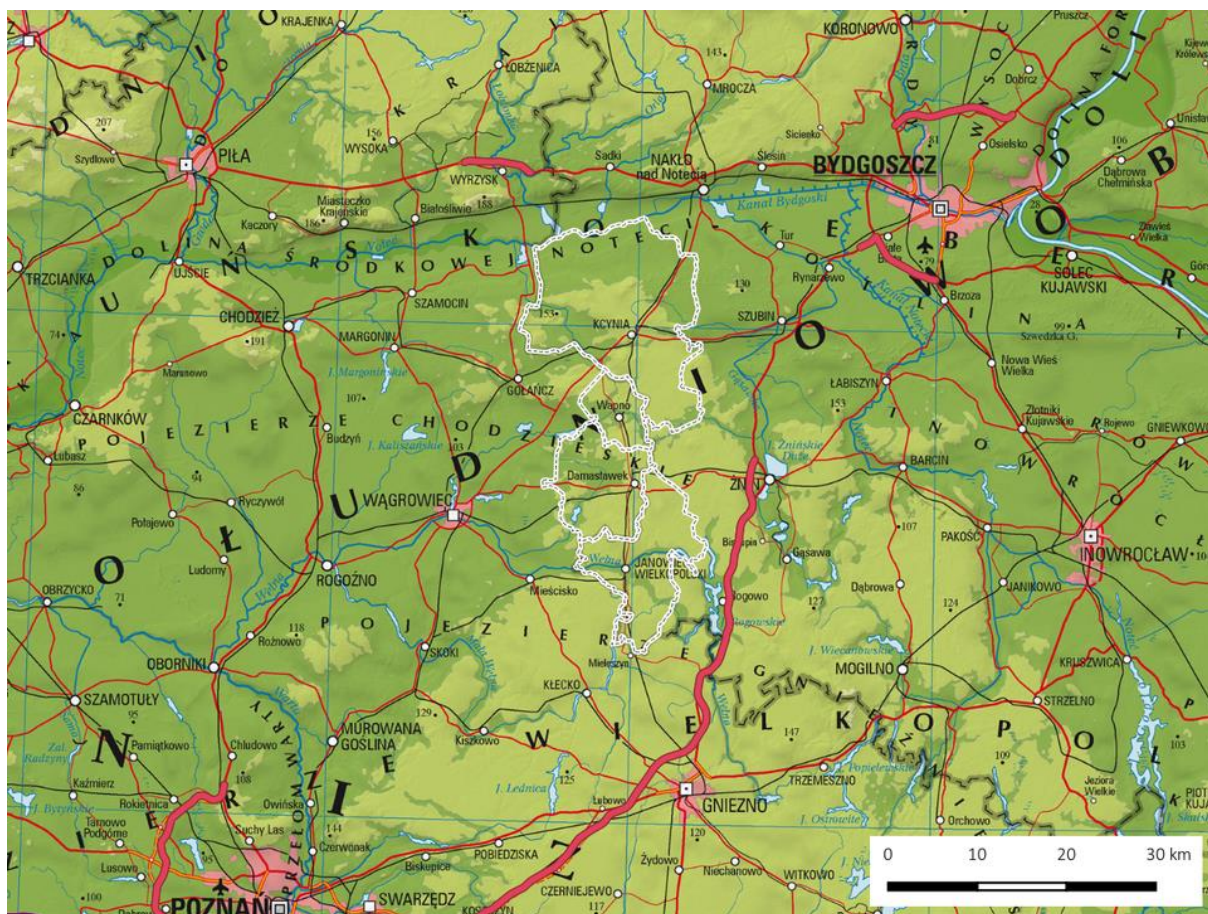
- Gmina Damasławek: obszar 104,7 km², ludność 5 326 osób;
- Gmina Wapno: 44,2 km², ludność 2 987 osób;
- Gmina Kcynia: 297 km², ludność 13 064 osób
- Gmina Janowiec Wielkopolski: 130,7 km², ludność 9 051 osób.

Gminy objęte partnerstwem tworzą zwarty obszar z różnymi powiązaniami funkcjonalnymi:

- Powiązania historyczne. Wszystkie gminy obejmują region kulturowo – etnograficzny Pałuki. Termin Pałuki wywodzi się prawdopodobnie od wyrazu „łuk”, „łęk”, „łęg” oznaczającego trawiastą nizinę pomiędzy gruntami ornymi lub od łukowatego kształtu niewielkich, ale wszechobecnych w tym rejonie wzniesień. Nazwa regionu pojawia się w zapiskach historycznych 23 listopada 1335 roku, gdzie występuje w formie Palukacensi. Obszar Pałuk wyznacza terytorialnie z jednej strony rzeka Noteć, natomiast z drugiej strony rzeka Wełna.
- Powiązania historyczne i turystyczne. Szlak Piastowski jest flagowym przykładem produktu turystycznego o wysokim potencjale kulturowym. To trasa turystyczna przebiegająca przez województwo wielkopolskie i województwo kujawsko - pomorskie. Szlak funkcjonuje, przede wszystkim jako cel wycieczek autokarowych i samochodowych oraz szlak rowerowy;
- Powiązania komunikacyjne. Główną osią komunikacyjną jest droga powiatowa 1580P (Głogowiniec) granica Województwa Wielkopolskiego – Wapno – Damasławek – Dąbrowa - granica Województwa Kujawsko – Pomorskiego (Janowiec Wlkp.), zwana wschodnią ramą komunikacyjną powiatu. Ciąg ten kontynuowany jest dalej drogą powiatową nr 1580P w kierunku Janowca Wlkp. oraz drogą powiatową nr 1580P w kierunku Kcyni. Ciąg drogowy „spina” ze sobą drogę wojewódzką 241 Rogoźno- Tuchola z drogą powiatową Janowiec – Żnin.

- Powiązania społeczno – gospodarcze. Mieszkańcy obszaru partnerstwa realizują wiele aspektów życia społeczno – gospodarczego na jego terenie (praca, nauka, opieka medyczna, edukacja, itd.) w ramach wzajemnego sąsiedztwa.

Ryc. 1. Mapa obszaru Partnerstwa.

11

Historia współpracy partnerstwa

Jednym z najważniejszych doświadczeń Partnerstwa jest współpraca samorządów w ramach Stowarzyszenia Jednostek Samorządu Terytorialnego „Komunikacja” (<http://stowarzyszeniekomunikacja.pl/aktualnosci>). Stowarzyszenie Jednostek Samorządu Terytorialnego „Komunikacja” zostało powołane do życia 4 lipca 2000 roku przez 15 samorządów terytorialnych.

W skład stowarzyszenia wchodzi: Powiat Poznański, Powiat Wągrowiecki, Miasto Poznań, Miasto Wągrowiec, Gmina Wągrowiec, Miasto i Gmina Murowana Goślina, Miasto i Gmina Nakło nad Notecią, Miasto i Gmina Gołańcz, Miasto i Gmina Skoki, Gmina Kcynia, Miasto i Gmina Rogoźno, Gmina Czerwonak, Gmina Wapno, Gmina Damasławek oraz Gmina Mieścisko.

Stowarzyszenie określiło swoje cele:

Lepsza komunikacja poprzez poprawę warunków komunikacyjnych pomiędzy gminami, powiatami i województwami w obrębie województwa wielkopolskiego i kujawsko-pomorskiego.

Tworzenie regionalnych szlaków turystycznych, wodnych, pieszych i rowerowych w celu szybszego, sprawniejszego i bezpieczniejszego przemieszczania się mieszkańców.

Współpraca z Marszałkiem Województwa Wielkopolskiego, Prezydentem Poznania i Marszałkiem Województwa Kujawsko-Pomorskiego w obszarze połączeń komunikacyjnych.

Poszczególne samorządy wchodzące w skład Partnerstwa „Razem dla rozwoju” posiadają różne doświadczenia we współpracy na rzecz rozwoju swojego obszaru:

Powiat Wągrowiecki – oprócz udziału w stowarzyszeniu „Komunikacja”, jest również członkiem Poznańskiej Kolei Metropolitalnej (PKM). To jedno z największych tego typu przedsięwzięć w Polsce i pierwsze wspólne tak duże przedsięwzięcie samorządów. Zasięg Poznańskiej Kolei Metropolitalnej będzie coraz większy, aby usprawniać ruch nie tylko w samej aglomeracji. Do 2021 roku aktywowane będą połączenia z Gniezna, Kościana, Rogoźna, Wronek i Wrześni.

W dniu 16 kwietnia 2018 roku Powiat Wągrowiecki podpisał umowę o udzielenie pomocy w formie dotacji celowej dla Województwa Wielkopolskiego. Powiat

Wągrowiecki oficjalnie włączono w system Poznańskiej Kolei Metropolitalnej. W ramach porozumień Stowarzyszenia Metropolia Poznań, samorządów powiatowych i gminnych z Województwem Wielkopolskim oraz współfinansowania projektu, PKM docelowo uruchomi 9 połączeń liniowych komunikacji kolejowej z Poznaniem. Od 10 czerwca 2018 roku uruchomiono połączenia z Poznaniem na liniach kolejowych do Wągrowca, Nowego Tomyśla, Jarocina i Grodziska. Sukcesywnie do 2021 roku będą uruchamiane następne połączenia z Rogoźnem, Wronkami, Gnieznem, Wrześnią i Kościanem.

Powiat Wągrowiecki prowadzi współpracę z zakresu rozwoju e-usług. Jedną z takich inicjatyw był projekt partnerski pn.: „Cyfryzacja powiatowych zasobów geodezyjnych i kartograficznych powiatów: Czarnkowsko – Trzcieńskiego, Pilskiego, Wągrowieckiego i Złotowskiego”, realizowany w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 – 2020, Oś Priorytetowa 2: Społeczeństwo Informacyjne, Działanie: 2.1 Rozwój elektronicznych usług publicznych, Poddziałanie: 2.1.2 Cyfryzacja geodezyjnych rejestrów publicznych. Głównym beneficjentem Projektu był Powiat Wągrowiecki, natomiast partnerami Projektu: Powiat Czarnkowsko – Trzcieński, Powiat Pilski, Powiat Złotowski. Całkowita wartość Projektu wynosiła 7 078 748,88,01 PLN a jego głównym celem było zwiększenie dostępności stopnia wykorzystania i jakości TiK w zakresie zasobów geodezyjno-kartograficznych w Powiatach: Czarnkowsko-Trzcieńskim, Pilskim, Wągrowieckim i Złotowskim.

Innym partnerskim projektem było przedsięwzięcie „E-urzędy w powiecie wągrowieckim i gnieźnieńskim”, które było realizowane od 01.09.2016 roku do 31.12.2017 roku przez następujące instytucje:

MTD Consulting Marcin Król – Partner wiodący, Gminę Damasławek, Gminę Gołańcz, Gminę Mieścisko, Powiat Wągrowiecki, Gminę Wapno, Gminę Miejską Wągrowiec, Gminę Kiszkowo, Gminę Mieleszyn, Centrum Wspierania Administracji Pro Publico Sp. z o.o. S.K.A

Celem projektu była poprawa efektywności i wzrost jakości świadczenia usług administracyjnych w 8 Urzędach JST z 2 powiatów (wągrowieckiego i gnieźnieńskiego) województwa wielkopolskiego w obszarze: podatków i opłat oraz zarządzania nieruchomościami poprzez integrację i modernizację (SD) i (ESOD), wdrożenie nowoczesnych rozwiązań zarządczych oraz podniesienie kompetencji kadr - w terminie do 31.12.2017 roku.

Innym przedsięwzięciem partnerskim był projekt „E-usług dla mieszkańców Powiatu Wągrowieckiego”, –realizowany w okresie 01.04.2014 do 30.09.2015. Liderem Projektu był również Powiat Wągrowiecki, a partnerami Gmina Miejska Wągrowiec,

Gmina Wągrowiec, Miasto i Gmina Gołańcz, Gmina Mieścisko oraz Gmina Wapno. Głównym celem Projektu była poprawa standardu świadczenia elektronicznych usług publicznych oraz podniesienie poziomu elektronicznej wymiany korespondencji za pomocą platformy ePUAP. Całkowity koszt projektu wyniósł 1,7 mln zł, z czego 85% stanowiły środki pochodzące z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Powiat Wągrowiecki współpracuje także w dziedzinie podniesienia standardu życia na obszarach wiejskich:

Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Dolina Wełny”

Obecny skład Grupy stanowią Gmina Damasławek, Miasto i Gmina Gołańcz, Gmina Kiszkowo, Miasto i Gmina Margonin, Gmina Mieścisko, Miasto i Gmina Rogoźno, Miasto i Gmina Skoki, Gmina Wapno, Gmina Wągrowiec.

Stowarzyszenie „Dolina Wełny” działa jako lokalna grupa działania, będąca partnerstwem trójsektorowym, posiadającym osobowość prawną, nad którą nadzór sprawuje Marszałek Województwa Wielkopolskiego. Organizacyjno – prawna forma stowarzyszenia, jakim jest „stowarzyszenie specjalne”, została wprowadzona do krajowego porządku prawnego przepisami ustawy z dnia 7 marca 2007 roku o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. z 2013 r., poz. 173 j.t.) oraz ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności.

Stowarzyszenie, podczas realizacji działań skupia się na stałej współpracy z gminami członkowskimi. Struktura LGD Stowarzyszenie „Dolina Wełny” funkcjonuje jako trójsektorowe partnerstwo realizowane lokalnie na obszarze wspomnianych już dziewięciu gmin. Realizowane podejście LEADER, wdrożone przez Stowarzyszenie, jest oddolnym podejściem do rozwoju obszarów wiejskich, polegającym na opracowaniu przez lokalną społeczność Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność oraz realizacji wynikających z niej innowacyjnych projektów łączących zasoby ludzkie, naturalne, kulturowe, historyczne, a także wiedzę i umiejętności przedstawicieli trzech sektorów.

Gmina Damasławek – oprócz posiadania statusu członka Stowarzyszenia Jednostek Samorządu Terytorialnego KOMUNIKACJA oraz Stowarzyszenia „Dolina Wełny” <http://www.dolinawełny.pl/>, jest także członkiem Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej. Związek Gmin Wiejskich RP to największa ogólnopolska

organizacja skupiająca gminy wiejskie i miejsko-wiejskie. Związek jest bezpośrednim kontynuatorem tradycji przedwojennej organizacji o tej samej nazwie.

Podstawowym celem Związku jest integracja samorządów wiejskich i rozwiązywanie typowych problemów tego środowiska. <http://www.zgwrp.pl/index.php>

Gmina Damasławek jest również członkiem Stowarzyszenia „Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych” (WOKiSS). Stowarzyszenie Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych (WOKiSS) powstało w czerwcu 1990r. Jest najstarszym oraz największym stowarzyszeniem samorządów w Polsce. Aktualnie zrzesza 272 jednostki lokalne. Celem Stowarzyszenia jest wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz pomoc w podnoszeniu efektywności jednostek samorządu terytorialnego w realizacji zadań publicznych.

Gmina Kcynia – oprócz posiadania statusu członka Stowarzyszenia Jednostek Samorządu Terytorialnego KOMUNIKACJA - jest członkiem Stowarzyszenia Partnerstwo dla Krajny i Pałuk – Lokalnej Grupy Działania (<https://www.rlks.naklo.pl/wazne-dokumenty.html>). Stowarzyszenie swoim działaniem obejmuje obszar gmin powiatu nakielskiego tj. gminy Kcynia, Mroczka, Nakło nad Notecią, Sadki i Szubin.

Stowarzyszenie „Partnerstwo dla Krajny i Pałuk” jest organizacją zarejestrowaną w KRS jesienią 2008 roku, ale proces budowania Partnerstwa w powiecie nakielskim sięga 2001 roku. Wtedy to nieformalna grupa osób zajmujących się zawodowo sprawami wsi zaproponowała lokalnym władzom uruchomienie programu odnowy wsi na skalę powiatu. Była to pierwsza tego typu inicjatywa w Polsce, która w zamyśle inicjatorów miała wychodzić naprzeciw problemom mieszkańców wsi: postępującej biedzie, największemu w województwie bezrobociu, brakowi inicjatyw, lokalnym animozjom pomiędzy gminami krajeńskimi i pałuckimi, animozjom i sporom politycznym. W lutym 2005 roku 25 podmiotów podpisało deklarację „Partnerstwa dla Krajny i Pałuk”. Kolejnym wspólnym przedsięwzięciem było opracowanie i złożenie wniosku o dofinansowanie w ramach I schematu Pilotażowego Programu Leader + (PPL+). Wniosek uzyskał pozytywną akceptację oceniających. Członkowie Partnerstwa dla Krajny i Pałuk w ramach projektu „Łączy nas Noteć” wspólnie opracowali Zintegrowaną Strategię Rozwoju Obszarów Wiejskich dla obszaru powiatu nakielskiego (ZSROW), która nawiązywała do lokalnych zasobów i sformalizowali istniejące Partnerstwo jako Lokalną Grupę Działania przyjmując formę Fundacji (rejestracja w KRS - czerwiec 2006r). Po uzyskaniu dofinansowania w ramach II schematu PPL+ w roku 2007 w ramach kontynuacji projektu „Łączy nas Noteć” wdrożono zapisy ZSROW w życie.

Obecnie Partnerstwo skupia 51 członków (przedstawicieli podmiotów z sektora publicznego, przedstawicieli podmiotów z sektora społecznego, przedstawicieli sektora gospodarczego).

W ostatnich latach dzięki środkom, które pozostają w dyspozycji LGD na terenie gminy Kcynia m.in. wybudowano świetlicę wiejską w Turzynie, wybudowano place zabaw w Dębogórze, Dobieszewie, Palmierowie, Rozstrzębowie, Miastowicach, Mieczkowie, wybudowano biesiadniki wiejskie w Sipiorach i Ludwikowie, rozbudowana została świetlica wiejska w Iwnie, przebudowano i wyremontowano świetlicę w Górkach Zagajnych, dokonano zakupu wyposażenia sali audytoryjno-ćwiczeniowej GCKiB w Kcyni oraz jej remontu. Zarząd Stowarzyszenia „Partnerstwo dla Krajny i Pałuk” przyznaje co roku Stypendium „Młody Talent Krajny i Pałuk”, z którego korzystają także uczniowie z Gminy Kcynia. Poza tym Partnerstwo realizuje także projekt Ekomuzeum Doliny Noteci, które zrzesza atrakcje turystyczne oddziałujące na wszystkie zmysły turysty, który usłyszy, zobaczy, poczuje, posmakuje i dotknie. Kluczowym zasobem w budowaniu Ekomuzeum Doliny Noteci są zasoby przyrodnicze, geograficzne, kulinarne i kulturowe Doliny Noteci. Ekomuzeum Doliny Noteci. Do tej sieci z gminy Kcynia należy m.in. Gospodarstwo Pasieczne Tomasz Stanek, GCKiB, P.P.U.H. Grewling kcyńska wytwórnia musztardy.

Ponadto Gmina Kcynia jest członkiem Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz (<https://metropoliabydgoszcz.pl/>). Stowarzyszenie tworzą Miasto Bydgoszcz, Powiat Bydgoski i Powiat Nakielski, Gminy Barcin, Białe Błota, Dąbrowa Chełmińska, Dobrcz, Kcynia, Koronowo, Łabiszyn, Mroczka, Nakło nad Notecią, Nowa Wieś Wielka, Osielsko, Pruszcz, Sicienko, Solec Kujawski, Szubin, Rojewo i Żnin. Celem Stowarzyszenia jest wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz współpraca i wzajemne wspieranie się członków stowarzyszenia we wspólnych działaniach, których celem jest rozwój obszaru stowarzyszenia, a także wzrost jakości życia mieszkańców. Celem stowarzyszenia jest również prowadzenie działań na rzecz utworzenia związku metropolitalnego.

Gmina Kcynia ma również podpisaną umowę partnerską z niemiecką gminą Doberlug-Kirchhain. Więcej o tym na stronie <http://www.kcynia.pl/wspolpraca-zagraniczna.html>.

Gmina Kcynia jest także członkiem stowarzyszenia pod nazwą Unia Miasteczek Polskich. Gmina przystąpiła na mocy Uchwały Nr VII/64/2019 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 21 lutego 2019 r. Celami stowarzyszenia jest m.in. wspieranie idei samorządności lokalnej oraz podejmowanie działań przyczyniających się do gospodarczego i kulturowego rozwoju gmin - miasteczek.

Gmina Kcynia należy także do związku międzygminnego pod nazwą Związek Gmin Kcynia, Nakło, Szubin powołanego w celu prowadzenia gospodarki odpadami komunalnymi.

Gmina Wapno – Gmina posiada statusu członka Stowarzyszenia Jednostek Samorządu Terytorialnego KOMUNIKACJA oraz Stowarzyszenia „Dolina Wełny” (<http://www.dolinawelny.pl/>) W 2019 roku Gmina pozyskała środki w wysokości 20 000,00 zł na zakup namiotu oraz nagłośnienia w ramach umowy o powierzenie grantu zawartej ze Stowarzyszeniem „Dolina Wełny”. Gmina jest także członkiem Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej oraz Stowarzyszenia „Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych” (WOKiSS). Będąc członkiem Stowarzyszenia WOKiSS, Gmina Wapno podnosi swoją efektywność korzystając ze szkoleń oraz usług doradczych oferowanych przez Stowarzyszenie.

Gmina Janowiec Wielkopolski – jest członkiem „Lokalnej Grupy Działania „Pałuki – Wspólna Sprawa”. To stowarzyszenie działające na obszarze Powiatu Żnińskiego, któremu przyświeca idea partnerstwa pomiędzy sektorem społecznym, publicznym i gospodarczym. Obecnie członkami Stowarzyszenia jest sześć samorządów gminnych z terenu Powiatu Żnińskiego. Stowarzyszenie to powołało lokalną grupę działania (LGD), która odpowiadała na obszarze swojego działania za dystrybucję środków w ramach niektórych działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 oraz 2014-2020. Obok pozyskiwania środków finansowych jest to organizacja odpowiedzialna za aktywizację obszarów wiejskich, za zmianę sposobu myślenia mieszkańców tych terenów oraz zmianę postrzegania wsi przez społeczeństwo. W działalności LGD aktywnie uczestniczą także przedsiębiorcy, rolnicy, przedstawiciele stowarzyszeń, klubów sportowych, zespołów ludowych, kół gospodyń wiejskich. Gmina Janowiec Wielkopolski za pośrednictwem LGD wnioskowała o dofinansowanie zadań inwestycyjnych oraz aktywizujących lokalną społeczność. W 2018 roku pozyskała w ten sposób środki na zadanie pn.: Stworzenie bazy rekreacyjnej nad jeziorem Łopienno w miejscowości Laskowo Gmina Janowiec Wielkopolski.

Gmina Janowiec Wielkopolski należy również do Kujawsko - Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia Salutaris. Jest to zrzeszenie kujawsko - pomorskich samorządów, które dysponuje Funduszem Solidarnościowym - czyli instrumentem doraźnej, szybkiej pomocy finansowej dla gmin i powiatów dotkniętych skutkami klęsk żywiołowych lub katastrofami. Cel działalności organizacji to wzajemna pomoc w likwidowaniu skutków zdarzeń kryzysowych, które zagrażają życiu lub zdrowiu ludzi albo znacząco wpływają na pogorszenie warunków bytowych mieszkańców. Chodzi o różnego rodzaju katastrofy naturalne, między innymi powodzie, susze, wichury, pożary, awarie techniczne, a także zamachy terrorystyczne. Fundusz

tworzony jest ze składek 29 członków stowarzyszenia. Gmina Janowiec Wielkopolski przystąpiła do tego Stowarzyszenia w 2016 roku.

Ponadto Gmina Janowiec Wielkopolski jest członkiem Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Wielkopolski. To jedna z największych regionalnych organizacji jednostek samorządu terytorialnego Rzeczypospolitej Polskiej. Działa od 1991 roku i obecnie skupia 111 gmin i 14 powiatów z terenu Wielkopolski i nie tylko. Stowarzyszenie to działa na rzecz integracji poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego. Stanowi forum wymiany doświadczeń i inicjatyw skierowanych na rozwój samorządów. Gmina Janowiec Wielkopolski jest członkiem tego Stowarzyszenia od 2003 roku.

Dzięki wspólnemu udziałowi powiatu i gmin wchodzących w skład partnerstwa ww. organizacjach czy projektach, podmioty te zyskały duże doświadczenie we wspólnej pracy i działaniu w wielu aspektach np. komunikacja, e-usługi, usługi społeczne, co stanowi podwalinę do rozwijania dalszej współpracy mającej na celu rozwój obszaru Partnerstwa.

1.2. Analiza powiązań funkcjonalnych na obszarze partnerstwa oraz określenie wiodących funkcji na obszarze

1.2.1. Identyfikowanie powiązań funkcjonalnych na obszarze partnerstwa

Powiązania funkcjonalno-przestrzenne na obszarze Partnerstwa

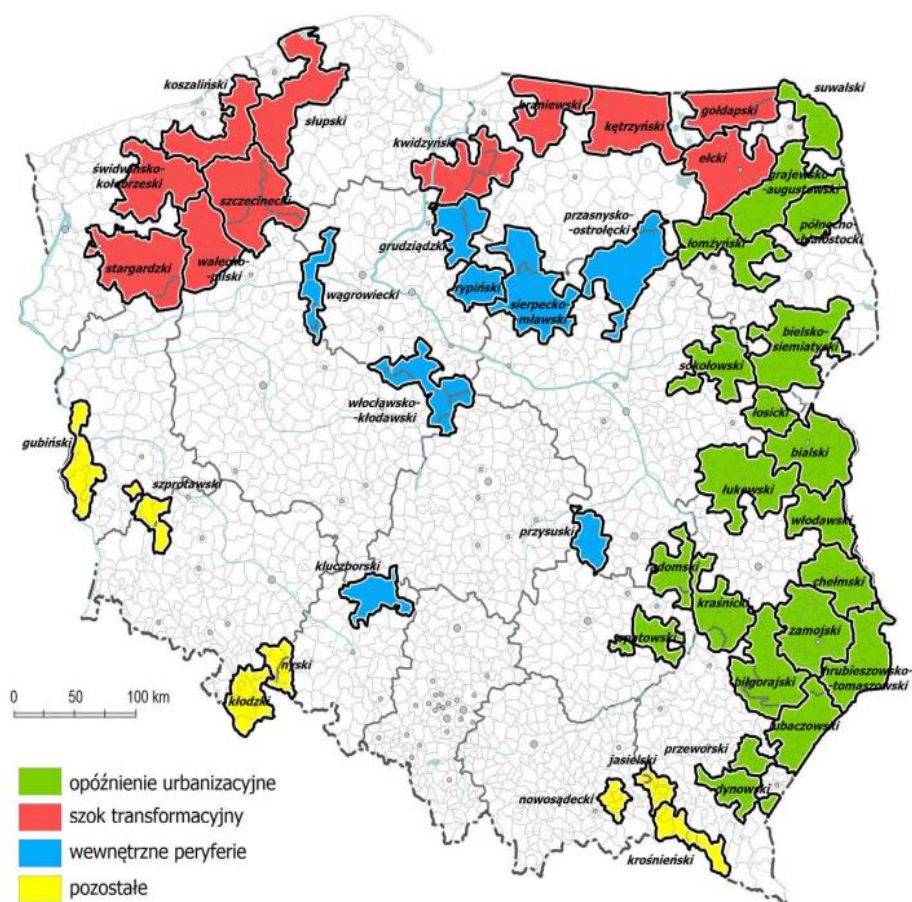
W sieci jednostek osadniczych źródłami czynników wzrostu, oprócz miast o znaczeniu regionalnym i subregionalnym, są ośrodki lokalne. Pełnią one rolę uzupełniającą w stosunku do ośrodków subregionalnych. Oferują usługi publiczne podstawowe i ponadlokalne, w szczególności w zakresie edukacji, kultury, transportu publicznego, usług teleinformatycznych oraz administracyjnych. Ośrodki te mają szczególne znaczenie dla obszarów wiejskich przede wszystkim jako miejsca koncentracji i tworzenia funkcji pozarolniczych, aktywizujących te tereny oraz stanowią dla nich główny rynek pracy. Ośrodki lokalne składające się na obszar funkcjonalny zostały wyznaczone w oparciu o dwa kryteria. Pierwszym z nich jest kryterium ludnościowe, zaliczające do ośrodków lokalnych miasta poniżej 50 tys. mieszkańców. Natomiast drugim jest kryterium administracyjne, kwalifikujące ośrodki miejskie będące siedzibą powiatu jako posiadające większe zdolności dyfuzji rozwoju gospodarczego, niż pozostałe jednostki miejskie stanowiące jedynie zaplecze rozwoju obszarów wiejskich.

W przypadku Partnerstwa „Razem dla rozwoju” obszar funkcjonalny spełnia kryterium ludnościowe. W przypadku kryterium administracyjnego, Partnerstwo wychodzi poza ramy administracyjne, ponieważ gminy, które tworzą partnerstwo położone są na terenie trzech powiatów a tylko Powiat Wągrowiecki jest członkiem partnerstwa. Samorządy usytuowane są również w dwóch województwach: wielkopolskim i kujawsko pomorskim.

Wyjście partnerstwa poza tradycyjny schemat administracyjny podyktowany jest marginalizacją tego obszaru zarówno w województwie kujawsko pomorskim jak i wielkopolskim.

Profesor Przemysław Śleszyński, w typologii obszarów problemowych, wskazał obszar odpowiadający położeniu Partnerstwa na rzecz Rozwoju jako „wewnętrzne peryferie”

Ryc. 2. Typologia podobszarów problemowych.

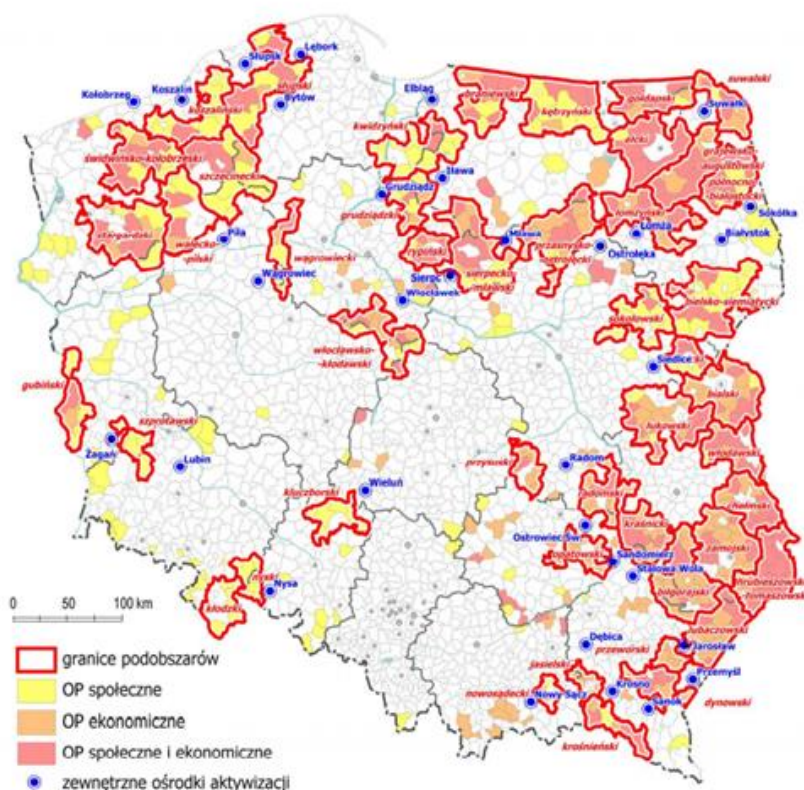

Źródło: Śleszyński P., Bański J., Degórski M., Komornicki T., 2017a, Delimitacja obszarów strategicznej interwencji państwa: obszarów wzrostu i obszarów problemowych, *Prace Geograficzne*, 260, IGiPZ PAN, Warszawa, 295 s (zaktualizowane w 2018 r.: Śleszyński P., Goch K., Bański J., Degórski M., Herbst M., Komornicki T., Mazur M., Płoszaj A., Smętkowski M., Więckowski M., Wiśniewski R., Goliszek S., Szejgiec Kolenda B., Zielińska B., 2018, *Diagnoza obszarów problemowych w Polsce*, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych UW (EUROREG), opracowanie wykonane dla Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, Warszawa).

Podobszary tzw. peryferii wewnętrznych są położone na obrzeżach aktualnych granic województw. Najbardziej prawdopodobnym czynnikiem ich kryzysu jest zła dostępność przestrzenna (czasowa, komunikacyjna) do ośrodków wojewódzkich, determinująca brak możliwości efektywnego korzystania z bodźców rozwojowych, generowanych przez duże ośrodki miejskie. Dane migracyjne pokazują, że właśnie z tego typu obszarów nastąpił silniejszy odpływ ludności po reformie administracyjnej 1999 r. względem innych obszarów (Śleszyński i in. 2017, 2018)

W tym samym opracowaniu, prof. Śleszyński wskazał obszar, na którym leży Partnerstwo jako obszar problemowy (OP) dotyczący sfery społecznej jak i ekonomicznej¹:

Ryc. 3. Obszary problemowe określone przez prof. Śleszyńskiego.

Źródło: Śleszyński P., Bański J., Degórski M., Komornicki T., 2017a, Delimitacja obszarów strategicznej interwencji państwa: obszarów wzrostu i obszarów problemowych, *Prace Geograficzne*, 260, IGiPZ PAN, Warszawa, 295 s (zaktualizowane w 2018 r.: Śleszyński P., Goch K., Bański J., Degórski M., Herbst M., Komornicki T., Mazur M., Płoszaj A., Smętkowski M., Więckowski M., Wiśniewski R., Goliszek S., Szejgiec Kolenda B., Zielińska B., 2018, *Diagnoza obszarów problemowych w Polsce*, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych UW (EUROREG), opracowanie wykonane dla Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, Warszawa).

¹ Klasyfikacja funkcjonalna gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego (Prof. Przemysław Śleszyński, Prof. Tomasz Komornicki, 2016)

Należy zwrócić uwagę, że zewnętrznym ośrodkiem aktywizacji jest Wągrowiec a więc zarówno miasto Wągrowiec jak i Powiat Wągrowiecki.

Uwarunkowania przestrzenne Partnerstwa.

Gmina Wapno i Damasławek położone są na terenie powiatu wągrowieckiego i na terenie województwa wielkopolskiego. Miasto i Gmina Kcynia położona jest na terenie powiatu nakielskiego, w województwie kujawsko – pomorskim. Gmina Janowiec Wielkopolski leży w powiecie żnińskim. Siedziby gmin partnerstwa leżą na peryferiach województw, ale we względnie podobnej odległości od kluczowych miast dla członków partnerstwa:

Tabela 1. Odległości gmin Partnerstwa do kluczowych miast.

Odległość w kilometrach (drogi publiczne)	Wapno	Damasławek	Kcynia	Janowiec Wielkopolski
Wągrowiec	25,0	22,2	29,0	23,7
Nakło nad Notecią	30,7	39,0	19,6	48,7
Żnin	21,0	16,1	28,7	19,8
Piła	72,8	81,1	63,8	84,6
Gniezno	45,5	37,2	56,6	27,5
Bydgoszcz	65,1	57,7	41,5	65,4
Poznań	84,0	74,4	89,0	66,0

Źródło: opracowanie własne

Teren partnerstwa leży stosunkowo blisko drogi krajowej nr 10 (północ partnerstwa – tj. miasto i gmina Kcynia). Droga nie ma statusu ekspresowej.

Od strony zachodniej Partnerstwo ma dobry dostęp do drogi S5 (gmina Janowiec Wielkopolski). Pozwala to na włączenie się w istniejącą sieć dróg ekspresowych i autostrad. Część drogi S5 jest jednak nieukończona co znacząco utrudnia dojazd do Bydgoszczy i dalej do autostrady A1.

Ryc. 4. Główne drogi ekspresowe i autostrady położone wokół obszaru Partnerstwa „Razem dla rozwoju”

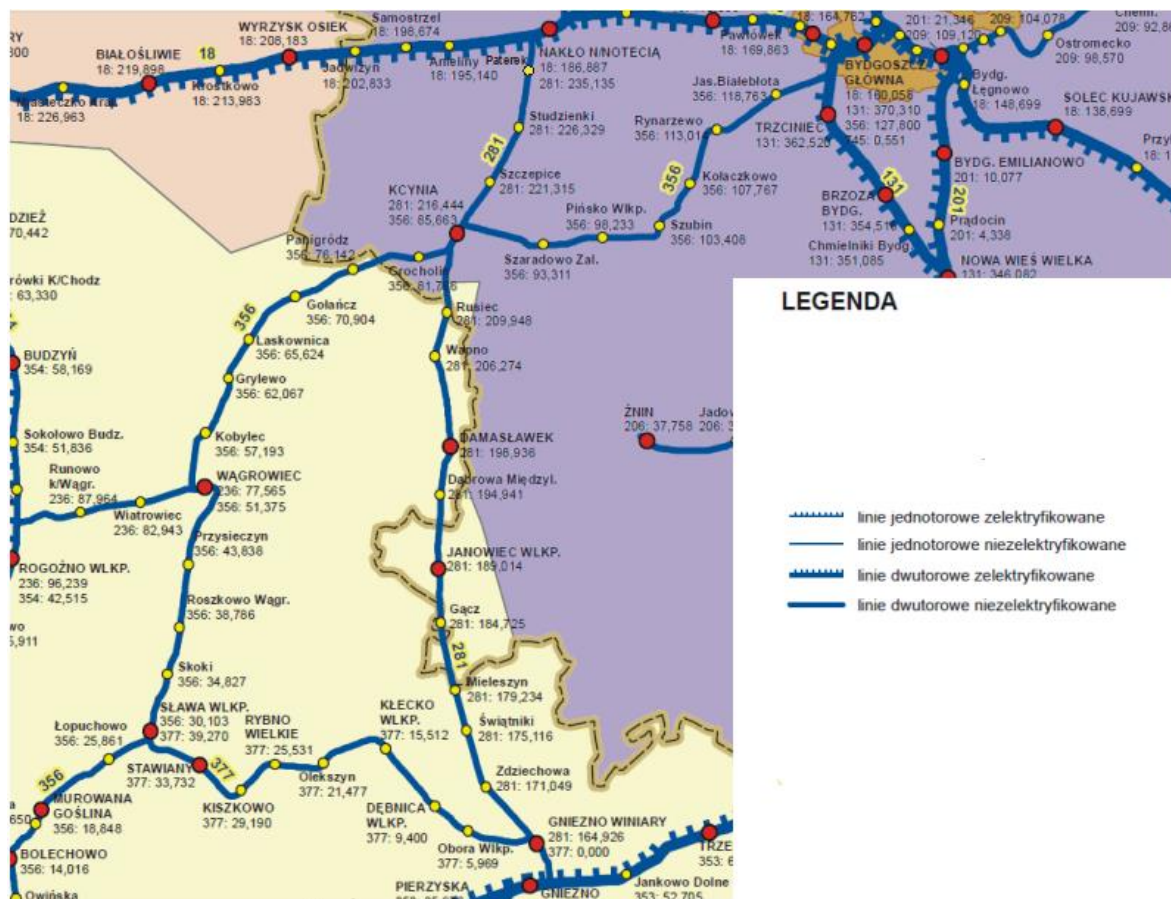
LEGENDA:

- odcinki istniejące
- odcinki w realizacji
- odcinki w przetargu
- odcinki w przygotowaniu ujęte w limicie finansowym
- odcinki w przygotowaniu spoza limitu finansowego
- odcinki w przygotowaniu przeznaczone do realizacji w formule PPP
- obwodnice w przygotowaniu w ramach Programu 100 Obwodnic

Źródło: <https://leftlane.pl/2020/03/11/aktualna-mapa-budowy-nowych-drog-i-obwodnic-w-polsce-2020/>

Sieć kolejowa na terenie partnerstwa to głównie linia 281 (Nakło nad Notecią - Kcynia- Wapno- Damasławek- Janowiec Wielkopolski- Gniezno), która aktualnie służy tylko do przewozów towarowych. Jej funkcjonowanie w czasach przewozów pasażerskich znacząco wpływało na powiązania funkcjonalne partnerstwa.

Ryc. 5. Sieć kolejowa w obszarze Partnerstwa „Razem dla rozwoju”

Źródło: PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. - <http://www.plk-sa.pl/biuro-prasowe/mapy/>

Ważnym postulatem stawianym przez mieszkańców jest otwarcie linii 281 co umożliwiłoby połączenie z Gnieznem i Bydgoszczą a w konsekwencji dostęp do usług społecznych i rynku pracy.

Podobna sytuacja związana jest z linią kolejową 356 która funkcjonuje dla przewozów pasażerskich tylko z Wągrowca do Gołańczy. Dalej nie ma możliwości przejazdu do Kcyni i Bydgoszczy.

Gminy tworzące partnerstwo są położone na terenie trzech powiatów: węgrowskiego, nakielskiego i żnińskiego. Miasta powiatowe są ważnymi miejscowościami w układzie funkcjonalno-przestrzennym partnerstwa.

Matryca bilansu usług na obszarze Partnerstwa.

Posługując się matrycą bilansu usług (narzędzie Związku Miast Polskich) zbadano gminy tworzące partnerstwo. Celem zastosowania matrycy było zebranie danych nt. przepływów usług publicznych i rynkowych między jednostkami partnerstwa oraz między partnerstwem i jego otoczeniem.

Zapytano przedstawicieli gmin² zarówno o to czy mieszkańcy wyjeżdżają poza jej teren w celu skorzystania z usługi jak również czy mieszkańcy innych gmin przyjeżdżają do danej gminy w celu skorzystania z usługi.

Zanalizowano następujące usługi: Żłobki (placówki opiekuńczo-wychowawcze), Przedszkola, Szkoły podstawowe, Szkoły ogólnokształcące, Technika, Szkoły branżowe i zawodowe, Szkoły specjalne, Szkoły policealne, Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji, Szkoły wyższe, Podstawowa opieka zdrowotna, Specjalistyczna opieka zdrowotna (w tym szpitale), Dzielne domy pobytu dla osób starszych, Całodobowe domy opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych, Placówki opiekuńcze dla dzieci i młodzieży, Kino, Teatr, Wydarzenia z zakresu kultury wysokiej (wystawy, koncerty m. klasycznej, itp.), Wydarzenia z zakresu pop-kultury (gł. stałe i cykliczne i masowe), Biblioteki / księgarnie, sklepy z art. kulturalnymi (płyty, reprodukcje.), Kulturowanie tradycji (muzea, izby pamięci, archiwa), Zajęcia artystyczne (koła, sekcje, kluby, chór, zespół taneczny, orkiestra itp.), Zajęcia sportowe (kluby, sekcje), Miejsca uprawiania sportu i rekreacji, Imprezy i wydarzenia sportowe (stadion, lodowisko, hala sportowa), Odbiór odpadów komunalnych (wysypisko, PSZOK), Komisariat policji, Straż pożarna (zawodowa), Pogotowie ratunkowe, Cmentarze, usługi funeralne, Udział w obrzędach religijnych, Realizacja pasji w stowarzyszeniach i grupach nieformalnych, Aktywności społeczna (wolontariat, organizacje pozarządowe i polityczne), Dworzec autobusowy, Stacja kolejowa, Usługi administracyjne gminne, Usługi administracyjne powiatowe, Usługi administracyjne specjalne (US, ZUS/KRUS, ARiMR itp.), Sąd i prokuratura, Zakupy: podstawowe artykuły gosp. domowego i żywność, Zakupy artykułów przemysłowych, odzież, AGD, MEBLI, Handel hurtowy, Drobne usługi naprawcze (szewc, krawiec, naprawa AGD itp.), Usługi typu "beauty" (fryzjer, kosmetyczka, spa itp.), Usługi

² Analizę przeprowadzono na podstawie opinii JST wchodzących w skład Partnerstwa oraz badań sondażowych mieszkańców Partnerstwa wg autorskiej metody opracowanej przez Związek Miast Polskich.

weterynaryjne, Usługi finansowe i ubezpieczeniowe, Usługi prawne, księgowe, projektowe, techniczne, Usługi marketingowe - promocyjne, plastyczne, drukarskie itp. Usługi teleinformacyjne (media, internet, oprogramowanie), Usługi pocztowe i kurierskie, Usługi zw. z rynkiem nieruchomości (pośrednictwo, zarządzanie), Usługi budowlane, remontowe, naprawcze, Naprawa sprzętów, maszyn, pojazdów, Usługi transportowe i gospodarka magazynowa, Usługi związane z zakwaterowaniem (hotele, motele, agroturystyka), Usługi związane z gastronomią (restauracje, puby, kawiarnie, bary), RYNEK PRACY, Oferty pracy wymagające wysokich kwalifikacji, Oferty pracy niewymagające wysokich kwalifikacji, Prace sezonowe w rolnictwie, Prace sezonowe poza rolnictwem (np. turystyka, przetwórstwo), Doradztwo i pośrednictwo zawodowe, poszukiwanie pracy, usługi wsparcia przedsiębiorczości (w tym doradcze i szkoleniowe).

W przypadku gminy **Damasławek**, analizując 60 rodzajów usług można zaobserwować, że:

- 30 rodzajów usług określono jako „zrównoważony bilans usług” co oznacza, że tyle samo osób wyjeżdża po dany rodzaj usługi jak i tyle samo osób przyjeżdża po dany rodzaj usługi do gminy. Są to takie usługi jak: żłobki (placówki opiekuńczo-wychowawcze), przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły branżowe i zawodowe, podstawowa opieka zdrowotna, dzienne domy pobytu dla osób starszych, całodobowe domy opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych, placówki opiekuńcze dla dzieci i młodzieży, zajęcia artystyczne (koła, sekcje, kluby, chór, zespół taneczny, orkiestra itp.), zajęcia sportowe (kluby, sekcje), miejsca uprawiania sportu i rekreacji, imprezy i wydarzenia sportowe (stadion, lodowisko, hala sportowa), odbiór odpadów komunalnych (wysypisko, PSZOK), straż pożarna (zawodowa), cmentarze, usługi funeralne, udział w obrzędach religijnych, realizacja pasji w stowarzyszeniach i grupach nieformalnych, aktywności społeczna (wolontariat, organizacje pozarządowe i polityczne), usługi administracyjne gminne, zakupy (podstawowe artykuły gosp. domowego i żywność), drobne usługi naprawcze (szewc, krawiec, naprawa AGD itp.), usługi weterynaryjne, usługi marketingowe - promocyjne, plastyczne, drukarskie itp., usługi pocztowe i kurierskie, naprawa sprzętów, maszyn, pojazdów, oferty pracy wymagające wysokich kwalifikacji, prace sezonowe w rolnictwie, prace sezonowe poza rolnictwem (np. turystyka, przetwórstwo), doradztwo i pośrednictwo zawodowe, poszukiwanie pracy, usługi wsparcia przedsiębiorczości (w tym doradcze i szkoleniowe).

- 18 rodzajów usług określono jako „przewaga importu usług” co oznacza, że duża część mieszkańców korzysta z danej usługi poza gminą. W przypadku gminy

Damaśławek mieszkańcy wyjeżdżają po następujące usługi: szkoły branżowe i zawodowe, szkoły policealne oraz lokalne ośrodki wiedzy i edukacji, teatr, wydarzenia z zakresu kultury wysokiej (wystawy, koncerty muzyki klasycznej, itp.), wydarzenia z zakresu pop-kultury, biblioteki oraz księgarnie a także sklepy z artykułami kulturalnymi (np. płyty, reprodukcje), komisariat policji, dworzec autobusowy, handel hurtowy, usługi typu „beauty” (np. fryzjer, kosmetyczka, spa), usługi finansowe i ubezpieczeniowe, usługi prawne i księgowe, usługi budowlane i remontowe, usługi transportowe i magazynowe, usługi związane z zakwaterowaniem (hotele, agroturystyka), usługi związane z gastronomią (restauracje, puby, kawiarnie, bary), oferty pracy nie wymagające wysokich kwalifikacji.

- 12 rodzajów usług określono jako „silna przewaga importu usług” co oznacza, że duża część mieszkańców korzysta z danej usługi poza gminą a stosunkowo mało osób lub wcale przyjeżdża po tą usługę do gminy. W przypadku gminy Damaśławek mieszkańcy często wyjeżdżają po następujące usługi: szkoły specjalne, szkoły wyższe, specjalistyczna opieka zdrowotna (w tym szpitale), kina, kultywowanie tradycji (muzea, izby pamięci, archiwa), pogotowie ratunkowe, stacja kolejowa, usługi administracyjne powiatowe, usługi administracyjne specjalne (US, ZUS/KRUS, ARiMR), Sąd i prokuratura, zakupy artykułów przemysłowych (odzież, AGD, mebla), usługi związane z rynkiem nieruchomości (pośrednictwo, zarządzanie).

W przypadku mieszkańców Damaśławka, deklarowano w pierwszej kolejności, korzystanie z usług poza własną gminą na obszarze poza partnerstwem. Prawdopodobnie w miastach powiatowych i wojewódzkich. W drugiej kolejności wskazywano na korzystanie z usług w Janowcu Wielkopolskim i rzadziej w Wapnie.

W przypadku gminy **Wapno**, analizując 60 rodzajów usług można zaobserwować, że:

- 11 rodzajów usług określono, jako „zrównoważony bilans usług” co oznacza, że tyle samo osób wyjeżdża po dany rodzaj usługi, jak i tyle samo osób przyjeżdża po dany rodzaj usługi do gminy. Były to takie usługi jak: przedszkola, szkoły podstawowe, podstawowa opieka zdrowotna, dzienne domy pobytu dla osób starszych, całodobowe domy opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych, odbiór odpadów komunalnych, cmentarz i usługi funeralne, udział w obrzędach religijnych, usługi administracyjne gminne, zakupy podstawowe (artykuły gospodarstwa domowego i żywność), usługi marketingowe (promocyjne, plastyczne, drukarskie).

- 15 rodzajów usług określono jako „przewaga importu usług” co oznacza, że duża część mieszkańców korzysta z danej usługi poza gminą. Były to takie usługi jak:

biblioteki / księgarnie, sklepy z art. kulturalnymi (płyty, reprodukcje.), zajęcia sportowe (kluby, sekcje), miejsca uprawiania sportu i rekreacji, imprezy i wydarzenia sportowe (stadion, lodowisko, hala sportowa), realizacja pasji w stowarzyszeniach i grupach nieformalnych, aktywności społeczna (wolontariat, organizacje pozarządowe i polityczne), dworzec autobusowy, usługi typu "beauty" (fryzjer, kosmetyczka, spa itp.), usługi finansowe i ubezpieczeniowe, usługi pocztowe i kurierskie, usługi budowlane, remontowe, naprawcze, naprawa sprzętów, maszyn, pojazdów, usługi transportowe i gospodarka magazynowa, usługi związane z gastronomią (restauracje, puby, kawiarnie, bary), oferty pracy nie wymagające wysokich kwalifikacji.

- 35 rodzajów usług określono jako „silna przewaga importu usług” co oznacza, że duża część mieszkańców korzysta z danej usługi poza gminą a stosunkowo mało osób lub wcale przyjeżdża po tę usługę do gminy. W przypadku gminy Wapno mieszkańcy często wyjeżdżają po następujące usługi: żłobki (placówki opiekuńczo-wychowawcze), szkoły ogólnokształcące, technika, szkoły branżowe i zawodowe, szkoły specjalne, szkoły policealne, szkoły wyższe, specjalistyczna opieka zdrowotna (w tym szpitale), placówki opiekuńcze dla dzieci i młodzieży, kino, teatr, wydarzenia z zakresu kultury wysokiej (wystawy, koncerty m. klasycznej, itp.), wydarzenia z zakresu pop-kultury (gł. stałe i cykliczne i masowe), kultywowanie tradycji (muzea, izby pamięci, archiwa), zajęcia artystyczne (koła, sekcje, kluby, chór, zespół taneczny, orkiestra itp.), komisariat policji, straż pożarna (zawodowa), pogotowie ratunkowe, stacja kolejowa, usługi administracyjne powiatowe, usługi administracyjne specjalne (US, ZUS/KRUS, ARiMR itp.), sąd i prokuratura, zakupy artykułów przemysłowych (odzieży, AGD, mebli), handel hurtowy, drobne usługi naprawcze (szewc, krawiec, naprawa AGD itp.), usługi weterynaryjne, usługi prawne, księgowe, projektowe, techniczne, usługi teleinformacyjne (media, internet, oprogramowanie), usługi zw. z rynkiem nieruchomości (pośrednictwo, zarządzanie), usługi związane z zakwaterowaniem (hotele, motele, agroturystyka), oferty pracy wymagające wysokich kwalifikacji, prace sezonowe w rolnictwie, prace sezonowe poza rolnictwem (np. turystyka, przetwórstwo), doradztwo i pośrednictwo zawodowe, poszukiwanie pracy, usługi wsparcia przedsiębiorczości (w tym doradcze i szkoleniowe).

W przypadku Gminy **Kcynia**, analizując 60 rodzajów usług można zaobserwować, że:

- 34 rodzajów usług określono jako „zrównoważony bilans usług” co oznacza, że tyle samo osób wyjeżdża po dany rodzaj usługi jak i tyle samo osób przyjeżdża po dany rodzaj usługi do gminy. Były to takie usługi jak: żłobki (placówki opiekuńczo-wychowawcze), przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły branżowe i zawodowe,

szkoły specjalne, szkoły policealne, lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji, podstawowa opieka zdrowotna, dzienne domy pobytu dla osób starszych, całodobowe domy opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych, zajęcia artystyczne (koła, sekcje, kluby, chór, zespół taneczny, orkiestra itp.), zajęcia sportowe (kluby, sekcje), odbiór odpadów komunalnych (wysypisko, PSZOK), komisariat policji, straż pożarna (zawodowa), pogotowie ratunkowe, cmentarze, usługi funeralne, udział w obrzędach religijnych, realizacja pasji w stowarzyszeniach i grupach nieformalnych, aktywności społeczna (wolontariat, organizacje pozarządowe i polityczne), dworzec autobusowy, stacja kolejowa, usługi administracyjne gminne, zakupy (podstawowe artykuły gosp. domowego i żywność), drobne usługi naprawcze (szewc, krawiec, naprawa AGD itp.), usługi typu "beauty" (fryzjer, kosmetyczka, spa itp.), usługi weterynaryjne, usługi finansowe i ubezpieczeniowe, usługi prawne, księgowe, projektowe, techniczne, -usługi teleinformacyjne (media, internet, oprogramowanie), usługi pocztowe i kurierskie, usługi budowlane, remontowe, naprawcze, naprawa sprzętów, maszyn, pojazdów, -usługi transportowe i gospodarka magazynowa, prace sezonowe w rolnictwie.

- 11 rodzajów usług określono jako „przewaga importu usług” co oznacza, że duża część mieszkańców korzysta z danej usługi poza gminą. Były to takie usługi jak: szkoły ogólnokształcące i technika, wydarzenia z zakresu pop-kultury (gł. stałe i cykliczne i masowe), biblioteki / księgarnie, sklepy z art. kulturalnymi (płyty, reprodukcje.), miejsca uprawiania sportu i rekreacji, imprezy i wydarzenia sportowe (stadion, lodowisko, hala sportowa), zakupy artykułów przemysłowych, odzieży, AGD, mebli, - handel hurtowy, - usługi marketingowe - promocyjne, plastyczne, drukarskie itp., usługi związane z zakwaterowaniem (hotele, motele, agroturystyka), oferty pracy niewymagające wysokich kwalifikacji, prace sezonowe poza rolnictwem (np. turystyka, przetwórstwo).

- 15 rodzajów usług określono jako „silna przewaga importu usług” co oznacza, że duża część mieszkańców korzysta z danej usługi poza gminą a stosunkowo mało osób lub wcale przyjeżdża po tą usługę do gminy. W przypadku Gminy Kcynia mieszkańcy często wyjeżdżają po następujące usługi: szkoły wyższe, specjalistyczna opieka zdrowotna (w tym szpitale), placówki opiekuńcze dla dzieci i młodzieży, kino, teatr, wydarzenia z zakresu kultury wysokiej (wystawy, koncerty m. klasycznej, itp.), kultywowanie tradycji (muzea, izby pamięci, archiwa), usługi administracyjne powiatowe, usługi administracyjne specjalne (US, ZUS/KRUS, ARiMR itp.), sąd i prokuratura, usługi zw. z rynkiem nieruchomości (pośrednictwo, zarządzanie), usługi związane z gastronomią (restauracje, puby, kawiarnie, bary), oferty pracy wymagające wysokich kwalifikacji, doradztwo i pośrednictwo zawodowe, poszukiwanie pracy, usługi wsparcia przedsiębiorczości (w tym doradcze i szkoleniowe).

W przypadku gminy **Janowiec Wielkopolski**, analizując 60 rodzajów usług można zaobserwować, że:

- 35 rodzajów usług określono jako „zrównoważony bilans usług” co oznacza, że tyle samo osób wyjeżdża po dany rodzaj usługi jak i tyle samo osób przyjeżdża po dany rodzaj usługi do gminy. Były to takie usługi jak: żłobki (placówki opiekuńczo-wychowawcze), przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły branżowe i zawodowe, podstawowa opieka zdrowotna, całodobowe domy opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych, wydarzenia z zakresu pop-kultury (gł. stałe i cykliczne i masowe), zajęcia artystyczne (koła, sekcje, kluby, chór, zespół taneczny, orkiestra itp.), zajęcia sportowe (kluby, sekcje), miejsca uprawiania sportu i rekreacji, imprezy i wydarzenia sportowe (stadion, lodowisko, hala sportowa), odbiór odpadów komunalnych (wysypisko, PSZOK), komisariat policji, straż pożarna (zawodowa), cmentarze, usługi funeralne, udział w obrzędach religijnych, realizacja pasji w stowarzyszeniach i grupach nieformalnych, aktywności społeczna (wolontariat, organizacje pozarządowe i polityczne), usługi administracyjne gminne, zakupy: podstawowe artykuły gosp. domowego i żywność, drobne usługi naprawcze (szewc, krawiec, naprawa AGD itp), usługi typu "beauty" (fryzjer, kosmetyczka, spa itp.), usługi weterynaryjne, usługi finansowe i ubezpieczeniowe, usługi prawne, księgowe, projektowe, techniczne, usługi marketingowe - promocyjne, plastyczne, drukarskie itp., usługi teleinformacyjne (media, internet, oprogramowanie), usługi pocztowe i kurierskie, usługi zw. z rynkiem nieruchomości (pośrednictwo, zarządzanie), usługi budowlane, remontowe, naprawcze, -naprawa sprzętów, maszyn, pojazdów, -usługi transportowe i gospodarka magazynowa, - usługi związane z gastronomią (restauracje, puby, kawiarnie, bary), prace sezonowe w rolnictwie, prace sezonowe poza rolnictwem (np. turystyka, przetwórstwo)

- 6 rodzajów usług określono jako „przewaga importu usług” co oznacza, że duża część mieszkańców korzysta z danej usługi poza gminą. Były to takie usługi jak: szkoły ogólnokształcące, technika, biblioteki / księgarnie, sklepy z art. kulturalnymi (płyty, reprodukcje.), zakupy artykułów przemysłowych, odzieży, AGD, MEBLI, - oferty pracy wymagające wysokich kwalifikacji, -Oferty pracy niewymagające wysokich kwalifikacji.

- 20 rodzajów usług określono jako „silna przewaga importu usług” co oznacza, że duża część mieszkańców korzysta z danej usługi poza gminą a stosunkowo mało osób lub wcale przyjeżdża po tą usługę do gminy. W przypadku gminy Janowiec Wielkopolski, mieszkańcy często wyjeżdżają po następujące usługi: szkoły

specjalne, szkoły policealne, Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji, szkoły wyższe, specjalistyczna opieka zdrowotna (w tym szpitale), dzienne domy pobytu dla osób starszych, placówki opiekuńcze dla dzieci i młodzieży, kino, teatr, wydarzenia z zakresu kultury wysokiej (wystawy, koncerty m. klasycznej, itp.), kultywowanie tradycji (muzea, izby pamięci, archiwa), pogotowie ratunkowe, dworzec autobusowy, stacja kolejowa, usługi administracyjne powiatowe, usługi administracyjne specjalne (US, ZUS/KRUS, ARiMR itp.), sąd i prokuratura, drobne usługi naprawcze (szewc, krawiec, naprawa AGD itp.), usługi związane z zakwaterowaniem (hotele, motele, agroturystyka), doradztwo i pośrednictwo zawodowe, poszukiwanie pracy, usługi wsparcia przedsiębiorczości (w tym doradcze i szkoleniowe).

Analizując badania mieszkańców obszaru partnerstwa przeprowadzone w styczniu 2021 (próba 576 respondentów) możemy zanalizować które z usług realizują obywatele w swojej gminie, które w obszarze partnerstwa a które w stolicy województwa. Zapytano o dwadzieścia rodzajów usług:

- Usługi bankowe i finansowe (pożyczki, kredyty, doradztwo, itp.);
- Zakupy na targowiskach;
- Zakupy w sieciach handlowych, większych sklepach, hurtowniach;
- Zakupy podstawowe artykuły gosp. dom. i żywność;
- Zakupy artykułów przemysłowych, odzieży, AGD;
- Usługi budowlane, remontowe, naprawcze z firm;
- Usługi rolnicze i obsługi (dla) rolnictwa;
- Edukacja podstawowa dzieci i opieka nad dzieckiem (przedszkole, żłobek);
- Doksztalcanie się, edukacja własna, kursy, szkolenia;
- Edukacja (dzieci) w szkołach ponadpodstawowych;
- Doradztwo i pośrednictwo zawodowe, poszukiwanie pracy;
- Usługi otoczenia i wsparcia biznesu oraz przedsiębiorczości (księgowe, doradcze, szkoleniowe, itp.);
- Usługi i doradztwo prawne (adwokat, notariusz, komornik, radca);

- Podstawowe opieka zdrowotna, przychodnia, lekarz, pielęgniarka, dentysta, apteka);
- Usługi lekarza specjalisty oraz specjalistyczne zabiegi;
- Usługi rehabilitacyjno-opiekuńcze nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi;
- Usługi typu "beauty" (fryzjer, kosmetyczka, solarium, spa, itp.);
- Usługi i imprezy kultury popularnej i rozrywki;
- Usługi z zakresu kultury wysokiej: teatr, koncert, wystawy;
- Imprezy sportowe, mecze, zawody, itp.;

Respondenci określili, że najczęściej korzystają z następujących usług na terenie swojej gminy (10 najczęściej wymienianych rodzajów usług):

1. 77,26% Zakupy podstawowe artykuły gosp. dom. i żywność;
2. 68,75% Podstawowa opieka zdrowotna, przychodnia, lekarz, pielęgniarka, dentysta, apteka);
3. 62,50% Edukacja podstawowa dzieci i opieka nad dzieckiem (przedszkole, żłobek);
4. 56,94% Usługi typu "beauty" (fryzjer, kosmetyczka, solarium, spa, itp.);
5. 41,49% Usługi budowlane, remontowe, naprawcze z firm;
6. 37,67% Usługi bankowe i finansowe (pożyczki, kredyty, doradztwo, itp.);
7. 32,47% Usługi rolnicze i obsługi (dla) rolnictwa;
8. 28,12% Imprezy sportowe, mecze, zawody, itp.;
9. 26,74% Zakupy na targowiskach;
10. 26,39% Usługi i imprezy kultury popularnej i rozrywki;

W innej gminie niż własna, ale z obszaru partnerstwa, respondenci najczęściej wybierają następujące usługi:

1. 20,49% Usługi i doradztwo prawne (adwokat, notariusz, komornik, radca);
2. 18,92% Zakupy na targowiskach;
3. 17,19% Zakupy artykułów przemysłowych, odzieży, AGD;
4. 16,49% Doradztwo i pośrednictwo zawodowe, poszukiwanie pracy;
5. 15,62% Usługi budowlane, remontowe, naprawcze z firm;
6. 15,28% Zakupy w sieciach handlowych, większych sklepach, hurtowniach;
7. 15,28% Usługi lekarza specjalisty oraz specjalistyczne zabiegi;
8. 12,85% Usługi i imprezy kultury popularnej i rozrywki;
9. 12,67% Usługi bankowe i finansowe (pożyczki, kredyty, doradztwo, itp.);
10. 12,33% Edukacja (dzieci) w szkołach ponadpodstawowych;

Respondenci korzystali z usług w stolicach swoich województw, korzystając głównie z następujących usług:

1. 32,81% Usługi z zakresu kultury wysokiej: teatr, koncert, wystawy;
2. 31,42% Usługi lekarza specjalisty oraz specjalistyczne zabiegi;
3. 25,87% Zakupy w sieciach handlowych, większych sklepach, hurtowniach;
4. 25,17% Doksztalcanie się, edukacja własna, kursy, szkolenia;
5. 25,00% Zakupy artykułów przemysłowych, odzieży, AGD;
6. 16,49% Usługi i imprezy kultury popularnej i rozrywki;
7. 13,37% Imprezy sportowe, mecze, zawody, itp.;
8. 12,67% Usługi i doradztwo prawne (adwokat, notariusz, komornik, radca);
9. 9,55% Usługi otoczenia i wsparcia biznesu oraz przedsiębiorczości (księgowe, doradcze, szkoleniowe, itp.);
10. 9,20% Doradztwo i pośrednictwo zawodowe, poszukiwanie pracy.

Respondenci korzystali z usług w innej gminie poza obszarem partnerstwa z następujących usług:

40,45% - Usługi lekarza specjalisty oraz specjalistyczne zabiegi;

38,89% - Zakupy artykułów przemysłowych, odzieży, AGD;

37,50% Zakupy w sieciach handlowych, większych sklepach, hurtowniach;

31,60% Usługi z zakresu kultury wysokiej: teatr, koncert, wystawy;

30,90% Usługi i doradztwo prawne (adwokat, notariusz, komornik, radca);

27,43% Usługi i imprezy kultury popularnej i rozrywki;

26,91% Usługi bankowe i finansowe (pożyczki, kredyty, doradztwo, itp.);

25,52% Doksztalcanie się, edukacja własna, kursy, szkolenia;

23,26% Doradztwo i pośrednictwo zawodowe, poszukiwanie pracy;

23,09% Zakupy na targowiskach.

Warto podkreślić, że prawdopodobnie, realizowanie ww. usług w gminach poza obszarem partnerstwa mogło oznaczać podróż do miast powiatowych (Wągrowiec, Żnin, Nakło nad Notecią) oraz Gniezno i Piłę.

Analizując poszczególne grupy usług w skali całego partnerstwa możemy umieścić je na diagramach obrazujących eksport i import usług w skali całego Partnerstwa.

Ryc. 6. Usługi związane z edukacją i wychowaniem

Źródło: opracowanie własne

Szkoły i przedszkola są usytuowane w gminach co oznacza, że nie importujemy tych usług z innych gmin (tzn. nie wyjeżdżamy po te usługi do innych gmin). Jednocześnie nie eksportujemy tego rodzaju usług (ogólnie tzn. osoby spoza gminy nie przyjeżdżają po te usługi naszej gminy). Inne rodzaje szkół powodują konieczność importu tych usług (w różnym zakresie wyjeżdżam po nie a w tym wypadku – poza Partnerstwo). Najbardziej oczywistym przykładem są uczelnie wyższe.

Ryc. 7. Usługi związane z ochroną zdrowia i pomocą społeczną.

Źródło: opracowanie własne

W usługach związanych z ochroną zdrowia i pomocą społeczną, gminy importują spoza obszaru partnerstwa głównie usługi specjalistycznej opieki zdrowotnej.

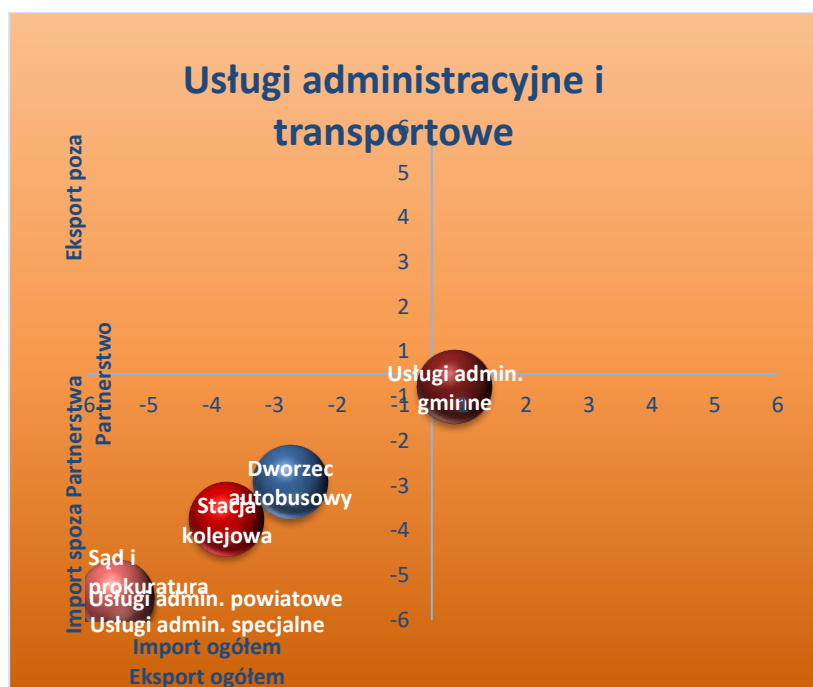
Usługi związane z kulturą, rozrywką i rekreacją

W usługach związanych z kulturą, rozrywką i rekreacją importowane są głównie usługi związane z teatrem i kinem oraz kultywowaniem tradycji (muzea, izby pamięci, archiwa). Warto zaznaczyć, że na wykresie określenie „biblioteki” oznaczają kategorię „Biblioteki / księgarnie, sklepy z art. kulturalnymi (płyty, reprodukcje.)”

Inne usługi publiczne

W „innych usługach publicznych” importowane są głównie usługi związane z pogotowiem ratunkowym.

Ryc. 10. Usługi administracyjne i usługi transportowe.

Źródło: opracowanie własne

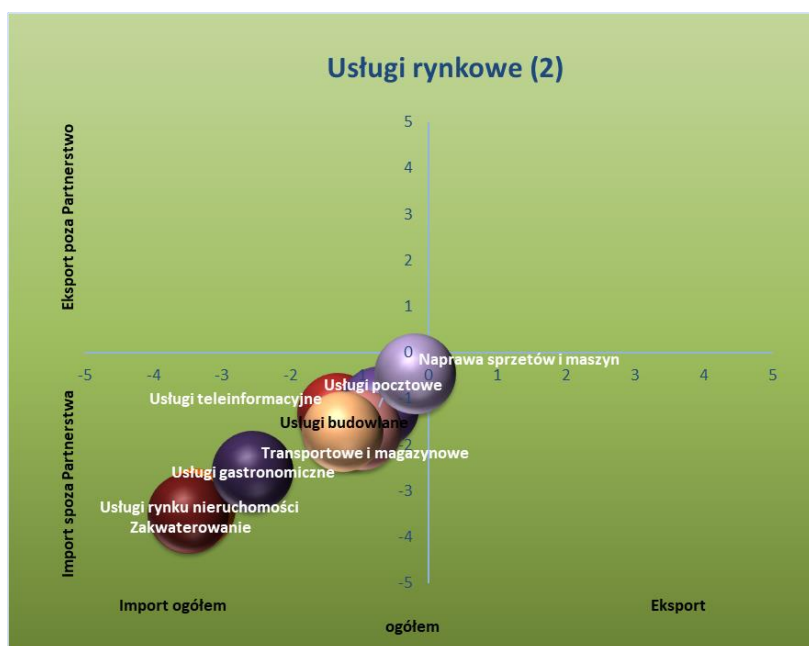
W usługach administracyjnych i usługach transportowych importowane są głównie usługi związane z sądem prokuraturą i administracją specjalną. Na uwagę zasługuje fakt, że z komunikacją autobusową i kolejową nie są zbilansowane. Mieszkańcy muszą szukać ich poza własną gminą.

Ryc. 11. Usługi rynkowe (1).

Źródło: opracowanie własne

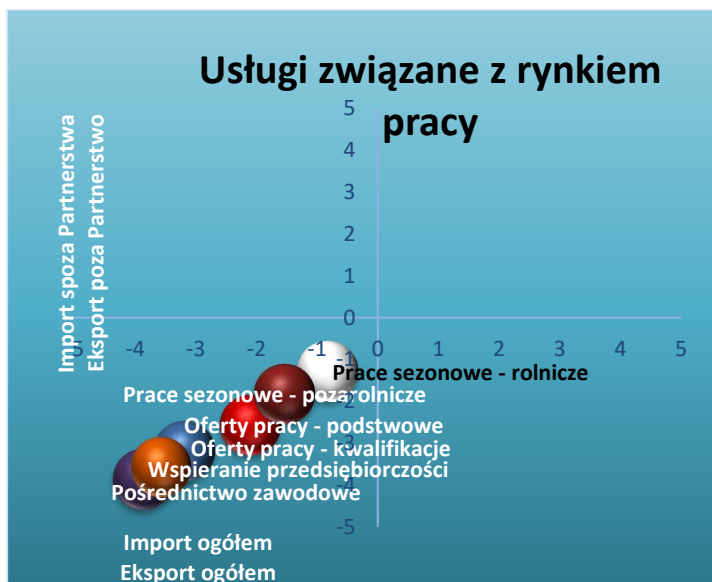
Ryc. 12. Usługi rynkowe (2)

Źródło: opracowanie własne

Analizując usługi rynkowe cz. I i II widoczne jest, że podstawowe usługi rynkowe są zbilansowane. Usługi specjalistyczne lub handel hurtowy są usługami importowanymi.

Ryc. 13. Usługi związane z rynkiem pracy.

Źródło: pracowanie własne

Wszystkie usługi związane z rynkiem pracy związane są z importem usług spoza partnerstwa. Nawet prace sezonowe nie są zbilansowane (na poziomie zero) co może mieć związek z demografią obszaru partnerstwa.

Wniosek: z większości usług respondenci korzystają w swojej gminie. Znacznie więcej usług realizowanych jest w gminach poza partnerstwem niż w gminach samego partnerstwa. Aby realizować usługę poza własną gminą aż 88,54% respondentów korzysta z transportu samochodowego (prywatne auta). Jednocześnie respondenci wskazują, że nie korzystają ze środków transportu publicznego (autobusy, busy) – aż w 68,4 % respondentów i nie korzystają z transportu kolejowego -85,59% respondentów. Komunikacja i transport zbiorowy jest postrzegany jako deficyt gmin przez 82,47% respondentów i jest to poważny czynnik uniemożliwiający korzystania z usług w obszarze partnerstwa i poza nim.

Ze względu na brak bezpośrednich połączeń komunikacyjnych (autobusy, busy) i brak transportu kolejowego z Gminy Janowiec Wielkopolski do Wągrowca, Kcyni, Damasławka czy Wapna mieszkańcy zmuszeni są korzystać z usług w swojej gminie lub w gminach w miarę dogodnym transportem publicznym. W przypadku, gdyby istniały takie połączenia mieszkańcy korzystaliby z usług w gminach partnerstwa.

Oczywistym jest, że po profesjonalne, specjalistyczne usługi mieszkańcy wyjeżdżają poza gminę, nawet poza gminy z partnerstwa, gdyż dojeżdżają w poszukiwaniu tych usług najczęściej do miast powiatowych albo wojewódzkich, gdzie załatwiają m.in. sprawy administracyjne, specjalistyczne itp. Poza tym z pewnością jest większy wybór tych ofert i większa konkurencja, co dla konsumenta oznacza większy wybór i możliwość porównania. Mieszkańcy Partnerstwa korzystają głównie z transport osobowego, ponieważ połączeń kolejowych nie ma, a autobusowe są bardzo ograniczone.

1.2.2 Wiodące funkcje obszaru partnerstwa

Funkcja rolnicza. Obszar partnerstwa tworzą gminy rolnicze o dobrej jakości ziem. Struktura gospodarcza partnerstwa jest typowo rolnicza. W strukturze zasiewów dominuje pszenica, żyto, jęczmień, rzepak i kukurydza. Mniejsze znaczenie ma uprawa ziemniaków i buraków cukrowych. W hodowli zwierząt dominuje chów trzody chlewnej i bydła. Produkcja uprawowo-hodowlana ma tendencję do intensyfikacji.

W sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) pracuje 30,6% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Damasławek, 30,6% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Wapno, 33,3% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Janowiec Wielkopolski oraz 26,9% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Kcynia (dane GUS z 31 12 2018).

Jak wynika z przeprowadzonym w ramach projektu CWD badania preferencji młodzieży, praca w gospodarstwie rolnym nie jest uznawana za atrakcyjną przez większość ankietowanych. Jedynie 5,96% młodzieży uznało pracę w rodzinnym gospodarstwie rolnym za bardzo atrakcyjną, nieco ponad 20 % ankietowanych uznało pracę w rodzinnym gospodarstwie rolnym za atrakcyjną, a ponad 45 % uważa, że jest ona mało ciekawa lub zupełnie nieatrakcyjna. Niewiele osób chciałoby w przyszłości pracować w obecnym miejscu zamieszkania – zaledwie 7,28%.

Inne funkcje gospodarcze. Na terenie Partnerstwa dominują mikroprzedsiębiorstwa i małe zakłady. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Kcynia 923 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 302 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -621. W przypadku gminy Janowiec Wielkopolski i tej samej grupy osób, 601 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 244 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -357.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Damasławek 330 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 65 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -265. W przypadku gminy Wapno i analogicznej grupy osób, 125 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 19 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -106.

24,3% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Kcynia pracuje w przemyśle i budownictwie, a 19,1% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 3,2% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). W przypadku gminy Janowiec Wielkopolski, 22,6% analogicznej grupy osób pracuje w przemyśle i budownictwie, a 16,2% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 4,4% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

32,0% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Damasławek pracuje w przemyśle i budownictwie, a 13,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,2% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). W przypadku gminy Wapno, 32,9% w przemyśle i budownictwie, a 13,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,2% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Funkcja handlowa jest niedostatecznie rozwinięta na tych terenach i nie zaspokaja potrzeby mieszkańców. W badaniach opinii mieszkańców wskazano, że oferta handlowa i usług rynkowych dla mieszkańców i gmin jest deficytem gmin partnerstwa (64,06% odpowiedzi)

Funkcja socjalno- bytowa i mieszkaniowa. Związana jest z zaspokojeniem podstawowych potrzeb bytowych ludności tj. zaopatrzenia w infrastrukturę techniczną i media, zapewnienie dostępności komunikacyjnej, zapewnienie bezpieczeństwa w tym bezpieczeństwa zdrowotnego na poziomie podstawowym. Zapewnienie miejsca stałego pobytu – koncentrowania czynności życiowych. Analizując badania mieszkańców obszaru partnerstwa, widzimy, że na poziomie gminy i obszaru partnerstwa zapewnione są potrzeby tj. możliwość zakupów, podstawowa opieka zdrowotna, edukacja podstawowa, usługi typu „beauty” (fryzjer, kosmetyczka) usługi budowlane i remontowe. Ograniczenia w transporcie publiczny stwarzają problem z korzystania z potencjału innych gmin partnerstwa oraz dużych miast sąsiadujących z obszarem partnerstwa tj. Bydgoszczy, Poznania, Piły i Gniezna.

Kultura i funkcja kulturotwórcza. Obszar partnerstwa pełni ważną funkcję kulturalną i kulturotwórczą dla mieszkańców. Mieszkańcy silnie identyfikują się z regionem kulturowym Pałuki. Niektóre gminy partnerstwa wykształciły własne tradycje związane z życiem kulturalnym np. w Janowcu Wielkopolskim – rozwijają np. orkiestry dęte lub inne inicjatywy. kulturalne.

Respondenci, uczestniczący w badaniach mieszkańców partnerstwa określili, że w zakresie kultury popularnej i rozrywki, swoje potrzeby realizują na terenie swojej

gminy i obszarze partnerstwa – razem 39,24%. W stolicy województwa, ale w tej samej kategorii kultury, z usług tych korzysta 16,49% respondentów.

W przypadku tzn. kultury wysokiej (teatr, koncert, wystawy) z tego rodzaju kultury na terenie własnej gminy i na terenie partnerstwa korzysta 12,67%. W stolicy województwa z tego rodzaju usług kulturalnych korzystało 32,81% respondentów.

Turystyka. Obszar Partnerstwa „Razem dla Rozwoju” leży w historycznym i etnograficznym regionie Pałuk, na przecięciu Szlaku Piastowskiego ze Szlakiem Cysterskim. Obszar partnerstwa ma dużo ciekawych miejsc, ale nie jest regionem uznawanym za turystyczny. Zabytki w obszarze partnerstwa:

Zabytki i obiekty w Gminie Kcynia. Zarówno samo miasto, jak i cała gmina, poszczycić mogą się bogatym katalogiem zabytków i pomników historii. Kcynia jest malowniczym, położonym na wzgórzu morenowym (135 m n.p.m.) miasteczkiem. W panoramę miasta, któremu prawa miejskie w 1262 r. nadał książę Bolesław Pobożny, wpisuje się w z daleka: Sanktuarium Krzyża Świętego, wieża ciśnień oraz budynek dawnego Seminarium Nauczycielskiego. W samym mieście atrakcyjnie zlokalizowana jest siedziba Gminnego Centrum Kultury i Biblioteki, którego patronką jest Klara Prillowa. Centrum stoi na straży promowania kultury pałuckiej m.in. poprzez działalność twórców ludowych i Zespołu Regionalnego „Pałuki”. Do korzeni muzycznych odwołuje się z kolei Orkiestra Dęta Ochotniczej Straży Pożarnej w Kcyni oraz Chór „Akady” działający przy Parafii pw. WNMP. Z Kcyni pochodzi Jan Czochralski, zwany „ojcem światowej elektroniki”, którego ościągnięciu przyznano „Milestone” - najwyższy wyraz uznania organizacji IEEE.

W wielu miejscowościach znajdują się m.in. cenne obiekty wpisane do katalogu zabytków. Gmina Kcynia to liczne zespoły pałacowe i dworki otoczone pięknymi parkami. Takie urokliwe miejsca znajdują się m.in. w Rozpętku, Grocholinie, Chwaliszewie czy Turzynie. W Turzynie funkcjonuje Muzeum Przyrody i Łowiectwa, będące częścią prywatnego zespołu folwarcznego, w skład którego wchodzi jeszcze Sala Myśliwska, stajnia oraz łowisko karpiove. Każda miejscowość, nawet najmniejsza, ma w sobie coś atrakcyjnego, bogatą historię, wspaniałe obiekty bądź niezwykłą opowieść. Na terenie gminy Kcynia znajdują się domy o konstrukcji szachulcowo-drewnianej oraz glinianej, pomniki przyrody, schrony obronne konstrukcji żelbetonowej z okresu II wojny światowej w okolicach Dobieszewa, miejsca pamięci stanowiące dowód ważnych historycznych momentów. Szczególnie liczne są miejsca pamięci związane z Powstaniem Wielkopolskim 1918/1919 oraz II wojną światową.

Zabytki i obiekty w Gminie Damasławek. Do rejestru zabytków został wpisany park dworski z 1. połowy XIX wieku oraz dawny dworek późnoklasycystyczny z 1. połowy XIX wieku, pełniący obecnie funkcję plebanii. W miejscowości znajduje się Zespół Szkół Powszechnych im. Pierwszych Piastów, który obejmuje szkołę podstawową, gimnazjum, liceum profilowane, zasadniczą szkołę zawodową, technikum uzupełniające, szkołę policealną oraz technikum. Ponadto wieś posiada przedszkole publiczne. W Damasławku znajduje się kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika wybudowany w 1923 roku.

Zabytki i obiekty w Gminie Janowiec Wielkopolski. Są to m.in.: późnoklasycystyczny kościół pw. św. Mikołaja z 1840 rozbudowany w 1922–1924, szachulcowa kaplica cmentarna św. Barbary z 1853 roku, pałac eklektyczny z II połowy XIX wieku, budynek Ratusza Miejskiego z przełomu XIX i XX wieku, budynek dworca kolejowego z końca XIX wieku, budynek poczty z początku XX wieku, budynek dawnego wójtostwa z początku XX wieku, cmentarz żydowski z XIX/XX wieku.

Zabytki i obiekty w gminie Wapno. Kopalnia soli w Wapnie. To obiekty po zamkniętej kopalni, której tradycje sięgają 1828 roku. Na skutek katastrofy w 1977 roku, zapadło się część miejscowości a 40 domów zostało zniszczonych. Ewakuowano około 1,4 tysięcy mieszkańców, z których część utraciła domy i na zawsze opuściła miejscowość. W 2018 roku obiekty po byłej kopalni zostały wpisane do rejestru zabytków nieruchomości województwa wielkopolskiego. Obecnie teren kopalni stanowi istotny zasób mogący rozwinąć ruch turystyczny. Na terenie Gminy Wapno znajdują się zabytki, np.: cmentarz Proewangelicki w Podolinie, pozostałości założenia Dworsko-Parkowego Kaplica Ewangelicka Koernerów w Stołężynie, Cmentarz Proewangelicki w Stołężynie oraz Zespół Pałacowo-Parkowy w Srebrnej Górze (obecnie znajduje się tam Dom Pomocy Społecznej).

Ze względu na specyfikę obszaru partnerstwa, jego rolniczy charakter, największe szanse rozwoju na tych terenach ma agroturystyka.

Funkcje administracyjne. Związana z obsługą ludności przez jednostki i urzędy administracji publicznej. Ma charakter lokalny – administracja gminna. Podkreślić należy, że gminy wchodzące w skład partnerstwa są usytuowane na terenie trzech powiatów i dwóch województw. Znaczącą rolę ma członek Partnerstwa „Razem dla Rozwoju” - powiat Wągrowiecki. Powiat jest naturalnym obszarem funkcjonalnym dla gmin Wapno i Damasławek. Ponadto samorząd powiatu wągrowieckiego ma wieloletnie doświadczenie we współpracy samorządów lokalnych np. reaktywacji linii kolejowych w regionie czy pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych i realizacji projektów partnerskich.

Ośrodek życia religijnego. Zasobem obszaru partnerstwa jest Kościół poklasztorny pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny wraz ze starą figurą Pana Jezusa Ukrzyżowanego /1500 rok/ w Kcyni. Sanktuarium jest miejscem pielgrzymek.

Komunikacja publiczna w kontekście funkcji obszaru partnerstwa. Wg Prof. Przemysława Śleszyńskiego i Prof. Tomasza Komornickiego, gmina Damasławek, gmina Wapno, gmina Kcynia oraz gmina Janowiec Wielkopolski zostały zakwalifikowane jako gminy z intensywnie rozwiniętą funkcją rolniczą. Zwarte obszary z intensywnie rozwiniętą funkcją rolniczą występują tylko w niektórych częściach Wielkopolski oraz w województwie kujawsko-pomorskim. Na uwagę zasługuje także istnienie zwartych kompleksów jednostek o podobnych funkcjach przecinających granice administracyjne obecnych województw, a nawet kulturowo-historyczne (dawnych zaborów).

Peryferyjne położenie obszaru partnerstwa w stosunku do stolic dwóch województw, a także poważne utrudnienia w transporcie publicznym (zwłaszcza nie funkcjonujące dla ruchu pasażerskiego linie kolejowe 281 i 356) powoduje poważne ograniczenia mieszkańców w dotarciu do:

- szkół ponadpodstawowych i wyższych oraz kształcenia podnoszącego kwalifikacje osób w wieku produkcyjnym;
- dotarciu do miejsc pracy poza obszarem partnerstwa a w konsekwencji do szersze oferty miejsc pracy co miałoby wpływ na wysokość średnich wynagrodzeń;
- specjalistycznej opieki zdrowotnej;
- kultury.

Słaba sieć komunikacyjna ma wpływ na ujemny bilans migracji (wyprowadzanie się mieszkańców z terenu partnerstwa w poszukiwaniu lepszego zatrudnienia, miejsc o bardziej satysfakcjonujących ofertach usług społecznych vs. obszar partnerstwa jako zaplecze zasobów ludzkich dla miast średnich i dużych np. Bydgoszczy, Poznania, Piły, Gniezna).

W ankiecie dotyczącej przedsiębiorczości, przedstawiciel Gminy Janowiec Wielkopolski na „Co najbardziej hamuje rozwój gospodarczy Waszej gminy?” odpowiedział: **„Brak dogodnego połączenia komunikacyjnego z dużymi ośrodkami**

gospodarczymi (Bydgoszcz, Poznań). Duża odległość od kluczowych ciągów komunikacyjny np. S5”

Kwestia do transportu publicznego ma decydujący wpływ na (nie)spójność obszaru partnerstwa „Razem dla Rozwoju”.

1.2.2. Podsumowanie

Samorządy wchodzące w skład partnerstwa związane są z sobą dziedzictwem kulturowym i historycznym. Gminy mają charakter rolniczy i charakteryzują się dobrą klasą ziem.

Gminy wchodzące w skład Partnerstwa „Razem dla rozwoju” położone są na obszarze trzech powiatów. Badając opinie mieszkańców należy zauważyć, że mieszkańcy korzystają z usług w swoich gminach a w drugiej kolejności w gminach sąsiadujących, ale nie będących członkami partnerstwa. Możemy wnioskować, że w drugiej kolejności mieszkańcy korzystają z usług w miastach powiatowych.

To co łączy gminy partnerstwa to położenie na peryferiach województw, podobna odległość do miast wojewódzkich i innych ważnych miast subregiony (Piła i Gniezno).

Umożliwia do dostęp do rynku pracy (lepiej płatnych miejsc pracy), do placówek edukacyjnych, lepszej oferty kulturalnej.

Przewagą konkurencyjną obszaru partnerstwa są względnie tańsze ceny nieruchomości w porównaniu do miast dużych. Może to wpłynąć na zmniejszenie niekorzystnego bilansu migracyjnego gmin partnerstwa.

Podsumowując należy stwierdzić, że gminy wchodzące w skład partnerstwa generalnie zaspakajają podstawowe, endogeniczne funkcje wewnętrzne pełnione na rzecz mieszkańców gminy³.

Gminy partnerstwa wiążą również wspólne problemy i wyzwania. Aby stworzyć lepsze warunki do życia mieszkańców, widzą konieczność rozszerzenia realnego obszaru funkcjonalnego poza obszar pojedynczych gmin czy powiatów.

³ M. Szczurowska, K. Podawca, B. Gworek, Struktura funkcjonalna obszarów wiejskich, [w:] Ochrona Środowiska i Zasobów Naturalnych, 2006 nr 29, s. 39.

Wyzwaniem jest połączenie z miastami subregionu i stolicami województw co powinno wpłynąć na zahamowanie niekorzystnego trendu migracji i polepszenie dostępu do rynku pracy i usług społecznych.

1.3. Współpraca z kluczowymi partnerami instytucjonalnymi dysponującymi zasobami, które mogą powiększyć potencjał rozwojowy partnerstwa.

a) wymiar instytucjonalny

W wymiarze instytucjonalnym samorządy skupione w Partnerstwie mają wieloletnią tradycję we współpracy. Profesor Śleszyński określa w stosunku do gmin Partnerstwa Wągrowiec jako ośrodek aktywizacji. Dotyczy to zarówno miasta Wągrowiec jak i Powiatu Wągrowieckiego.

Samorządy skupione w partnerstwie zdobyły doświadczenia współpracy między innymi współtworząc lokalne grupy działania np.:

- Stowarzyszenie „Dolina Wełny” współtworzone między innymi przez gminę Wapno i gminę Damasławek. (<http://www.dolinawelny.eu>)
- Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo dla Krajny i Pałuk” współtworzone między innymi przez Gminę Kcynia. (<http://lgdsiec.pl/stowarzyszenie-partnerstwo-dla-krajny-i-paluk>)
- Lokalna Grupa Działania PAŁUKI – WSPÓLNA SPRAWA współtworzone między innymi przez Gminę Janowiec Wielkopolski (<https://lgdpaluki.pl/statut/>)

Obecnie silnym podmiotem realizującym współpracę samorządów na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu komunikacyjnemu jest Stowarzyszenie Jednostek Samorządu Terytorialnego „Komunikacja”. Stowarzyszenie zrzesza między innymi Powiat Wągrowiecki, Gminę Damasławek, Gminę Wapno, Gminę Kcynia (<http://stowarzyszeniekomunikacja.pl/>).

Rada Partnerstwa składa się z zaangażowanych włodarzy samorządów lokalnych. Zarówno Starosta Powiatu Wągrowieckiego oraz burmistrzowie i wójtowie samorządów wchodzących w skład partnerstwa są aktywni i mają wizję rozwoju

Partnerstwa. Aktywnie uczestniczą w spotkaniach z interesariuszami (zrówno z mieszkańcami jak np. z przedstawicielami urzędów marszałkowskich).

Zespół Grupy Roboczej Partnerstwa składa się z pracowników urzędów gminy i starostwa powiatowego. Zespół pracuje systematycznie mimo licznych obowiązków. Spowodowane jest to specyfiką niedużych urzędów, w których pracownicy posiadają kompetencje i doświadczenie, ale ze względu na ograniczenia kadrowe wykonują wiele zadań. W urzędach tych nie ma utworzonych samodzielnych stanowisk pracy ds. planowania strategicznego. Wybrani pracownicy posiadają to zadanie jako jeden ze swoich obowiązków na stanowisku pracy. Dlatego połączenie wiedzy i doświadczenia tych osób poprzez zawiązane partnerstwo Razem dla Rozwoju może mieć wymierne korzyści przy tworzeniu strategii terytorialnej obszaru partnerstwa.

W poszczególnych urzędach gmin partnerstwa pracuje na stanowiskach urzędniczych:

- Gmina Kcynia – 59 osób;
- Gmina Wapno – 14 osób;
- Gmina Damasławek – 26 osób;
- Gmina Janowiec Wielkopolski – 28 osób.

Pracownicy Grupy Roboczej uznali, że praca nad diagnozą jest dodatkowym dużym obciążeniem dla pracowników, którzy w niewielkich urzędach posiadają szeroki zakres czynności. Dodatkowo brak jest osób posiadających specjalistyczną wiedzę na temat opracowania i wdrażania dokumentów strategicznych.

Analizując wyniki badania lokalnych liderów⁴ przeprowadzonych w lutym 2021 roku na terenie partnerstwa Razem dla Rozwoju, możemy zapoznać się z opinią respondentów, którzy odpowiedzieli na pytanie: „kto i jak duży ma Pana/ Pani zdaniem wpływ na to co się dzieje w Waszych gminach na terenie Partnerstwa.

W pierwszej kolejności określono, że „ma duży wpływ” posiada przede wszystkim:

1. Wójt/ burmistrz/ urząd gminy – 72,55% odpowiedzi respondentów;

⁴ Anonimowe badanie ankietowe liderów lokalnych: społecznych, gospodarczych, samorządowych (luty 2021r.)

2. Rada gminy/ miasta, radni – 66,67% odpowiedzi respondentów;
3. Starosta / samorząd powiatowy/ starostwo powiatowe – 39,22% odpowiedzi respondentów;
4. Lokalni przedsiębiorcy – 35,29% odpowiedzi respondentów;
5. Mieszkańcy / wyborcy ogółem – 33,33% odpowiedzi respondentów;

Wskazując „ma wpływ, ale niewielki” wskazano na następujące podmioty:

1. Samorządowe (JST) związki, stowarzyszenia, porozumienia, itp. oraz Lokalne organizacje i stowarzyszenia: LGD, OSP, KGW, inne NGO – 39,22% odpowiedzi respondentów;
2. Marszałek / urząd marszałkowski/ samorząd województwa – 35,29% odpowiedzi respondentów;
3. Ksiądz/ Kościół, religia oraz najwięksi rolnicy (rolnicy – duzi producenci) oraz określone grupy społeczne np. młodzież, ludzie młodzi – po 33,33% odpowiedzi respondentów

Oznacza to, że nawet liderzy samorządowi i społeczni postrzegają swoją gminę (także powiat) i grupy w niej działające – jako główne źródła wpływu na kształtowanie rzeczywistości. W dalszej kolejności wpływ ten widzą w strukturach sieciowych poza swoją gminą i powiatem.

Kolejna poruszona kwestią w badaniu liderów było określenie wewnętrznych czynników zależnych od samorządów i ich działań. Określono, że to co sprzyja współpracy i integracji to przede wszystkim:

1. Infrastruktura sportowa – rekreacyjna i turystyczna – 68,63% odpowiedzi respondentów
2. Infrastruktura kultury – 64,71% odpowiedzi respondentów
3. Infrastruktura drogowa- 62,75% odpowiedzi respondentów

4. System komunikacji zbiorowej oraz sieć szkół i instytucji edukacyjnych oraz realna polityka i praktyka poszczególnych gmin i ich instytucji, planowanie przestrzenne na poziomie lokalnym i regionalnym oraz przeszłość, historia, tradycja, kultura – 56,86% odpowiedzi respondentów
5. System opieki zdrowotnej – 49,02%

Oznacza to, że problemy i wyzwania społeczności lokalnych, a w konsekwencji podejmowane działania dotyczą infrastruktury a w dalszej kolejności usług społecznych. Jako istotny czynnik integrujący podkreślono infrastrukturę kultury: przeszłość, historię, tradycję i kulturę.

Z perspektywy podejmowanych wyzwań dla liderów społeczności lokalnej w pierwszej kolejności ważne są sprawy szeroko rozumianej infrastruktury a w dalszej kolejności usługi społeczne. Pojawia się także ważny wątek planowania przestrzennego na poziomie lokalnym, ale także regionalnym. Docenia się wpływ polityki regionalnej na jakość życia w środowisku lokalnym.

b) wymiar społeczny

Działalność organizacji społecznych na terenie **Gminy Kcynia** realizowana jest głównie w obszarach: kultury i dziedzictwa narodowego; zdrowia; wolontariatu; sportu; edukacji. Dziedziny te były wspierane przez samorząd w otwartym konkursie ofert w latach od 2015 do 2020 roku.

Najbardziej aktywne organizacje na tym terenie to:

1. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Przedszkola Miejskiego w Kcyni „Marzenie”;
2. Stowarzyszenie Miłośników Regionalnego Zespołu Pałuki w Kcyni;
3. Towarzystwo Historyczne w Kcyni;
4. Kcyńskie Stowarzyszenie Tenisowe „Nasz Kort”;
5. Stowarzyszenie „Fachury Kultury”;
6. Stowarzyszenie „Czas Dzieci”;
7. Stowarzyszenie „Aktywna Kcynia”;

8. Stowarzyszenie „Razem dla Dziewierzewa”;
9. Koło Gospodyń Wiejskich „Sami Swoi” Żurawia;
10. Koło Gospodyń Wiejskich w Dziewierzewie;
11. Koło Gospodyń Wiejskich „Młode Łanki” Łankowice;
12. Międzyszkolny Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Orlik” Kcynia;
13. Miejski Ludowy Klub Sportowy „ORZEŁ” w Kcyni;

Na terenie gminy funkcjonuje łącznie 12 jednostek ochotniczej straży pożarnej. Działają także grupy nieformalne jak morsy z ICE Team Morsy.

Na terenie Gminy Kcynia działają firmy prywatne ważne dla lokalnej społeczności. Do największych podmiotów gospodarczych należą: PAŁUKI Zakład Pracy Chronionej E.M.Głuszczyńscy Sp.j, firma Kartonex z Kcyni produkująca wyroby z kartonu, firma Rolnik z Kcyni obsługująca rolnictwo i świadcząca usługi budowlano-transportowe, Bank Spółdzielczy w Kcyni, PPH ROKA produkująca lody i mrożonki. Wytwórnia Musztardy Kcyńskiej GREWLING produkuje kcyńską musztardę. Działają tu także z długą tradycją zakłady kamieniarskie, a także firma zajmująca się odrestaurowywaniem zabytków P.U.Ladrillo-Juntura Szymon Sznajderowski z Łankowic. Działa także Wytwórnia Pasz Morawski, Andrzej Morawski w Żurawi, która produkuje m.in. pasze dla koni sportowych. Z działalnością tej firmy związane jest funkcjonujące w Turzynie Muzeum Przyrody i Łowiectwa oraz stajnia i sala myśliwska. Placówką zatrudniającą dużą liczbę osób jest także Zakład Poprawczy w Kcyni, który mieści się w zabytkowych obiektach dawnego Seminarium Nauczycielskiego. Na terenie gminy znajdują się także firmy produkujące murzynki. Jest to firma z wieloletnią tradycją Mordzak Grzegorz. ZPH. Produkcja murzynków z Miastowic. Przedsiębiorstwem z wieloletnimi tradycjami i szerokim asortymentem jest także Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska. Firma związana z obsługą rolnictwa jest też P.W. Lechpol sp. z o.o. z siedzibą w Szubinie, ale oddziałem w Dziewierzewie. W dziedzinie agroturystyki wymienić można Agroturystyka Pod Lasem z Dębogóry. Funkcjonują także: Stajnia Pancho Jakub Ciemnoczołowski w Laskownicy firma zajmująca się szeroko pojętym treningiem koni oraz prowadzeniem szkoleń dotyczących pracy z końmi jak i rozwoju osobistego oraz Stajnia Jegro w Rozstrzębowie. To kameralny ośrodek jeździecki, w którym oferujemy: naukę jazdy konnej, zajęcia hipoterapii, przejażdżki bryczką, pensjonat dla koni. Rodzinna tradycja związana z pszczelarstwem kontynuuje Gospodarstwo Pasieczne Tomasz Stanek z Lisi Kąt/Studzienki laureat tytułu „Rolnik Pomorza i Kujaw 2011”.

Miasto i Gmina Kcynia corocznie przyjmuje Program współpracy Gminy Kcynia z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Na rok 2021 program za priorytetowe zadania własne gminy przyjął następujące zadania:

1. wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Gminy Kcynia w 2021 r. w zakresie nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania pod nazwą „EDUKACJA”.
2. wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Gminy Kcynia w 2021 r. w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, pod nazwą „KULTURA I DZIEDZICTWO NARODOWE”. Rodzaj zadania publicznego - całoroczna działalność orkiestr dętych.
3. wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań gminy Kcynia w 2021 r. w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, pod nazwą „KULTURA I DZIEDZICTWO NARODOWE”. Rodzaj zadania publicznego - wzbogacenie oferty kulturalnej Gminy Kcynia.
4. wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Gminy Kcynia w 2021 r. w zakresie ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. 2020 poz. 295) oraz promocji i organizacji wolontariatu pod nazwą „ZDROWIE I WOLONTARIAT”,
5. wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Gminy Kcynia w 2021 r. w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, pod nazwą „SPORT”,
6. wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Gminy Kcynia w 2021 r. w zakresie organizacji wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy Kcynia pod nazwą „WYPOCZYNEK”. Program współpracy Gminy Kcynia z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2021
7. wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Gminy Kcynia w 2021 r. w zakresie działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym pod nazwą „AKTYWIZACJA I INTEGRACJA KCYŃSKICH SENIORÓW”.

Działalność organizacji społecznych na terenie **Gminy Janowiec Wielkopolski** realizowana jest głównie w obszarach sportu i kultury. Dziedziny te były wspierane

przez samorząd w otwartym konkursie ofert w latach od 2015 do 2019 roku.
Najbardziej aktywne organizacje na tym terenie to:

1. Kółko Rolnicze w Wybranowie
2. Cech Rzemiosł Różnych w Janowcu Wielkopolskim
3. Kółko Rolnicze w Laskowie
4. Kółko Rolnicze w Żernikach
5. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Orły Temidy”
6. Kółko Rolnicze w Juncewie
7. Kółko Rolnicze w Miniszewie
8. Związek Wędkarski „Wielkopolanin” w Janowcu Wlkp.
9. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Laskowo
10. Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Sarbinowo Drugie
11. Janowieckie Stowarzyszenie Oświatowe
12. Stowarzyszenie „Integracja Społeczna” w Sarbinowie Drugim
13. Ochotnicza Straż Pożarna w Janowcu Wielkopolskim
14. Ochotnicza Straż Pożarna w Gączu
15. Ochotnicza Straż Pożarna w Laskowie
16. Ochotnicza straż Pożarna w Kołdrąbiu
17. Ochotnicza Straż Pożarna w Ośnie
18. Ochotnicza Straż Pożarna w Juncewie
19. Ochotnicza Straż Pożarna w Świątkowie
20. Ochotnicza Straż Pożarna w Tonowie
21. Ochotnicza Straż Pożarna w Żernikach
22. Ochotnicza Straż Pożarna w Sarbinowie Drugim

23. Uczniowski Klub Sportowy „Dragon”
24. Klub Piłkarski „Football Club” Bruzdyń
25. Ludowy Klub Sportowy „Sparta” w Janowcu Wielkopolskim
26. MORSY TEMIDY Janowiec Wielkopolski

Samorząd uchwala roczny program współpracy Gminy Janowiec Wielkopolski z organizacjami pozarządowymi i organizacjami wymienionymi w art.3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Na terenie gminy Janowiec Wielkopolski działają firmy prywatne ważne dla lokalnej społeczności. Do największych podmiotów gospodarczych należą: Tibro J.V. Sp. z o.o. w Janowcu Wielkopolski, Pałucka Drukarnia Opakowań, Golpasz S.A. Wytwórnia pasz w Janowcu Wielkopolskim, Wan- Vit.

Działalność organizacji społecznych na terenie **Gminy Damasławek** realizowana jest głównie w obszarach wspierania osób z niepełnosprawnościami (rehabilitacja, wspieranie aktywności życiowej i zawodowej), wsparcie osób chorych, pomoc żywnościowa. Dziedziny te były wspierane przez samorząd w otwartym konkursie ofert w latach od 2015 do 2019 roku. Najbardziej aktywne organizacje na tym terenie to:

- Wielkopolskie Stowarzyszenie Na Rzecz Chorych, Niepełnosprawnych i ich Rodzin „Rehabilitacja” im. K. Marcinkowskiego w Wągrowcu (siedziba) – Warsztat Terapii Zajęciowej w Wapnie.
- Stowarzyszenie im. Ks. Jerzego Niwarda Musolffa w Wągrowcu (siedziba)
- Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Iskra Nadziei” w Damasławku

Warto zaznaczyć, że gmina wspiera swoich mieszkańców poprzez organizacje, które mają siedzibę organizacji poza gminą (np. hospicjum czy warsztat terapii zajęciowej).

Samorząd uchwala roczny program współpracy Gminy Damasławek z organizacjami pozarządowymi i organizacjami wymienionymi w art.3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Za priorytetowe w 2019 roku gmina uznała następujące zadania:

1) Pomocy społecznej, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób:

a) wspieranie działań w zakresie pozyskiwania, magazynowania i udzielania pomocy żywnościowej mieszkańcom Gminy Damasławek.

2) Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych:

a) wsparcie działalności warsztatu terapii zajęciowej,

b) podtrzymywanie aktywności życiowej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz ułatwianie im uczestnictwa w życiu społecznym.

3) Ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 160 i 138):

a) pomoc na rzecz osób terminalnie chorych poprzez wsparcie działalności hospicjum.

Na terenie Gminy Damasławek działają firmy prywatne ważne dla lokalnej społeczności. Do największych podmiotów gospodarczych należą: Zakład Handlowy „Jóźwiakowski”, DOM-ROL Jarosław Szczublewski, Drukarnia Ecor-Product, ECO-PAL Mokronosy, Damłyn Sp. Z o.o. Przedsiębiorstwo zbożowo-młynarskie, PHU DEKA TRADE, Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe Krys-Pak, P.P.H.U. PakSol.

Działalność organizacji społecznych na terenie **Gminy Wapno** realizowana jest głównie w obszarach: wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej; działanie na rzecz osób niepełnosprawnych, niesienie pomocy osobom terminalnie chorym z terenu powiatu wągrowieckiego, wspieranie i upowszechnianie działalności kulturalno-oświatowej, wakacyjne festyny. Dziedziny te były wspierane przez samorząd w otwartym konkursie ofert w latach od 2015 do 2019 roku. Najbardziej aktywne organizacje na tym terenie to:

Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Wapno

Ludowy Klub Sportowy Unia Wapno

Koło Gospodyń Wiejskich w Aleksandrowie

Koło Gospodyń Wiejskich w Srebrnej Górze

Koło Gospodyń Wiejskich w Stołężynie

Jednostka OSP Wapno

Jednostka OSP Stołężyn

Jednostka OSP Rusiec

Fundacja Przytuliska u Wandy Działalność na rzecz bezdomnych i porzuconych zwierząt.

Na terenie gminy prężnie działają Koła Gospodyń, które pozyskują środki zewnętrzne a także Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Wapno, które zajmuje się organizowaniem festynów, czy też zajęć dla dzieci.

Samorząd uchwała roczny program współpracy Gminy Wapno z organizacjami pozarządowymi i organizacjami wymienionymi w art.3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Warto zaznaczyć, że gmina wspiera swoich mieszkańców poprzez organizacje, które mają siedzibę organizacji poza gminą (np. hospicjum).

Na terenie gminy Wapno działają firmy prywatne ważne dla lokalnej społeczności. Do największych podmiotów gospodarczych należą:

PPH „Gipsico” z o.o. w upadłości układowej – spółka zajmuje się produkcją farb, tynków itp.

Przedsiębiorstwo Rolne „WAR-POL” Sp. z o.o. – branża rolnicza

Badania mieszkańców obszaru partnerstwa. Analizując badania mieszkańców, warto zauważyć, że mieszkańcy Partnerstwa, którzy brali udział w badaniu opinii w styczniu 2021 zwrócili uwagę, że „aktywność społeczna i współdziałanie mieszkańców” została wskazana przez mieszkańców jako deficyt gminy (w przypadku 41,32% respondentów). Jednocześnie 32,99% respondentów określiła ten rodzaj aktywności jako potencjał gminy a 25,69% respondentów wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

1.4. Analiza aktualnych polityk rozwoju gmin/partnerów

Badając aktualną politykę rozwojową samorządów tworzących partnerstwo, posłużono się matrycą celów operacyjnych, która miała za zadanie pokazać wspólne cele strategiczne realizowane w poszczególnych samorządach.

Tabela 2. Matryca porównująca cele operacyjne dokumentów strategicznych samorządów tworzących Partnerstwo.

Partnerstwo Obszar	Powiat Wągrowiecki	Gmina Damasławek	Gmina Wapno	Gmina Janowiec Wielkopolski	Miasto i Gmina Kcynia
Administracja	x	x			x
Bezpieczeństwo publiczne	x	x	x	X	X
Budownictwo socjalne		x			
E-administracja		x			
Gospodarka	x	x		x	
Mieszkalnictwo		x		X	x
Ochrona środowiska	x	x	x		
Oświata i wychowanie	x	x	x	X	
Planowanie przestrzenne	x	x	x	X	x
Pomoc społeczna kultura	x	x		X	x
Profilaktyka i ochrona zdrowia	x	x	x	X	

Partnerstwo	Powiat Wągrowiecki	Gmina Damasławek	Gmina Wapno	Gmina Janowiec Wielkopolski	Miasto i Gmina Kcynia
Obszar					
Promocja	x	x		X	x
Przemysł czasu wolnego	x			X	
Rynek pracy	x		x	X	x
Sport i rekreacja	x	x		X	
Transport publiczny i komunikacja	x	x		X	
Usługi senioralne	x				

Źródło: opracowanie własne.

Analizując matrycę celów strategii samorządów tworzących Partnerstwo „Razem dla Rozwoju” należy zauważyć, że wszystkie samorząd partnerstwa miały w swoich dokumentach strategicznych jako priorytety: bezpieczeństwo publiczne oraz planowanie przestrzenne.

W drugiej kolejności cztery z pięciu samorządów (tj. Powiat Wągrowiecki, Gmina Damasławek, Gmina Wapno, Gmina Janowiec Wielkopolski) wskazały strategiczne cele: ochronę środowiska, oświatę i wychowanie, profilaktykę i ochronę zdrowia.

Także cztery gminy (Powiat Wągrowiecki, Gmina Damasławek, Gmina Janowiec Wielkopolski) posiadały inne zbieżne cele w swoich strategiach: pomoc społeczne i kultura, promocja.

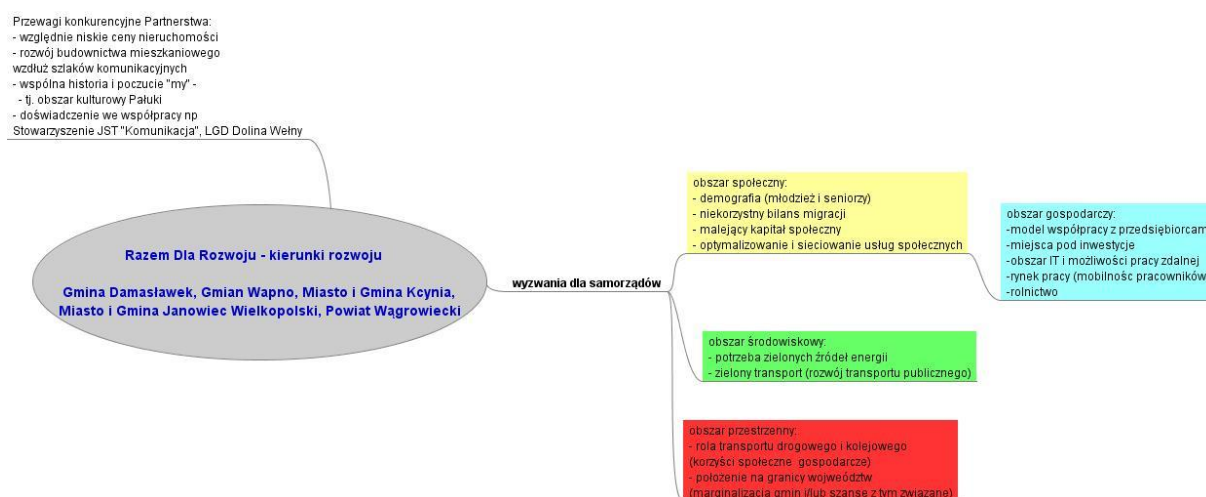
Także cztery samorządy (Powiat Wągrowiecki, Gmina Wapno, Gmina Janowiec Wielkopolski, Gmina Kcynia) - wskazały wspólny cel jakim jest rynek pracy

Słabością analizy dokumentów strategicznych jest fakt, że nie wszystkie z nich są aktualne. Ponadto zmieniająca się sytuacja społeczna i ekonomiczna stawia przed

społecznościami nowe wyzwania. Partnerstwo zdecydowało się wypracować wspólnie wstępne kierunki rozwojowe. Proces ten przeprowadzono w trzech etapach: - przeprowadzając warsztat z Radą Partnerstwa (grudzień 2020), przeprowadzając warsztaty z Grupą Roboczą Partnerstwa (styczeń 2021) oraz przeprowadzając warsztaty z interesariuszami – liderami lokalnymi wskazanymi przez Partnerstwo tj przedstawiciele administracji, sektora przedsiębiorców, organizacji społecznych oraz lokalnych liderów opinii społecznej (styczeń 2021).

Wypracowano mapę myśli pokazującą wstępne kierunki rozwojowe partnerstwa:

Ryc. 14. Mapa myśli „Razem dla Rozwoju”- kierunki rozwoju⁵.

Źródło: opracowanie własne.

Wypracowana mapa myśli koncentruje się na wymiarze przestrzennym partnerstwa (zwłaszcza komunikacji) i jego oddziaływania na obszar społeczny i gospodarczy a także obszar środowiskowy.

Diagnoza nie jest częścią strategii. Podejmując tworzenie strategii, a więc swoistego rozpoznanie badanego stanu rzeczy, musimy określić wstępne kierunki strategiczne,

⁵ Metodykę diagnozy obszaru opracowano z uwzględnieniem prac Partnerstwa nad określeniem kierunków strategicznych.

aby zwłaszcza w tych obszarach prowadzić działania diagnostyczne. W samym dokumencie diagnostycznym, być może kierunki interwencji zmieniają się na skutek wniosków z diagnozy.

Diagnoza zasobów i potrzeb rozwojowych obszaru funkcjonalnego Partnerstwa, to współpraca na danym terytorium. Współpraca opiera się na rzetelnych i okresowo aktualizowanych diagnozach dotyczących problemów, zasobów i konkurencyjności obszaru funkcjonalnego oraz kluczowych cech partnerów i całego partnerstwa.

We współczesnym rozumieniu zakres pojęcia „diagnoza” nie ogranicza się wyłącznie do rozpoznawania stanów patologicznych, ale obejmuje wszelkie rozpoznanie jednostkowych stanów rzeczy i ich tendencji rozwojowych w oparciu o znajomość ogólnych prawidłowości. Obraz rozpoznawanego zjawiska, poprzez ujawnienie mechanizmów, ustalenia ich przyczyn oraz przewidywanie jego dalszego rozwoju.

Wnioski z diagnozy będą potrzebne Partnerstwu do następujących działań:

- są punktem wyjścia do projektów strategii i programów rozwoju;
- są podstawą oceny kolejnych etapów realizacji strategii i programów oraz ich aktualizacji;
- powinny być podstawą corocznych raportów o stanie gminy;
- mogą też być przydatne do sporządzania wniosków do różnych programów, funduszy.

2. Portret statystyczny obszaru partnerstwa – charakterystyka wskaźnikowa.

2.1. Analiza wskaźnikowa w wymiarze ogólnym, gospodarczym, społecznym i środowiskowo przestrzennym.

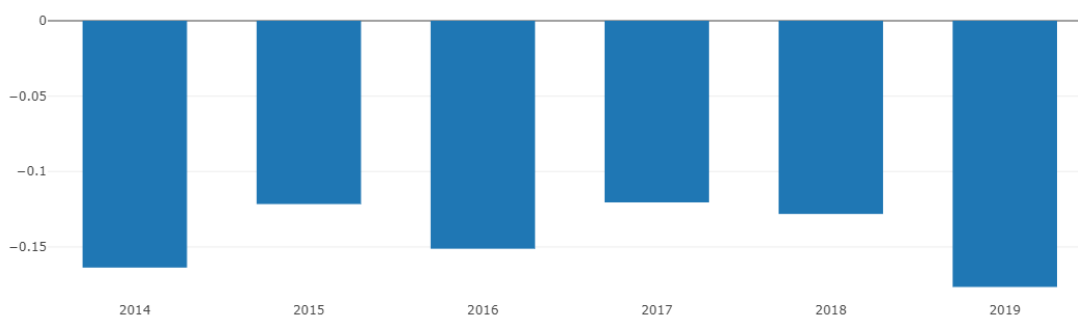
Wskaźnik ogólny Partnerstwa Razem dla Rozwoju.

Wskaźnik ogólny partnerstwa nazywany również jako syntetyczny wskaźnik rozwoju dla partnerstwa.

Wartością syntetyczną dla partnerstwa jest średnia odpowiednich wskaźników gmin wchodzących w skład partnerstwa. Dla uwzględnienia zróżnicowania gmin w partnerstwie wartość syntetycznego wskaźnika dla partnerstwa jest średnią ważoną uwzględniającą liczbę mieszkańców poszczególnych gmin.

Dla Partnerstwa „Razem dla rozwoju” przyjmuje ww. wskaźnik w latach 2014 – 2019 wartości ujemne. Oznacza to, że pozycja konkurencyjna Partnerstwa, na którą składa się konkurencja poszczególnych gmin (w stosunku do innych gmin z odpowiedniej grupy porównawczej) jest dość słaba.

Ryc. 15. Wskaźnik ogólny rozwoju obszaru Partnerstwa 2014 -2019.

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Nie oznacza to, że wszystkie gminy mają tę samą przewagę konkurencyjną.

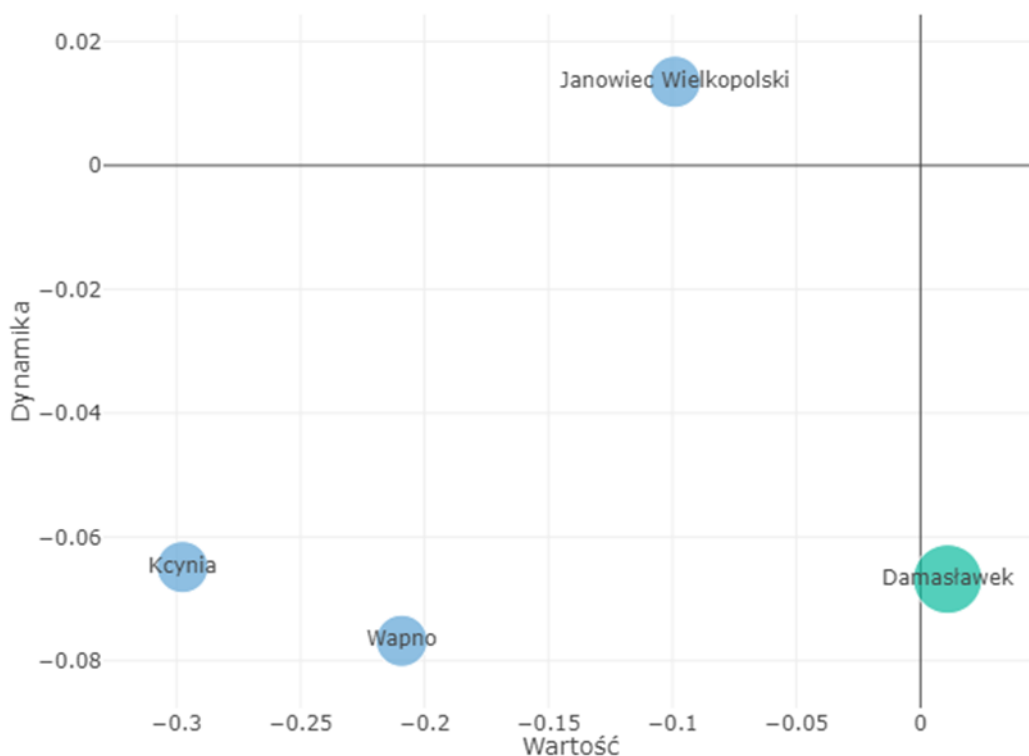
Warto zaznaczyć, że w podziale na grupy funkcjonalne profesora Śleszyńskiego, opisywane gminy należą do poszczególnych grup:

H3: Miasta i gminy miejsko-wiejskie o intensywnej funkcji rolniczej. Należą do nich Kcynia i Janowiec Wielkopolski.

H4: Gminy wiejskie o intensywnej funkcji rolniczej. Należą do nich Damasławek i Wapno.

Oznacza to, że gminy przedstawione na wykresie nie powinny porównywać się z sobą nawzajem, ale tylko z gminami ze swojej grupy funkcjonalnej w całym kraju.

Ryc. 16. Pozycja konkurencyjna gmin Partnerstwa – ogólny wskaźnik rozwoju.

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

**Tabela 3. Pozycja konkurencyjna gmin Partnerstwa – ogólny wskaźnik rozwoju.
Wartość i dynamika wskaźnika.**

	Gmina Wapno	Gmina Damaśławek	Gmina Kcynia	Gmina Janowiec Wielkopolski
Wartość	-0,20	0,02	-0.30	-0,10
Dynamika	-0,07	-0,07	-0,06	0,02

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Gmina Damaśławek jako jedyna ma wskaźniki dodatnie (wartość +0,02), ale jej dynamika maleje (dynamika -0,07) co oznacza, że jej przewaga konkurencyjna w stosunku do grupy porównawczej maleje. Inną sytuację przedstawia Gmina Janowiec Wielkopolski. Wskaźnik ogólny ma wartość ujemną (-0,10) czyli gmina ma gorsze wyniki niż gminy z grupy porównawczej w kraju, ale dynamika wskaźnika jest dodatnia (+0,02), czyli gmina zbliżyła się do średniej wartości tego wskaźnika gmin w Polsce.

W podobnej sytuacji jest Gmina Kcynia oraz Gmina Wapno. Obie gminy zanotowały ujemną wartość wskaźnika (Kcynia: -0,30 natomiast Wapno: -20). Także dynamika tego wskaźnika była ujemna (Kcynia: -0,06 natomiast Wapno: -0,07). Oznacza to, że sytuacja gminy Wapno i Janowiec Wielkopolski pogorszyła się w stosunku do gmin ze swoich grup porównawczych.

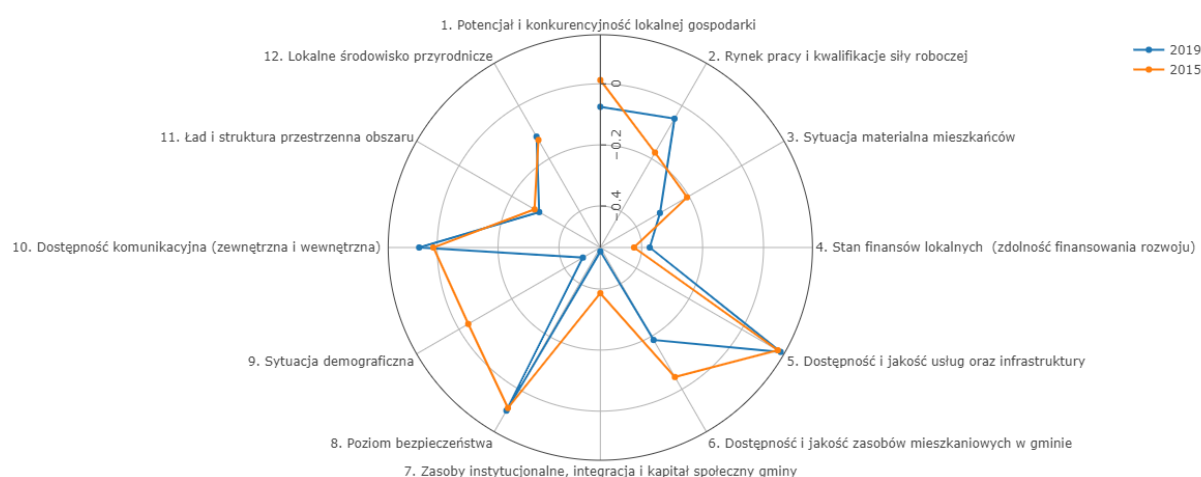
Na potrzeby Monitora Rozwoju Lokalnego wyodrębniono 12 obszarów, charakteryzujących główne sfery funkcjonowania gmin:

1. Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki;
2. Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej;
3. Sytuacja materialna mieszkańców;
4. Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju);
5. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury;
6. Dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych w gminie;
7. Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy;

8. Poziom bezpieczeństwa;
9. Sytuacja demograficzna;
10. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna);
11. Ład i struktura przestrzenna obszaru;
12. Lokalne środowisko przyrodnicze.

Wskaźniki przypisane do danego obszaru mają wpływ na wskaźnik ogólny obszaru partnerstwa.

Ryc. 17. Dynamika zmian w obszarach całego Partnerstwa Razem dla Rozwoju.

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Wnioskowanie związane z dynamiką zmian, czyli zmianą potencjału rozwoju obszaru partnerstwa.

Porównując rok 2015 i 2019 w partnerstwie należy zauważyć, że:

pogorszyły się następujące obszary:

- Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki;
- Sytuacja materialna mieszkańców;

- Dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych w gminie;
- Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy;
- Sytuacja demograficzna -znacznie;
- Nieznacznie - ład i struktura przestrzenna obszaru;

polepszyły się następujące obszary:

- Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej;
- Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju) - nieznacznie;
- Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna) – nieznacznie.

Na niezmiennym poziomie pozostały następujące obszary:

- Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury;
- Poziom bezpieczeństwa;
- Lokalne środowisko przyrodnicze.

Typując obszary – mocne strony Partnerstwa należałoby wymienić strefy funkcjonowania:

Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury;

Poziom bezpieczeństwa;

Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna).

Jako strefy funkcjonowania, które można określić jako ogólnie słabe strony, należałoby wymienić:

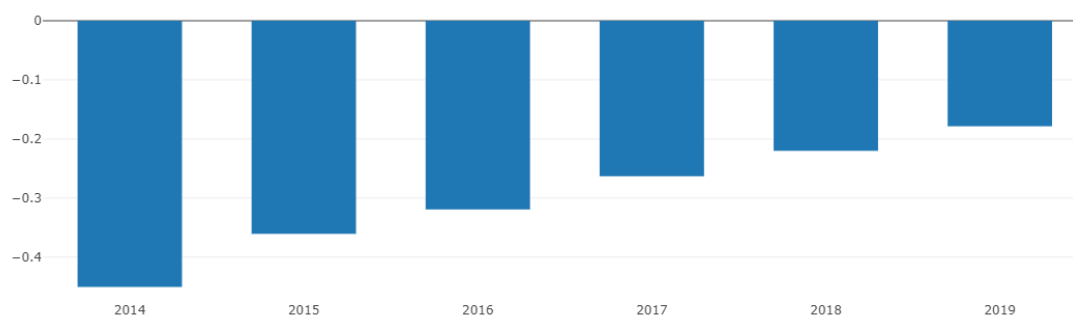
- Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju);
- Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy;

- Sytuacja demograficzna. Strefa ta, zanotowała znaczne pogorszenie porównując rok 2015 do 2019.

Decyzjami strategicznymi partnerstwa będą decyzje, które mocne strony będą rozwijane tak, aby stawały się motorem napędowym, a które słabe strony będą poprawiane tak, aby przestały być „hamulcami” rozwoju partnerstwa.

Wskaźnik ogólny partnerstwa - wymiar gospodarczy.

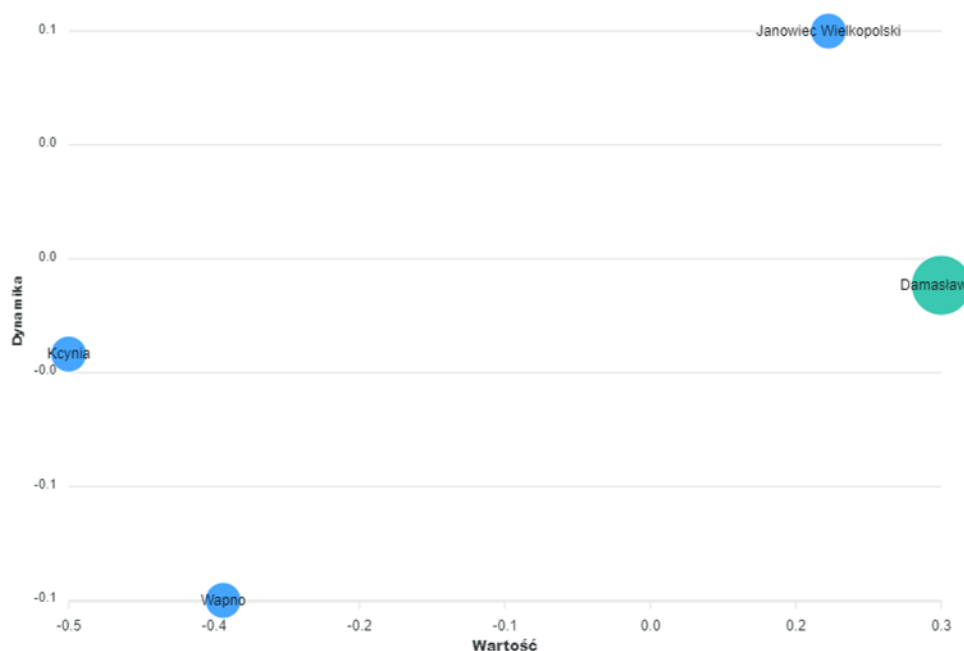
Ryc. 18. Wskaźnik ogólny w wymiarze gospodarczym.

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

W stosunku do gmin z grup porównawczych, wartości wskaźnika ogólnego w wymiarze gospodarczym są ujemne, ale sytuacja poprawia się w stosunku do grup porównawczych w Polsce.

Ryc. 19. Wartość i dynamika wzrostu wskaźnika rozwoju gmin Partnerstwa w wymiarze gospodarczym

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Tabela 4. Wartość i dynamika wzrostu wskaźnika rozwoju gmin Partnerstwa w wymiarze gospodarczym

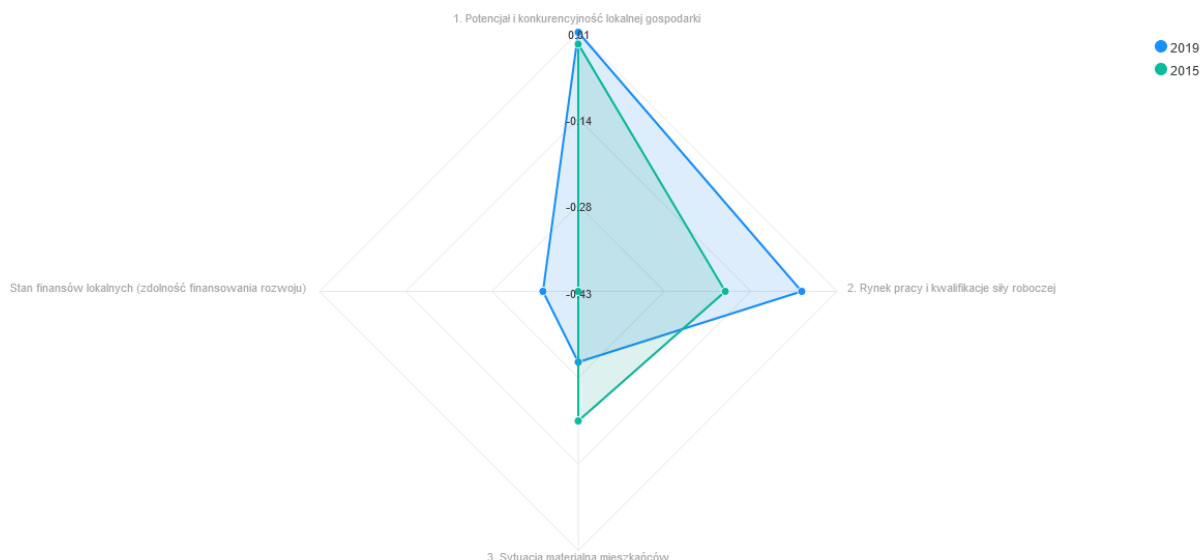
	Gmina Wapno	Gmina Damasławek	Gmina Kcynia	Gmina Janowiec Wielkopolski
Wartość	-0,38	0,16	-0,49	0,07
Dynamika	-0	-0,00	-0,03	0,07

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Oznacza to, że mimo ogólnego ujemnego wskaźnika gospodarczego, wartości dodatnie wskaźnika odnotowała Gmina Damasławek (wartość: 0,16) oraz Gmina Janowiec Wielkopolski (wartość: 0,07). W przypadku Janowca Wielkopolskiego dynamika poprawiła się (0,07). Natomiast w przypadku Gminy Damasławek dynamika minimalnie zmalała (-0,00) co oznacza, że gmina Damasławek jest w tej samej relacji do gmin z grupy porównawczej.

Analizując wykres potencjału i konkurencyjności gospodarki widzimy zmiany wskaźnika ogólnego w wymiarze gospodarczym.

Ryc. 20. Wymiar Rozwój Gospodarczy – wskaźnik ogólny partnerstwa.

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Tabela 5. Wymiar Rozwój Gospodarczy – wskaźnik ogólny partnerstwa

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019
1. Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki	0,01	-0,07	-0,09	-0,08	-0,11
2. Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej	-0,22	-0,20	-0,07	-0,07	-0,01
3. Sytuacja materialna mieszkańców	-0,57	-0,51	-0,52	-0,54	-0,53
4. Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju)	-0,67	-0,50	-0,38	-0,19	-0,07

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Porównując rok 2015 i 2019 w partnerstwie należy zauważyć, że:

pogorszyły się następujące obszary w wymiarze gospodarczym:

- Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki – nieznacznie,

polepszyły się następujące obszary w wymiarze partnerstwa:

- rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej;
- stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju);

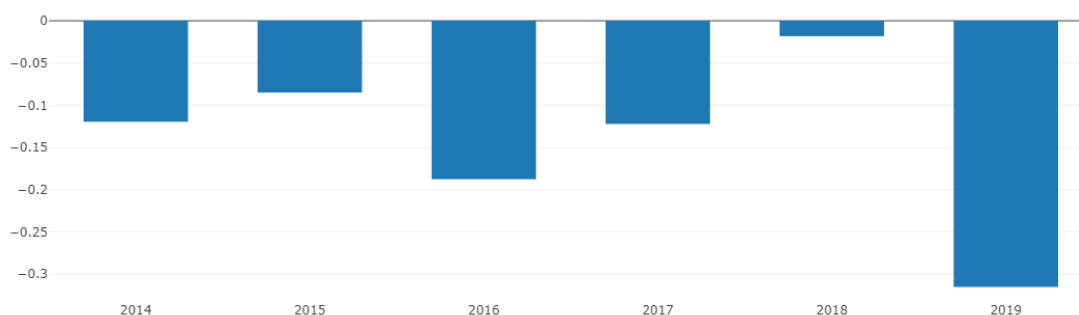
Na niezmiennym poziomie pozostały następujące obszary w wymiarze gospodarczym:

- sytuacja materialna mieszkańców.

Wymiar społeczny Partnerstwa:

Wskaźnik ogólny partnerstwa w wymiarze społecznym jest od 2014 roku ujemny. Na uwagę zasługuje znaczne pogorszenie wskaźnika w roku 2019.

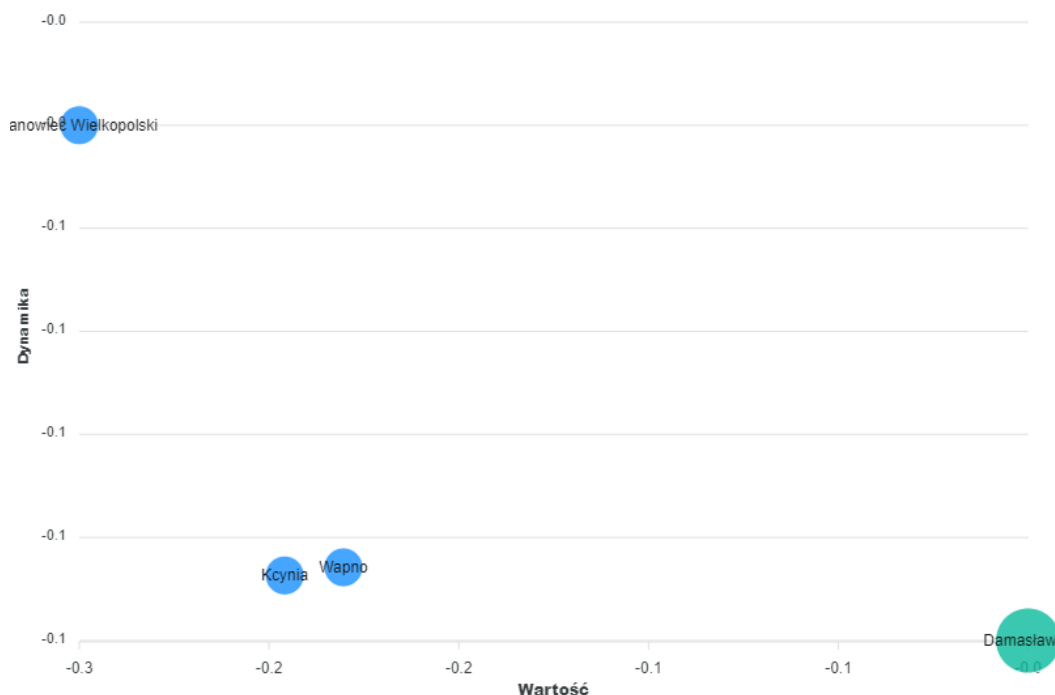
Ryc. 21. Wskaźnik ogólny w wymiarze społecznym.

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

W stosunku do gmin z grup porównawczych, wartości wskaźnika ogólnego w wymiarze społecznym są ujemne, a sytuacja pogarsza się w stosunku do grup porównawczych w Polsce.

Ryc. 22. Wartość i dynamika wzrostu wskaźnika rozwoju gmin Partnerstwa w wymiarze społecznym.

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Tabela 6. Wartość i dynamika wzrostu wskaźnika rozwoju gmin Partnerstwa w wymiarze społecznym.

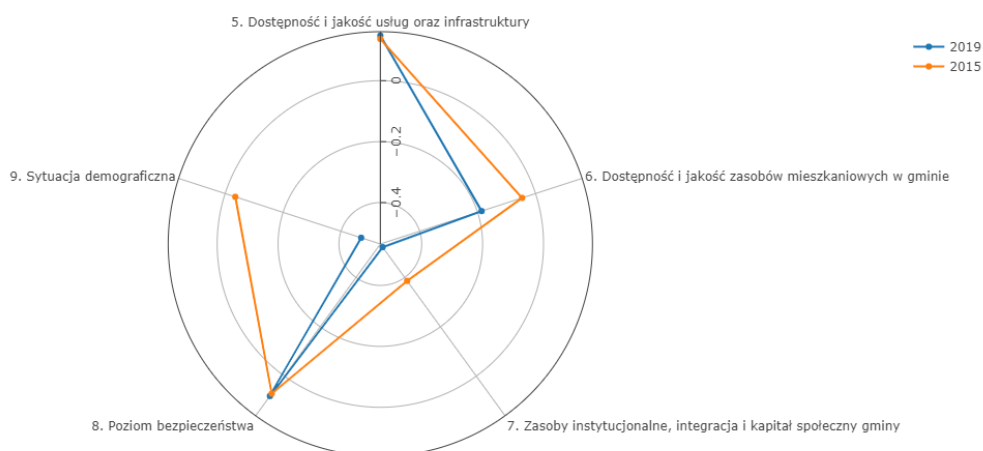
	Gmina Wapno	Gmina Damasławek	Gmina Kcynia	Gmina Janowiec Wielkopolski
Wartość	-0,19	-0,01	-0,21	-0,26
Dynamika	-0,13	-0,14	-0,13	-0,03

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Wnioski: W wymiarze społecznym wszystkie gminy Partnerstwa charakteryzowały się wartościami ujemnymi, czyli znajdowały się w gorszej pozycji porównując z gminami w Polsce z tych samych grup porównawczych. Co jest niepokojące, dynamika wskaźnika także się pogorszyła co oznacza, że gminy Partnerstwa oddalają się od średniej wskaźnika w grupach porównawczych.

Analizując wymiar społeczny możemy zaobserwować zmianę ośmiu wskaźników na przestrzeni lat 2015-2019:

Ryc. 23. Wymiar społeczny Partnerstwa.

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Tabela 7. Wymiar społeczny Partnerstwa.

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019
Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury	0,14	0,09	0,09	0,12	0,15
Dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych w gminie	-0,05	-0,11	-0,14	-0,26	-0,19
Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy	-0,39	-0,41	-0,36	-0,35	-0,52
Poziom bezpieczeństwa	0,07	-0,08	0,08	0,24	0,08
Sytuacja demograficzna	-0,04	-0,10	0,03	-0,03	-0,47

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Analizując dynamikę zmian w wymiarze społecznym partnerstwa należy zauważyć, że w okresie 2015 – 2019 na względnie **stałym poziomie** pozostały następujące obszary:

- Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury
- Poziom bezpieczeństwa

Poprawiły się wskaźniki w obszarze dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych w gminie.

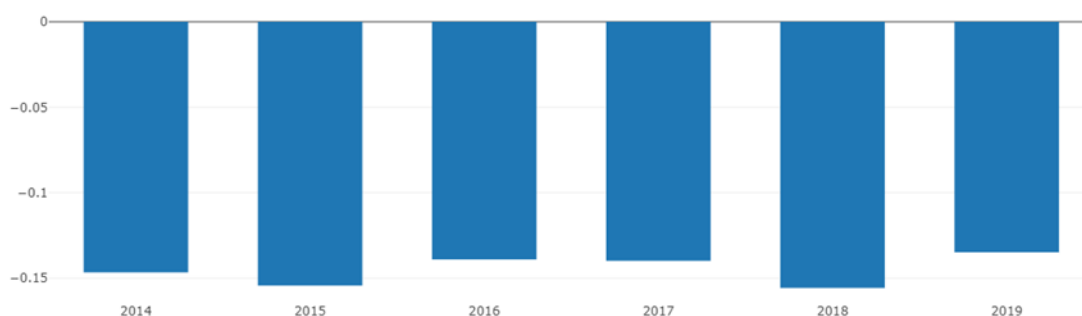
Znacznemu pogorszeniu uległ obszar:

- sytuacja demograficzna
- zasoby instytucjonalne
- integracja i kapitał społeczny gminy.

Wymiar środowiskowy Partnerstwa:

Wskaźnik ogólny partnerstwa w wymiarze środowiskowym jest od 2014 roku ujemny. Mimo, że wartość wskaźnika w roku 2019 była najmniej niekorzystna to wskaźnik ten utrzymuje się na względnie stałym poziomie.

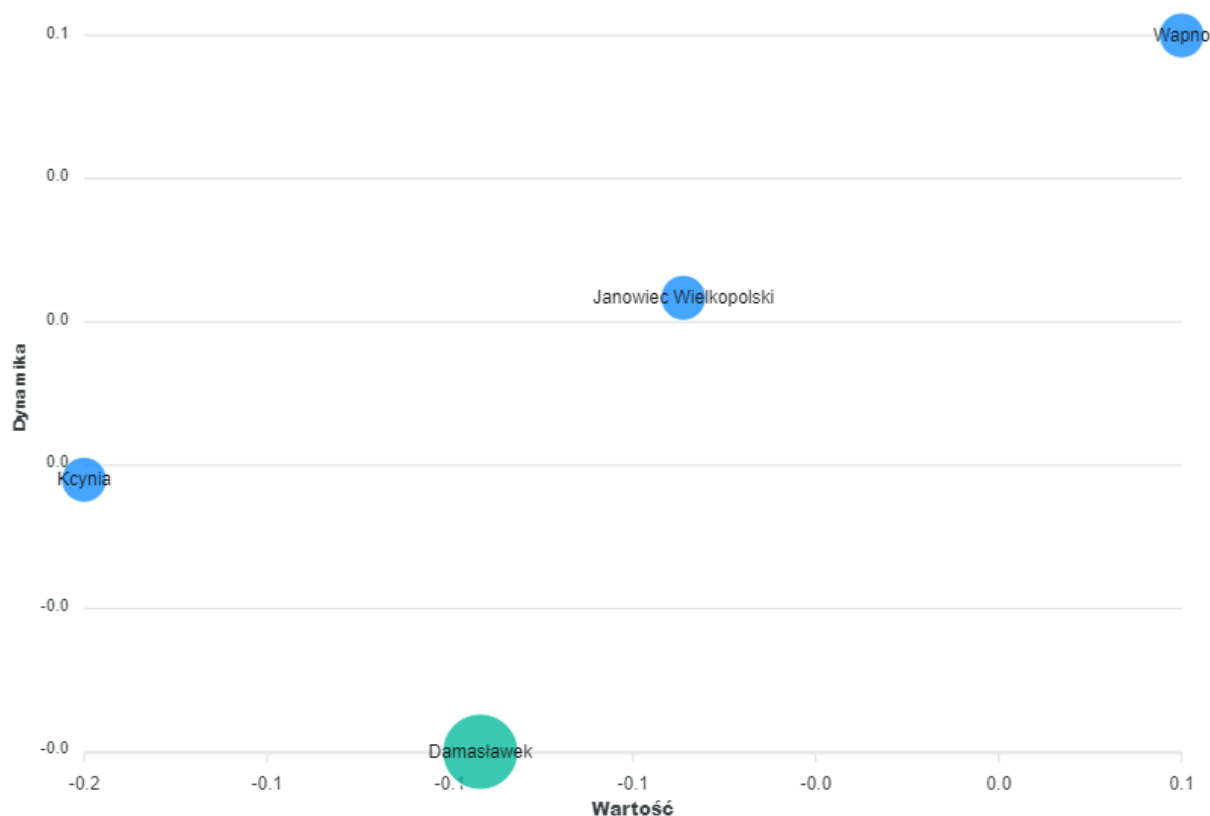
Ryc. 24. Wskaźnik ogólny w wymiarze środowiskowym.

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

W stosunku do gmin z grup porównawczych, wartości wskaźnika ogólnego w wymiarze środowiskowym są ujemne i utrzymuje się w stałej relacji do grup porównawczych w Polsce.

Ryc. 25. Wartość i dynamika wzrostu wskaźnika rozwoju gmin Partnerstwa w wymiarze środowiskowym.

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Tabela 8. Wartość i dynamika wzrostu wskaźnika rozwoju gmin Partnerstwa w wymiarze środowiskowym:

	Gmina Wapno	Gmina Damasławek	Gmina Kcynia	Gmina Janowiec Wielkopolski
Wartość	0,02	-0,11	-0,19	-0,07
Dynamika	0,05	-0,02	0,01	0,03

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

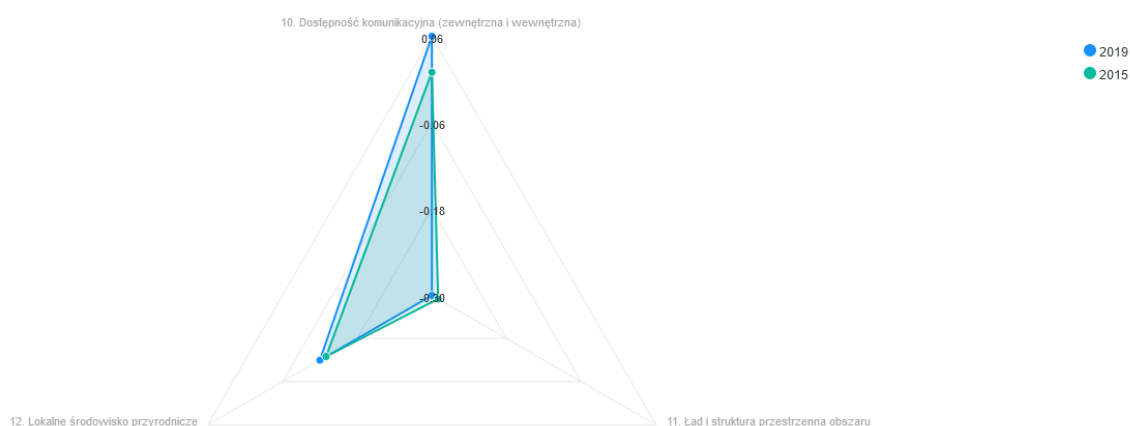
W wymiarze środowiskowym tylko Gmina Wapno zanotowała wartości dodatnie w stosunku do grupy porównawczej gmin w Polsce. Jest to jednak wartość zbliżona do zera, czyli jest prawie równa ze średnią grupy porównawczej. Na uwagę zasługuje fakt, że Damasławek ma dodatnią dynamikę, czyli wymiar środowiskowy nadal się poprawia.

Gmina Janowiec Wielkopolski oraz Gmina Kcynia mają ujemne wartości wskaźnika środowiskowego, czyli ich sytuacja jest gorsza niż gmin w grupie porównawczej w Polsce. Warto zauważyć, że dynamika jest dodatnia, a więc sytuacja poprawiła się.

W przypadku Gminy Damasławek wartość wskaźnika środowiskowego jest ujemna a dynamika wskaźnika pokazuje, że sytuacja znacznie pogorszyła się.

Analizując wymiar środowiskowy, możemy zaobserwować zmianę ośmiu wskaźników na przestrzeni lat 2015-2019:

Ryc. 26. Wymiar środowiskowy partnerstwa- wskaźnik ogólny.

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Tabela 9. Wymiar środowiskowy Partnerstwa- wskaźnik ogólny.

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019
Dostępność komunikacyjna (zewnątrzna i wewnętrzną)	-0,06	-0,02	-0,02	-0,05	0,01
Ład i struktura przestrzenna obszaru	-0,29	-0,30	-0,28	-0,30	-0,30
Lokalne środowisko przyrodnicze	-0,12	-0,10	-0,12	-0,12	-0,11

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Analizując dynamikę zmian w wymiarze środowiskowym partnerstwa należy zauważyć, że w okresie 2015 – 2019 na względnie **stałym poziomie** pozostały następujące obszary:

- lokalne środowisko przyrodnicze
- ład i struktura przestrzenna obszaru

Poprawiły się wskaźniki w obszarze dostępności komunikacyjnej.

Podsumowanie analizy wskaźników ogólnych Partnerstwa „Razem dla Rozwoju”:

Analizując ogólny wskaźnik partnerstwa oraz wskaźniki wymiaru gospodarczego, społecznego i środowiskowego należy stwierdzić, że **pogorszyły się**:

- Sytuacja demograficzna -w sposób znaczący;
- Dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych w gminie;
- Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy;
- Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki (wymiar gospodarczy);
- Sytuacja materialna mieszkańców; (wymiar gospodarczy).

Ww. wskaźniki wymagają pogłębionej analizy.

Ze względu na charakter rolniczy obszaru Partnerstwa oraz mając na uwadze wstępne założenia strategiczne, analizy pogłębionej wymaga wymiar środowiskowo-przestrzenny partnerstwa.

2.2. Analiza wskaźników pogłębionych dla obszaru partnerstwa.

2.2.1. Sytuacja demograficzna

Demografia z perspektywy całego partnerstwa.

Rozwój każdej jednostki terytorialnej bazuje w głównej mierze na zasobach endogenicznych wśród których kluczowe znaczenie ma kapitał ludzki. Na jego jakość wpływa szereg czynników, w tym m.in. stan i struktura ludności, ruch naturalny czy procesy migracyjne. Sytuacja demograficzna w znaczący sposób wpływa na możliwości rozwojowe obszaru - starzenie się społeczeństwa, malejący przyrost naturalny czy depopulacja oddziałują się na liczbę osób zdolnych do podjęcia aktywności zawodowej, co z kolei bezpośrednio wpływa na jakość życia, zamożność mieszkańców i w konsekwencji zasobność gminy. Stabilna sytuacja demograficzna i zastępowalność pokoleń jest podstawą stabilnych finansów publicznych. Analiza obecnej struktury wieku lokalnej społeczności danego obszaru oraz obserwowanych trendów pozwala oszacować zmiany oczekiwane w przyszłości dotyczące popytu na usługi, infrastrukturę techniczną, nieruchomości mieszkaniowe i komercyjne, miejsca pracy.

Obszar partnerstwa zamieszkiwało 27 695 osób (stan na dzień 31 12 2019). Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach wyglądała następująco:

Tabela 10. Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach Partnerstwa.

<i>Nazwa gminy z obszaru Partnerstwa</i>	<i>Liczba mieszkańców rok 2019</i>	<i>w tym kobiety</i>	<i>w tym mężczyźni</i>
Gmina Damasławek	5 401	50,8%	49,2%
Gmina Wapno	2 962	50,6%	49,4%
Gmina Janowiec Wielkopolski	9 008	50,3%	49,7%
Gmina Kcynia	13 361	49,6%	50,4%

Źródło: GUS stan na 31 12 2019.

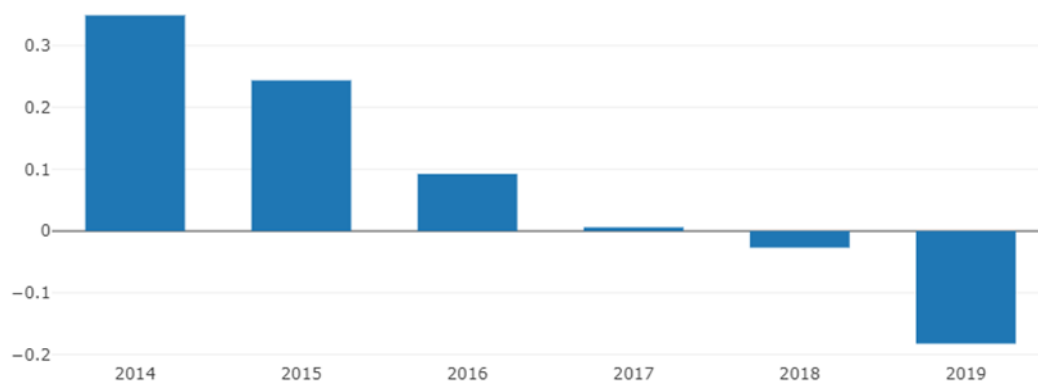
Analizując wskaźnik ogólny partnerstwa dotyczący liczby i struktury wieku mieszkańców należy zauważyć, że jego wartość systematycznie spada:

Tabela 11. Liczba i struktura wieku mieszkańców (wskaźnik ogólny partnerstwa).

<i>nazwa</i>	2014	2015	2016	2017	2018	2019
<i>„Razem dla rozwoju”</i>	0,35	0,24	0,09	0,01	-0,03	-0,18

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

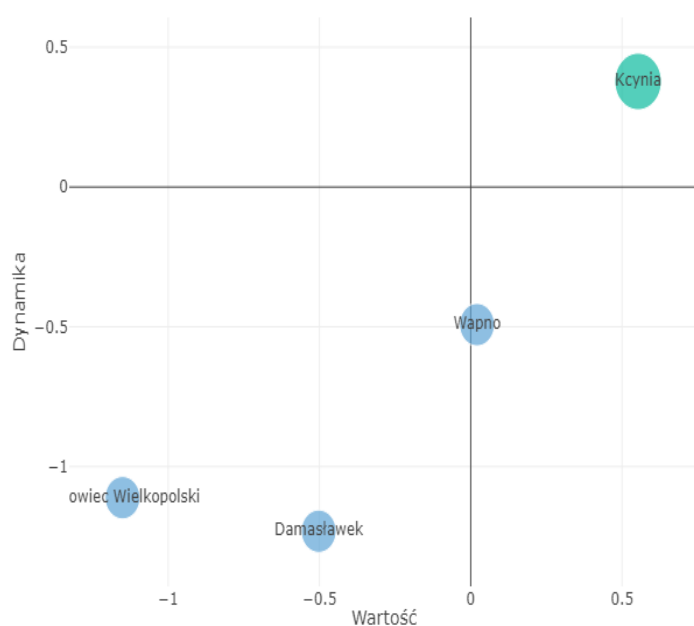
Ryc. 27. Liczba i struktura wieku mieszkańców (wskaźnik ogólny partnerstwa).

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Szybkość z jaką zachodzi proces spadku liczby ludności w okresie 2014 – 2019, nie jest jednakowa w poszczególnych gminach.

Ryc. 28. Dynamika wzrostu liczby ludności w gminach Partnerstwa.

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Tabela 12. Dynamika wzrostu liczby ludności w gminach Partnerstwa.

	Gmina Wapno	Gmina Damasławek	Gmina Kcynia	Gmina Janowiec Wielkopolski
Wartość	0,02	-0,50	0,55	-1,15
Dynamika	-0,49	-1,23	0,38	-1,11

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

W grupach porównawczych czterech gmin partnerstwa, we względnie najlepszej sytuacji jest Gmina Kcynia, gdzie wartość wskaźnika jest dodatnia (0,55) jak również jego dynamika (0,38). Może to oznaczać, że sytuacja w grupie porównawczej tj. podobnych gmin w Polsce, pogorszyła się bardziej co poprawiło wskaźniki Gminy Kcynia.

Najszybciej mieszkańców ubywa w Damasławku i Janowcu Wielkopolskim. Ich wartość wskaźnika jest gorsza od porównywanych grup docelowych.

Gmina Wapno w stosunku do grupy porównawczej ma dodatnią wartość wskaźnika, ale dynamika jest ujemna co oznacza, że sytuacja pogarsza się.

Gęstość zaludnienia w gminach na obszarze Partnerstwa różni się i wynosi w poszczególnych gminach:

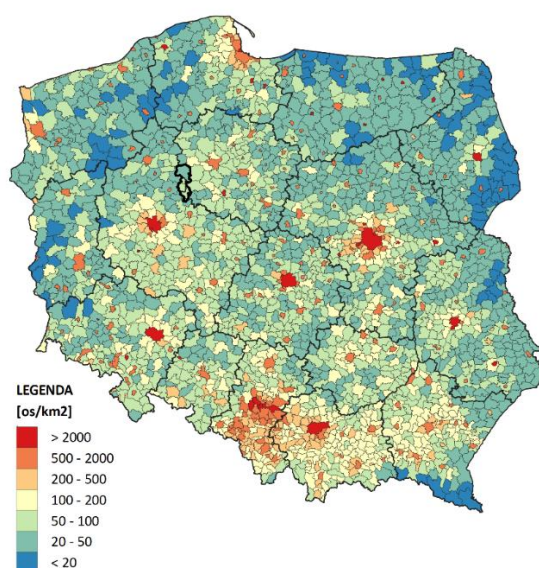
Tabela 13. Gęstość zaludnienia w gminach na obszarze Partnerstwa.

Nazwa gminy	Gęstość zaludnienia (osoby/ 1 kilometr kwadratowy)
Gmina Kcynia	45
Gmina Wapno	68
Gmina Damasławek	52
Gmina Janowiec Wielkopolski	70

Źródło: GUS 31 XII 2019

Porównując gminy Partnerstwa w skali kraju, można stwierdzić, że obszar partnerstwa ma niską gęstość zaludnienia, ale nie najniższą w kraju:

Ryc. 29. Gęstość zaludnienia w Polsce.

Źródło: opracowanie własne ZMP

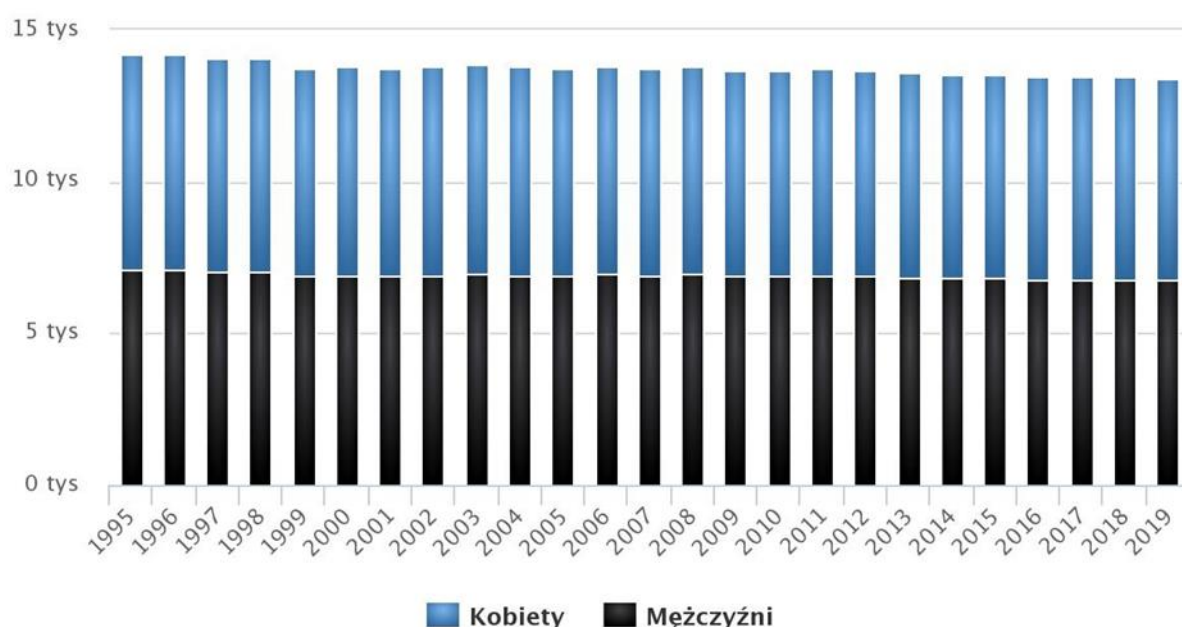
2.1.1 Analiza demograficzna poszczególnych gmin.

a. Ludność ogółem i struktura wieku społeczności lokalnej – analiza poszczególnych gmin partnerstwa.

Gmina Kcynia ma 13 361 mieszkańców (stan na 31 12 2019), z czego 49,6% stanowią kobiety, a 50,4% mężczyźni. **W latach 2002-2019 liczba mieszkańców zmalała o 3,3%.** Średni wiek mieszkańców wynosi 39,9 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Populacja Gminy Kcynia w latach 1995- 2019 wyglądała następująco:

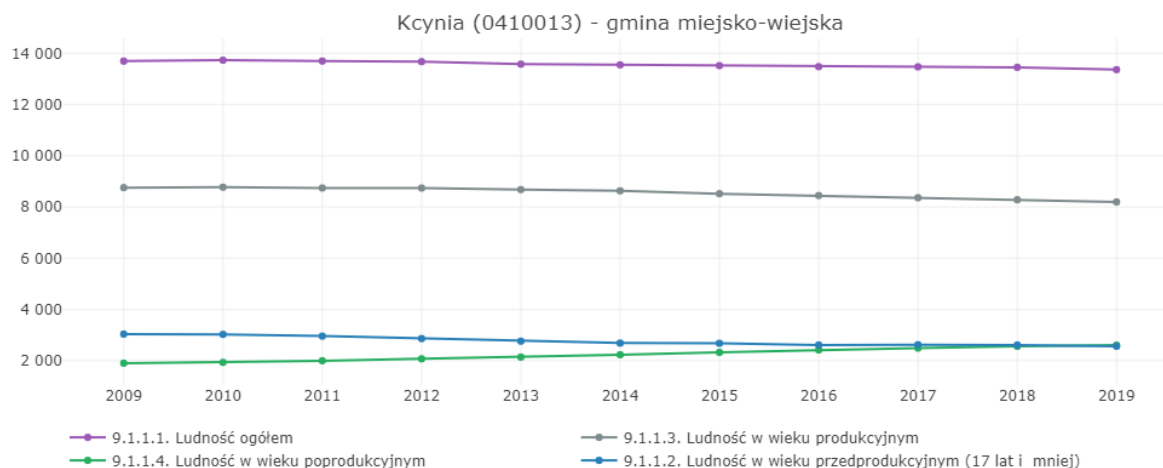
Ryc. 30. Populacja Gminy Kcynia.

Źródło: GUS

Analizując liczbę mieszkańców Gminy Kcynia, dzieląc ich na grupy wiekowe (wiek poprodukcyjny, produkcyjny i przedprodukcyjny) widzimy, że mimo spadającej liczby mieszkańców, wskaźniki dla poszczególnych grup są różne:

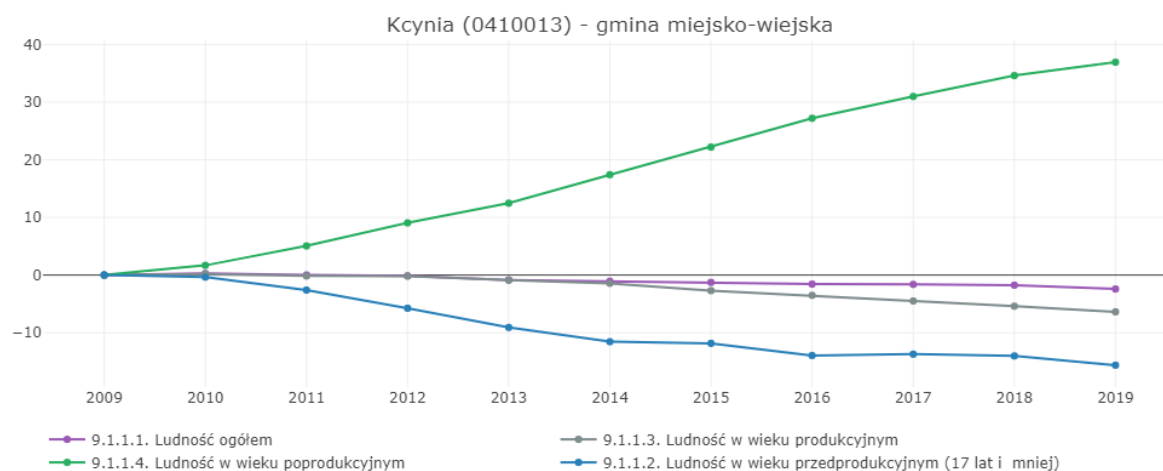
Ryc. 31. Liczba ludności Gminy Kcynia w podziale na grupy wiekowe- wartość wskaźnika.

Źródło: www.analizy.monitorrozwoju.pl

W ujęciu dynamicznym widzimy, że grupą która powiększa się są osoby w wieku poprodukcyjnym:

Ryc. 32. Liczba ludności Gminy Kcynia w podziale na grupy wiekowe- dynamika wskaźnika.

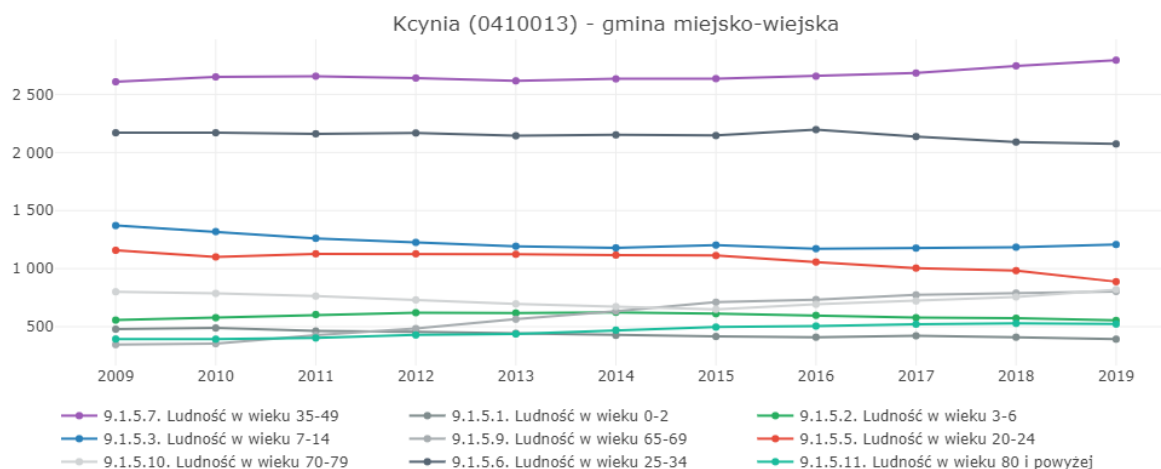

Źródło: www.analizy.monitorrozwoju.pl

Najbardziej maleje grupa w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej) a najszybciej i gwałtownie rośnie grupa w wieku poprodukcyjnym. Nieznacznie spada grupa w wieku produkcyjnym.

Ogólnie liczba mieszkańców Gminy Kcynia spada.

Ryc. 33. Wskaźniki liczby ludności w szczególnych grupach wiekowych (wyznaczających popyt na kluczowe rodzaje usług) w latach 1995-2019 w pięcioletnich interwałach czasowych.

Źródło: www.analizy.monitorrozwoju.pl

Analizując wykres i tabelę ilustrującą liczbę ludności w poszczególnych grupach wiekowych w gminie, widać (wskaźniki dynamiki), że najszybciej zmniejszają się następujące grupy:

Ludność w wieku 20-24 – (dynamika: -23,3161)

Ludność w wieku 0-2 – (dynamika: -17,9541)

Ludność w wieku 7-14 - (dynamika: -11,8891)

Ludność w wieku 25-34 (dynamika: -4,423,96)

Wnioski. Gwałtowny spadek liczebności tych grup wiekowych mieszkańców ma znaczenie w kontekście funkcjonowania żłobków, przedszkoli i szkół. Niezmiernie ważne są grupy wiekowe 20-24 i 25-34, ponieważ to one podejmują życiowe decyzje związane z założeniem rodziny i zamieszkaniem na terenie partnerstwa lub emigrowaniem np. do dużych miast. Zapewne wpływ na ich decyzje ma kwestia zdobycia dobrej pracy, mieszkalnictwa czy dostępu do dobrej jakości usług społecznych.

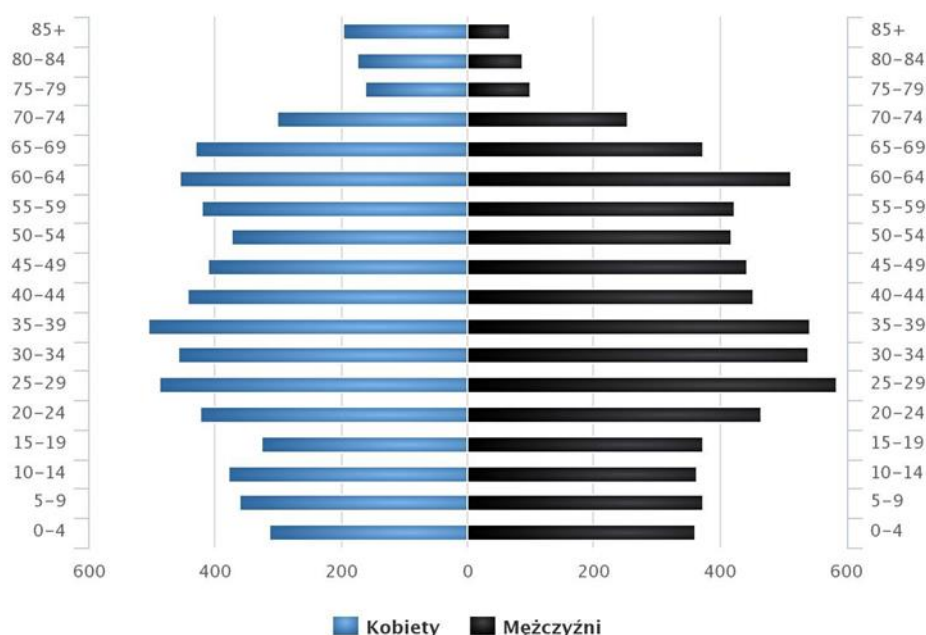
Spadek ludności ma również wpływ na spadek dochodów gminy (podatek PIT), a w konsekwencji na sytuację finansów gminy.

Chcąc zanalizować strukturę wieku mężczyzn i kobiet w poszczególnych przedziałach wiekowych warto przeanalizować piramidę wieku mieszkańców Gminy Kcynia:

Ryc. 34. Piramida wieku mieszkańców Gminy Kcynia.

Piramida wieku mieszkańców gminy Kcynia, 2019

(Źródło: GUS)

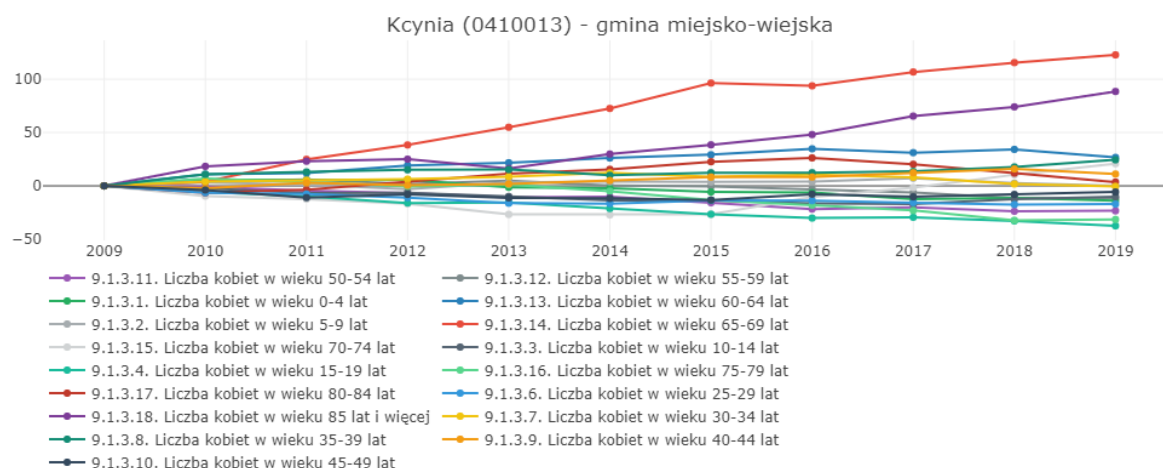

Źródło: GUS dana z dnia 31 12 2019

61,3% mieszkańców Gminy Kcynia jest w wieku produkcyjnym, 19,2% w wieku przedprodukcyjnym, a 19,5% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Analizując dynamikę wskaźnika liczby kobiet w pięcioletnich grupach wiekowych (piramida wieku) w latach 1995-2019 w pięcioletnich interwałach czasowych widać, że rośnie grupa kobiet w wieku 65-69 lat a także liczba kobiet 85 lat i więcej. Obrazuje to wykres:

Ryc. 35. Dynamika wskaźnika liczby kobiet w pięcioletnich grupach wiekowych w latach 1995-2019.

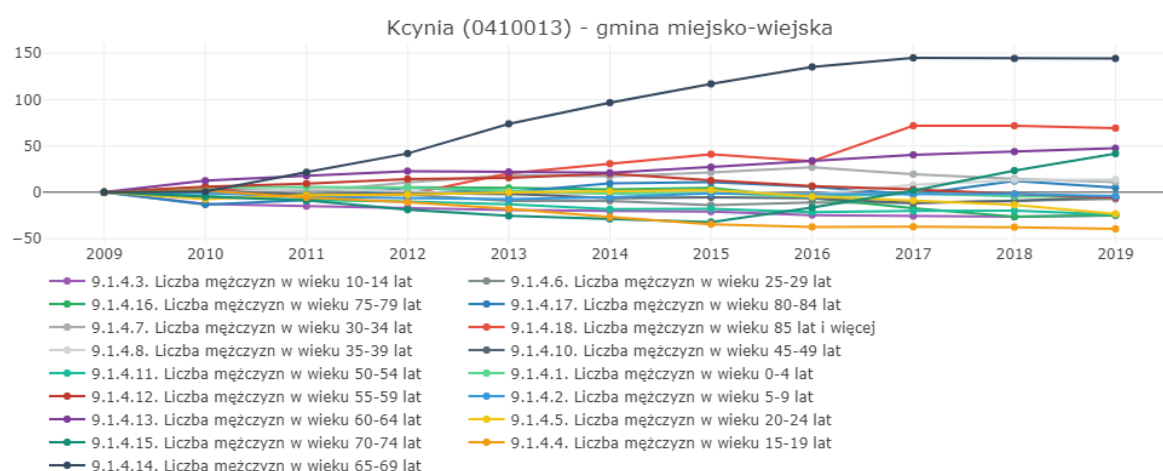

Źródło: www.analizy.monitorrozwaju.pl

Wnioski. Oznacza to nie tylko wzrost liczby seniorek w gminie, ale fakt, że coraz częściej pokolenie 60-latków opiekuje się pokoleniem swoich rodziców tj. 85+. Przeważnie rola opiekuna podejmowana jest przez córkę lub synową. Istotne jest zapewnienie wsparcia opiekunom w postaci umiejętności pielęgnacyjnych. Utrzymanie w jak najlepszej kondycji seniorów w ich rodzinnych domach ma znaczenie dla ich dobrostanu. Alternatywą są dzienne ośrodki wsparcia lub kosztochłonne placówki opieki całodobowej np. domy pomocy społecznej.

Analizując wskaźniki liczby mężczyzn w pięcioletnich grupach wiekowych (piramida wieku) w latach 1995-2019 w pięcioletnich interwałach czasowych, widzimy które z grup wiekowych mężczyzn najszybciej powiększają się. Obrazuje to wykres:

Ryc. 36. Dynamika wskaźnika liczby mężczyzn w pięcioletnich grupach wiekowych w latach 1995-2019.

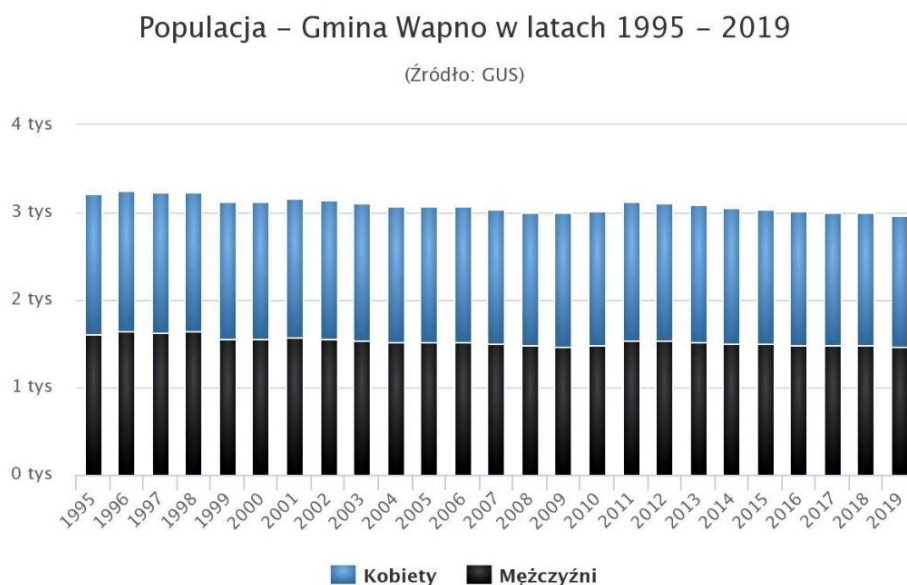

Wnioski. Analizując dynamikę wskaźnika, widać wzrost liczebności grup mężczyzn w wieku 65-69 oraz 85 lat i więcej. Tak samo jak w przypadku grupy kobiet, konieczne jest zwrócenie uwagi na środowiskowy i instytucjonalny system wsparcia seniorów.

Gmina Wapno ma 2 962 mieszkańców (stan na 31 12 2019), z czego 50,6% stanowią kobiety, a 49,4% mężczyźni. **W latach 2002-2019 liczba mieszkańców zmalała o 5,6%.** Średni wiek mieszkańców wynosi 40,3 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Populacja Gminy Wapno w latach 1995- 2019 wyglądała następująco:

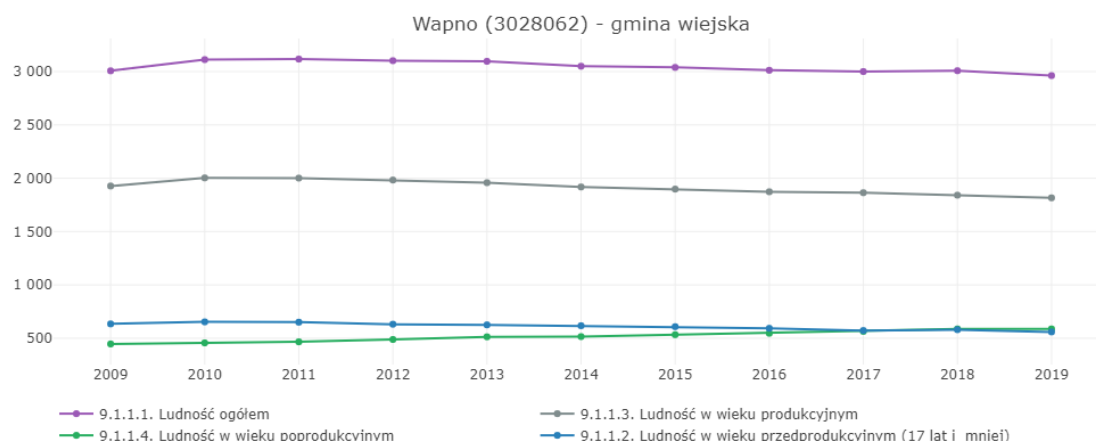
Ryc. 37. Populacja Gminy Wapno.

Źródło: GUS

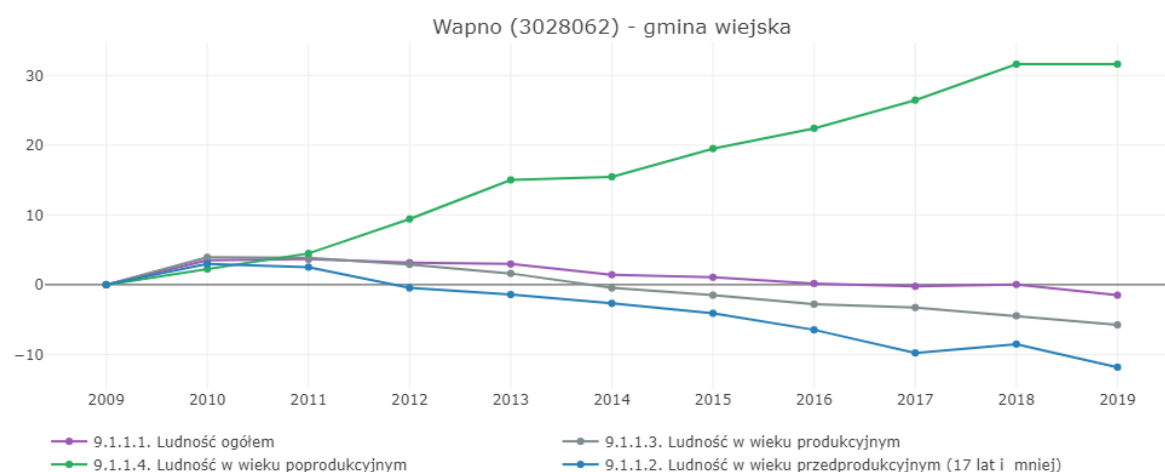
Analizując liczbę mieszkańców Gminy Wapno, dzieląc ich na grupy wiekowe (wiek poprodukcyjny, produkcyjny i przedprodukcyjny) widzimy, że mimo spadającej liczby mieszkańców, wskaźniki dla poszczególnych grup są różne:

Ryc. 38. Liczba mieszkańców Gminy Wapno w podziale na grupy wiekowe – wartość wskaźnika.

Źródło: www.analizy.monitorrozwoju.pl

Ryc. 39. Liczba mieszkańców Gminy Wapno w podziale na grupy wiekowe – dynamika wskaźnika.

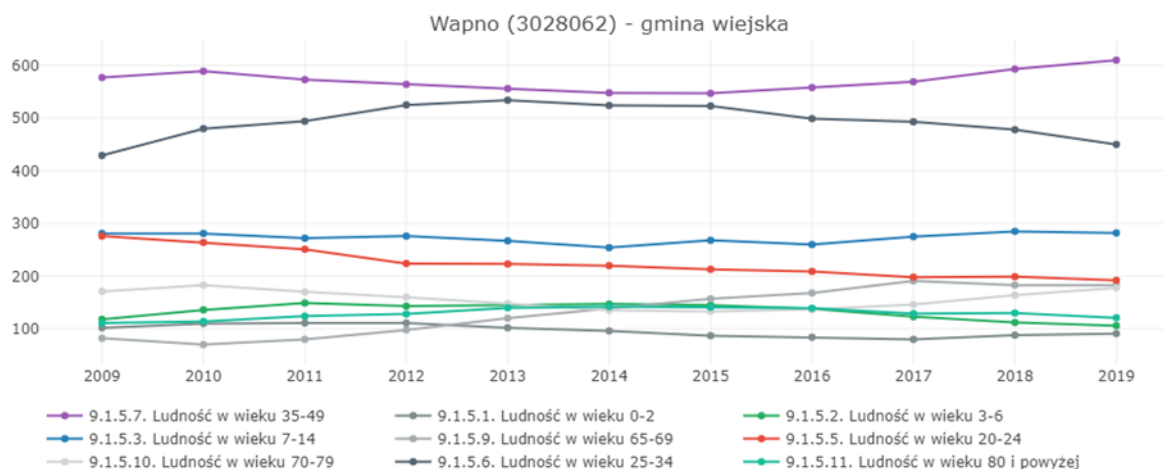

Źródło: www.analizy.monitorrozwoju.pl

61,3% mieszkańców gminy Wapno jest w wieku produkcyjnym, 18,9% w wieku przedprodukcyjnym, a 19,8% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Wnioski. Najbardziej maleje grupa w wieku przedprodukcyjnym a rośnie grupa w wieku poprodukcyjnym. Sytuacja taka ma wpływ na system oświatowy w gminie. Malejąca liczba uczniów, to malejące subwencje oświatowe i konieczność wspierania funkcjonowania szkół ze środków własnych. Przy rosnącej liczbie seniorów warto badać potrzeby tej grupy i przygotowywać dostosowane programy wsparcia. Ogólna liczba mieszkańców spada.

Ryc. 40. Wskaźniki liczby ludności w szczególnych grupach wiekowych (wyznaczających popyt na kluczowe rodzaje usług) w latach 1995-2019 w pięcioletnich interwałach czasowych.

Źródło: www.analizy.monitorrozwoju.pl

Analizując wykres i tabelę ilustrującą liczbę ludności w poszczególnych grupach wiekowych w gminie, widać (wskaźniki dynamiki), że najszybciej zmniejszają się następujące grupy:

Ludność w wieku 20-24 – (dynamika: – 30,4348)

Ludność w wieku 0-2 – (dynamika: – 10,7843)

Ludność w wieku 3-6 – (dynamika: – 10,1695)

Wnioski. Gwałtowny spadek liczebności tych grup wiekowych mieszkańców ma znaczenie w kontekście funkcjonowania żłobków, przedszkoli i szkół. Niezmiernie ważna jest grupa wiekowa 20-24 ponieważ osoby z tej grupy podejmują życiowe decyzje związane z założeniem rodziny i zamieszkaniem na terenie partnerstwa lub emigrowaniem np. do dużych miast. Zapewne wpływ na ich decyzje ma kwestia zdobycia dobrej pracy, mieszkalnictwa czy dostępu do dobrej jakości usług społecznych.

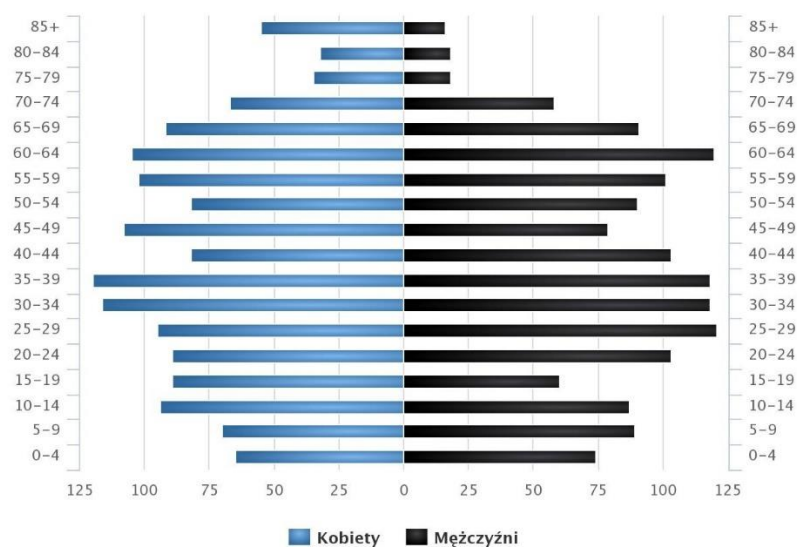
Spadek ludności ma również wpływ na spadek dochodów gminy (podatek PIT) a w konsekwencji na sytuację finansów gminy.

Chcąc zanalizować strukturę wieku mężczyzn i kobiet w poszczególnych przedziałach wiekowych warto przeanalizować piramidę wieku mieszkańców gminy Wapno:

Ryc. 41. Piramida wieku mieszkańców gminy Wapno

Piramida wieku mieszkańców gminy Wapno, 2019

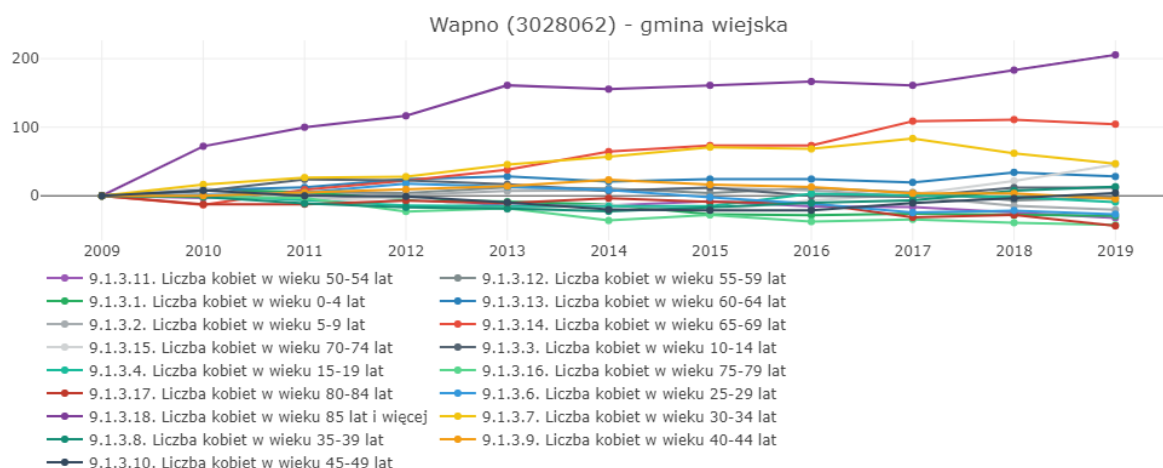
(Źródło: GUS)

Źródło: GUS

Wskaźniki liczby kobiet w pięcioletnich grupach wiekowych (piramida wieku) w latach 1995-2019 w pięcioletnich interwałach (wskaźnik 9.1.3), a ściślej dynamika wskaźnika, pokazuje które z grup kobiet w gminie Wapno stają się najliczniejsze:

Ryc. 42. Wskaźnik liczby kobiet w pięcioletnich grupach wiekowych (piramida wieku) w latach 1995-2019.

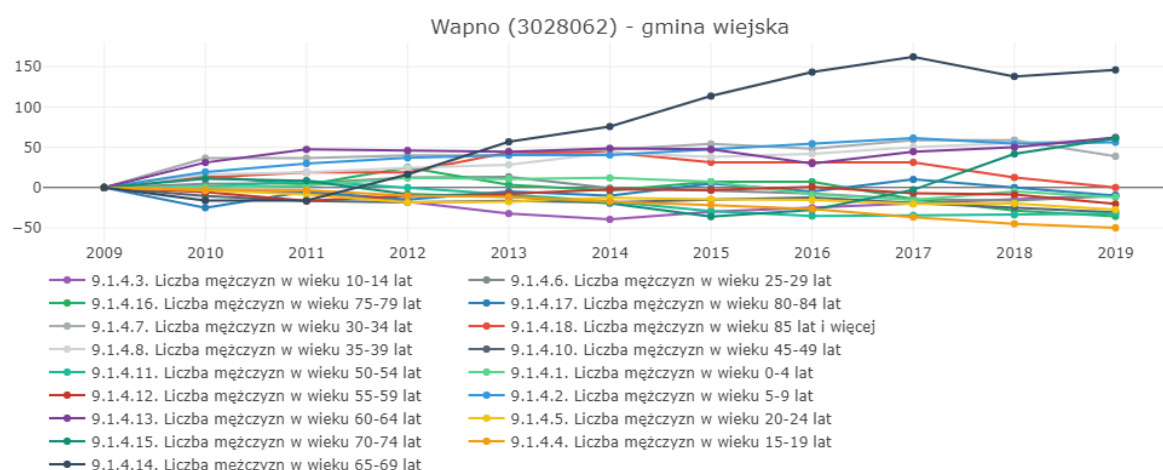

Źródło: www.analizy.monitorrozwoju.pl

W Gminie Wapno najszybciej powiększa się grupa kobiet w wieku 50-54 oraz w wieku 65-64 lata. Są to zatem osoby w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym.

Analizując wskaźniki liczby mężczyzn w pięcioletnich grupach wiekowych (piramida wieku) w latach 1995-2019 w pięcioletnich interwałach (wskaźnik 9.1.3), a ściślej dynamika wskaźnika, pokazuje które z grup mężczyzn w Gminie Wapno najszybciej powiększają się.

Ryc. 43. Wskaźnik liczby mężczyzn w pięcioletnich grupach wiekowych (piramida wieku) w latach 1995-2019 w pięcioletnich interwałach czasowych.

Źródło: www.analizy.monitorrozwoju.pl

Wnioski. Ewidentnie szybko rośnie grupa mężczyzn w wieku 65-69 lat, a więc osób w wieku poprodukcyjnym. Ważna wydaje się kwestia opieki środowiskowej i instytucjonalnej dla tej grupy osób.

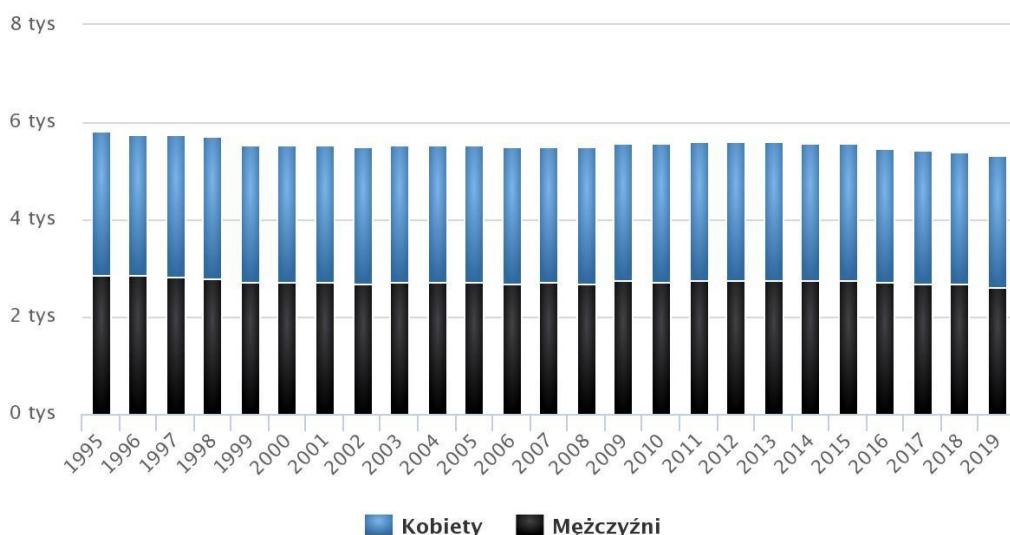
Gmina Damasławek ma 5 326 mieszkańców (stan na 31 12 2019), z czego 50,8% stanowią kobiety, a 49,2% mężczyźni. **W latach 2002-2019 liczba mieszkańców zmalała o 3,4%.** Średni wiek mieszkańców wynosi 40,2 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Populacja Gminy Damasławek w latach 1995- 2019 wyglądała następująco:

Ryc. 44. Populacja Gminy Damasławek w latach 1995- 2019.

Populacja – Gmina Damasławek w latach 1995 – 2019

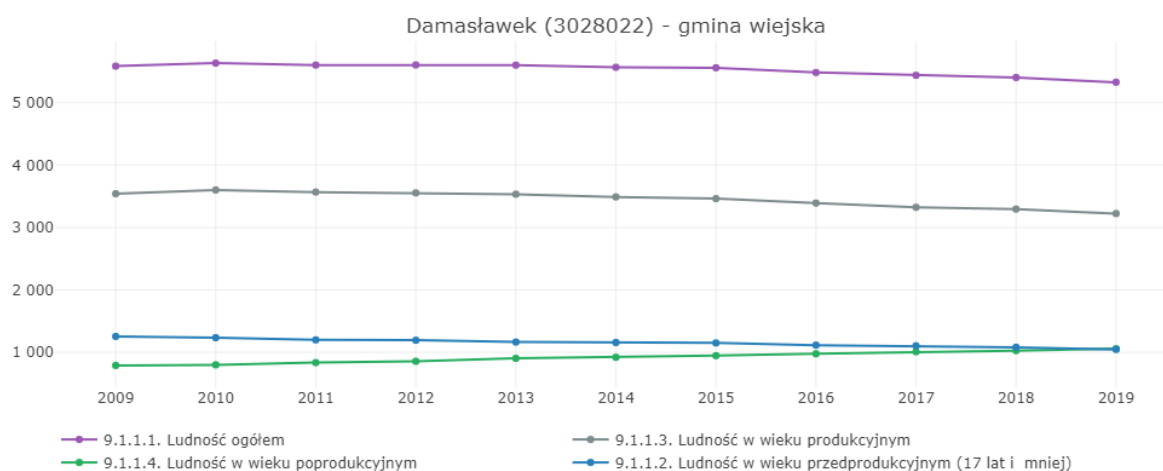
(Źródło: GUS)

Źródło: GUS

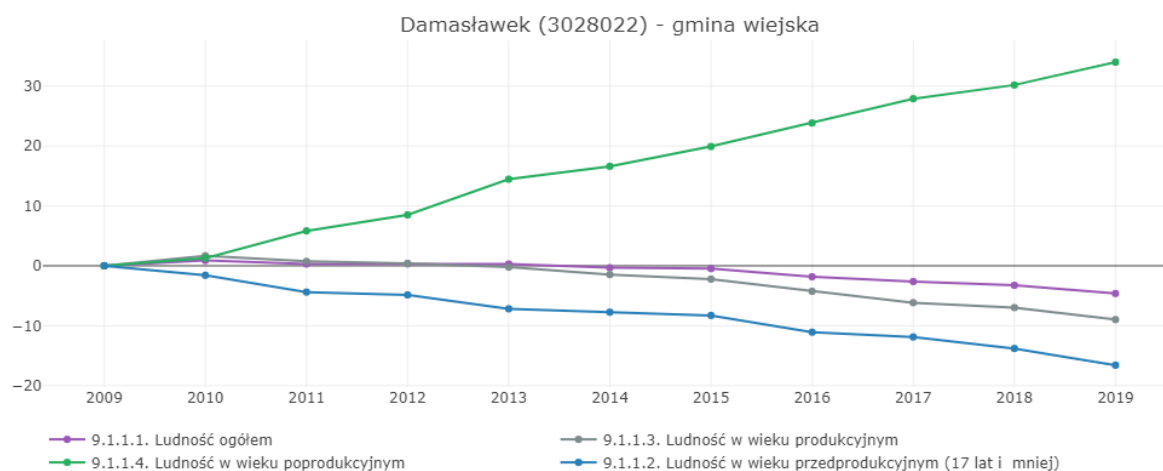
Analizując liczbę mieszkańców Gminy Damasławek, dzieląc ich na grupy wiekowe (wiek poprodukcyjny, produkcyjny i przedprodukcyjny) widzimy, że mimo spadającej liczby mieszkańców, wskaźniki dla poszczególnych grup są różne:

Ryc. 45. Liczba mieszkańców gminy Damasławek z podziałem na grupy wiekowe. Wartość wskaźnika.

Źródło: www.analizy.monitorrozwoju.pl

Ryc. 46. Liczba mieszkańców gminy Damasławek z podziałem na grupy wiekowe. Dynamika wskaźnika.

Źródło: www.analizy.monitorrozwoju.pl

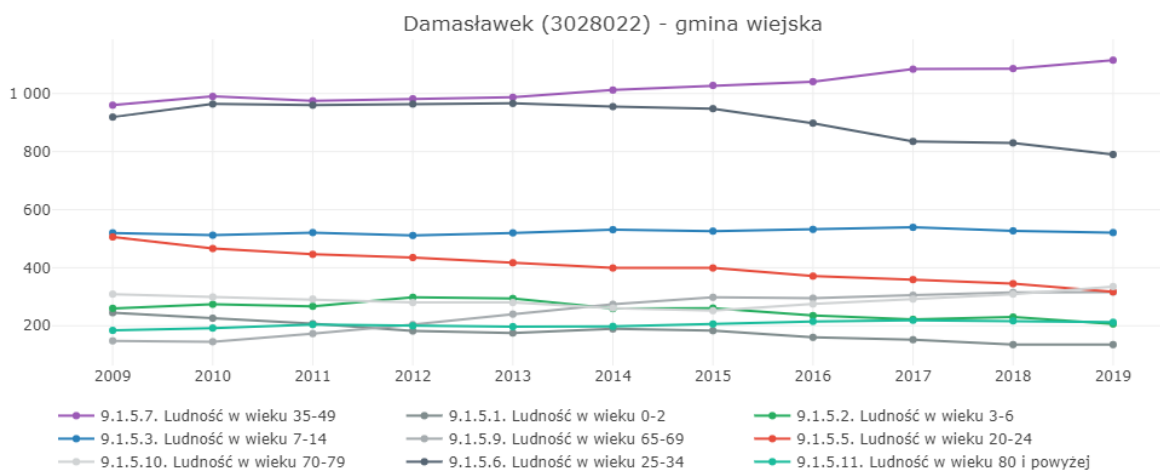
Wnioski. Gwałtownie rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Najmocniej maleje liczba osób w wieku 17 lat i mniej. Liczba ludności ogółem Gminy Damasławek maleje. Gwałtowny spadek liczebności tych grup wiekowych mieszkańców ma znaczenie w kontekście funkcjonowania żłobków, przedszkoli i szkół. Niezmiernie ważna jest grupa wiekowa 20-24 ponieważ osoby z tej grupy podejmują życiowe decyzje związane z założeniem rodziny i zamieszkaniem na

terenie partnerstwa lub emigrowaniem np. do dużych miast. Zapewne wpływ na ich decyzje ma kwestia zdobycia dobrej pracy, mieszkalnictwa czy dostępu do dobrej jakości usług społecznych.

Spadek ludności ma również wpływ na spadek dochodów gminy (podatek PIT) a w konsekwencji na sytuację finansów gminy.

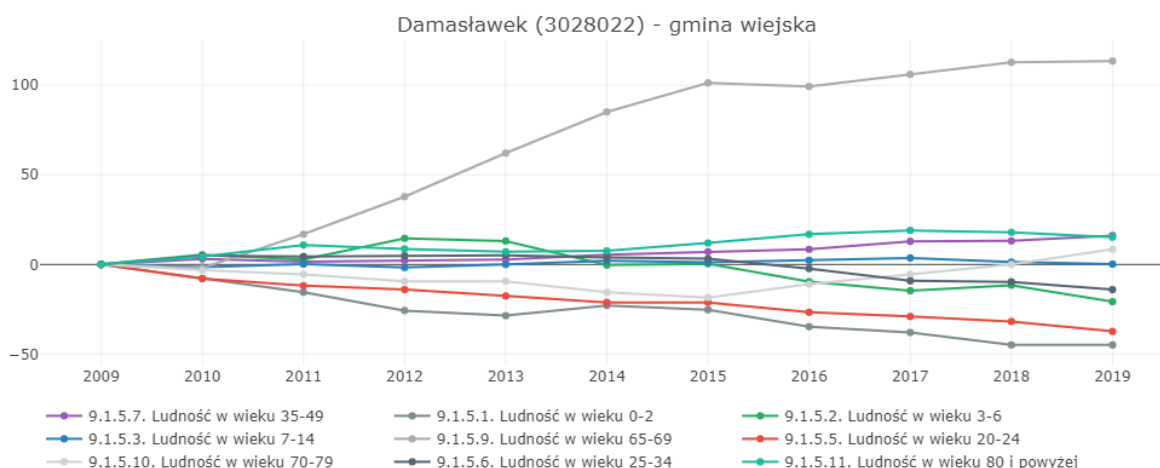
Szczegółowo analizując wskaźniki liczby ludności w szczególnych grupach wiekowych (wyznaczających popyt na kluczowe rodzaje usług) w latach 1995-2019 w pięcioletnich interwałach czasowych 9.1.5 możemy zauważyć różnice w liczebności poszczególnych grup wiekowych.

Ryc. 47. Wskaźniki liczby ludności w szczególnych grupach wiekowych (wyznaczających popyt na kluczowe rodzaje usług) w latach 1995-2019.

Źródło: www.analizy.monitorrozwoju.pl

Ryc. 48. Dynamika wskaźnika liczby ludności w szczególnych grupach wiekowych (wyznaczających popyt na kluczowe rodzaje usług) w latach 1995-2019.

Źródło: www.analizy.monitorrozwaju.pl

Wniosek: najbardziej gwałtownie rośnie grupa ludności w wieku 65- 69 lat.

Najgwałtowniej maleją grupy:

- Ludność w wieku 20-24
- Ludność w wieku 25-34
- Ludność w wieku 0-2

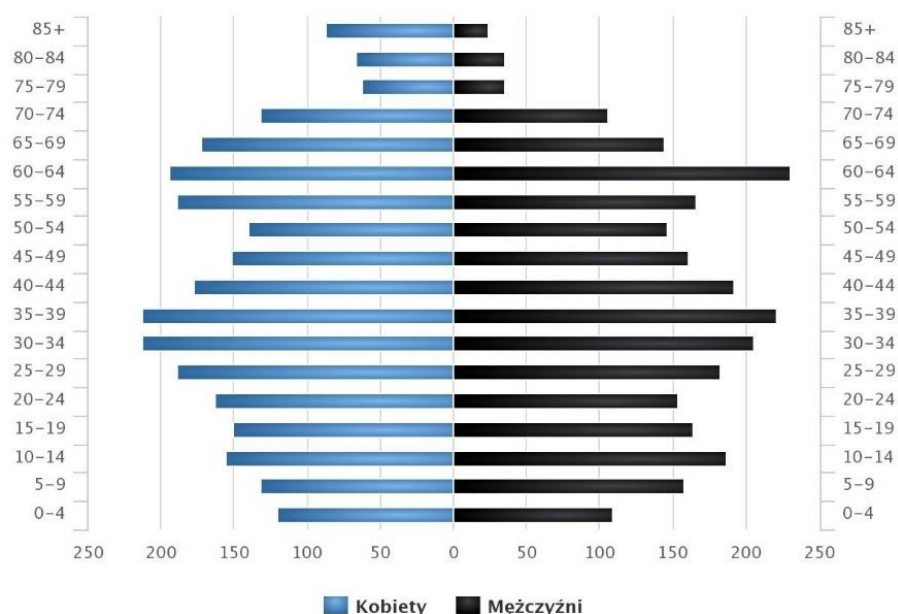
Wnioski. Gwałtowny spadek liczebności tych grup wiekowych mieszkańców ma znaczenie w kontekście funkcjonowania żłobków, przedszkoli i szkół. Niezmiernie ważna jest grupa wiekowa 20-24 oraz grupa 25-34, ponieważ osoby z tej grupy podejmują życiowe decyzje związane z założeniem rodziny i zamieszkaniem na terenie partnerstwa lub emigrowaniem np. do dużych miast. Zapewne wpływ na ich decyzje ma kwestia zdobycia dobrej pracy, mieszkalnictwa czy dostępu do dobrej jakości usług społecznych.

Chcąc zanalizować strukturę wieku mężczyzn i kobiet w poszczególnych przedziałach wiekowych warto przeanalizować piramidę wieku mieszkańców Gminy Damasławek:

Ryc. 49. Piramida wieku mieszkańców Gminy Damasławek.

Piramida wieku mieszkańców gminy Damasławek, 2019

(Źródło: GUS)

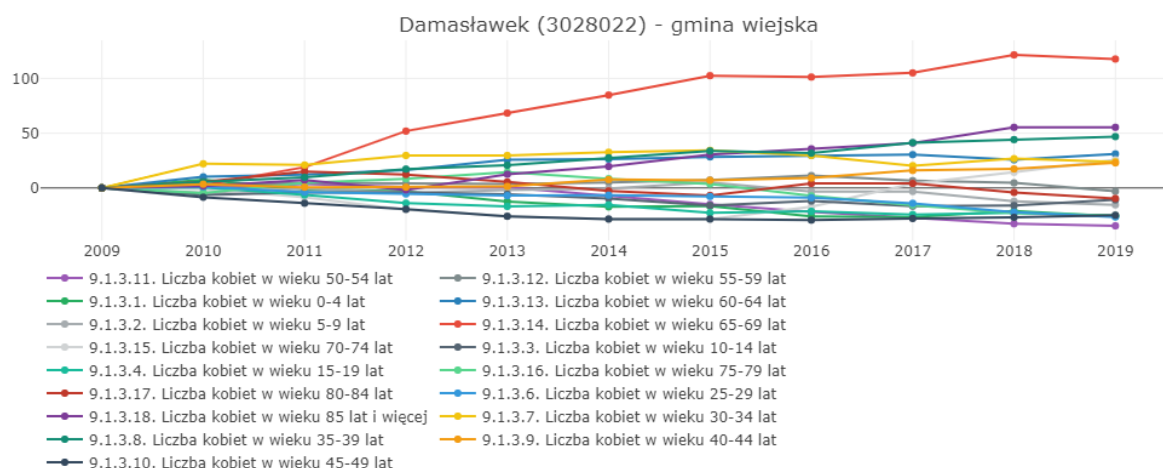

Źródło: GUS

60,5% mieszkańców gminy Damasławek jest w wieku produkcyjnym, 19,6% w wieku przedprodukcyjnym, a 19,8% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Analizując wskaźniki liczby kobiet, w pięcioletnich grupach wiekowych (piramida wieku) w latach 1995-2019 w pięcioletnich interwałach czasowych widzimy, która grupa najszybciej rośnie (dynamika wskaźnika).

Ryc. 50. Wskaźniki liczby kobiet w pięcioletnich grupach wiekowych (piramida wieku) w latach 1995-2019.

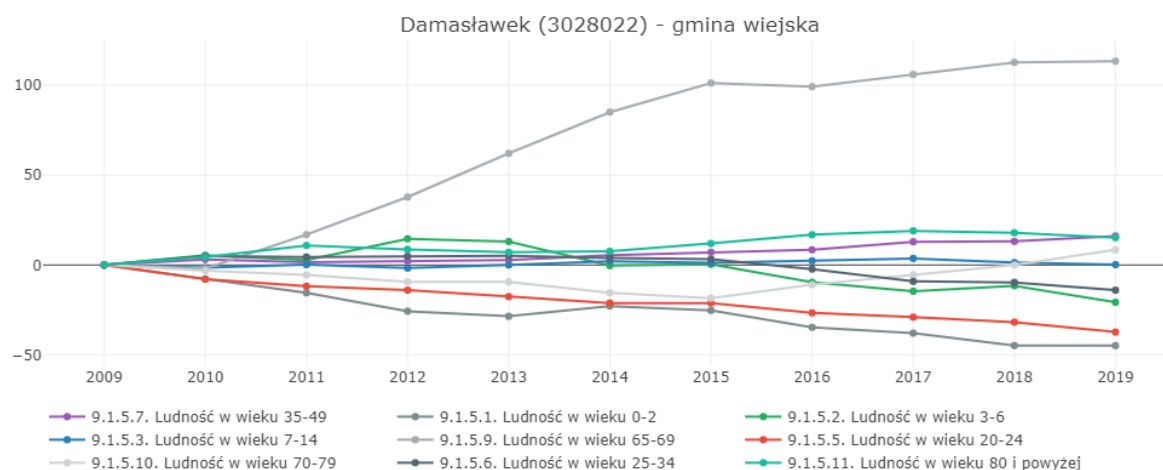

Źródło: www.analizy.monitorrozwoju.pl

Wnioski. Najgwałtowniej rośnie grupa kobiet w wieku 65-69 lat. Drugą grupą, która rośnie, chociaż w mniejszym tempie, to kobiety w wieku 85 lat i więcej. Oznacza to nie tylko wzrost liczby senierek w gminie, ale fakt, że coraz częściej pokolenie 60-latków opiekuje się pokoleniem swoich rodziców tj. 85+. Przeważnie rola opiekuna podejmowana jest przez córkę lub synową. Istotne jest zapewnienie wsparcia opiekunom w postaci umiejętności pielęgnacyjnych. Utrzymanie w jak najlepszej kondycji seniorów w ich rodzinnych domach ma znaczenie dla ich dobrostanu. Alternatywą są dzienne ośrodki wsparcia lub kosztochłonne placówki opieki całodobowej np. domy pomocy społecznej.

Analizując wskaźnik mężczyzn w pięcioletnich grupach wiekowych (piramida wieku) w latach 1995-2019 w pięcioletnich interwałach czasowych 9.1.3 oraz 9.1.4- a ściślej dynamikę wskaźnika widzimy które z grup najszybciej powiększają się.

Ryc. 51. Wskaźnik mężczyzn w pięcioletnich grupach wiekowych (piramida wieku) w latach 1995-2019 (dynamika wskaźnika).

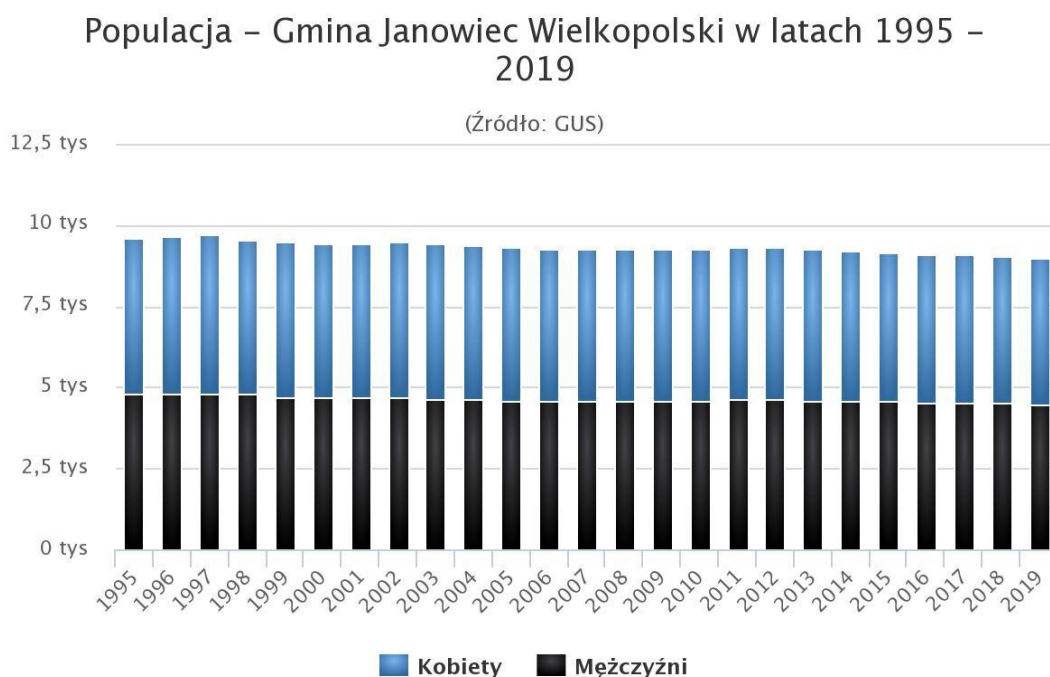
Źródło: www.analizy.monitorrozwaju.pl

Wnioski. Najgwałtowniej powiększającą się grupą wiekową jest grupa mężczyzn 65-69 lat. Osoby w wieku poprodukcyjnym. Ważne wydaje się zwrócenie uwagi na środowiskowy i instytucjonalny system wsparcia seniorów.

Gmina Janowiec Wielkopolski ma 9 008 mieszkańców, z czego 50,3% stanowią kobiety, a 49,7% mężczyźni. **W latach 2002-2019 liczba mieszkańców zmalała o 5,0%.** Średni wiek mieszkańców wynosi 41,1 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Populacja Gminy Janowiec Wielkopolski w latach 1995- 2019 wyglądała następująco:

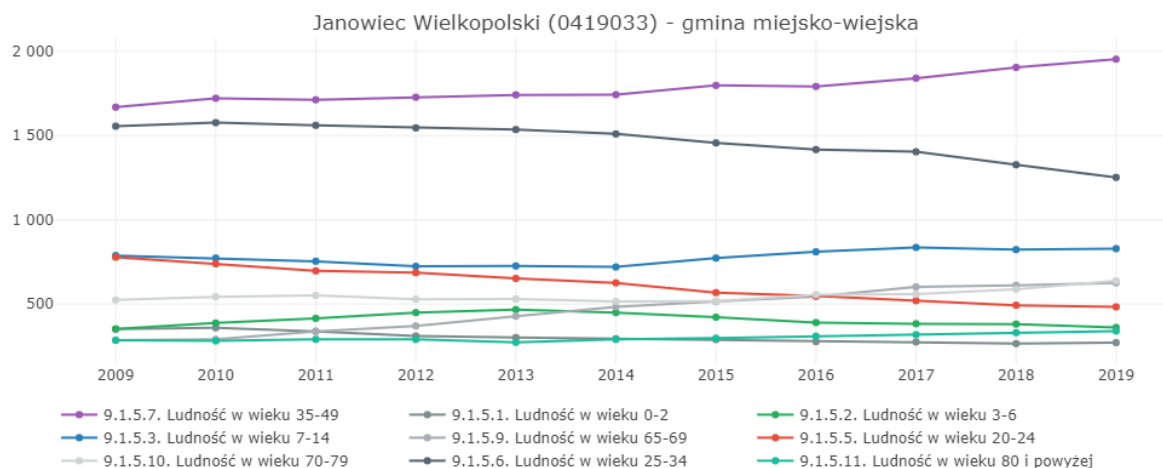
Ryc. 52. Populacja Gminy Janowiec Wielkopolski.

Źródło: GUS.

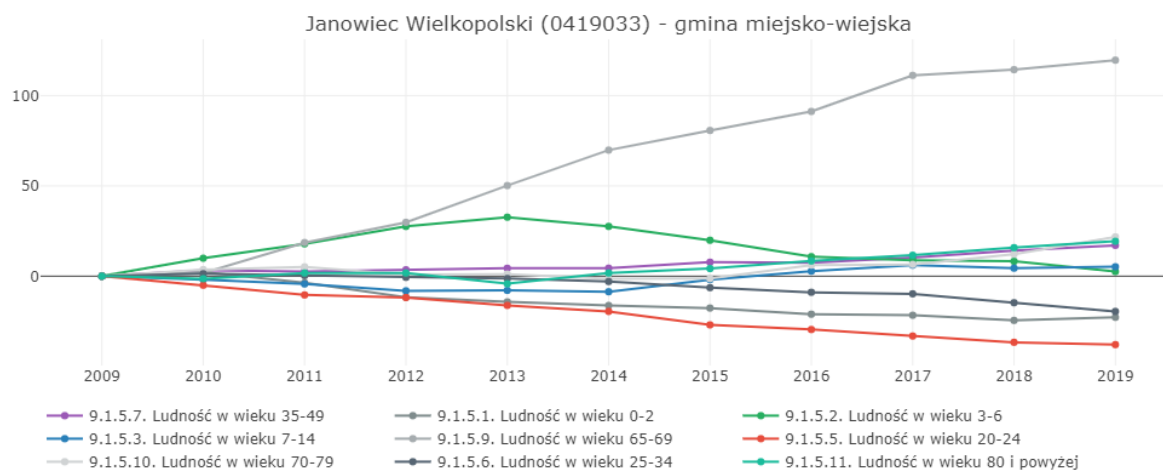
Chcąc zanalizować strukturę wieku mężczyzn i kobiet w poszczególnych przedziałach wiekowych warto przeanalizować piramidę wieku mieszkańców Gminy Janowiec Wielkopolski: dzieląc ich na grupy wiekowe (wiek poprodukcyjny, produkcyjny i przedprodukcyjny) widzimy, że mimo spadającej liczby mieszkańców, wskaźniki dla poszczególnych grup są różne:

Ryc. 53. Struktura wieku mężczyzn i kobiet w poszczególnych przedziałach wiekowych Gmina Janowiec Wielkopolski (wielkość wskaźnika).

Źródło: www.analizy.monitorrozwaju.pl

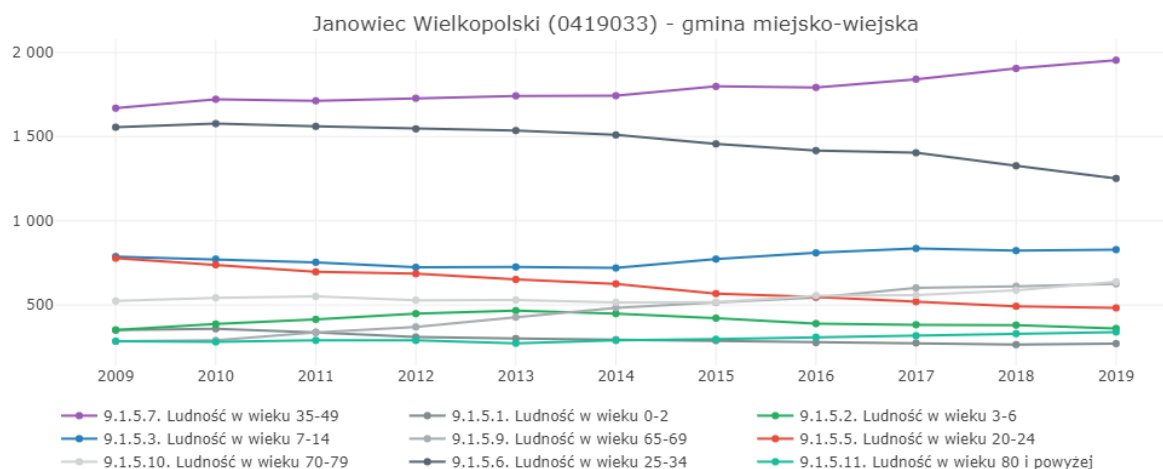
Ryc. 54. Struktura wieku mężczyzn i kobiet w poszczególnych przedziałach wiekowych Gmina Janowiec Wielkopolski (dynamika wskaźnika).

Źródło: www.analizy.monitorrozwaju.pl

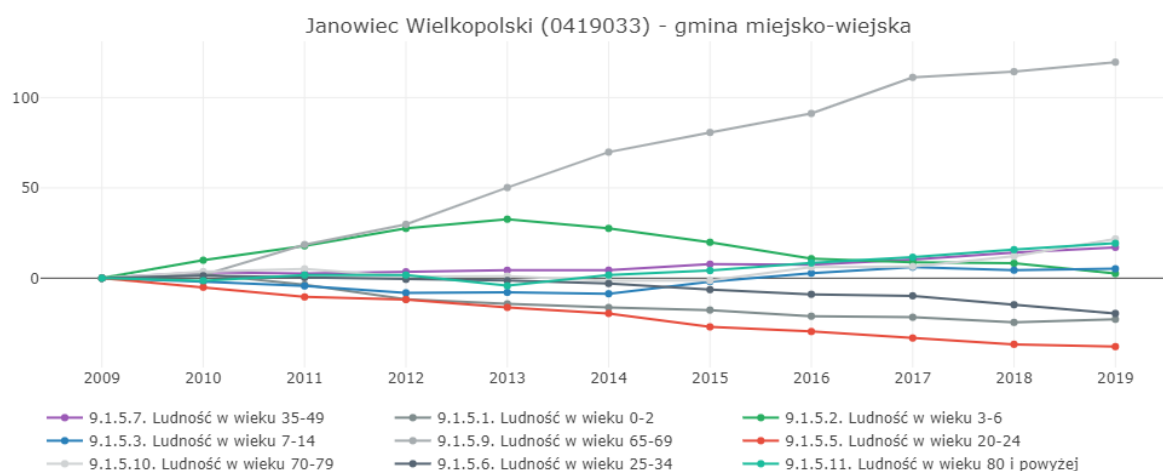
Najbardziej maleje grupa mieszkańców w wieku 20-24. Najbardziej gwałtownie rośnie grupa w wieku 65- 69.

Ryc. 55. Wskaźniki liczby ludności w szczególnych grupach wiekowych (wyznaczających popyt na kluczowe rodzaje usług) w latach 1995-2019 w pięcioletnich interwałach czasowych.

Źródło: www.analizy.monitorrozwoju.pl

Ryc. 56. Wskaźniki liczby ludności w szczególnych grupach wiekowych (wyznaczających popyt na kluczowe rodzaje usług) w latach 1995-2019 w pięcioletnich interwałach czasowych- dynamika wskaźnika.

Źródło: www.analizy.monitorrozwoju.pl

Najbardziej gwałtownie rośnie grupa w wieku 65 – 69. Dramatycznie maleją grupy wiekowe:

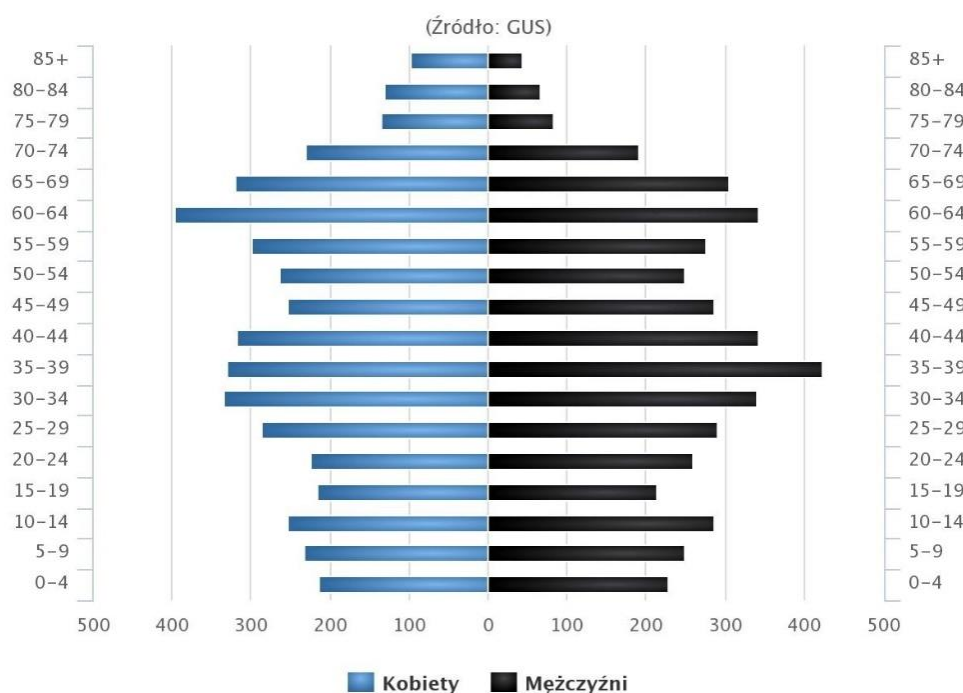
- Ludność w wieku 25-34
- Ludność w wieku 20-24
- Ludność w wieku 0-2

Wnioski. Gwałtowny spadek liczebności tych grup wiekowych mieszkańców ma znaczenie w kontekście funkcjonowania żłobków, przedszkoli i szkół. Niezmiernie ważna jest grupa wiekowa 20-24 oraz grupa 25-34. Osoby z tej grupy podejmują życiowe decyzje związane z założeniem rodziny i zamieszkaniem na terenie partnerstwa lub emigrowaniem np. do dużych miast. Zapewne wpływ na ich decyzje ma kwestia zdobycia dobrej pracy, mieszkalnictwa czy dostępu do dobrej jakości usług społecznych.

Chcąc zanalizować strukturę wieku mężczyzn i kobiet w poszczególnych przedziałach wiekowych warto przeanalizować piramidę wieku mieszkańców Gminy Damasławek:

Ryc. 57. Piramida wieku mieszkańców Gminy Janowiec Wielkopolski.

Piramida wieku mieszkańców gminy Janowiec Wielkopolski,
2019

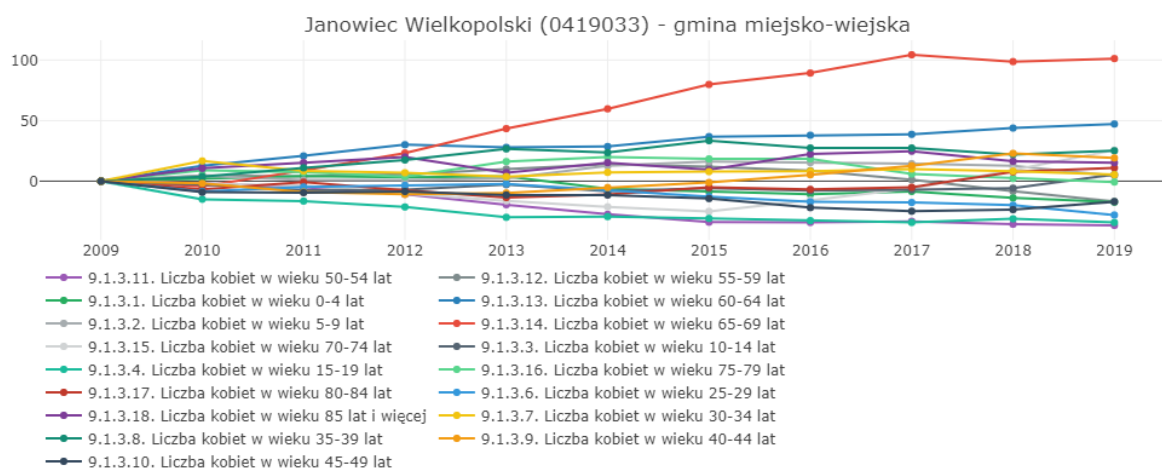

Źródło: GUS

58,6% mieszkańców Gminy Janowiec Wielkopolski jest w wieku produkcyjnym, 19,2% w wieku przedprodukcyjnym, a 22,2% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Analizując dynamikę wskaźnika liczby kobiet w pięcioletnich grupach wiekowych (piramida wieku) w latach 1995-2019 w pięcioletnich interwałach czasowych możemy zobaczyć jaka grupa wiekowa najgwałtowniej rośnie:

Ryc. 58. Dynamika wskaźnika liczby kobiet w pięcioletnich grupach wiekowych

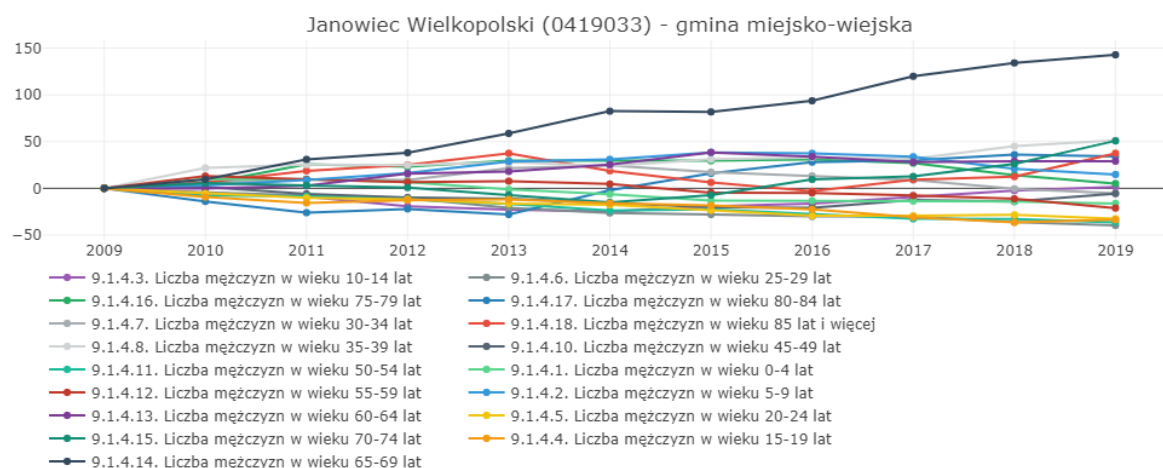

Źródło: www.analizy.monitorrozwoju.pl

Najgwałtowniej rośnie grupa kobiet w wieku 65- 69 lat. Jest to wyzwanie w kontekście opieki środowiskowej i instytucjonalnej.

Analizując dynamikę wskaźnika liczby mężczyzn w pięcioletnich grupach wiekowych (piramida wieku) w latach 1995-2019 w pięcioletnich interwałach czasowych możemy zobaczyć jaka grupa wiekowa najgwałtowniej rośnie.

Ryc. 59. Dynamika wskaźnika liczby mężczyzn w pięcioletnich grupach wiekowych (piramida wieku) w latach 1995-2019.

Źródło: www.analizy.monitorrozwaju.pl

Najgwałtowniej rośnie grupa mężczyzn w wieku 65- 69 lat. Jest to wyzwanie w kontekście opieki środowiskowej i instytucjonalnej.

Wnioski związane z analizą populacji mieszkańców gmin Partnerstwa oraz struktury wieku.

Liczba mieszkańców, struktura wieku i zachodzące zmiany demograficzne są podstawą potencjału rozwoju lokalnej społeczności. W wypadku analizowanych gmin liczba mieszkańców na przestrzeni lat maleje. Nie jest to pozytywnym wyznacznikiem potencjału rozwoju społeczności lokalnej.

Ogólna liczba mieszkańców analizowanych gmin spada. W poszczególnych grupach wiekowych mieszkańców gmin najczęściej rosną grupy wiekowe 65-69 ale także 85 i więcej.

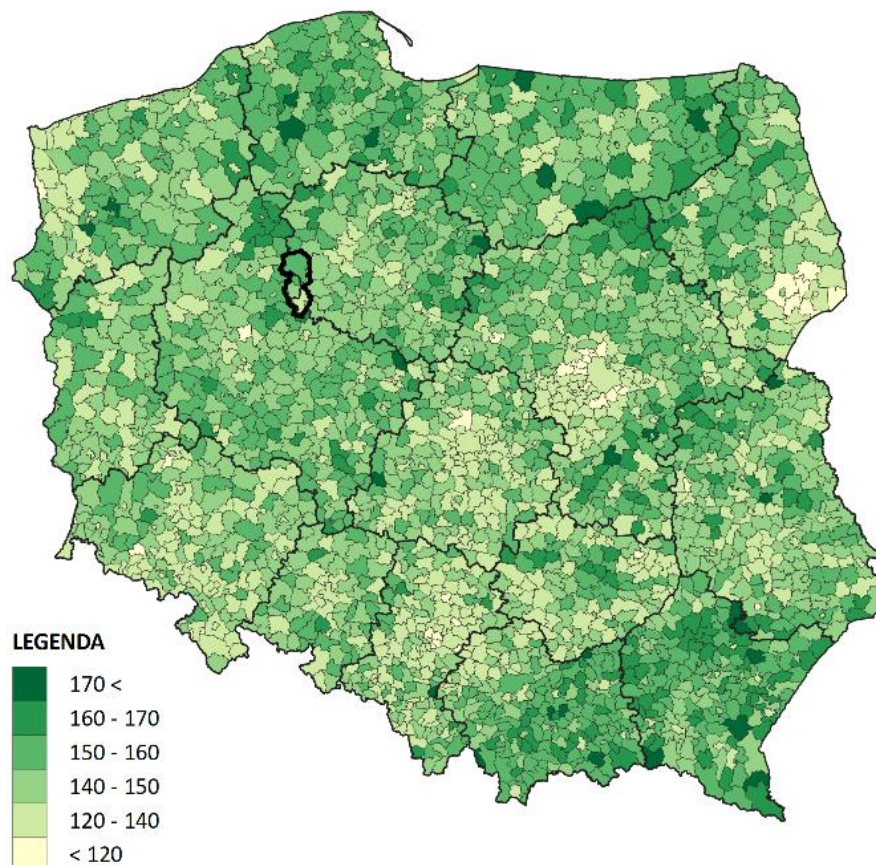
Stanowi to wyzwanie dla systemu opieki zarówno środowiskowego (bardziej pożądanego w polityce społecznej) jak i instytucjonalnego (czasami stającego się koniecznością).

Osoby w wieku senioralnym przestają przemieszczać się samochodami osobowymi. Koniecznością staje się zapewnienie wygodnego transportu zbiorowego, tak aby mogli korzystać z usług społecznych i rynkowych zarówno na terenie gminy, na terenie całego partnerstwa jak i poza granicami partnerstwa.

Spada w gminach partnerstwa liczba osób w grupie wiekowej 25 -34. Jest to szczególnie ważna grupa, ponieważ w tym wieku najczęściej podejmuje się

decyzje o założeniu rodziny, podejmuje się decyzje związane z prokreacją oraz wybiera się miejsce zamieszkania.

Ryc. 60. Osoby w wieku 25-34 na 1000 mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne ZMP

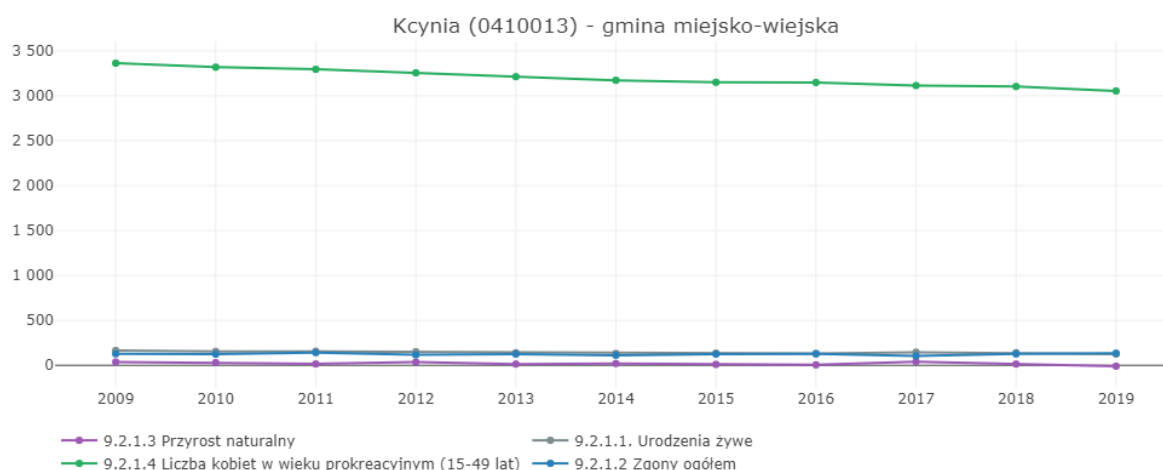
Liczba i struktura wieku mieszkańców wyznacza zapotrzebowanie na przestrzeń, infrastrukturę i usługi. Zmniejszająca się liczba i nie zrównoważona struktura wieku mieszkańców wymaga redukcji i dopasowywania istniejącej infrastruktury i świadczonych usług do zmian popytu.

b. Przyrost naturalny w gminach Partnerstwa.

Gmina Kcynia – przyrost naturalny

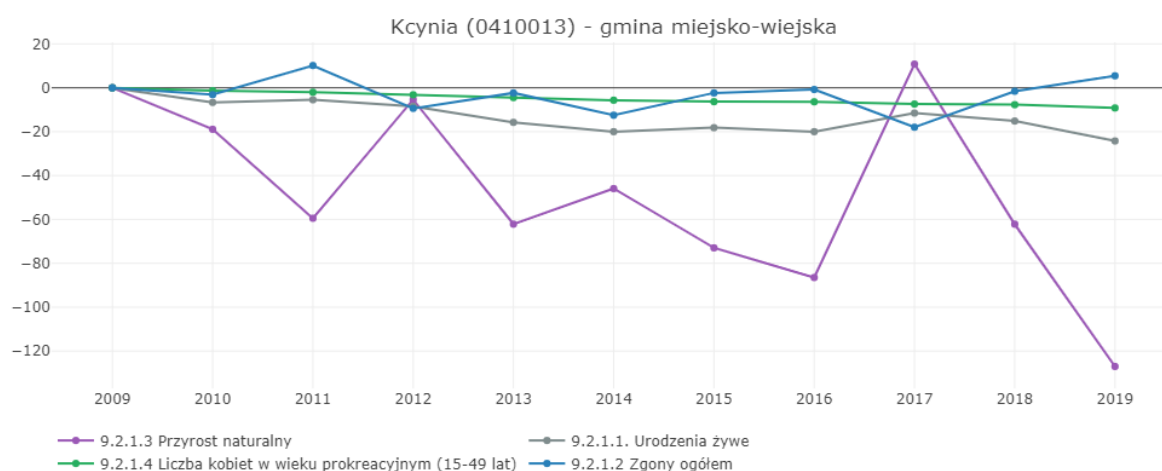
Kcynia ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -10. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -2,58 na 1000 mieszkańców Kcyni. W 2019 roku urodziło się 39 dzieci, w tym 59,0% dziewczynek i 41,0% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,96 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz nieznacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Ryc. 61. Wskaźniki przyrostu naturalnego Gminy Kcynia.

Źródło: www.analizy.monitorrozwaju.pl

Ryc. 62. Wskaźniki przyrostu naturalnego Gminy Kcynia (dynamika zjawiska)

Źródło: www.analizy.monitorrozwoju.pl

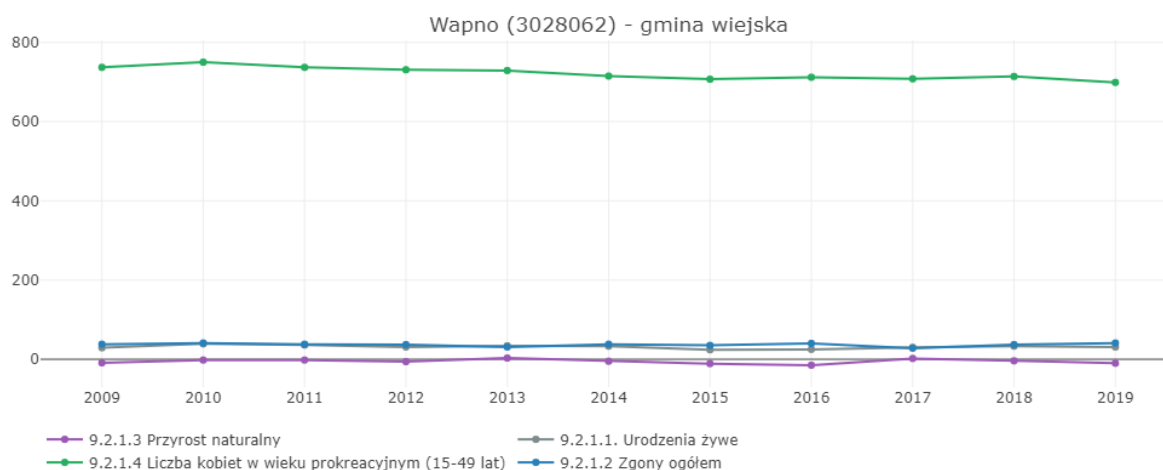
Przyrost naturalny – różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów. Przyrost naturalny Gmina Kcynia ma wartości ujemne i gwałtownie maleje.

Spada liczba urodzeń żywych a wzrasta liczba zgonów. Spada także liczba kobiet w wieku prokreacyjnym. Oznacza to, że liczba zgonów przewyższa liczbę urodzeń. Mamy do czynienia z ubytkiem naturalnym.

Gmina Wapno – przyrost naturalny

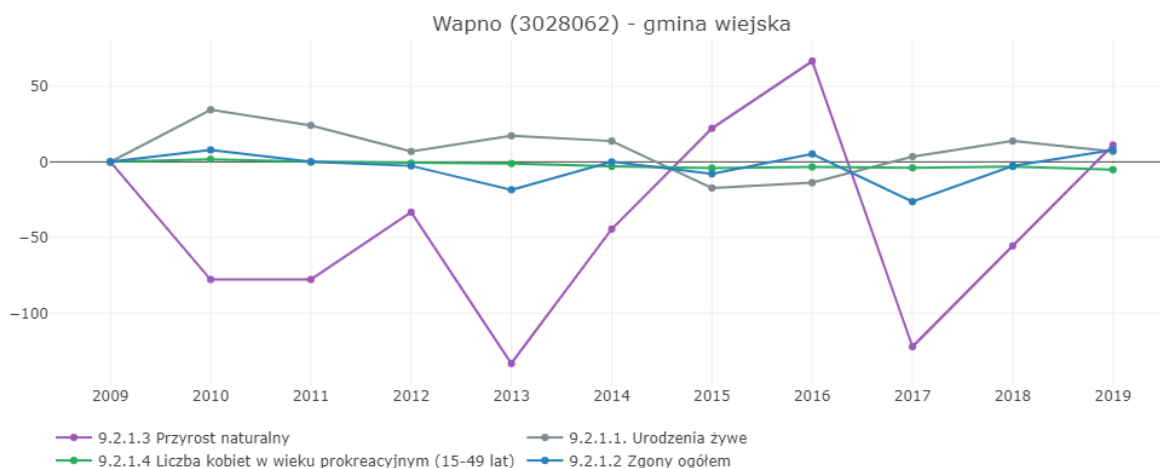
Gmina Wapno ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -10. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -3,35 na 1000 mieszkańców gminy Wapno. W 2019 roku urodziło się 31 dzieci, w tym 48,4% dziewczynek i 51,6% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,14 i jest nieznacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Ryc. 63. Wskaźniki przyrostu naturalnego gminy Wapno.

Źródło: www.analizy.monitorrozwoju.pl

Ryc. 64. Wskaźniki przyrostu naturalnego gminy Wapno (dynamika zjawiska).

Źródło: www.analizy.monitorrozwaju.pl

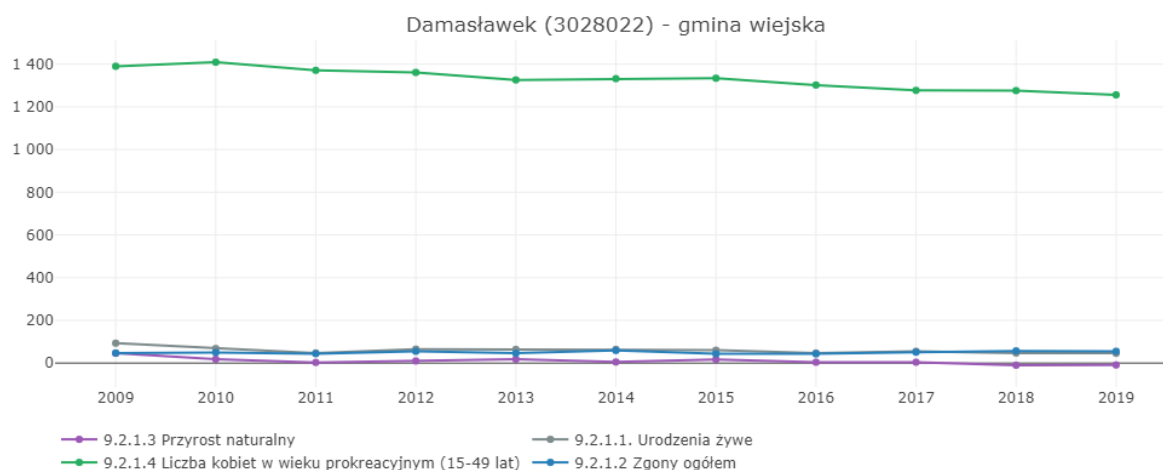
Przyrost naturalny – różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów. Przyrost naturalny Gminy Wapno ma wartości ujemne i gwałtownie maleje.

Spada liczba urodzeń żywych a wzrasta liczba zgonów. Spada także liczba kobiet w wieku prokreacyjnym. Oznacza to, że liczba zgonów przewyższa liczbę urodzeń. Mamy do czynienia z ubytkiem naturalnym.

Gmina Damasławek – przyrost naturalny

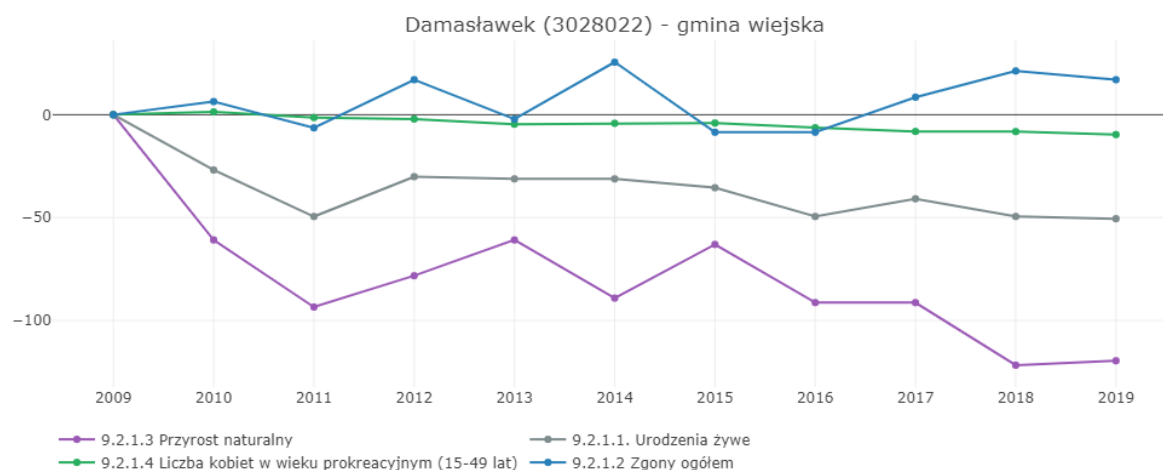
Gmina Damasławek ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -9. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -1,67 na 1000 mieszkańców gminy Damasławek. W 2019 roku urodziło się 50 dzieci, w tym 60% dziewczynek i 40% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,14 i jest nieznacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Ryc. 65. Wskaźniki przyrostu naturalnego gminy Damasławek.

Źródło: www.analizy.monitorrozwoju.pl

Ryc. 66. Wskaźniki przyrostu naturalnego gminy Damasławek (dynamika zjawiska).

Źródło: www.analizy.monitorrozwoju.pl

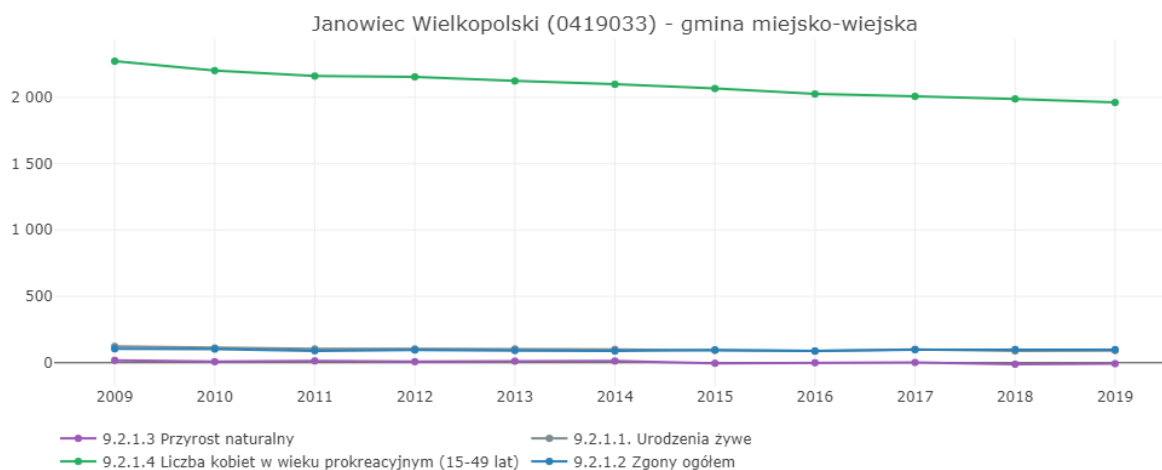
Przyrost naturalny – różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów.
Przyrost naturalny Gminy Damasławek ma wartości ujemne i gwałtownie maleje.

Spada liczba urodzeń żywych a wzrasta liczba zgonów. Spada także liczba kobiet w wieku prokreacyjnym. Oznacza to, że liczba zgonów przewyższa liczbę urodzeń. Mamy do czynienia z ubytkiem naturalnym.

Gmina Janowiec Wielkopolski

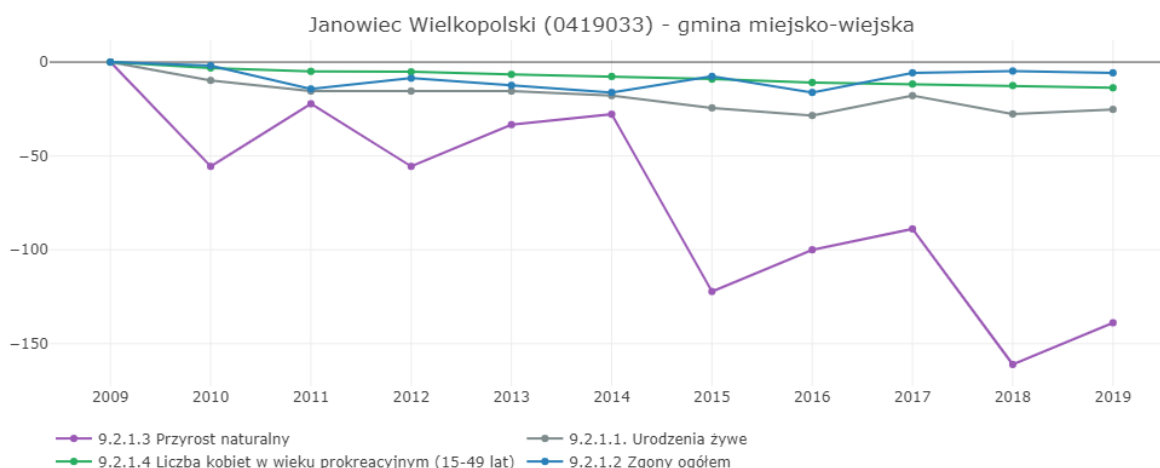
Janowiec Wielkopolski ma ujemny przyrost naturalny wynoszący - 7. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 0,76 na 1000 mieszkańców Janowca Wielkopolskiego. W 2019 roku urodziło się 41 dzieci, w tym 41,5% dziewczynek i 58,5% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,92 i jest nieznacznie większy od średniej dla województwa oraz porównywalny do współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Ryc. 67. Wskaźniki przyrostu naturalnego Gminy Janowiec Wielkopolski.

Źródło: www.analizy.monitorrozwaju.pl

Ryc. 68. Wskaźniki przyrostu naturalnego Gminy Janowiec Wielkopolski (dynamika zjawiska).

Źródło: www.analizy.monitorrozwaju.pl

Przyrost naturalny – różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów. Przyrost naturalny Gminy Janowiec Wielkopolski ma wartości ujemne i gwałtownie maleje.

Spada liczba urodzeń żywych a wzrasta liczba zgonów. Spada także liczba kobiet w wieku prokreacyjnym. Oznacza to, że liczba zgonów przewyższa liczbę urodzeń. Mamy do czynienia z ubytkiem naturalnym.

Wnioski ogólne związane z przyrostem naturalnym w gminach Partnerstwa.

Przyrost naturalny ilustruje wewnętrzny potencjał demograficzny społeczności lokalnej. Jego ujemny wymiar sprawia, że jest destymulantą rozwoju obszaru. Podstawą przyrostu naturalnego jest stabilna liczba kobiet w wieku prokreacyjnym i jednocześnie poziom wskaźnika dzietności. Warunki zdrowotne mogą wzmacniać przyrost naturalny poprzez wzrost długości życia i zmniejszoną śmiertelność dzieci i osób młodych.

c. Migracje w gminach Partnerstwa.

We wszystkich gminach partnerstwa w roku 2019 zanotowano ujemne saldo migracji.

Tabela 14. Saldo migracji w gminach Partnerstwa

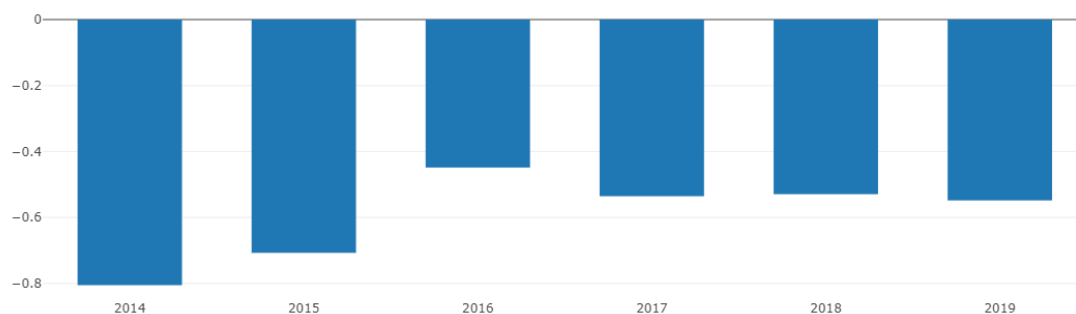
Nazwa gminy z obszaru Partnerstwa	Gmina Damasławek	Gmina Wapno	Gmina Janowiec Wielkopolski	Gmina Kcynia
Zameldowania w ruchu wewnętrznym	192	30	81	92
Wymeldowania w ruchu wewnętrznym	203	72	127	168
Saldo migracji wewnętrznych	-11	-42	-46	-76
Zameldowania za granicę	0	0	0	4
Wymeldowania za granicę	0	0	0	0
Saldo migracji zagranicznych	0	0	0	0

Źródło: GUS stan na 31 12 2019

W roku 2019 ubyło 175 osób w wyniku migracji z obszaru partnerstwa.

Analizując saldo migracji całego partnerstwa w latach 2014- 2019 widzimy, że zawsze było ono ujemne chociaż przyjmowało różne wartości:

Ryc. 69. Saldo migracji całego Partnerstwa na 1000 osób (średnia 3-letnia).

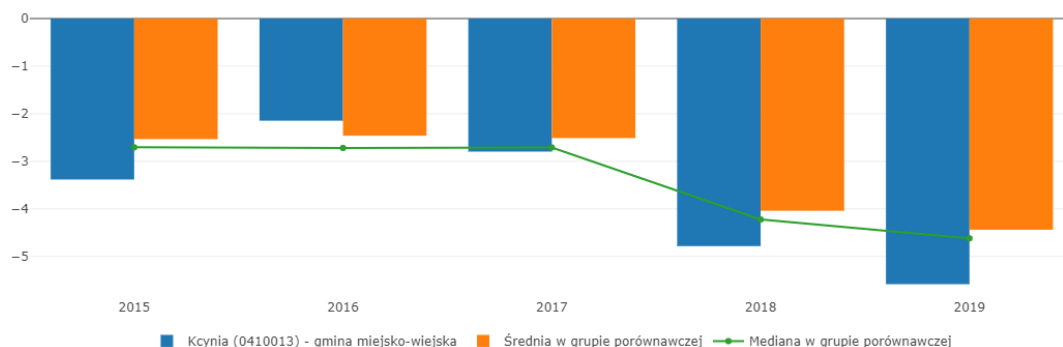

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Niekorzystna tendencja zmalała i od roku 2016, mimo że przyjmuje wartości ujemne to jest na względnie stałym poziomie.

W przypadku Gminy Kcynia, od 2015 roku wskaźnik migracji był ujemny co oznacza, że więcej osób wyjechało niż przyjechało na teren gminy. Prawie zawsze wynik ten był gorszy niż w grupie porównawczej. Lata 2018 i 2019 to gwałtowny wzrost migracji poza teren gminy.

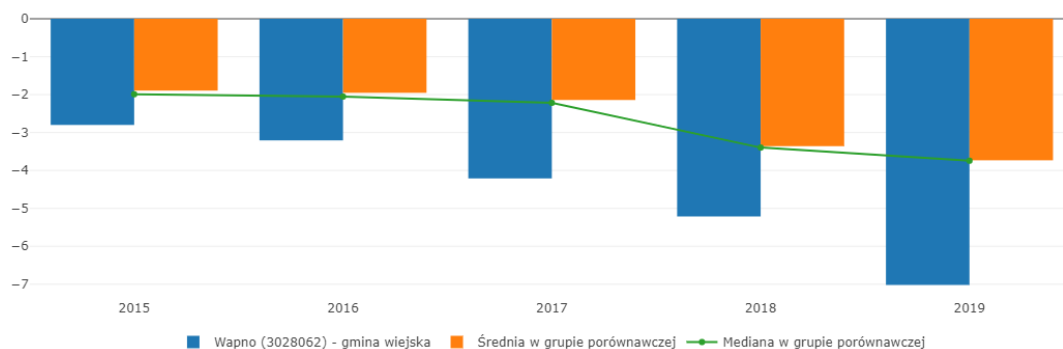
Ryc. 70. Wskaźnik migracji w Gminie Kcynia.

Źródło: www.partnerstwa.mnitorrozwoju.pl

W przypadku gminy Wapno, od 2015 roku wskaźnik migracji był ujemny co oznacza, że więcej osób wyjechało niż przyjechało na teren gminy. Zawsze wynik ten był gorszy niż w grupie porównawczej. Lata 2018 i 2019 to gwałtowny wzrost migracji poza teren gminy.

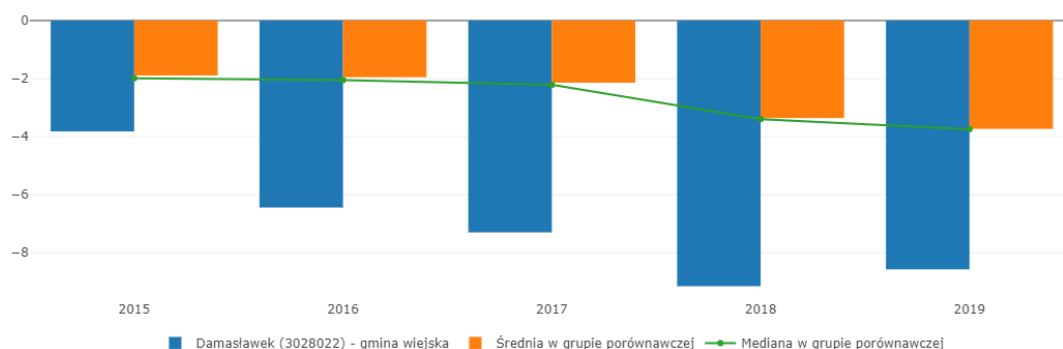
Ryc. 71. Wskaźnik migracji w gminie Wapno.

Źródło: www.partnerstwa.mnonitorrozwoju.pl

W przypadku gminy Damasławek, od 2015 roku wskaźnik migracji był ujemny co oznacza, że więcej osób wyjechało niż przyjechało na teren gminy. Zawsze wynik ten był gorszy niż w grupie porównawczej. W roku 2019 wskaźnik poprawił się nieznacznie do roku 2018.

Ryc. 72. Wskaźnik migracji w gminie Damasławek.

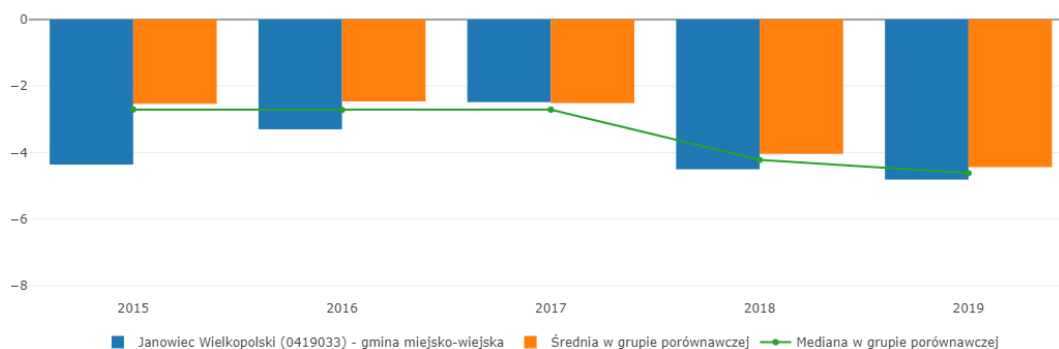

Źródło: www.partnerstwa.mnonitorrozwoju.pl

W przypadku Gminy Janowiec Wielkopolski, od 2015 roku wskaźnik migracji był ujemny co oznacza, że więcej osób wyjechało niż przyjechało na teren gminy. W

roku 2017 wskaźnik ten był zrównany ze średnią grupy porównawczej gmin w Polsce. Od roku 2018 wskaźnik ten jest nieznacznie gorszy niż w grupie porównawczej gmin.

Ryc. 73. Wskaźnik migracji w Gminie Janowiec Wielkopolski.

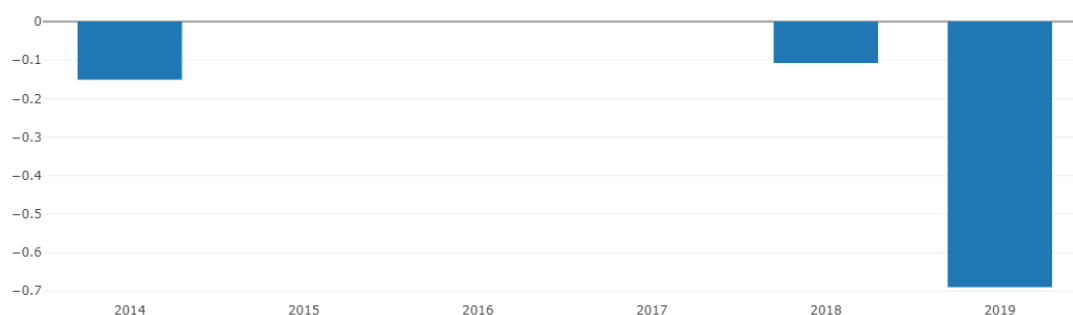

Źródło: www.partnerstwa.mnonitorrozwoju.pl

Badając ruch migracyjny w gminach, ważne znaczenie ma zbadanie kluczowych grup wiekowych. Tą grupą są osoby w wieku 15- 39 lat. Młodzież i młodzi dorośli oraz młode rodziny, podejmują życiowe decyzje związane z wyborem szkół ponadpodstawowych, często studiów a także założenia rodziny i osiedlenia się. Wybór młodych rodzin co do miejsca zamieszkania związany jest z możliwością podjęcia dobrej pracy, dostępem do usług społecznych – także tych związanych z wychowaniem i kształceniem dzieci oraz z dostępem do mieszkań.

Analizując grupę wiekową 15-39 lat w całym partnerstwie możemy zaobserwować kwestię migracji w roku 2018 i 2019.

Ryc. 74. Saldo migracji osób w wieku 15-39 lat na 1000 osób w Partnerstwie Razem dla rozwoju.

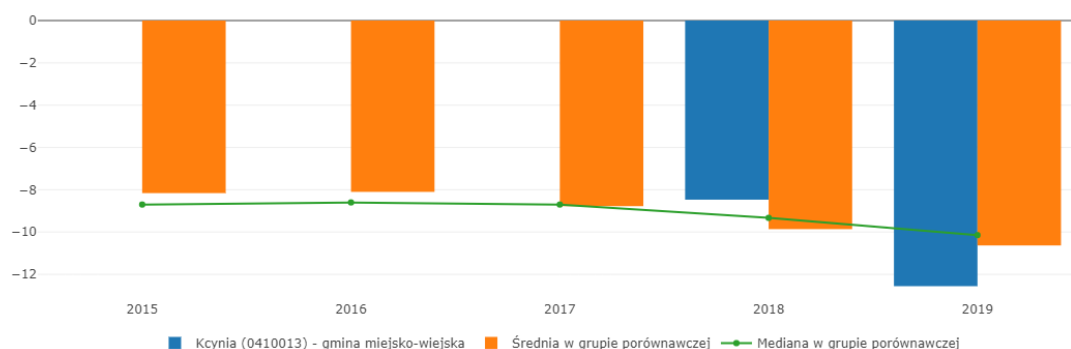

Źródło: www.partnerstwa.mnitorrozwoju.pl

Można zaobserwować, że wskaźnik ten ma wartość ujemną w więc więcej osób z tej grupy wyjeżdża z terenu gmin partnerstwa niż przyjeżdża. Pomiędzy rokiem 2018, a 2019 widać gwałtowny wzrost niekorzystnego trendu.

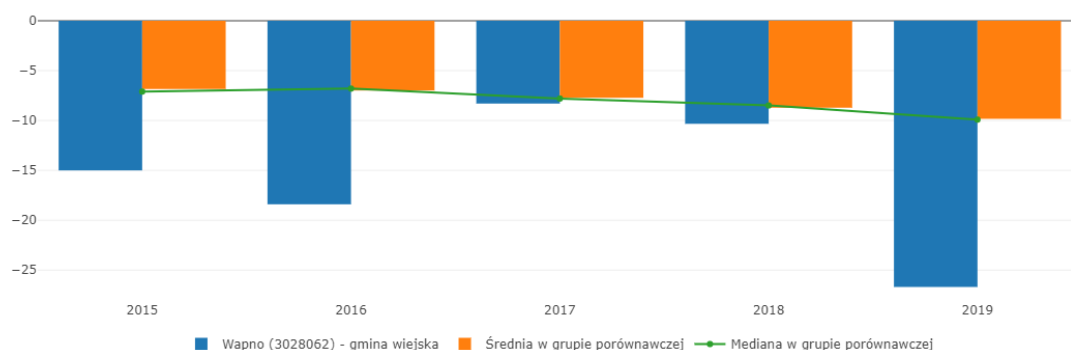
W poszczególnych gminach partnerstwa zmiany migracyjne grupy 15-39 kształtowały się w różnym zakresie. W przypadku Gminy Kcynia, gminy Wapno oraz gminy Damasławek ujemna migracja grupy 15-39 zwiększyła się porównując rok 2018 do roku 2019. W przypadku Wapna i Kcyni migracje są większe w porównaniu do podobnych grup gmin z Polski. W przypadku gminy Damasławek, sytuacja ta w roku 2018 była lepsza niż w roku 2019 w stosunku do gmin z grupy porównawczej, ale i tak przyjmowała wartości ujemne.

Ryc. 75. Saldo migracji osób w wieku 15-39 lat na 1000 osób w Gminie Kcynia.

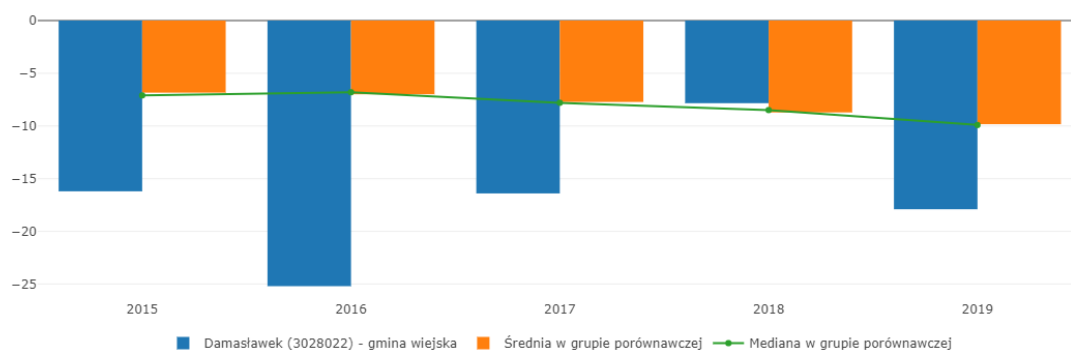
Źródło: www.partnerstwa.mnonitorrozwoju.pl

Ryc. 76. Saldo migracji osób w wieku 15-39 lat na 1000 osób w Gminie Wapno.

Źródło: www.partnerstwa.mnonitorrozwoju.pl

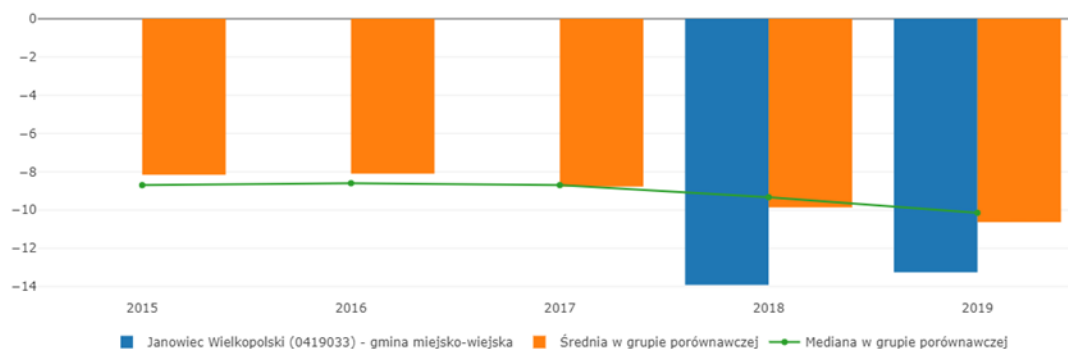
Ryc. 77. Saldo migracji osób w wieku 15-39 lat na 1000 osób w Gminie Damasławek.

Źródło: www.partnerstwa.mnonitorrozwaju.pl

W przypadku Gminy Janowiec Wielkopolski, wartość wskaźnika była ujemna, ale w roku 2019 nieznacznie poprawiła się w stosunku do roku 2018.

Ryc. 78. Saldo migracji osób w wieku 15-39 lat na 1000 osób w Gminie Janowiec Wielkopolski.

Źródło: www.partnerstwa.mnonitorrozwaju.pl

Na decyzje o migracji poza miejsce zamieszkania decyduje wiele czynników. Wśród badań mieszkańców Partnerstwa (badanie styczeń 2021) za czynniki będące deficytami gminy uznano:

1. Oferty pracy, rynek pracy – 88,72%
2. Komunikacja i transport zbiorowy – 82,47%
3. Wielkość zarobków i płac – 80,38%
4. Skomunikowanie z innymi miastami – 77,43%
5. Możliwość kontynuowania nauki – kształcenia się – 75,87%
6. Skomunikowanie z sąsiednimi miejscowościami – 72,74%
7. Oferta i infrastruktura kulturalna i rozrywkowa – 68,40%
8. Oferta usług społecznych (zdrowotnych, opiekuńczych, edukacyjnych) – 67,01%

9. Oferta handlowa i usług rynkowych dla mieszkańców i firm – 64,06%
10. Dostępność i ceny mieszkań – 63,72%
11. Warunki do otwarcia i prowadzenia własnej firmy – 63,54%
12. Oferta i infrastruktura sportowa i rekreacyjna 59,55%
13. Atrakcyjność turystyczna, przyrodnicza i kulturowa, zabytki 50,87%
14. Lokalne produkty, wyroby, usługi z czego gmina jest znana – 47,74%
15. Jakość i zakres usług komunalnych (np. woda, śmieci, parkingi) – 44,67%
16. Aktywność społeczna i współdziałanie mieszkańców- 41,32%

Natomiast w badaniach młodzieży (uczniów ostatnich klas szkół średnich⁶, którzy stoją przed decyzją związaną z wybraniem miejsca zamieszkania związanego z kontynuacją nauki, podjęciem pracy lub założeniem rodziny, do czynników zachęcających do opuszczenia swojej gminy wskazano:

1. Wysokość zarobków i płac – 60,93%;
2. Oferty pracy i rynek pracy – 56,95%;
3. Możliwość kontynuowania nauki i kształcenia się – 46,36%;
4. Komunikacja i transport zbiorowy – 44,37%;
5. Warunki do otwarcia i prowadzenia własnej firmy – 43,71%;
6. Opieka usług społecznych (zdrowotnych, opiekuńczych, eduk.) – 41,06%;
7. Oferta handlowa i usług rynkowych dla mieszkańców i firm – 39,07%;
8. Oferta i infrastruktura kulturalna i rozrywkowa – 39,07%;
9. Oferta i infrastruktura sportowa i rekreacyjna – 30,46%;
10. Opinia o gminie/ miejscowości i jej mieszkańcach- 30,46%;

⁶ Anonimowe badania ankietowe uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych obszaru Partnerstwa: opinie i plany życiowe młodzieży (styczeń 2021 r.).

11. Skomunikowanie z sąsiednimi miejscowościami – 28,48%;

Młodzież uczestnicząca w badaniu, wybierając z listy 17 propozycji, wskazała najważniejsze przedsięwzięcia jakie powinny zostać zrealizowane na terenie gminy, aby młodzi ludzie pozostali:

1. Więcej miejsc dobrej pracy (najemnej) – 60,93%;
2. Lepsza i bardziej dostępna opieka zdrowotna – 50,33%;
3. Lepsze połączenia komunikacyjne z regionem i światem, drogi itp. – 46,36%;
4. Lepsza i szersza oferta edukacyjna (szkolnictwo zawodowe, podnoszenie kwalifikacji, studia, staże, praktyki) – 37,75%;
5. Warunki i wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości, zakładanie własnych firm, samozatrudnienia – 32,45%;
6. Stworzenie atrakcyjnej infrastruktury i warunków życia: chodniki, przystanki, ścieżki rowerowe, obiekty sportowe – 32,45%;
7. Stworzenie przez samorząd specjalnej oferty dla młodzieży (granty, stypendia, staże, ulgi, inkubatory, doradztwo zawodowe).

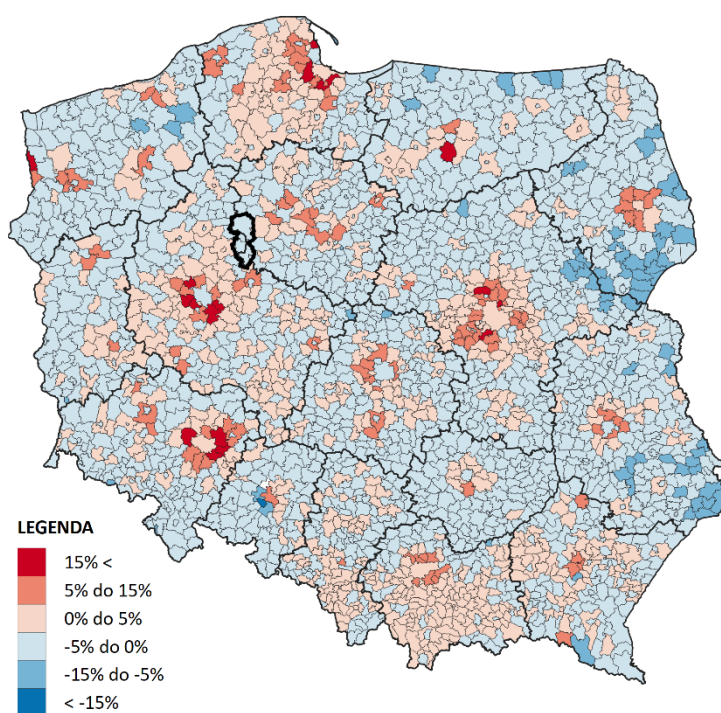
Wnioski. Zmniejszanie się liczby ludności związane z migracjami (zwłaszcza ludzi młodych) ma konsekwencje w postaci mniejszej ilości dzieci na terenie gmin. Młodzi ludzie wyprowadzają się i zakładają rodziny poza obszarem gminy pochodzenia. Ma to wpływ zarówno na sferę społeczną gminy (np. w przyszłości kwestia opieki nad seniorami), kwestie związane z gospodarką (mniejszy kapitał społeczny i mniej osób w wieku produkcyjnym), kwestie związane z finansami gminy (mniej mieszkańców to mniejsze przychody z PIT) a w konsekwencji mniej środków na inwestycje i konieczność utrzymywania istniejącej infrastruktury komunalnej przy malejącej ilości mieszkańców.

Droga to zatrzymania lub osłabienia trendu to znacząca poprawa transportu zbiorowego (model, gdzie młodzi obywatele jadą do szkół, na uczelnie, do pracy, ale wracają każdego dnia do gminy pochodzenia, tam mieszkają i tam płacą podatki) oraz inwestycje ważne z punktu widzenia młodzieży i młodych małżeństw.

d. Zmiany liczby ludności. Na realną zmianę liczby ludności na danym obszarze wpływa przyrost naturalny (różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów) oraz saldo migracji. Kiedy przyrost naturalny jest ujemny (tzn. umiera więcej osób niż się rodzi) a dodatkowo saldo migracji jest ujemne, (tzn. więcej osób w wyjeżdża niż przyjeżdża na dany obszar) mamy do czynienia z rzeczywistą zmianą liczby ludności.

Poniższa mapa przedstawia pięcioletnią zmianę liczby ludności partnerstwa. Widzimy, że wskaźnik ten spadł w przedziale od -5% do 0%.

Ryc. 79. Pięcioletnia zmiana liczby ludności w Polsce.

Źródło: opracowanie własne ZMP.

Taki stan rzeczy oznacza, że liczba mieszkańców na terenie partnerstwa maleje.

e. Prognoza demograficzna

Tabela 15. Prognoza demograficzna Gminy Kcynia w latach 2022 – 2026.

Wiek	2022	2023	2024	2025	2026
ogółem	13 141	13 088	13 035	12 982	12 927
przedprodukcyjny	2 539	2 540	2 525	2 522	2 491
produkcyjny	7 788	7 684	7 595	7 504	7 453
mobilny	4 914	4 832	4 746	4 633	4 573
niemobilny	2 874	2 852	2 849	2 871	2 880
poprodukcyjny	2 814	2 864	2 915	2 956	2 983
0-14	2 132	2 106	2 084	2 063	2 038
15-59	7 773	7 713	7 648	7 572	7 533
60+	3 236	3 269	3 303	3 347	3 356
15-64	8 606	8 509	8 429	8 344	8 264
65+	2 403	2 473	2 522	2 575	2 625
80+	490	474	470	466	501

Źródło: GUS

Tabela 16. Prognoza demograficzna Gminy Kcynia w latach 2027 – 2030.

Wiek	2027	2028	2029	2030
ogółem	12 871	12 814	12 757	12 693
przedprodukcyjny	2 462	2 434	2 405	2 374
produkcyjny	7 382	7 336	7 270	7 204
mobilny	4 458	4 354	4 261	4 161
niemobilny	2 924	2 982	3 009	3 043
poprodukcyjny	3 027	3 044	3 082	3 115
0-14	2 011	1 998	1 989	1 970
15-59	7 457	7 403	7 338	7 262
60+	3 403	3 413	3 430	3 461
15-64	8 207	8 133	8 056	7 976
65+	2 653	2 683	2 712	2 747
80+	529	562	599	642

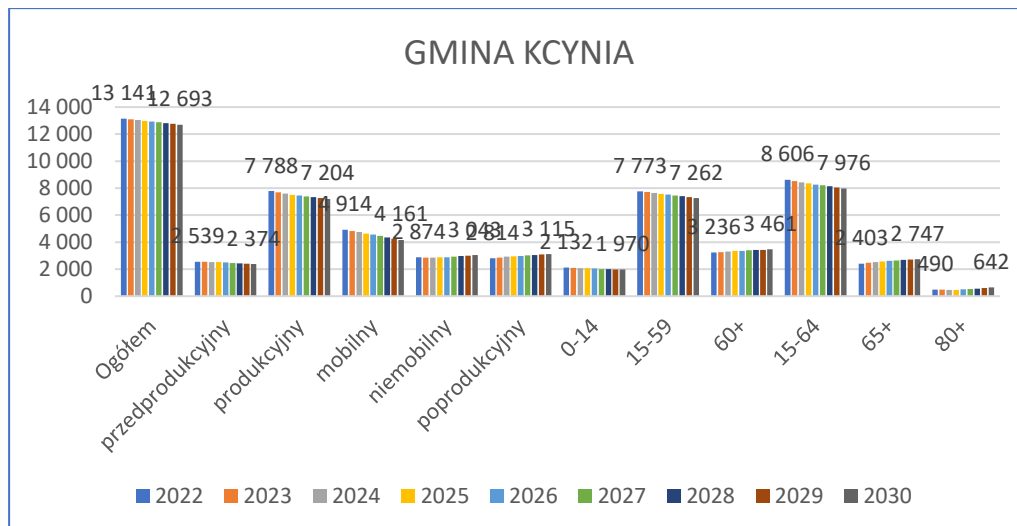
Źródło: GUS

Według prognozy GUS, do roku 2030 społeczność Gminy Kcynia pomniejszy się o 448 osób.

Warto jednak zaznaczyć, że obraz społeczności zmieni się. Spadnie liczba osób w wieku produkcyjnym. Wzrośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Tendencję spadkową ma także grupa przedprodukcyjna. Spadnie grupa osób w wieku mobilnym a więc w takim, który obejmuje osoby zdolne do zmiany stanowiska, miejsca pracy lub ewentualnego przekwalifikowania się. Wiekiem mobilnym określa się przedział między 18 a 44 rokiem życia niezależnie od płci.

Wzrośnie grupa osób 65+ oraz 80+ co będzie miało wpływ na system opieki (środowiskowy i instytucjonalny). Poszczególne zmiany wielkości grup wiekowych prognozowane są następująco:

Ryc. 80. Prognoza demograficzna Gminy Kcynia do roku 2030.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Prognoza demograficzna Gminy Wapno do roku 2030

Tabela 17. Prognoza demograficzna Gminy Wapno w latach 2022 – 2026.

Wiek	2022	2023	2024	2025	2026
ogółem	2 968	2 961	2 953	2 945	2 936
przedprodukcyjny	588	580	571	570	559
produkcyjny	1 754	1 742	1 727	1 703	1 697
mobilny	1 101	1 097	1 090	1 072	1 059
niemobilny	653	645	637	631	638
poprodukcyjny	626	639	655	672	680
0-14	483	473	467	454	443
15-59	1 749	1 743	1 732	1 730	1 727
60+	736	745	754	761	766
15-64	1 969	1 947	1 934	1 930	1 915
65+	516	541	552	561	578
80+	105	101	102	102	105

Źródło: GUS

Tabela 18. Prognoza demograficzna Gminy Wapno w latach 2027 – 2030.

Wiek	2027	2028	2029	2030
ogółem	2 927	2 918	2 911	2 904
przedprodukcyjny	550	534	524	525
produkcyjny	1 689	1 696	1 699	1 686
mobilny	1 049	1 035	1 008	984
niemobilny	640	661	691	702
poprodukcyjny	688	688	688	693
0-14	441	439	436	441
15-59	1 712	1 701	1 696	1 673
60+	774	778	779	790
15-64	1 900	1 883	1 869	1 850
65+	586	596	606	613
80+	109	116	121	125

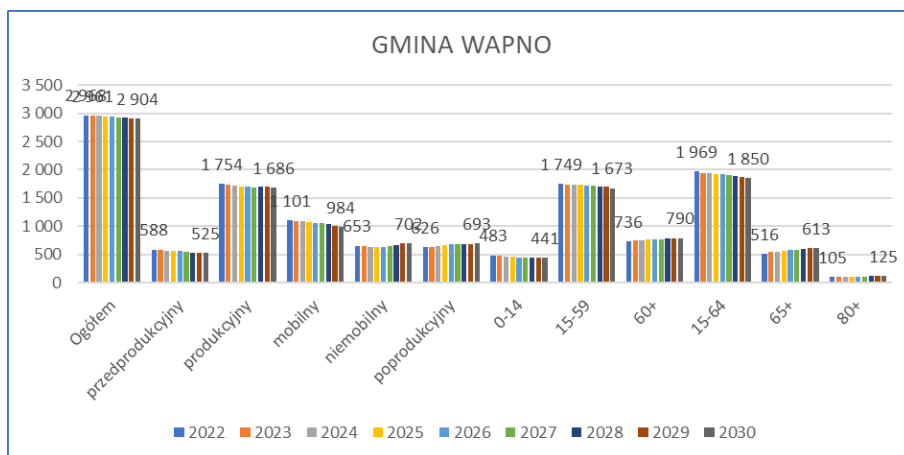
Źródło: GUS

Według prognozy GUS, do roku 2030 społeczność Gminy Wapno pomniejszy się o 64 osoby.

Warto jednak zaznaczyć, że obraz społeczności zmieni się. Spadnie liczba osób w wieku produkcyjnym. Wzrośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Tendencje spadkową ma także grupa przedprodukcyjna. Spadnie grupa osób w wieku mobilnym, a więc w takim, który obejmuje osoby zdolne do zmiany stanowiska, miejsca pracy lub ewentualnego przekwalifikowania się. Wiekiem mobilnym określa się przedział między 18 a 44 rokiem życia niezależnie od płci.

Wzrośnie grupa osób 65+ oraz 80+ co będzie miało wpływ na system opieki (środowiskowy i instytucjonalny). Poszczególne zmiany wielkości grupy wiekowych prognozowane są następująco:

Ryc. 81. Prognoza demograficzna Gminy Wapno do roku 2030.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Prognoza demograficzna Gminy Damasławek do roku 2030

Tabela 19. Prognoza demograficzna Gminy Damasławek w latach 2022 – 2026

Wiek	2022	2023	2024	2025	2026
ogółem	5 356	5 333	5 307	5 285	5 261
przedprodukcyjny	1 067	1 068	1 056	1 036	1 025
produkcyjny	3 127	3 064	3 038	3 030	3 004
mobilny	1 987	1 952	1 917	1 891	1 856
niemobilny	1 140	1 112	1 121	1 139	1 148
poprodukcyjny	1 162	1 201	1 213	1 219	1 232
0-14	879	871	848	840	846
15-59	3 130	3 097	3 094	3 078	3 029
60+	1 347	1 365	1 365	1 367	1 386
15-64	3 523	3 470	3 439	3 405	3 350
65+	954	992	1 020	1 040	1 065
80+	189	181	173	167	185

Źródło: GUS

Tabela 20. Prognoza demograficzna Gminy Damasławek w latach 2027 – 2030.

Wiek	2027	2028	2029	2030
ogółem	5 237	5 210	5 185	5 160
przedprodukcyjny	998	990	991	976
produkcyjny	3 004	2 979	2 952	2 937
mobilny	1 810	1 785	1 726	1 683
niemobilny	1 194	1 194	1 226	1 254

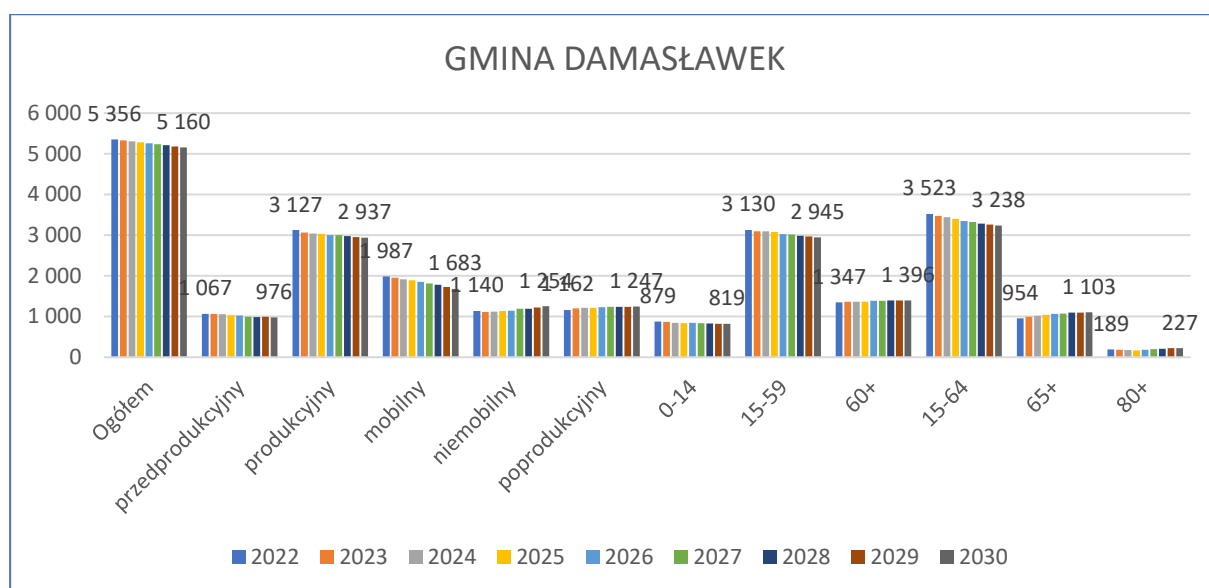
poprodukcyjny	1 235	1 241	1 242	1 247
0-14	834	829	824	819
15-59	3 014	2 986	2 967	2 945
60+	1 389	1 395	1 394	1 396
15-64	3 327	3 287	3 263	3 238
65+	1 076	1 094	1 098	1 103
80+	198	210	220	227

Źródło: GUS

Według prognozy GUS, do roku 2030 społeczność Gminy Damasławek pomniejszy się o 196 osób. Warto jednak zaznaczyć, że obraz społeczności zmieni się. Spadnie liczba osób w wieku produkcyjnym. Wzrośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Tendencję spadkową ma także grupa przedprodukcyjna. Spadnie grupa osób w wieku mobilnym, a więc w takim, który obejmuje osoby zdolne do zmiany stanowiska, miejsca pracy lub ewentualnego przekwalifikowania się. Wiekem mobilnym określa się przedział między 18 a 44 rokiem życia niezależnie od płci.

Wzrośnie grupa osób 65+ oraz 80+ co będzie miało wpływ na system opieki (środowiskowy i instytucjonalny). Poszczególne zmiany wielkości grup wiekowych prognozowane są następująco:

Ryc. 82. Prognoza demograficzna Gminy Damasławek do roku 2030.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Prognoza demograficzna Gminy Janowiec Wielkopolski do roku 2030

Tabela 21. Prognoza demograficzna Janowiec Wielkopolski w latach 2022 – 2026

Wiek	2022	2023	2024	2025	2026
ogółem	8 834	8 783	8 730	8 677	8 621
przedprodukcyjny	1 680	1 666	1 649	1 617	1 566
produkcyjny	5 017	4 952	4 880	4 842	4 798
mobilny	3 092	3 019	2 958	2 869	2 840
niemobilny	1 925	1 933	1 922	1 973	1 958
poprodukcyjny	2 137	2 165	2 201	2 218	2 257
0-14	1 411	1 369	1 316	1 279	1 261
15-59	4 987	4 968	4 962	4 927	4 866
60+	2 436	2 446	2 452	2 471	2 494
15-64	5 637	5 569	5 502	5 449	5 374
65+	1 786	1 845	1 912	1 949	1 986
80+	351	348	340	341	367

Źródło: GUS

Tabela 22. Prognoza demograficzna Gminy Janowiec Wielkopolski w latach 2027 – 2030.

Wiek	2027	2028	2029	2030
ogółem	8 563	8 506	8 446	8 380
przedprodukcyjny	1 504	1 464	1 444	1 418
produkcyjny	4 779	4 762	4 719	4 675
mobilny	2 810	2 728	2 638	2 551
niemobilny	1 969	2 034	2 081	2 124
poprodukcyjny	2 280	2 280	2 283	2 287
0-14	1 233	1 211	1 178	1 148
15-59	4 830	4 798	4 771	4 740
60+	2 500	2 497	2 497	2 492
15-64	5 330	5 285	5 255	5 204
65+	2 000	2 010	2 013	2 028
80+	379	411	439	464

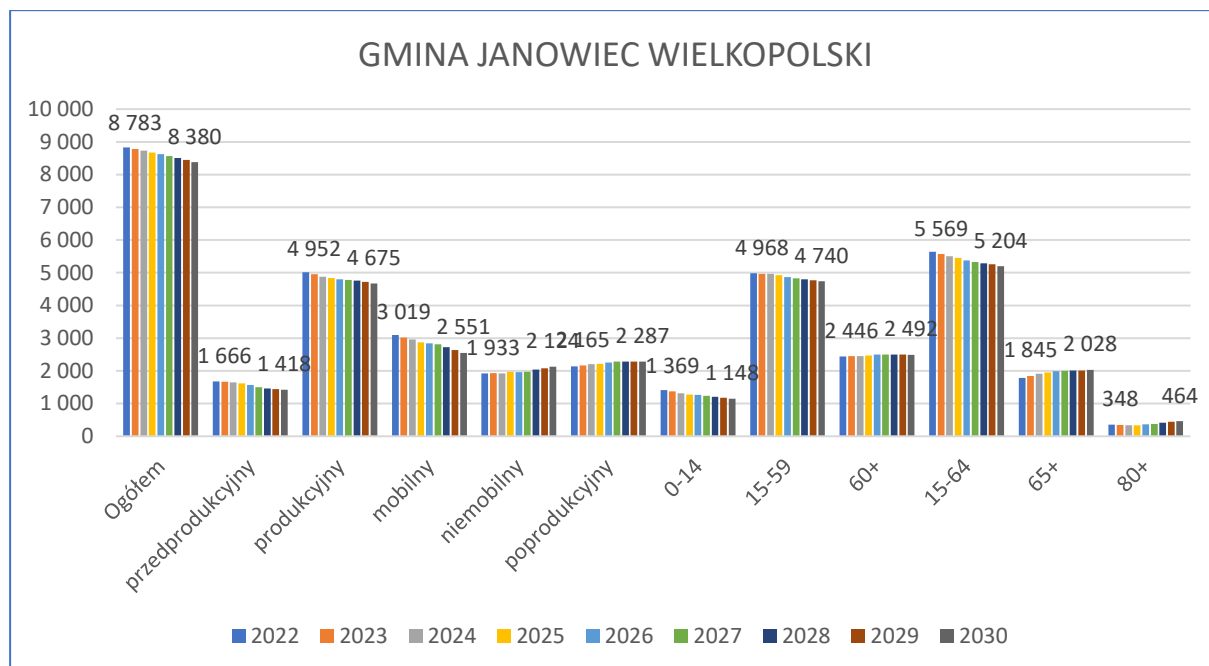
Źródło: GUS

Według prognozy GUS, do roku 2030 społeczność Gminy Janowiec Wielkopolski pomniejszy się o 454 osób.

Warto jednak zaznaczyć, że obraz społeczności, podobnie jak w pozostałych gminach partnerstwa zmieni się. Spadnie liczba osób w wieku produkcyjnym. Wzrośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Tendencję spadkową ma także grupa przedprodukcyjna. Spadnie grupa osób w wieku mobilnym, a więc w takim, który obejmuje osoby zdolne do zmiany stanowiska, miejsca pracy lub ewentualnego przekwalifikowania się. Wiekiem mobilnym określa się przedział między 18 a 44 rokiem życia niezależnie od płci.

Wzrośnie grupa osób 65+ oraz 80+ co będzie miało wpływ na system opieki (środowiskowy i instytucjonalny). Poszczególne zmiany wielkości grup wiekowych prognozowane są następująco:

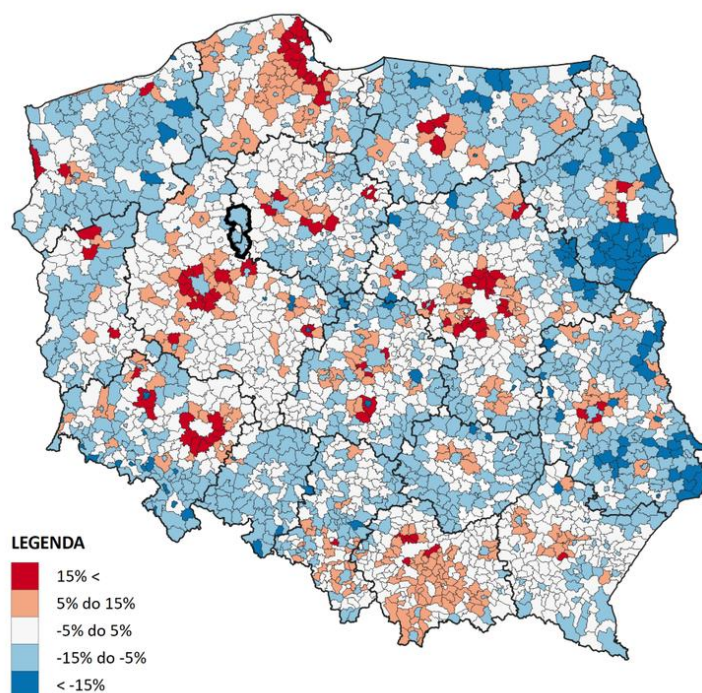
Ryc. 83. Prognoza demograficzna Gminy Janowiec Wielkopolski do roku 2030.

Źródło: GUS

Główny Urząd Statystyczny prognozuje, że malejąca tendencja liczby ludności w na terenie Partnerstwa będzie postępowała, wobec czego w 2030 roku wskaźnik zaludnienia w gminach partnerstwa będzie w przedziale -15% do -5% dla gmin Kcynia, Damasławek i Janowiec Wielkopolski oraz w przedziale od -5% do 5% dla Gminy Wapno, co przedstawia to poniższa mapa:

Ryc. 84. Zmiana liczby ludności Partnerstwa.

Źródło: opracowanie ZMP na podstawie map GUGiK i GDDKiA

Wnioski związane z prognozą demograficzną całego obszaru Partnerstwa:

- Podsumowując, do roku 2030 będzie systematycznie malała liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym (15-64), zwłaszcza mobilnym. Zmalać także liczba mieszkańców najstarszych, powyżej 80 roku życia. Jednocześnie wzrośnie liczebność grupy mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, grupy osób, które przekroczyły 60 i 65 rok życia. Oznacza to systematyczne starzenie się populacji obszaru Partnerstwa pod względem demograficznym i wzrost wyzwań z tym związanych.
- Prognozy demograficzne wskazują na spadek liczby dzieci i młodzieży uczestniczących w edukacji w przyszłości, co będzie miało wpływ na zarządzanie infrastrukturą szkół oraz na politykę kadrową szkół.
- Ilość uczniów ma i będzie miała wpływ na wysokość przy obliczaniu subwencji oświatowej.
- Szkoła przyszłości będzie musiała otworzyć się na wszystkie pokolenia, w tym także na inwestycje w rozwój osób dorosłych, uzupełniających i podnoszących swoje kwalifikacje.

- **Zmiany demograficzne mogą być wykorzystane dla zwiększenia roli i udziału szkoły w działaniach na rzecz integracji społecznej na poziomie lokalnym, szczególnie na obszarach wiejskich.**
- **Zmiana demograficzna oznacza również w perspektywie kilkunastu lat spadek liczby osób w wieku produkcyjnym, w tym w szczególności osób rozpoczynających swoją karierę zawodową.**
- **Zmiany demograficzne związane ze spadkiem liczby osób w wieku produkcyjnym wskazują na potencjalne zagrożenie brakiem zasobów ludzi do pracy w perspektywie kilkunastu lat.**
- **Prognozy demograficzne są wskazówką pokazującą potencjalny kierunek zmian.**
- **Zmiany w zakresie struktury sieci szkolnej oraz zatrudnienia nauczycieli.**

2.2.2. Usługi społeczne i zdrowotne oraz infrastruktura społeczna na obszarze Partnerstwa

2.2.2.1. Edukacja i wychowanie

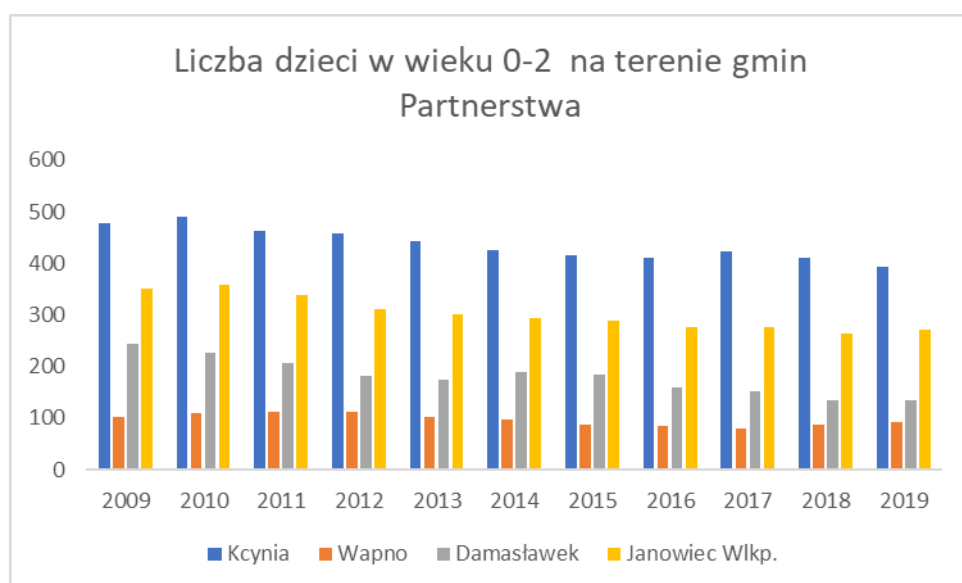
System edukacji na poziomie podstawowym należy do jednych z najważniejszych usług społecznych oferowanych obywatelom. Dostępność do żłobków i przedszkoli, jakość szkół jest jednym z czynników, które rozważają młode rodziny wybierając miejsce zamieszkania. Dla samych gmin żłobki, przedszkola i szkoły podstawowe są zadaniem, w którym trzeba uwzględnić ilość dzieci (w chwili obecnej i w przyszłości), dbałość o infrastrukturę oraz o kadre nauczycieli.

Opieka nad dziećmi w wieku 0-2 lata.

Opiekę nad dziećmi do lat 2 sprawują zwykle rodzice. Od lat możliwy jest urlop wychowawczy zarówno dla matek jak i dla ojców. Z urlopu wychowawczego może skorzystać rodzic, który jest zatrudniony na podstawie stosunku pracy. Mają oni prawo do 36 miesięcy urlopu wychowawczego i wykorzystania go do ukończenia przez dziecko 6 lat. Często w społecznościach lokalnych opiekę tą sprawują dziadkowie.

W gminach Partnerstwa liczba dzieci w wieku 0-2 maleje. Ważne jest monitorowanie zapotrzebowanie na opiekę dzieci w tym wieku w przypadku, kiedy rodzice są aktywni zawodowo. Coraz częściej zdarza się, że, także dziadkowie są aktywni zawodowo co sprawia, że wsparcie ze strony gminy jest potrzebne. Ma to duży wpływ na atrakcyjność gminy dla młodych małżeństw i wpływa na decyzje o docelowym miejscu zamieszkania. Do roku 2019 na terenie Gminy Damasławek i Gminy Janowiec Wielkopolski nie było żadnego żłobka. W Gminie Wapno funkcjonowała alternatywna forma dla żłobka – tzw. opiekun dzienny (przy przedszkolu). W przypadku Gminy Kcynia, od 2018 roku działa jeden żłobek (30 miejsc).

Ryc. 85. Liczba dzieci w wieku 0- 2 w gminach na terenie Partnerstwa.

Źródło: www.analizy.monitorrozwoju.pl

Tabela 23. Liczba dzieci w wieku 0- 2 w gminach na terenie Partnerstwa.

<i>Nazwa gminy z obszaru Partnerstwa</i>	<i>Gmina Damasławek</i>	<i>Gmina Wapno</i>	<i>Gmina Janowiec Wielkopolski</i>	<i>Gmina Kcynia</i>
2009	245	102	351	479
2010	226	110	359	489
2011	207	111	338	463
2012	182	111	310	457
2013	175	102	301	443
2014	189	96	294	426
2015	183	87	289	416
2016	160	84	277	410
2017	152	80	275	422
2018	135	88	265	410
2019	135	91	271	393

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.analizy.monitorrozwaju.pl

Nie zawsze rozwiązaniem jest stworzenie żłobka w gminie. Możliwości zatrudniania tzw. dziennych opiekunów dała wtedy gminom tzw. ustawa żłobkowa. Dzienny opiekun to alternatywa dla niani i żłobka. Jest to osoba, która sprawuje opiekę nad dzieckiem w swoim domu lub mieszkaniu. Może to robić także w innym lokalu, który jest do tego przystosowany. Taki lokal może zapewnić każdy podmiot, który zatrudnia dziennego opiekuna. Dzienny opiekun to forma opieki, która została stworzona szczególnie z myślą o niewielkich gminach wiejskich. Chodzi o miejsca, gdzie nie otwiera się żłobków i klubów dziecięcych z powodu małej ilości dzieci w wieku żłobkowym. Dziennym opiekunem może zostać osoba, która posiada kwalifikacje: pielęgniarki, położnej, opiekunki dziecięcej, nauczyciela wychowania przedszkolnego, nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej, pedagoga opiekuńczo-wychowawczego. Możliwości zatrudniania tzw. dziennych opiekunów dała wtedy gminom tzw. ustawa żłobkowa a niektóre gminy w Polsce realizują opiekę nad dziećmi w wieku 0-2 lata w tej formie.

Inną alternatywą dla żłobków jest **klub dziecięcy**. W klubie dziecięcym dziecko ma zapewnioną opiekę, ale również wychowuje się i poprzez zabawę (pod kierunkiem odpowiednio przygotowanej kadry), uczy nowych doświadczeń i umiejętności. Klub dziecięcy jest jedną z form opieki nad małymi dziećmi (do 3 r.ż.), których celem jest pomoc rodzicom w godzeniu pracy zawodowej z obowiązkami rodzinnymi (opieką nad dziećmi). Klub dziecięcy, podobnie jak żłobek, jest zbiorową formą opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Nowelizacja ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 wprowadziła z dniem 1 stycznia 2018 r. istotne zmiany w zakresie klubów dziecięcych. Kluby dziecięce są instytucjami mniejszymi i bardziej kameralnymi niż żłobki – mogą mieć nie więcej niż 30 miejsc.

Przedszkola. W roku 2019 w Gminie Kcynia funkcjonowały 2 przedszkola (w tym publiczne i niepubliczne) oraz oddziały przedszkolne przy każdej z ośmiu szkół podstawowych.

W Gminie Wapno funkcjonowało jedno przedszkole. Przedszkole Publiczne Prowadzone przez Samorząd w Wapnie zapewnia miejsca dla wszystkich chętnych dzieci z gminy. Bywają wypadki, gdzie, kilkoro dzieci uczęszcza do przedszkola w Wapnie z sąsiednich Gmin (Kcynia, Damasławek, Gołańcz).

Także w Gminie Damasławek funkcjonowało jedno przedszkole.

Gmina Janowiec Wielkopolski. W chwili obecnej na terenie gminy działa jedno przedszkole (Przedszkole Samorządowe w Janowcu Wielkopolskim – 9 oddziałów dla 201 uczniów w 2019 r. i 194 uczniów w 2020 r.). Funkcjonują także oddziały przedszkolne w publicznych i niepublicznych szkołach podstawowych, zlokalizowane na terenach wiejskich (6 oddziałów dla 96 uczniów w 2019 r. i 90 uczniów w 2020 r.). Wprawdzie zapotrzebowanie na wychowanie przedszkolne jest dosyć duże, ale gmina ocenia, że jest w stanie zapewnić w całej gminie ok. 300 miejsc przedszkolnych. Dodatkowo gmina zapewnia dojazd autobusami szkolnymi i opiekę w trakcie dowozu dla wszystkich dzieci przedszkolnych, nie tylko dla tych, które spełniają obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego. Ponadto gmina planuje rozbudowę istniejącego przedszkola. Dodatkowe sale stworzą placówce większe możliwości i być może oferta przedszkola zwiększy się o kolejne miejsca dla przedszkolaków.

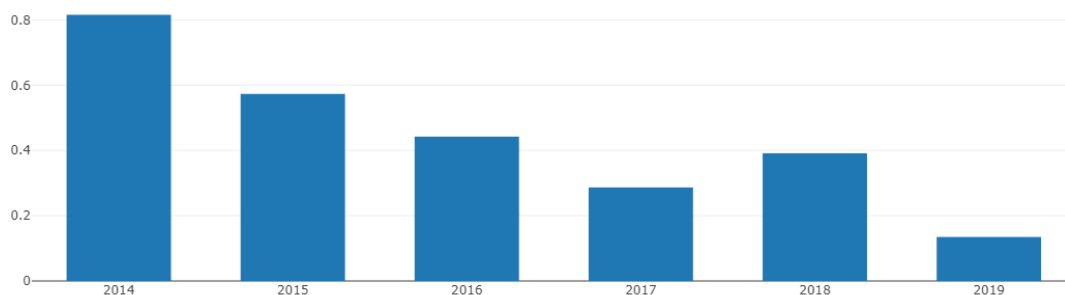
Zapewne nie jest konieczne zrównanie liczby miejsc w przedszkolach z liczbą dzieci w wieku przedszkolnym. Część dzieci jest pod opieką rodziców i dziadków. Edukacja przedszkolna jest ważna, ponieważ ma duże znaczenie w przygotowaniu do szkoły. Stanowi ważny element nie tylko systemu opieki, ale edukacji. W przypadku niewystarczającej ilości miejsc w publicznych przedszkolach alternatywą mogą być przedszkola niepubliczne. Ustawa o systemie oświaty wyróżnia przedszkola publiczne oraz niepubliczne (art. 5 ust. 1 UoSO). Przedszkola niepubliczne mogą być zakładane przez osoby fizyczne lub prawne, nie będące jednostką samorządu terytorialnego, po uzyskaniu wpisu do ewidencji prowadzonej przez gminę (art. 82 ust. 1 UoSO).

Wnioski. Dopasowana do potrzeb sieć przedszkoli (zarówno ilości miejsc jak i oferty zajęć dla dzieci oraz godzin dostosowania) podnoszą atrakcyjność terenu partnerstwa dla młodych rodzin. Stworzenie sprawnego systemu opieki przedszkolnej oraz sprawnego systemu komunikacji publicznej, pozwalałoby na możliwość pracy młodym rodzicom w subregionie a jednocześnie zamieszkiwania w jednej z gmin Partnerstwa.

Szkoły Podstawowe. Zmiany ilości mieszkańców mają znaczący wpływ na system szkół podstawowych w gminach. Współczynnik skolaryzacji brutto to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

Współczynnik skolaryzacji brutto np. dla poziomu szkoły podstawowej wyliczamy dzieląc liczbę wszystkich uczniów szkół podstawowych bez względu na wiek na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7-15 lat (wiek przypisany do tego poziomu) według stanu w dniu 31 XII tego samego roku.

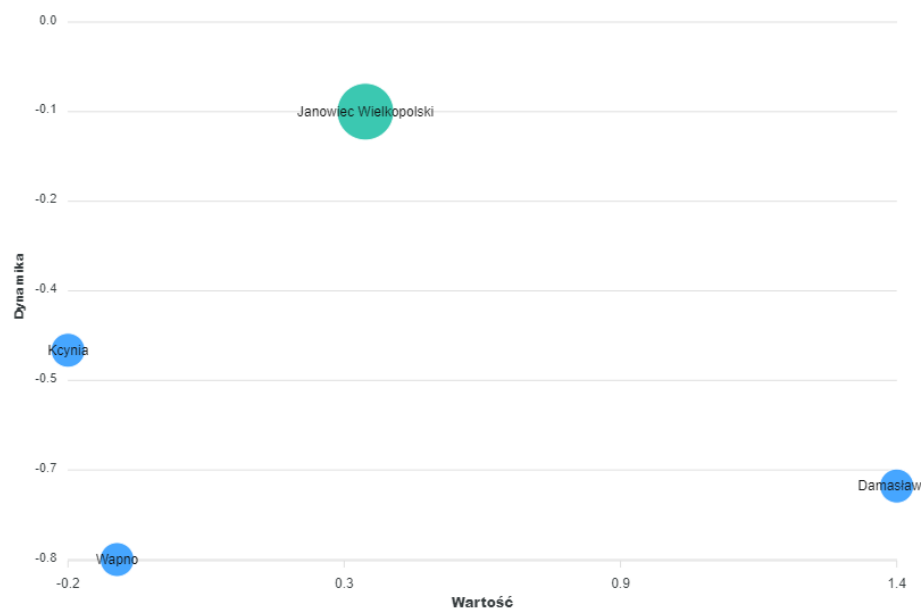
Ryc. 86. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w Partnerstwie.

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl/>

Zmniejszający się współczynnik skolaryzacji brutto, oznacza to, że w przypadku całego Partnerstwa maleje liczba uczniów do liczby ludności. Związane jest to z podnoszeniem się średniego wieku mieszkańców Partnerstwa. Mieszkańcy Partnerstwa nie importują usług szkół podstawowych tzn. nie korzystają ze szkół podstawowych poza partnerstwem.

Ryc. 87. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w gminach Partnerstwa.

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl/>

Tabela 24. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w gminach Partnerstwa w 2019.

<i>Wartość w 2019</i>	<i>Gmina Damasławek</i>	<i>Gmina Wapno</i>	<i>Gmina Janowiec Wielkopolski</i>	<i>Gmina Kcynia</i>
2009	97,69	85,46	93,36	89,81

Źródło: DBL

Analizując dynamikę zjawiska należy zauważyć, że wszystkich gmin jest ujemna. Oznacza to, że sytuacja pogarsza się. Aktualnie, jeśli chodzi o wartość wskaźnika tylko Janowiec Wielkopolski i Damasławek przyjmuje wartości dodatnie w porównaniu ze swoimi grupami porównawczymi.

Mamy do czynienia z sytuacją, gdzie maleje liczba uczniów a infrastruktura edukacyjna pozostaje na niezmienionym poziomie. Rozsądnym wydaje się dążenie do zatrzymania migracji młodych małżeństw co zwiększy liczbę uczniów w szkołach. Jednym z aspektów branych przez młode małżeństwa jest jakość kształcenia. Rodziny zastanawiają się czy wybierając dane miejsce, dzieci będą miały lepsze czy gorsze szanse na dobre wykształcenie. Dobra edukacja może być magnesem przyciągających do miasta m.in. rodziny z dziećmi.

Analizując jakość nauczania szkół podstawowych w gminach możemy porównać wyniki egzaminów ośmioklasisty w poszczególnych gminach, zestawiając je ze średnią wyników w danym powiecie i województwie.

Tabela 25. Zestawienie wyników sprawdzianu wiedzy uczniów klas ósmych w 2019 roku w powiatach w województwie wielkopolskim i kujawsko-pomorskim (średnia ilość punktów).

	język polski	matematyka	j. angielski
Woj. Wielkopolskie	61,04	43,07	56,28
Powiat Wągrowiecki	55,15	35,24	45,33
Gmina Damasławek	58,16	35,89	42,74
Gmina Wapno	56,35	30,83	41,52
Woj. Kujawsko-Pomorskie	60,49	41,50	54,53
Powiat Nakielski	56,00	33,00	57,00
Gmina Kcynia	55,00	30,00	52,00
Powiat Żniński	56,00	36,66	47,50
Janowiec Wlkp.	52,00	37,00	41,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie OKE Gdańsk i OKE Poznań.

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/> oraz opracowanie własne

Poziom ocenionej wiedzy uczniów klas ósmych był różny w poszczególnych gminach. Średnie wyniki egzaminów w klasach ósmych z języka polskiego, z matematyki i z języka angielskiego w gminach partnerstwa były niższe niż średnie wyniki w województwach. W porównaniu do powiatów, na terenie których leżą gminy Partnerstwa, wyższe wyniki od średniej powiatowej uzyskały szkoły w Gminie Janowiec Wielkopolski (wyniki z matematyki), w Gminie Damasławek (wyniki z matematyki i języka polskiego) i Gminie Wapno (wyniki z języka polskiego).

W badaniach mieszkańców Partnerstwa w styczniu 2021, aż 67,01% respondentów określiło ofertę usług społecznych (zdrowotnych, opiekuńczych, edukacyjnych) określiło jako deficyt gminy. Takie samo zdanie miało 41,06% respondentów podczas badania młodzieży. Także respondenci biorący udział w badaniach młodzieży określiło jako deficyt gminy (w 46,36%) możliwość kontynuowania nauki i kształcenia się.

Jakość nauczania szkół podstawowych oraz dostępność komunikacyjna są ważnymi czynnikami pozwalającymi kontynuować naukę na poziomie średnim i wyższym.

Mając na uwadze ujemne saldo migracji na terenie partnerstwa, oraz zmniejszający się współczynnik skolaryzacji, należy mieć świadomość, że koszty utrzymania zespołu nauczycieli i pozostałych pracowników szkół muszą być ponoszone, aby utrzymać lokalny system edukacji.

Mimo malejącej liczby uczniów, kwoty na utrzymanie lokalnego systemu edukacji rosną.

Ryc. 88. Wydatki na utrzymanie szkół podstawowych w Partnerstwie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.analizy.monitorrozwoju.pl

Gmina Kcynia na przestrzeni ostatnich lat podejmowała próby reorganizacji gminnej sieci szkół. W lutym 2019 r. Rada Miejska w Kcyni podjęła uchwały dotyczące zamiaru likwidacji trzech szkół podstawowych w: Sipiorach, Palmierowie i Rozstrzębowie. Niestety, próby te nie powiodły się z powodu negatywnej opinii Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty. W tym samym roku podjęto także decyzję dotyczącą przeniesienia Liceum Ogólnokształcącego im. K. Libelta do innego budynku i włączenia go do Zespołu Szkół Technicznych w Kcyni. Warto w tym miejscu podkreślić, że Gmina Kcynia jest organem prowadzącym dla szkół ponadpodstawowych. Za zgodą Kuratora Oświaty (1998 r.) oraz na mocy porozumienia z Powiatem Nakielskim (2006 r.) prowadziła: Liceum Ogólnokształcące im. K. Libelta, Liceum dla dorosłych, Technikum Ekonomiczne i Informatyczne (zarówno dla młodzieży jak i dorosłych), Zasadniczą Szkołę Zawodową – obecnie szkołę branżową I stopnia oraz szkoły policealne. Spośród

wymienionych szkół obecnie istnieje Zespół Szkół Technicznych, w skład, którego wchodzi: liceum, technikum i szkoła branżowa. Kolejną próbą zminimalizowania wydatków na gminną oświatę była próba przekazania Zespołu Szkół Technicznych do właściwego organu tj. Powiatu Nakielskiego. Samorząd powiatowy w lutym 2020 r. nie wyraził woli przejęcia ww. szkoły.

W chwili obecnej Gmina Kcynia jest nadal organem prowadzącym dla Zespołu Szkół Technicznych i ponosi koszty jego funkcjonowania.

Reasumując Gmina Kcynia jest organem prowadzącym dla 10 jednostek oświatowych, w tym 8 szkół podstawowych, 1 przedszkola publicznego oraz 1 zespołu szkół ponadpodstawowych.

Wydatki związane z edukacją na terenie gmin Partnerstwa.

Suma wydatków z budżetu **Gminy Kcynia** wyniosła w 2018 roku 63,9 mln złotych. Największa część budżetu Gminy Kcynia - 32.7% została przeznaczona na Dział 801 - Oświata i wychowanie.

Suma wydatków z budżetu **Gminy Wapno** wyniosła w 2018 roku 13,2 mln złotych. Największa część budżetu Gminy Wapno - 32.8% została przeznaczona na Dział 801 - Oświata i wychowanie.

Suma wydatków z budżetu **Gminy Damasławek** wyniosła w 2018 roku 26,9 mln złotych. Największa część budżetu Gminy Damasławek - 34.4% została przeznaczona na Dział 801 - Oświata i wychowanie.

Suma wydatków z budżetu **Gminy Janowiec Wielkopolski** wyniosła w 2018 roku 43,5 mln złotych. Największa część budżetu Gminy Janowiec Wielkopolski - 27.7% została przeznaczona na Dział 801 - Oświata i wychowanie.

Szkoły ponadpodstawowe na terenie partnerstwa.

Jak wykazały badania usług, szkoły średnie są usługą społeczną głównie importowaną spoza obszaru partnerstwa.

Ryc. 89. Usługi związane z edukacją i wychowaniem.

Źródło: opracowanie własne ZMP.

Realizacja tych usług odbywa się w szczególności w miastach powiatowych tj. w Wągrowcu, w Nakle nad Notecią i w Żninie.

W Gminie Kcynia znajduje się 1 liceum ogólnokształcące, w którym w 3 oddziałach uczyło się 64 uczniów (39 kobiet oraz 25 mężczyzn). W 2018 zarejestrowano 32 absolwentów. Dla porównania w 2008 roku w Gminie Kcynia placówkę miały 2 licea ogólnokształcące, w których w 6 oddziałach uczyło się 154 uczniów (105 kobiet oraz 49 mężczyzn). W 2008 zarejestrowano 80 absolwentów. W Gminie Kcynia znajdują się 2 Technika, w których w 5 oddziałach uczyło się 94 uczniów (33 kobiety oraz 61 mężczyzn). W 2018 zarejestrowano 24 absolwentów. Dla porównania w 2008 roku w Gminie Kcynia placówkę miały 2 Technika, w których w 6 oddziałach uczyło się 135 uczniów (64 kobiety oraz 71 mężczyzn). W 2008 zarejestrowano 0 absolwentów. W Gminie Kcynia znajdują się 3 Branżowe szkoły I stopnia, w których w 6 oddziałach uczyło się 47 uczniów (14 kobiet oraz 33 mężczyzn). Źródło: GUS stan na dzień 31 12 2018.

W Gminie Damasławek znajduje się 1 Technikum, w którym w 1 oddziale uczyło się 13 uczniów (4 kobiety oraz 9 mężczyzn). W 2018 zarejestrowano 0 absolwentów. Dla porównania w 2008 roku w Gminie Damasławek placówkę miała 1 Technikum, w którym w 2 oddziałach uczyło się 43 uczniów (22 kobiety oraz 21 mężczyzn). W 2008 zarejestrowano 0 absolwentów. W Gminie Damasławek znajduje się 1 Branżowa szkoła I stopnia, w którym w 2 oddziałach uczyło się 33 uczniów (11 kobiet oraz 22 mężczyzn). Źródło: GUS stan na dzień 31 12 2018.

W Gminie Janowiec Wielkopolski znajduje się 1 liceum ogólnokształcące, w którym w 3 oddziałach uczyło się 40 uczniów (31 kobiet oraz 9 mężczyzn). W 2018 zarejestrowano 24 absolwentów. Dla porównania w 2008 roku w Gminie Janowiec Wielkopolski placówkę miała 1 liceum ogólnokształcące, w którym w 4 oddziałach uczyło się 114 uczniów (81 kobiet oraz 33 mężczyzn). W 2008 zarejestrowano 26 absolwentów. W Gminie Janowiec Wielkopolski znajduje się 1 Technikum, w którym w 4 oddziałach uczyło się 88 uczniów (33 kobiety oraz 55 mężczyzn). W 2018 zarejestrowano 9 absolwentów. Dla porównania w 2008 roku w Gminie Janowiec Wielkopolski placówkę miała 1 Technikum, w którym w 4 oddziałach uczyło się 91 uczniów (28 kobiet oraz 63 mężczyzn). W 2008 zarejestrowano 22 absolwentów. W Gminie Janowiec Wielkopolski znajduje się 1 Branżowa szkoła I stopnia, w którym w 2 oddziałach uczyło się 30 uczniów (9 kobiet oraz 21 mężczyzn). Źródło: GUS stan na dzień 31 12 2018.

Na terenie **Gminy Wapno** nie ma szkół ponadpodstawowych.

Szkoły wyższe. Są usługą realizowaną poza terenem Partnerstwa. Główne ośrodki akademickie z których korzystają studenci to Poznań i Bydgoszcz. Są także możliwości kształcenia na poziomie wyższym w Pile i Gnieźnie.

Analizując plany młodzieży uczących się w szkołach średnich, **14,57%** z nich chce kontynuować naukę na studiach licencjackich / inżynierskich a później magisterskich lub na studiach magisterskich a **8,61%** zadeklarowało uczestnictwo w studiach na poziomie licencjackich inżynierskich. Co ważne, aż **19,87%** nie było zdecydowanych czy chciałoby kontynuować naukę po szkole średniej.

Zasadnicze pytanie dotyczy modelu studiowania. Czy będzie to model, gdzie młodzież wyjeżdża do dużego miasta, zdobywa wykształcenie i podejmuje decyzje o ewentualnym powrocie do rodzinnej miejscowości. Inny model to mieszkanie w swojej miejscowości i dojeżdżanie do ośrodka akademickiego. Rzeczywistością stają się studia online. Ważne jest porównywanie kosztów życia oraz perspektywy atrakcyjnej pracy w trakcie i po studiach. Ważnym czynnikiem jest możliwość

szybkiej komunikacji publicznej między gminami Partnerstwa a ośrodkami akademickimi (Bydgoszcz, Poznań, ale także Gniezno).

Wnioski. Dostępne usługi edukacyjne są istotne z punktu widzenia grupy młodych mieszkańców planujących założenie rodziny. Ważna jest jakość systemu kształcenia oraz dostępność terytorialną (odległość miejsca zamieszkania od szkoły). Z kolei wydatki bieżące i majątkowe na edukację ponoszone w ostatnich latach obrazują zaangażowanie gmin w rozwój jakości kształcenia. Wydatki majątkowe na poprawę infrastruktury (budowa i wyposażenie szkół) oraz wydatki bieżące, na które składa się koszt wykształcenia jednego ucznia (wydatki bieżące na utrzymanie infrastruktury i wydatki na wynagrodzenia nauczycieli i pracowników), obsługi (w tym wydatki na obsługę administracyjną ujętą w strukturze urzędu z pochodnymi).

Część oświatowa subwencji ogólnej stanowi najistotniejsze źródło finansowania wydatków publicznych na oświatę i wychowanie w Polsce. Praktycznie, co roku ponosi się na ten cel z budżetu państwa wyższe nakłady niż w latach poprzednich. Większe środki na subwencję oświatową wiążą się z uwzględnianiem w jej kalkulacji wzrostu wynagrodzeń nauczycieli oraz uzyskiwaniem przez nauczycieli kolejnych stopni awansu zawodowego, a także skutków nowych zadań. Mimo tego poziom wydatków budżetu państwa przeznaczany na część oświatową subwencji ogólnej wzbudza wątpliwości. Związane są one przede wszystkim z adekwatnością wymiaru tej części subwencji w stosunku do potrzeb. Problem polega jednak na tym, że brak jest podstaw ustawowych, które konkretyzowałyby zobowiązania finansowe budżetu państwa wobec jednostek samorządu terytorialnego poprzez odniesienie się czy to do zakresu zadań oświatowych, czy też do stawianych systemowi oświaty celów. Kwestie te jeszcze bardziej komplikuje fakt, że w świetle obowiązujących regulacji nie ma bezpośredniego związku pomiędzy częścią oświatową subwencji ogólnej a wydatkami samorządowymi na oświatę.

2.2.2.2. Opieka zdrowotna

Opieka zdrowotna analizowana jest w ramach bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców. Wyniki badania mieszkańców wskazują, że 68% mieszkańców korzysta z podstawowej opieki zdrowotnej na terenie swojej gminy a 9,72% na terenie innej gminy Partnerstw. Inna sytuacja dotyczy usług lekarza specjalisty oraz specjalistycznych zabiegów. Aż 40,45% respondentów korzysta z tych usług poza gminą i poza inną gminą obszaru partnerstwa. Są to głównie miasta powiatowe. Z usługi specjalisty w stolicy województwa korzysta 31,42% respondentów. Jest to sytuacja, która odzwierciedla system opieki zdrowotnej w Polsce. Ważne jest, aby pacjenci (zwłaszcza w wieku senioralnym), mieli dobry transport publiczny do ośrodków specjalistycznych.

Także młodzież zapytana jakiego rodzaju przedsięwzięcia powinny być realizowane na terenie Twojej gminy, aby ludzie młodzi chcieli w niej pozostać lub powrócić po studiach – aż 50,33% respondentów wskazało konieczność lepszej i bardziej dostępnej opieki zdrowotnej (podstawowej i specjalistycznej).

W roku 2019 w gminach Partnerstwa oraz w powiatach, w których znajdują się gminy Partnerstwa zanotowano następując wskaźniki związane z ochroną zdrowia:

Tabela 26. Wskaźniki ochrony zdrowia na terenie Partnerstwa.

2019	Przychodnie	Liczba osób przypadających na jedną przychodnię	Porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielane na 1 mieszkańca
Powiat Nakielski	29	2976	5
Gmina Kcynia	5	2672	5,4
Powiat Żninski	19	3694	4,9
Gmina Janowiec Wielkopolski	1	3003	4,9
Powiat Wągrowiecki	29	2422	4,7
Gmina Wapno	1	2962	7,7
Gmina Damasławek	2	2663	1,3

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020.

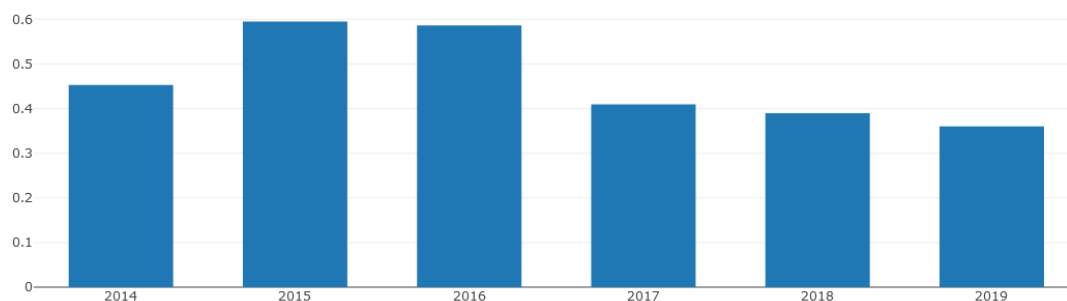
W Gminie Kcynia w 2018 roku 39,8% zgonów spowodowanych było chorobami układu krążenia. Przyczyną 26,1% zgonów w Gminie Kcynia były nowotwory, a 8,2% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego.

W Gminie Wapno w 2018 roku 37,3% zgonów spowodowanych było chorobami układu krążenia. Przyczyną 28,3% zgonów w Gminie Wapno były nowotwory, a 8,4% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego.

W Gminie Damasławek 2018 roku 37,3% zgonów spowodowanych było chorobami układu krążenia. Przyczyną 28,3% zgonów w Gminie Damasławek były nowotwory, a 8,4% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego.

W 2018 roku 33,6% zgonów w Gminie Janowiec Wielkopolski spowodowanych było chorobami układu krążenia. Przyczyną 29,9% zgonów w Gminie Janowiec Wielkopolski były nowotwory, a 11,5% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego.

Ryc. 90. Dostęp do porad lekarskich na 1000 mieszkańców.

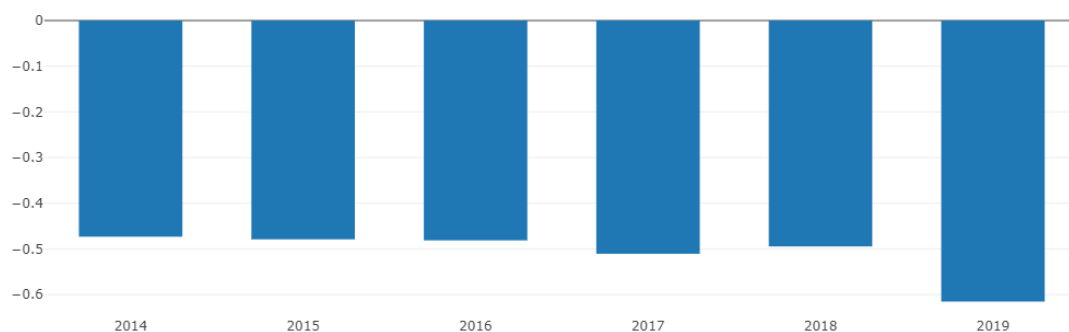

Źródło: partnerstwa.monitorrozwaju.pl

Dostęp do porad lekarskich jest w gminach partnerstwa lepszy niż w gminach z grup porównawczych na terenie Polski. Mimo że po roku 2016 liczba porad lekarskich spadła, to utrzymuje się względnie na stałym poziomie.

Inaczej sytuacja wygląda analizując liczbę dostępnych łóżek szpitalnych na poziomie powiatów. Wskaźnik ten jest gorszy niż w gminach z grup porównawczych na terenie Polski. Relacja ta utrzymywała się na stałym poziomie i nieznacznie pogorszyła się w 2019 roku.

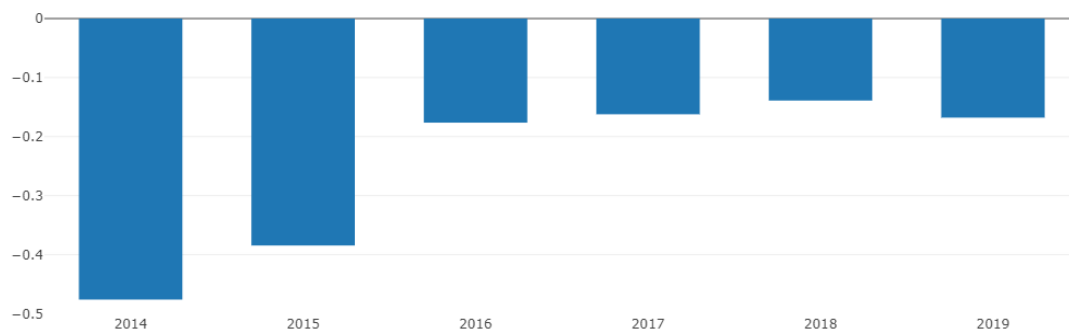
Ryc. 91. Liczba łóżek w szpitalach ogólnych na 1000 mieszkańców (dane powiatowe).

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

Analizując liczbę lekarzy i dentystów pracujących na obszarze Partnerstwa, należy zauważyć, że sytuacja znacząco poprawiła się w stosunku do gmin z grup porównawczych.

Ryc. 92. Liczba lekarzy i dentystów pracujących wg podstawowego miejsca pracy na 1000 mieszkańców (dane powiatowe).

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

Mimo, że sytuacja w porównaniu do gmin grup porównawczych jest gorsza, to sytuacja polepszyła się od 2016 roku.

Wnioski. Sytuacja związana ze służbą zdrowia jest stabilna. Należy zaznaczyć, że usługi zdrowotne i opieka zdrowotna są postrzegane przez ponad połowę badanej młodzieży jako obszar wymagający poprawy. Mimo, że system opieki zdrowotnej

jest skomplikowany (obejmujący podstawową opiekę zdrowotną, działania samorządów powiatowych i wojewódzkich, system opieki zdrowotnej prywatnej oraz współpracę z Narodowym Funduszem Zdrowia) to gminy Partnerstwa mają możliwości wpływu na system chociażby poprzez:

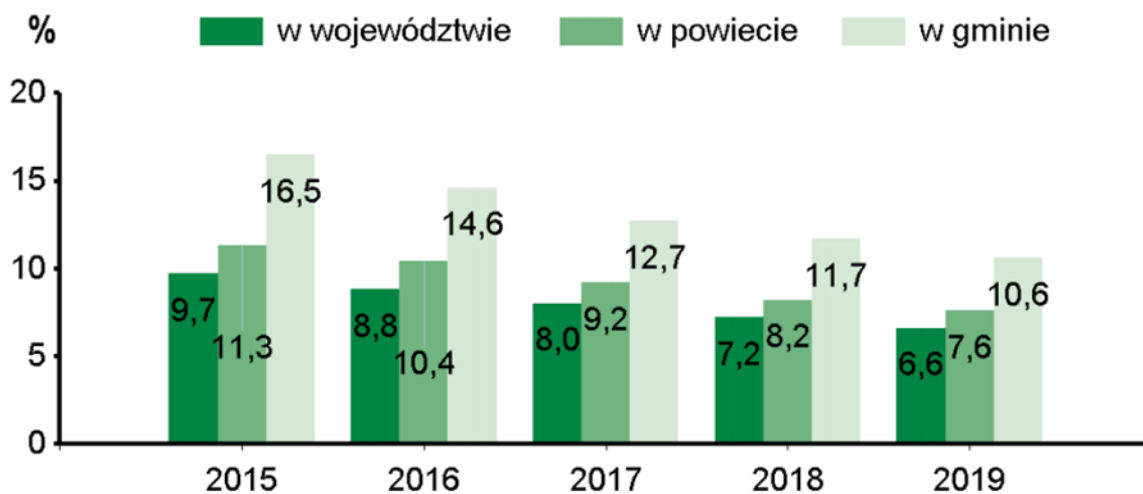
- promowanie i wspieranie działań profilaktyki zdrowotnej (choroby układu krążenia, przeciwdziałanie chorobom nowotworowym i innym);
- prowadzenie systematycznych programów poprawiające jakość powietrza w miejscowościach gmin partnerstwa;
- współpracy sieciowej z innymi samorządami terytorialnymi;
- poprawy transportu publicznego w celu umożliwienia dotarcia do lekarzy specjalistów w miastach wojewódzkich;
- zdobywanie przewagi konkurencyjnej nad innymi gminami poprzez inicjatywy pozyskiwania lekarzy i pracowników służb medycznych poprzez np. atrakcyjne warunki zamieszkania (atrakcyjne wynajmy długoterminowe).

2.2.2.3 Pomoc społeczna, w tym opieka nad osobami starszymi.

Prawo do pomocy społecznej jest jednym z najważniejszych elementów przyczyniających się do realizacji dobra wspólnego. W Polsce pomoc społeczna ma w dużej mierze charakter samorządowy. Na poziomie gminy zadanie instytucjonalnej pomocy społecznej realizują ośrodki pomocy społecznej (OPS).

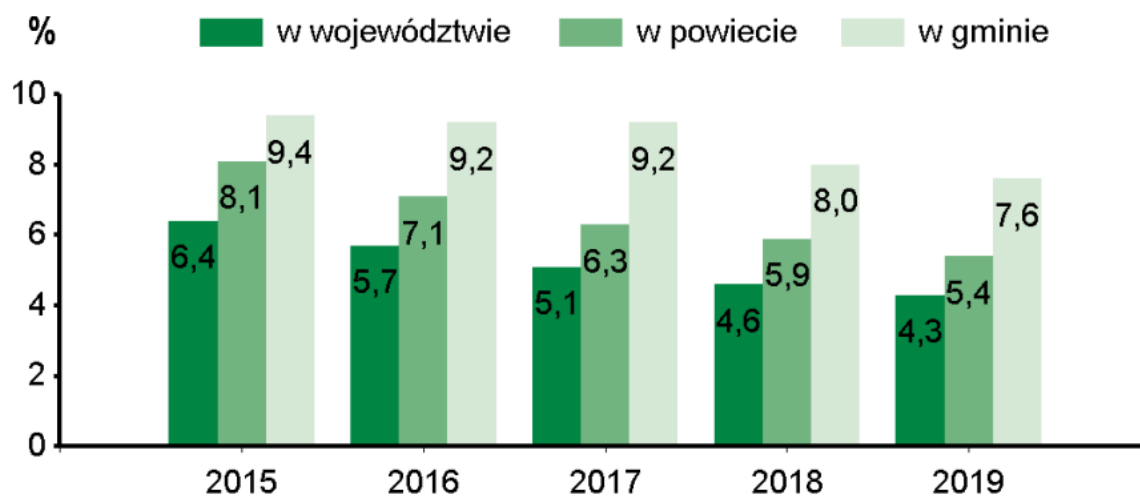
Analizując udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (tj. świadczenia realizowane przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania świadczeniobiorcy) należy zauważyć, że liczba klientów pomocy społecznej w stosunku do ludności ogółem jest na terenie gmin Partnerstwa wyższa niż na poziomie powiatu i wyższa niż na poziomie województwa:

Ryc. 93. Gmina Kcynia. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem.

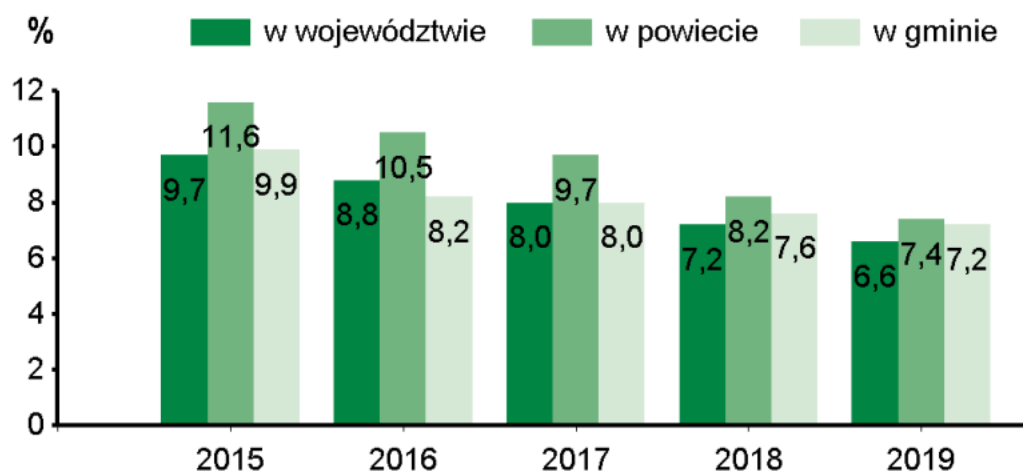
Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020.

Ryc. 94. Gmina Damasławek. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem.

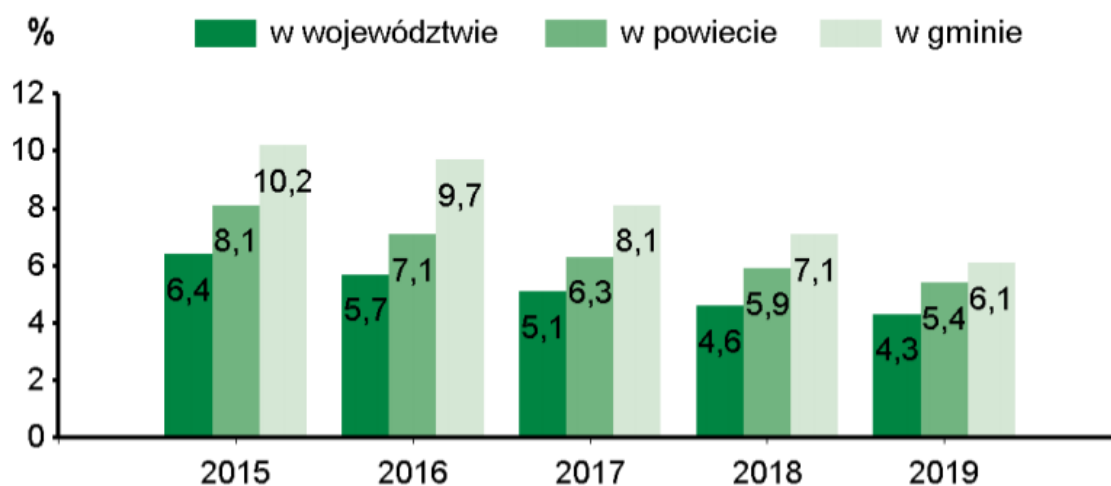
Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020

Ryc. 95. Gmina Janowiec Wielkopolski. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem.

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020

Ryc. 96. Gmina Wapno. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem.

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020

Główne powody udzielania pomocy obywatelom w roku 2020, w poszczególnych gminach Partnerstwa były (wymieniając trzy najważniejsze):

- w Gminie Janowiec Wielkopolski: bezrobocie (zasilek okresowy), ubóstwo (zasilek celowy, zasilek okresowy, dożywianie, pomoc rzeczowa), długotrwała choroba (zasilek celowy, okresowy);
- w Gminie Kcynia: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba;
- w Gminie Damasławek: ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie;
- w Gminie Wapno: ubóstwo, niepełnosprawność i długotrwała choroba, bezrobocie.

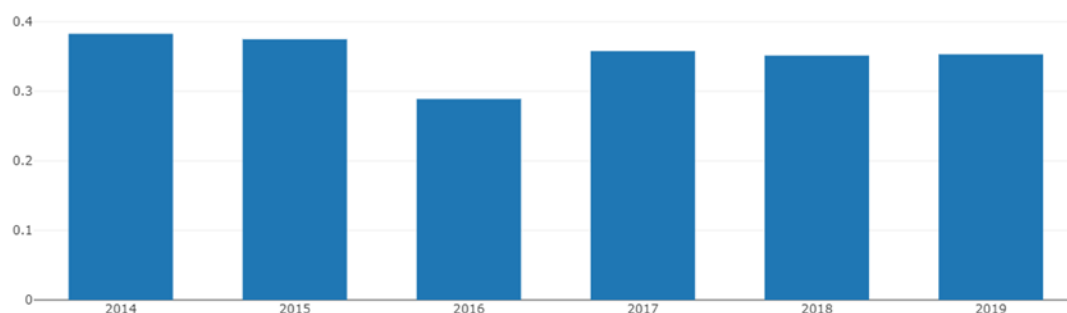
Porównując główne powody udzielania pomocy w gminach z głównymi powodami udzielania pomocy w skali danego województwa możemy stwierdzić **podobieństwo** w województwie kujawsko pomorskim. W województwie kujawsko pomorskim główne powody udzielania pomocy to: (1) ubóstwo, (2) bezrobocie, (3) niepełnosprawność, (4) długotrwała lub ciężka choroba.

Inaczej wygląda sytuacja w województwie wielkopolskim w 2019 roku. W tym wypadku lista rankingowa wyglądała następująco: (1) długotrwała lub ciężka choroba, (2) ubóstwo, (3) niepełnosprawność, (4) bezrobocie. (źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Województwa Kujawsko Pomorskiego 2019 oraz Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Województwa Wielkopolskiego 2019).

Analizując dane oceny zasobów pomocy społecznej oraz trendy demograficzne widać, że w poprzednich latach powodem interwencji pomocy społecznej było głównie ubóstwo i bezrobocie. Bezrobocie było i jest jednym z głównych przyczyn ubóstwa. **W przyszłości coraz większe znaczenie będą miały niepełnosprawność i długotrwała choroba, zwłaszcza w grupie seniorów. Nadal ważną przesłanką udzielania pomocy będzie ubóstwo ze względu na obniżanie dochodów seniorów (rent i emerytur, które z założenia są niższe od wynagrodzenia), niemożność podejmowania dodatkowej pracy ze względu na stan zdrowia czy koszty leków i opieki medycznej.**

Porównując ilość klientów pomocy społecznej w poszczególnych gminach, należy porównać wskaźnik osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców. W Partnerstwie „Razem dla Rozwoju” wygląda on następująco:

Ryc. 97. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców.

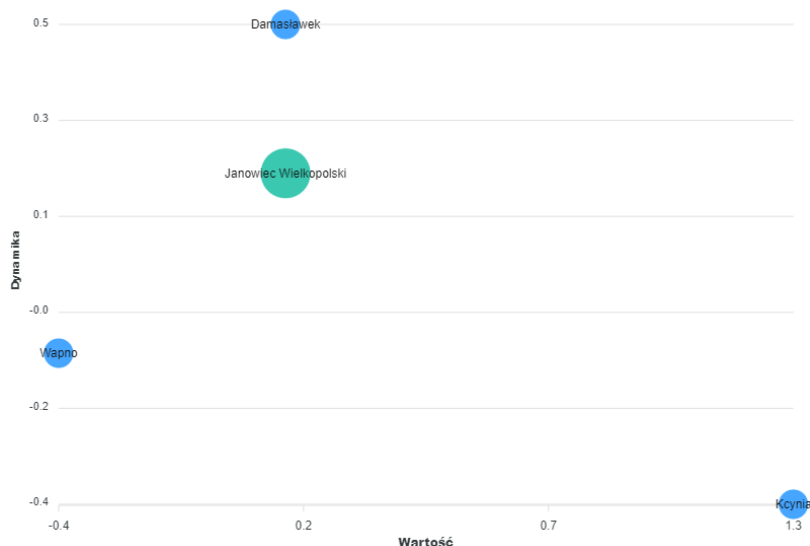

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl/>

Powyższy wskaźnik jest destymulantą, co oznacza, że czym jest większy tym sytuacja w gminie jest gorsza. W porównaniu z grupą porównawczą innych gmin, na obszarze partnerstwa jest więcej klientów pomocy społecznej.

Patrząc na poszczególne gminy Partnerstwa możemy porównać poszczególne gminy, pamiętając jednak, że każda z nich porównywana jest z własną grupą prof. śleszyńskiego:

Ryc. 98. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców - dynamika i wartość poszczególnych gmin.

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl/>

Wartość wskaźnika dla Gminy Damasławek, Gminy Janowiec Wielkopolski oraz Gminy Kcynia są dodatnie, a więc osób korzystających z pomocy społecznej jest więcej niż w grupach porównawczych gmin. W przypadku gminy Wapno wartości są ujemne, a więc sytuacja jest lepsza niż w grupie porównawczej dla Wapna, ponieważ wskaźnik jest destymulantą.

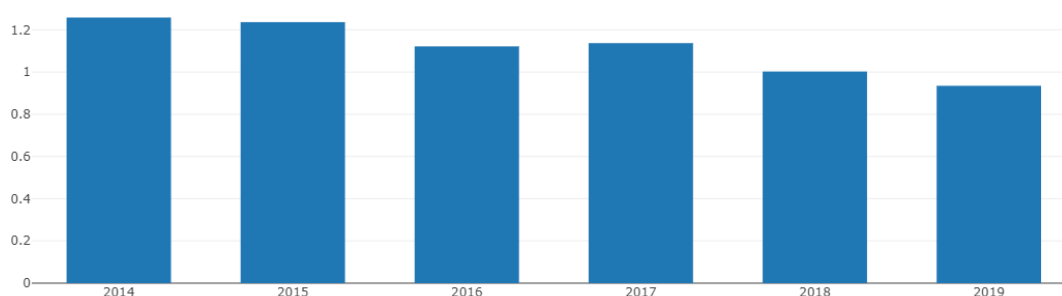
W przypadku Gminy Kcynia i Gminy Wapna dynamika jest ujemna, a więc ilość klientów na 1000 mieszkańców spada.

Zadania pomocy społecznej w gminie, zwłaszcza tzw. zadania własne (np. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych; przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych; dożywianie dzieci; przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych, i inne) są kosztochłonne dla budżetu gminy.

Po kosztach związanych z oświatą, pomoc społeczna jest drugą największą pozycją w budżecie gminy.

Porównując gminy Partnerstwa z grupami porównawczymi, możemy zanalizować wskaźnik kwoty wydatków na zadania własne z zakresu pomocy społecznej przypadające na 1 mieszkańca.

Ryc. 99. Kwota wydatków na zadania własne z zakresu pomocy społecznej przypadające na 1 mieszkańca (średnia trzyletnia)

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl/>

Analizując wskaźnik, kwoty na zadania własne pomocy społecznej od roku 2018 nieznacznie maleją. Są jednak wyższe niż w grupie porównawczej gmin.

W wymiernych liczbach, wydatki gmin w działach „polityka społeczna” i „Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej” w 2019 wyniosły w poszczególnych gminach:

- Gmina Kcynia – 6 010,7 tys zł.

- Gmina Wapno- 931,2 tys zł.

-Gmina Damasławek - 1145,5 tys zł.

-Gmina Janowiec Wielkopolski – 2867,6 tys zł.

Dla zmniejszenia skutków ubóstwa ważna jest zarówno praca służb społecznych jak i poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Coraz większą rolę odgrywać będą problemy związane z niepełnosprawnością, długotrwałą chorobą i wyzwaniem jakie niesie starzenie się społeczności. Warto pamiętać, że mieszkańcy – seniorzy to osoby o różnych potrzebach: od osób o względnie dobrym zdrowiu, chcących aktywnie spędzać czas, przez osoby potrzebujące samodzielnie funkcjonujące, ale wymagające wsparcia po osoby wymagające stałej opieki i pielęgnacji.

Aktualnie gminy partnerstwa (często we współpracy z powiatami oraz innymi podmiotami) podejmują działania na rzecz seniorów. Warto wymienić:

-Funkcjonowanie Dziennego Domu Opieki Medycznej (DDOM) w Wągrowcu, utworzonego w ramach projektu „Program usług zdrowotnych i społecznych świadczonych w społeczności lokalnej 7 gmin powiatu wągrowieckiego dla niesamodzielnych osób starszych. Na potrzeby uruchomienia Dziennego Domu Opieki Medycznej rozbudowany został Zakład Opiekuńczo - Lecznicy w Wągrowcu

Pobyt w Dziennym Domu Opieki Medycznej to wsparcie skierowane do osób niesamodzielnych, w szczególności do osób w wieku starszym (Panie po 60 roku życia, Panowie po 65), których stan zdrowia nie pozwala na pozostawanie wyłącznie pod opieką podstawowej opieki zdrowotnej i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej a jednocześnie nie wymaga całodobowego nadzoru lekarskiego i pielęgniarstwa. Na potrzeby uruchomienia DDOM rozbudowany został istniejący budynek rehabilitacji Zakładu Opiekuńczo-Lecznicy w Wągrowcu. Pacjenci otrzymują wsparcie w postaci indywidualnych planów terapeutycznych przygotowanych i nadzorowanych przez lekarza geriatrę. W ramach ww. planów mają możliwość skorzystania z usług fizjoterapeutycznych, psychologicznych, terapii zajęciowej a także porad logopedycznych czy dietetyka.

- Na terenie Gminy Damasławek realizowany jest projekt „TWÓJ CZAS w 7 gminach powiatu wągrowieckiego”. Gmina Damasławek podpisała umowę w ramach wsparcia realizowanego w Klubie Seniora dla niesamodzielných osób starszych, mieszkańców Gminy Damasławek. W ramach umowy zaplanowano krótkotrwały pobyt dzienny w zakresie świadczeń opiekuńczych w Klubie Seniora łącznie w 2021 roku dla ok. 50 osób starszych kobiet +60 oraz mężczyzn +65 z realizacją 24 spotkań w ramach 2 grup. Bezpłatne świadczenia finansowane przez Gminę Damasławek otrzyma w 2021 roku około 90 osób kobiety +60 i mężczyźni +65. Pierwszeństwo przysługuje niesamodzielnym osobom starszym. W pozostałym zakresie w gabinecie fizjoterapeutycznym realizowana jest oferta płatnych usług fizjoterapeutycznych dla mieszkańców Gminy Damasławek.

Status organizacji pożytku publicznego na terenie Gminy Damasławek ma Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Iskra Nadziei”. Stowarzyszenie swą działalność zapoczątkowało 29 lutego 2000 roku, a od 23 marca 2015 roku posiada status organizacji pożytku publicznego. Zrzesza 41 członków. Członkowie stowarzyszenia od początku jego istnienia pracują w ramach wolontariatu. Podejmują szereg działań w zakresie m.in.: - tworzenia jak najlepszych warunków wszechstronnego rozwoju, opieki, rehabilitacji i nauczania dzieci, młodzieży i osób dorosłych z niepełnosprawnością, - dążenia do aktywizacji osób niepełnosprawnych w życiu społecznym oraz zawodowym, - przeciwdziałania wykluczeniu osób niepełnosprawnych z życia społecznego i zawodowego, - inicjowania i występowania z wnioskami o uregulowania prawne w zakresie niezbędnych form pomocy dla rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, - prowadzenia działalności edukacyjnej i szkoleniowej w stosunku do rodziców, opiekunów.

Członkowie stowarzyszenia czynnie angażują się również w działalność pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku czy też chorych. Są organizatorami koncertów i zbiórek charytatywnych, imprez kulturalnych i sportowych.

Od 2008 r. stowarzyszenia współpracuje z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Damasławku oraz Bankiem Żywności w Pile, a od 5 lat z Bankiem Żywności w Poznaniu, gdzie pozyskuje i rozdaje nieodpłatnie żywność dla osób ubogich.

Stowarzyszenie środki na swoją działalność pozyskuje w ramach dotacji z gminy czy też powiatu oraz od sponsorów, podejmowane działania są możliwe dzięki zaangażowaniu członków w ramach wolontariatu.

Kolejną organizacją działającą na terenie Gminy Damasławek od 2001 roku jest Stowarzyszenie Ekologiczno – Wędkarskie „Pałuczanin” Damasławek. Zrzesza

ono około 60 członków, którzy działają bardzo aktywnie w ramach wolontariatu i pracy społecznej.

Do statutowych działań stowarzyszenia należy: popularyzacja kultury wędkarstwa wśród społeczeństwa, propagowanie wędkarstwa wśród dzieci i młodzieży a także dbałość o środowisko naturalne otaczającej nas przyrody. Także stałym punktem działalności „Pałuczana” stało się organizowanie corocznego gruntownego sprzątnięcia brzegów największego gminnego zbiornika wodnego, a mianowicie jeziora Stępuchowskiego. To właśnie jego brzeg upodobał sobie najbardziej wędkarze, obejmując go swoim szczególnym patronatem. Stowarzyszenie środki na swoją działalność pozyskuje od sponsorów i w ramach składki członkowskiej.

Wolontariat na terenie Gminy Damasławek promują także uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Niemczynie i Zespołu Szkół Powszechnych im. Pierwszych Piastów w Damasławku zrzeszeni w Szkolnych Klubach Wolontariatu. Pod kierunkiem opiekunów (nauczycieli) kół podejmują m.in. działania: na rzecz osób terminalnie chorych w hospicjum, na rzecz osób potrzebujących i starszych; uczestniczą w akcjach i zbiórkach charytatywnych.

Jak wynika z powyższej charakterystyki członkowie stowarzyszeń, szkolne kluby wolontariatu działają bardzo aktywnie w środowisku lokalnym i tym samym są znaczącym i ważnym partnerem dla gminy. Dzięki ich zaangażowaniu widać pozytywną zmianę w życiu społecznym mieszkańców.

Gminny Ludowy Klub Sportowy „Sokół” Damasławek zrzesza 100 zawodników trenujących w grupach dziecięcych i młodzieżowych i 15 zawodników w kategorii Senior. To jedyny klub piłkarski działający na terenie Gminy Damasławek. Swoje mecze rozgrywa na Gminnym

Kompleksie Rekreacyjno-Sportowym. Stowarzyszenie to pozyskuje środki finansowe z różnych źródeł m.in. gminy, starostwa, Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz prywatnych sponsorów.

- Gmina Kcynia realizuje program „Wspieraj Seniora” na rok 2021 jest odpowiedzią na potrzeby osób w wieku 70 lat i więcej, zwanych dalej „seniorami”, w zakresie ochrony przed zakażeniem Covid-19, w związku z utrzymującym się stanem epidemii na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Strategicznym celem programu jest zapewnienie usługi wsparcia seniorom, którzy w obowiązującym stanie epidemii zdecydują się na pozostanie w domu, nie mając możliwości zabezpieczenia sobie artykułów podstawowej potrzeby we własnym zakresie, w tym artykułów spożywczych, oraz środków higieny osobistej.

W Kcyni działa również Uniwersytet Trzeciego Wieku WSG w Bydgoszczy Gminne Centrum Kultury i Biblioteki. Działa również Klub Seniora „Aktywny Senior” przy Gminnym Centrum Kultury i Biblioteki w Kcyni.

W Janowcu Wielkopolskim działają cztery kluby seniora:

Klub Seniora prowadzony przez Polski Związek Emerytów i Rencistów:

Harcerski Krąg Seniora;

Klub Seniora „Uśmiech” przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury

Klub Seniora „Sami Swoi” przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury.

Obszar partnerstwa to tereny rolnicze. Warto wspomnieć o cennym doświadczeniu województwa kujawsko pomorskiego w tworzeniu gospodarstw opiekuńczych. Gospodarstwo opiekuńcze jest miejscem świadczenia usług społecznych w oparciu o zasoby tradycyjnego gospodarstwa rolnego. Podopieczni pod kierunkiem opiekuna mogą brać udział w zajęciach związanych z gospodarstwem rolnym, rękodzielniczych, czytelniczych, spacerach itp. Wsparcie oferowane jest przez 5 dni w tygodniu, przez 8 godzin dziennie, w grupach 4-8 osobowych.

Na terenie powiatu żnińskiego funkcjonują dwa gospodarstwa opiekuńcze:

- Gospodarstwo opiekuńcze Wenecja 30, 88-400 Żnin
- Gospodarstwo opiekuńcze Komratowo 13, 88-410 Gąsawa

Na terenie powiatów w którym usytuowane jest partnerstwo działają domy pomocy społecznej i placówki zapewniające całodobową:

Powiat żniński

- Dom Pomocy Społecznej w Podobowicach Podobowice 49, 88-400 Żnin (dla osób niepełnosprawnych fizycznie).
- Dom Pomocy Społecznej w Tonowie 88-430 Janowiec Wielkopolski (dla osób przewlekłe psychicznie chorych) .
- Dom Pomocy Społecznej w Barcinie ul. Polna 30 88-190 Barcin (dla osób przewlekłe psychicznie chorych).
- Dom Pomocy Społecznej „Dworek Pod Kasztanami” Recz 16, 88-420 Rogów (dla osób w podeszłym wieku).

- Leśny Dom Seniora Piastowo 13 A, 88-410 Gąsawa (83 miejsca dla osób niepełnosprawnych, osób przewlekłe chorych lub osób w podeszłym wieku).

Powiat nakielski

- Dom Pomocy Społecznej w Nakle nad Notecią ul. Parkowa 8 89-100 Nakło nad Notecią (dla osób przewlekłe somatycznie chorych).
- „Pensjonat Seniora” ul. Strażacka 40, 89-200 Rynarzewo (dla osób niepełnosprawnych, osób przewlekłe, chorych lub osób w podeszłym wieku).

Powiat wągrowiecki

- Dom Pomocy Społecznej 62-120 Wapno, Srebrna Góra 62 (dla osób w podeszłym wieku)

Wnioski:

-Poprawa wskaźników związanych z bezrobociem i ubóstwem jest związana z pracą służb społecznych oraz poprawa sytuacja na rynku pracy. Warto wspierać pracowników specjalnych umożliwiając im dodatkowe kształcenie (np. z zakresu gerontologii, metody organizowania społeczności lokalnej, projektów aktywnej polityki społecznej). Poprawa sytuacji na rynku pracy związana jest ze skróceniem dojazdu do miejsc pracy komunikacją publiczną poza obszar partnerstwa.

-Warto zaprosić aktywnych seniorów do działań w grupach wolontariuszy (wspólnie z młodzieżą). Powszechną praktyką staje się tworzenie w gminach rad seniorów, które jako ciało doradcze proponują wójtowi lub burmistrzowi proste rozwiązania, ulepszenia związane z codziennym funkcjonowaniem seniorów w gminie. Animowanie i wspieranie inicjatyw tworzonych przez seniorów i działających na rzecz seniorów nie musi oznaczać nazywania ich za każdym razem „srebrnymi” lub „senioralnymi”. Coraz częściej osoby w wieku senioralnym, chcą aktywnie działać, ale chcą być postrzegane jako „senior”. Jest to pułapka wtórnej marginalizacji.

- Warto wspierać aktywność fizyczną i profilaktykę zdrowotną wśród mieszkańców partnerstwa już po 40 roku życia. To inwestycja w dobrostan przyszłych seniorów.

-Utrzymanie seniorów w ich środowisku lokalnym, dbając, aby jak najdłużej mogli być samodzielni, jest wartością dla seniorów i dla całej społeczności. Warto rozwijać nie tylko instytucjonalne formy wsparcia seniorów (np. domy pomocy

społecznej) ale przede wszystkim formy środowiskowe, które są formami bardziej przyjaznymi seniorom i tańszymi formami wsparcia (np. wolontariat na rzecz seniorów, projekty typu „pudełko życia”, usługi opiekuńcze, dzienne domy pobytu, gospodarstwa opiekuńcze i inne).

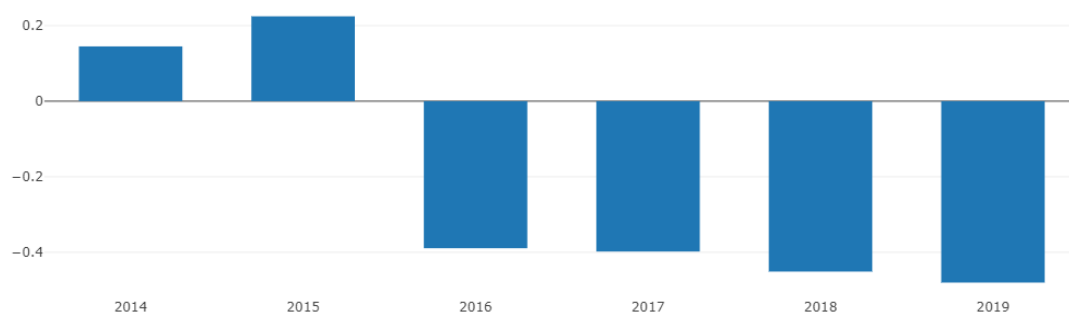
- Wysoka ilość klientów pomocy społecznej jest destymulantą dla gmin. Wysokie wydatki na pomoc społeczną (zwłaszcza na bierne formy pomocy) powodują mniejsze możliwości inwestowania w rozwój. Warto inwestować w formy aktywnej polityki społecznej, w programy ekonomii społecznej oraz metod pracy organizowania społeczności lokalnej (OSL) po to, aby rozwijać potencjały i mocne strony, które mają obywatele – klienci pomocy społecznej. Pomoc społeczna z aktywnymi programami pomocy powinna być postrzegana jako długofalowa inwestycja w poszczególne grupy klientów pomocy społecznej a nie tylko wydatek.

- Rozwój gospodarczy i dostęp do rynków pracy przez lepszą komunikację publiczną ma znaczący wpływ na możliwości rozwoju aktualnych klientów pomocy społecznej.

2.2.2.4. Sport, kultura i rekreacja

Sport, kultura i rekreacja w gminie to ważne usługi dla każdej grupy wiekowej mieszkańców. Zadanie to wymaga inwestycji w infrastrukturę oraz generuje koszty funkcjonowania. W przypadku całego Partnerstwa wydatki na ww. usługi od 2014 do 2019 roku wyglądały następująco:

Ryc. 100. Wydatki na kulturę fizyczną, sport i rekreację przypadające na 1 mieszkańca.

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl/>

Od roku 2016 wartość wskaźnika jest ujemna, co oznacza, że gminy partnerstwa wydają mniej środków na sport, kulturę i rekreację w porównaniu do gmin z grup porównawczych.

Sport na terenie gmin Partnerstwa.

Według danych GUS z 2016 w **Gminie Kcynia** działały 3 kluby sportowe zrzeszające 145 członków. Zarejestrowano 132 ćwiczących (mężczyźni: 82, kobiety: 50, chłopcy do lat 18: 44, dziewczęta do lat 18: 50).

Według danych GUS z 2016 w **Gminie Wapno** działał 1 klub sportowy zrzeszający 123 członków. Zarejestrowano 104 ćwiczących (mężczyźni: 104, kobiety: 0, chłopcy do lat 18: 81).

Według danych GUS z 2016 w **Gminie Damasławek** działał 1 klub sportowy zrzeszający 28 członków. Zarejestrowano 14 ćwiczących (mężczyźni: 3, kobiety: 11, chłopcy do lat 18: 1, dziewczęta do lat 18: 6).

Według danych z 2016 w **Gminie Janowiec Wielkopolski** działały 4 kluby sportowe zrzeszające 227 członków. Zarejestrowano 268 ćwiczących (mężczyźni: 193, kobiety: 75, chłopcy do lat 18: 122, dziewczęta do lat 18: 56).

W przypadku badań młodzieży prowadzonych na terenie Partnerstwa, zdania respondentów są podzielone. W przypadku 27,15% odpowiedzi respondentów, wskazano, że oferta i infrastruktura sportowa oraz rekreacyjna zachęca do zamieszkania na terenie Partnerstwa. W przypadku 30,53% odpowiedzi respondentów, wskazano, że oferta i infrastruktura sportowa oraz rekreacyjna nie zachęca do zamieszkania na terenie Partnerstwa.

Kultura i rekreacja na terenie gmin Partnerstwa.

W Gminie Kcynia, w 2019 działało Gminne Centrum Kultury i Biblioteki im. Klary Prillowej. Imprezy organizowane przez jednostkę w 2019 roku oraz liczba uczestników: imprezy ogółem: 105 (uczestnicy: 17 720) seanse filmowe: 12 (uczestnicy: 1 600) wystawy: 12 (uczestnicy: 1 200) koncerty: 19 (uczestnicy: 12 000) prelekcje, spotkania, wykłady: 11 (uczestnicy: 250) imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne: 12 (uczestnicy: 210) konkursy: 21 (uczestnicy: 1 180) pokazy teatralne: 7 (uczestnicy: 580) warsztaty: 11 (uczestnicy: 700)

Koła / kluby / sekcje i członkowie w 2019 roku: ogółem: 14 (członkowie: 274) plastyczne/techniczne: 3 (członkowie: 32) taneczne: 3 (członkowie: 26) muzyczne: 1 (członkowie: 15) informatyczne: 1 (członkowie: 5) fotograficzne i filmowe: 1 (członkowie: 8) seniora/Uniwersytet Trzeciego Wieku: 2 (członkowie: 131) dyskusyjne kluby filmowe: 1 (członkowie: 12) inne: 2 (członkowie: 45)

Grupy artystyczne i członkowie w 2019 roku: ogółem: 9 (członkowie: 160) muzyczne - instrumentalne: 1 (członkowie: 19) wokalne i chóry: 2 (członkowie: 39) folklorystyczne (ludowe, pieśni i tańca, kapele): 3 (członkowie: 42) taneczne: 3 (członkowie: 60). W ramach centrum kultury działa biblioteka.

Gmina Wapno. Według danych z 2019 w Gminie Wapno działała 1 biblioteka publiczna posiadająca księgozbiór liczący 11 043 wolumeny. We wszystkich placówkach zatrudnionych było 2 pracowników. Dla porównania w 2008 roku działała 1 biblioteka/filia posiadająca księgozbiór liczący 15 113 wolumenów.

W Gminie Damasławek w 2019 działał Gminny Ośrodek Kultury w Damasławku. Imprezy organizowane przez jednostkę w 2019 roku oraz liczba uczestników: imprezy ogółem: 50 (uczestnicy: 7 245) seanse filmowe: 6 (uczestnicy: 180) wystawy: 3 (uczestnicy: 200) festiwale i przeglądy artystyczne: 2 (uczestnicy: 1 000) koncerty: 15 (uczestnicy: 4 200) prelekcje, spotkania, wykłady: 12 (uczestnicy: 435) imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne: 2 (uczestnicy: 360) konkursy: 2 (uczestnicy: 70) pokazy teatralne: 4 (uczestnicy: 680) warsztaty: 4 (uczestnicy: 120)

Koła / kluby / sekcje i członkowie w 2019 roku: ogółem: 9 (członkowie: 115) plastyczne/techniczne: 3 (członkowie: 30) taneczne: 4 (członkowie: 60) muzyczne: 1 (członkowie: 15) inne: 1 (członkowie: 10)

Według danych z 2019 w Gminie Damasławek działały 2 biblioteki i filie publiczne posiadające księgozbiór liczący 25 951 wolumenów. We wszystkich placówkach zatrudnionych było 2 pracowników. Wśród obiektów przystosowanych dla osób niepełnosprawnych 1 miał wejście do budynku przystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach, 1 miał udogodnienia wewnątrz budynku dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach, a 0 było przystosowanych dla użytkowników niewidzących i słabowidzących. Dla porównania w 2008 roku działały 2 biblioteki i filie posiadające księgozbiór liczący 28 800 wolumenów.

W Gminie Janowiec Wielkopolski w roku 2019 działał Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Janowcu Wielkopolskim. Imprezy organizowane przez jednostkę w 2019 roku oraz liczba uczestników: imprezy ogółem: 39 (uczestnicy: 5 580) seanse filmowe: 3 (uczestnicy: 600) koncerty: 20 (uczestnicy: 3 000) prelekcje, spotkania, wykłady: 4 (uczestnicy: 900) imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne: 4 (uczestnicy: 800) konkursy: 3 (uczestnicy: 60) pokazy teatralne: 1 (uczestnicy: 100) warsztaty: 4 (uczestnicy: 120)

Koła / kluby / sekcje i członkowie w 2019 roku: ogółem: 4 (członkowie: 170)
plastyczne/techniczne: 2 (członkowie: 40) turystyczne i sportowo rekreacyjne: 1
(członkowie: 80) seniora/Uniwersytet Trzeciego Wieku: 1 (członkowie: 50)

Kursy organizowane przez jednostkę oraz absolwenci w 2019 roku: ogółem: 1
(absolwenci: 10) nauki gry na instrumentach: 1 (absolwenci: 10) Pracownie
specjalistyczne działające w domach i ośrodkach kultury w 2019 roku: plastyczne: 1
muzyczne: 1 Grupy artystyczne i członkowie w 2019 roku: ogółem: 6 (członkowie:
168) teatralne: 1 (członkowie: 7) muzyczne - instrumentalne: 1 (członkowie: 10)
wokalne i chóry: 3 (członkowie: 55) taneczne: 1 (członkowie: 96)

Według danych z 2019 w Gminie Janowiec Wielkopolski działały 3 biblioteki i filie
publiczne posiadające księgozbiór liczący 41 954 wolumeny. We wszystkich
placówkach zatrudnionych było 6 pracowników. Wśród obiektów przystosowanych
dla osób niepełnosprawnych 3 miały wejście do budynku przystosowane dla osób
niepełnosprawnych poruszających się na wózkach, 1 miał udogodnienia wewnątrz
budynku dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach, a 0 było
przystosowanych dla użytkowników niewidzących i słabowidzących. Dla porównania
w 2008 roku działały 4 biblioteki i filie posiadające księgozbiór liczący 52 554
wolumeny.

Według badań mieszkańców Partnerstwa w styczniu 2021 roku, według 68,4%
respondentów oferta i infrastruktura kulturalna i rozrywkowa to **deficyt gmin**.

Mieszkańcy partnerstwa deklarują, że korzystają z imprez z zakresu kultury
popularnej i rozrywki realizowane są na terenie własnej gminy (26,39%
respondentów) oraz na terenie obszaru partnerstwa (12,85% respondentów). W
przypadku tej kategorii kultury, respondenci realizują swoje potrzeby także w
stolicach województw (16,49% odpowiedzi respondentów).

W przypadku usług z zakresu kultury wysokiej takich jak teatr, koncert, wystawy
najwięcej respondentów korzysta z tych usług w stolicach województwa (32,81%
respondentów), natomiast na poziomie gminy tylko w 5,38% i na obszarze całego
Partnerstwa- tylko w 7,29%.

W badaniach młodzieży, realizowanych w styczniu 2021 roku, większość
respondentów wskazała, że oferta i infrastruktura kulturalna i rozrywkowa zachęca
do opuszczenia partnerstwa (39,07% odpowiedzi). W przypadku 22,52% odpowiedzi
młodzież wskazała, że ww. oferta zachęca do pozostania na terenie partnerstwa.

**Wnioski. Wydarzenia z zakresu kultury wysokiej realizowane są głównie w dużych
ośrodkach miejskich. Ważne, aby mieszkańcy partnerstwa mogli korzystać z tej**

oferty mając dostęp do informacji (gminnych ośrodków kultury, które zbierają informacje o wydarzeniach kulturalnych w Poznaniu, Bydgoszczy, Pile i Gnieźnie) a także organizują zorganizowane wyjazdy grup mieszkańców.

W przypadku działalności kulturalnej na terenie gminy, warto prowadzić systematyczne badania poszczególnych grup wiekowych, aby dostosować do nich ofertę.

2.2.2.5 Mieszkalnictwo

W 2019 roku w **Gminie Kcynia** oddano do użytku 11 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 0,82 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w Gminie Kcynia to 3 970 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 295 mieszkań. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. 100,0% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w Gminie Kcynia to 4,91 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2019 roku w Gminie Kcynia to 112,80 m² i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce. Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 96,37% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 90,65% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 84,99% mieszkań posiada łazienkę, 69,37% korzysta z centralnego ogrzewania, a 29,72% z gazu sieciowego.

W 2019 roku w **Gminie Wapno** oddano do użytku 9 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 3,04 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w Gminie Wapno to 865 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 288 mieszkań. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. 100,0% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w Gminie Wapno to 5,56 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do

użytkowania w 2019 roku w Gminie Wapno to 108,00 m² i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce. Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 98,15% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 92,37% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 89,48% mieszkań posiada łazienkę, 77,92% korzysta z centralnego ogrzewania, a 0,00% z gazu sieciowego.

W 2019 roku w **Gminie Damasławek** oddano do użytku 11 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 2,07 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w Gminie Damasławek to 1 557 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 288 mieszkań. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. 100,0% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w Gminie Damasławek to 5,27 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2019 roku w Gminie Damasławek to 126,90 m² i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce. Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 98,59% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 93,19% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 87,48% mieszkań posiada łazienkę, 73,35% korzysta z centralnego ogrzewania, a 0,00% z gazu sieciowego.

W 2019 roku w **Gminie Janowiec Wielkopolski** oddano do użytku 19 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 2,11 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w Gminie Janowiec Wielkopolski to 2 708 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 299 mieszkań. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. 100,0% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w Gminie Janowiec Wielkopolski to 5,11 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2019 roku w Gminie Janowiec Wielkopolski to 118,90 m² i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa kujawsko-

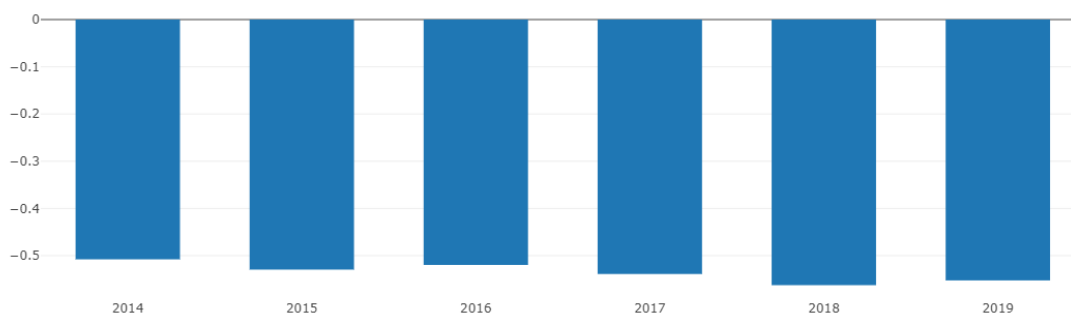
pomorskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce. Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 96,71% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 93,06% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 89,00% mieszkań posiada łazienkę, 77,36% korzysta z centralnego ogrzewania, a 0,00% z gazu sieciowego.

Gmina Janowiec Wielkopolski charakteryzuje się tym, że od lat powstaje wyłącznie budownictwo jednorodzinne.

W badaniach prowadzonych wśród mieszkańców partnerstwa w styczniu 2021, dostępność i ceny mieszkań, respondenci ocenili w 63,72% jako deficyt gminy, w której mieszkają. Ponadto w badaniach młodzieży z terenu gmin partnerstwa w przypadku 25,83% respondentów odpowiedziało, że przedsięwzięcia, które powinny zostać zrealizowane na terenie gminy, aby młodzi ludzie chcieli pozostać w gminie lub wrócić po studiach to warunki wsparcia rozwoju budownictwa mieszkaniowego, większa dostępność mieszkań.

Jak wygląda ogólna sytuacja dostępności mieszkań na obszarze gmin partnerstwa?

Ryc. 101. Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców.

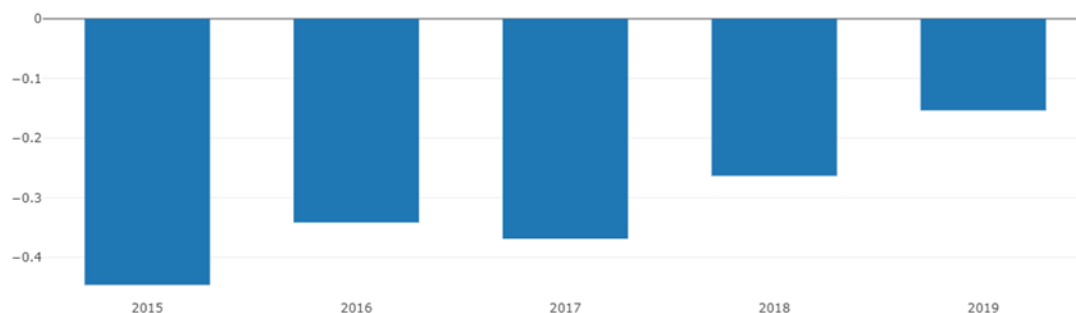
Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

Wskaźnik liczby mieszkań na 1000 mieszkańców jest gorszy niż w grupie porównawczej gmin Partnerstwa, co oznacza w gminach z grup porównawczych sytuacja jest lepsza.

Kwestia dostępności jest ważna zwłaszcza dla grup osób, które zakładają rodzinę i podejmują decyzje o miejscu zamieszkania. Jak zatem wygląda kwestia możliwości

zakupu mieszkań (powierzchnia mieszkania, jaką można kupić za przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto) oraz dostępności dla osób w wieku 25- 34 (6.1.4)

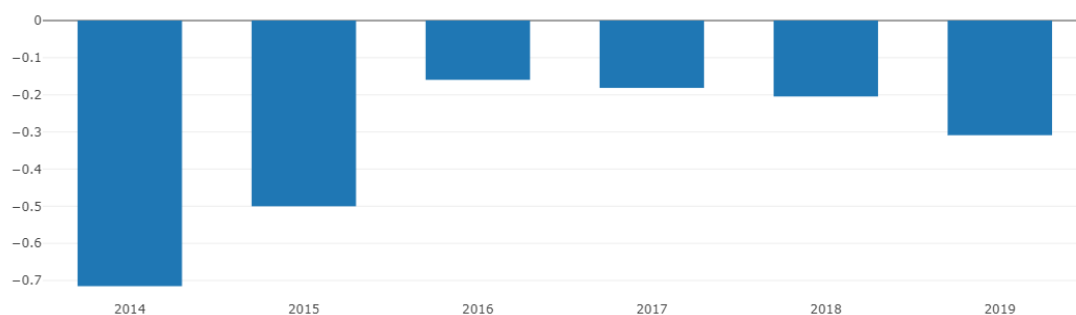
Ryc. 102. Powierzchnia mieszkania, jaką można kupić za przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (dane powiatowe).

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

Wskaźnik oznacza, że za przeciętne miesięczne wynagrodzenie mieszkańcy Partnerstwa mogli kupić mniej powierzchni mieszkaniowej niż w gminach z grup porównawczych w Polsce. Mimo, że sytuacja taka nadal się utrzymuje, to od 2015 roku do 2019 sytuacja znacznie się polepszyła (z -0,45 do -0,15).

Ryc. 103. Powierzchnia nowych mieszkań na osobę w wieku 25-34 lata (średnia trzyletnia)

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

Grupa mieszkańców w wieku 25- 34 lat jest szczególnie ważna, ponieważ to osoby w tym wieku najczęściej podejmują decyzje o wyborze miejsca zamieszkania. Mimo, że sytuacja w gminach Partnerstwa jest gorsza w porównaniu do grup porównawczych gmin z Polski, to od 2016 roku sytuacja znacząco się polepszyła.

Wnioski: Problem dostępności mieszkań jest kluczowy, jeśli chodzi o młodzież wybierającą samodzielne miejsce zamieszkania i zakładające rodzinę. Gminy Partnerstwa mogą prowadzić świadomą politykę związaną z nieruchomościami i mieszkaniami nakierowaną na grupę młodych dorosłych. Może to spowodować, że gminy będą konkurencyjne dla dużych ośrodków miejskich, gdzie ceny nieruchomości są znacznie wyższe. Polityka związaną z mieszkalnictwem może być przewagą konkurencyjną Partnerstwa pod warunkiem, że jednocześnie duże ośrodki miejskie „przybliżą się” poprzez dobrą komunikację publiczną. Chodzi o stworzenie warunków, kiedy młodym rodzinom będzie bardziej opłacało się osiedlić w gminach partnerstwa przy jednoczesnej możliwości pracy w dużych ośrodkach miejskich.

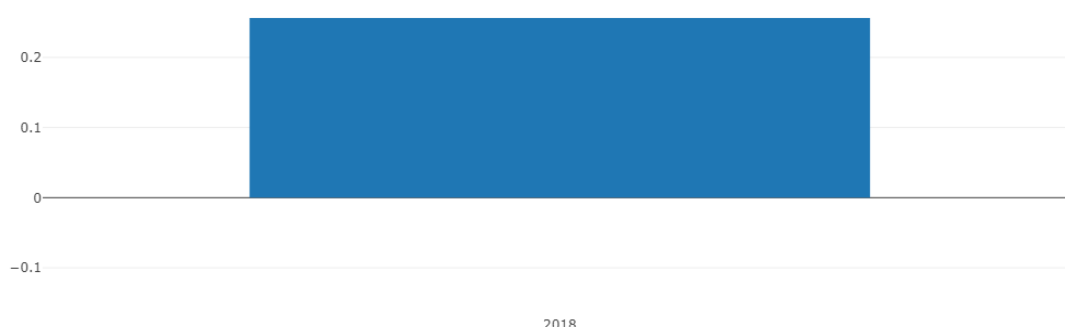
Gmina Janowiec Wielkopolski charakteryzuje się tym, że od lat powstaje budownictwo jednorodzinne.

2.2.3. Potencjał społeczny obszaru partnerstwa

2.2.3.1 Potencjał społeczności lokalnej

Starając się określić poziom aktywności obywateli zamieszkujących na terenie Partnerstwa, możemy porównać ich aktywność z frekwencją w wyborach na wójtów i burmistrzów w ostatnich wyborach w pierwszej turze.

Ryc. 104. Frekwencja wyborcza - wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, 1 tura.

Wartość wskaźnika w roku 2018 to 0,40 Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

Oznacza to, że w porównaniu do gmin z grup porównawczych w Polsce, aktywność mieszkańców Partnerstwa była wyższa.

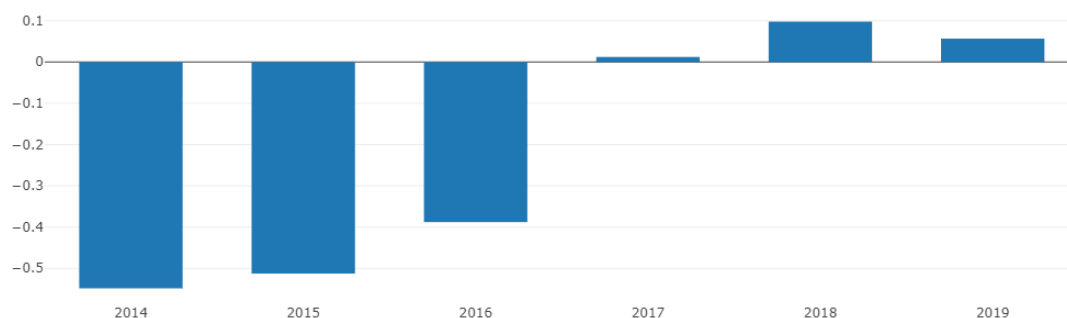
Analizując aktywność obywatelską w organizacjach pozarządowych możemy zanalizować wskaźnik nowo zarejestrowanych organizacji pozarządowych. Wskaźnik ten znacznie się poprawił. Oznacza to, że wzrosła liczba nowo zarejestrowanych organizacji pozarządowych na terenie partnerstwa lub w porównawczych grupach gmin w Polsce liczba ta gwałtownie zmalała.

W Gminie Janowiec Wielkopolski wzrosła w ostatnich latach ilość organizacji pozarządowych. Na taki stan rzeczy mogły mieć wpływ następujące czynniki:

- możliwość aplikowania w wielu programach dotacyjnych dla organizacji pozarządowych;
- możliwość pozyskiwania środków finansowych przez koła gospodyń wiejskich a tym samym duży wzrost ich liczby szczególnie w 2019 r.;

- wzrost zainteresowania pozyskiwaniem środków przez mieszkańców, umiejętności pozyskiwania środków oraz dostępu do informacji o konkursach i naborach.

Ryc. 105. Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców (średnia 3 letnia).

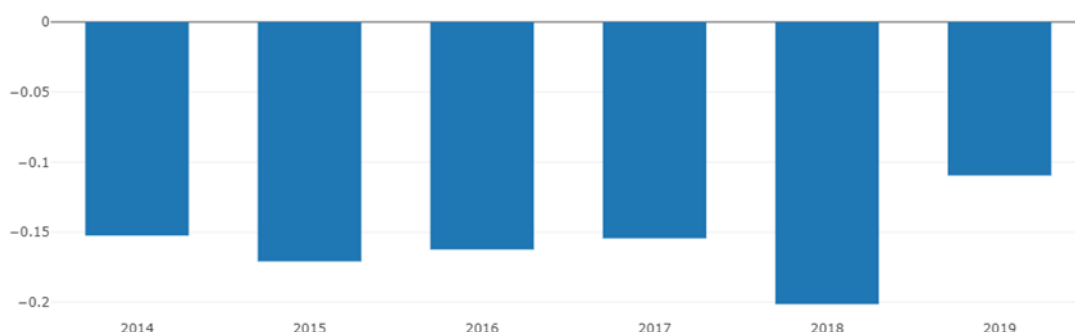

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

Między rokiem 2014 a 2016 było znacznie mniej nowo zarejestrowanych organizacji społecznych niż w grupie porównawczej gmin. Od roku 2017 wskaźnik ten jest wyższy od zera co oznacza, że zarejestrowano więcej nowych organizacji w porównaniu do grup porównawczych gmin w Polsce.

Aktywność obywateli to nie tylko zaangażowanie w wybory lub działalność organizacji pozarządowych. Częściej obywatele uczestniczą w imprezach kulturalnych. Obrazuje to następujący wskaźnik:

Ryc. 106. Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 mieszkańców (średnia 3 letnia).

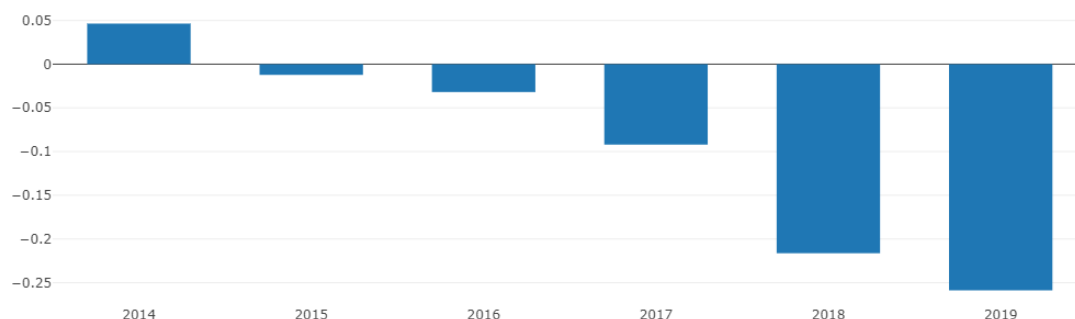

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

W tym wypadku, widzimy, że w porównaniu do innych gmin z grup porównawczych znacznie mniej obywateli bierze udział w wydarzeniach kulturalnych (ujemne wskaźniki w latach od 2014 do 2019). Z racji tego, że nie wszystkie wydarzenia kulturalne odbywają się w gminach mieszkańców Partnerstwa, powodem tego stanu rzeczy może mieć fakt peryferyjnego położenia gmin słabej dostępności komunikacji publicznej dla obywateli.

Funkcjonowanie działalności organizacji pozarządowych nie zależy tylko od samorządów gmin. Jednakże gminy często powierzają swoje zadania organizacjom. Działania te są realizowane w ramach otwartych konkursów ofert, czyli określonych ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (art. 13) sposobu na wybranie organizacji, które otrzymają od władz publicznych dotacje na realizację zadań. Porównując wydatki gmin Partnerstwa, widzimy zmiany w ich finansowaniu w porównaniu z grupami porównawczymi.

Ryc. 107. Kwota wydatków na dotacje bieżące do organizacji pożytku publicznego przypadająca na 1000 mieszkańców (średnia 3 letnia).

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

W roku 2014 gminy Partnerstwa wspierały organizacje pozarządowe w większym stopniu niż gmin z grup porównawczych. Sytuacja zmieniła się od 2015 roku. W latach 2018 i 2019 znacznie zwiększyła się dysproporcja między gminami partnerstwa a grupami porównawczymi.

Jeśli chodzi o Gminę Kcynia, to z roku na rok wzrasta liczba udzielonych dotacji dla NGO jak i wzrasta suma środków finansowych na to przeznaczonych (W 2016 r. to było 50.000 zł, a w roku 2019 już 110 000 zł)

Stopień integracji / rozwarstwienia społecznego.

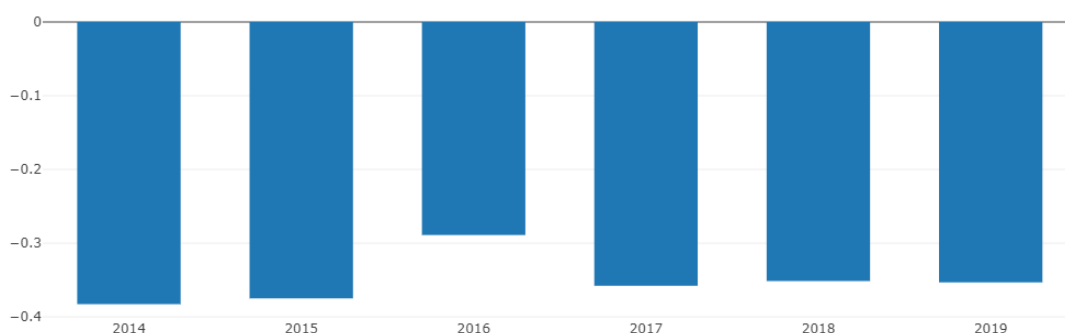
Kluczowe pojęcia tego obszaru to spójność społeczna i jej przeciwieństwo – rozwarstwienie. Oba te pojęcia dotyczą społeczności jako całości, natomiast w skali indywidualnej (pojedynczego mieszkańca) mówimy o włączeniu społecznym i jego przeciwieństwie – wykluczeniu społecznym. Społeczeństwo spójne, to społeczeństwo niewykluczające nikogo, zaś rozwarstwienie społeczeństwa nieuchronnie pociąga za sobą wykluczenie jednostek lub grup. Niniejszy podobszar bada właśnie rozwarstwienie, a więc zagrożenie wykluczeniem.

Wykluczenie społeczne to doświadczany przez jednostkę lub grupę faktyczny brak możliwości lub znaczne utrudnienie pełnienia ról społecznych dostępnych dla innych, nawiązywania normalnych relacji społecznych, korzystania z dóbr

publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenia zasobów i zdobywania dochodów w godny sposób. Wykluczona społecznie jest jednostka lub grupa, która w sensie formalnym należy do danego społeczeństwa i chce uczestniczyć w jego życiu czynnie, lecz nie może z powodów będących poza jej kontrolą. Kluczowo ważnym, ale nie jedynym, czynnikiem wykluczenia społecznego jest ubóstwo.

Innym spojrzeniem na potencjał społeczny Partnerstwa jest przyjrzenie się liczbie osób korzystających z pomocy społecznej i osób korzystających z dodatków mieszkaniowych. Osób korzystających z pomocy społecznej w gminach Partnerstwa więcej w porównaniu do grup porównawczych gmin w Polsce. To wskaźnik pokazujący nasycenie danej społeczności problemami społecznymi wymagającymi wsparcia systemowego. W liczbie beneficjentów pomocy społecznej ujęto nie tylko osoby w kryzysie ubóstwa (spełniające kryterium dochodowe) ale wszystkie grupy beneficjentów pomocy środowiskowej. Relacja ta jest na mniej więcej stałym poziomie. Mimo, że w ostatnich latach udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminach Partnerstwa spadł, to podobny proces zaszedł w grupach porównawczych.

Ryc. 108. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców.

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwaju.pl>

Innym wskaźnikiem rozwarstwienia społecznego jest liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych. To wskaźnik obrazujący grupę rodzin nie mogących ekonomicznie udźwignąć kosztów czynszu pomimo niewielkiego metrażu mieszkania (zasilek jest ograniczony wg kryterium wielkości powierzchni mieszkalnej). Długotrwałe

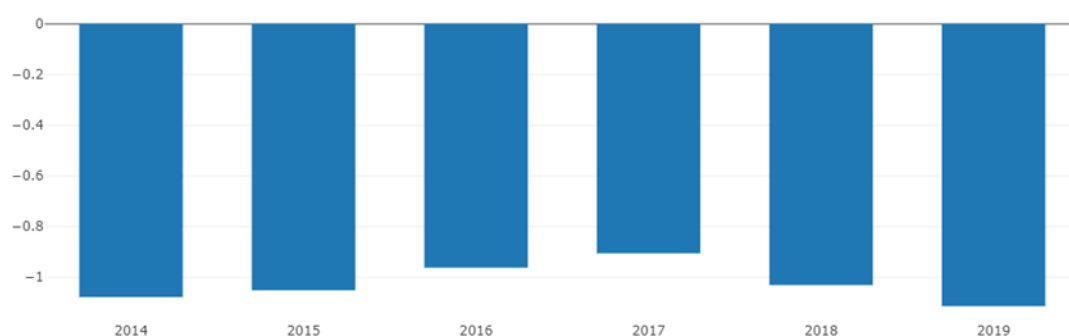
pobieranie dodatku mieszkaniowego można uważać za jeden z predyktorów bezdomności.

Dodatek mieszkaniowy jest świadczeniem pieniężnym wypłacanym przez gminę, mającym na celu dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Pomoc ta przysługuje w przypadkach określonych przepisami. Dodatek mieszkaniowy może być przyznany:

- najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych,
- osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego,
- osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych,
- innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego (np. z umowy użyczenia) i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem,
- osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo najem socjalny lokalu.

W porównaniu do grup porównawczych gmin z Polski, samorządy gminne Partnerstwa wypłacają więcej dodatków mieszkaniowych, ale relacja do grupy porównawczej jest od kilku lat stała.

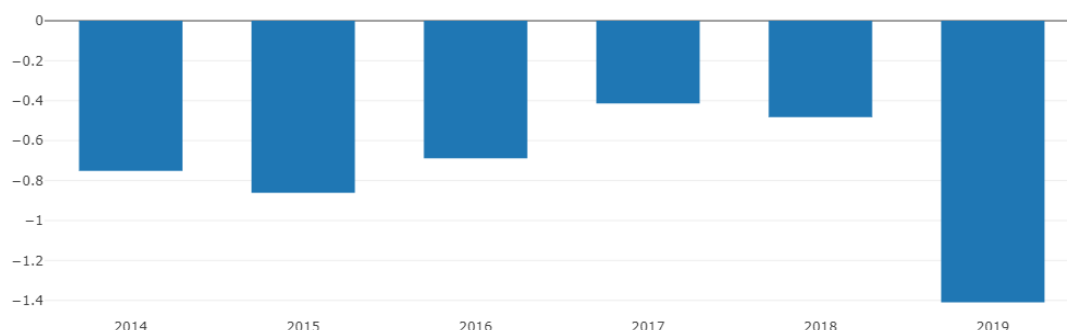
Ryc. 109. Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych na 1000 mieszkańców.

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

Rodzina – w całym zróżnicowaniu jej modeli obserwowanym we współczesnym społeczeństwie – jest nadal podstawową strukturą oparcia społecznego. Tworzenie przez samorząd korzystnych warunków dla rodzin o różnych modelach funkcjonowania daje podstawę do stabilnego rozwoju społeczności lokalnej. Liczba rozwodów pokazuje procesy zachodzące w rodzinach. Należy zwrócić uwagę, że w skali gminy, niewielka ilość rozwodów może zmienić wskaźnik liczby rozwodów na 100 zawartych małżeństw.

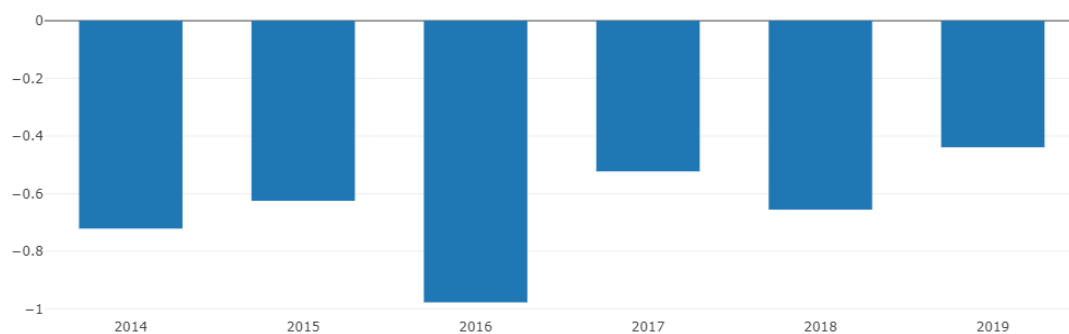
Ryc. 110. Liczba rozwodów zawartych na 100 zawartych małżeństw (dane powiatowe)

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

Wskaźnik związany z odsetkiem dzieci urodzonych poza związkami małżeńskimi pokazuje nie tylko zmiany kulturowe jakie zachodzą w naszym społeczeństwie. Związki pozamałżeńskie charakteryzują się stosunkowo słabszymi więzami niż małżeństwa (chodzi o relacje prawne, ale także o relacje z szerszą rodziną, czyli rodziną partnera). Słabsze więzi mogą powodować większą tendencję do zmian np. opuszczenia rodzinnej miejscowości.

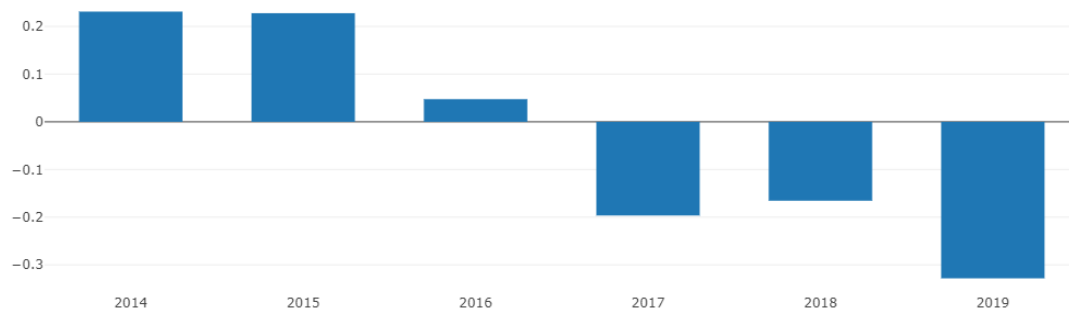
Ryc. 111. Odsetek dzieci urodzonych poza związkami małżeńskimi.

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

2.2.3.2 Potencjał instytucjonalny partnerstwa

Ryc. 112. Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego na 1000 mieszkańców.

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

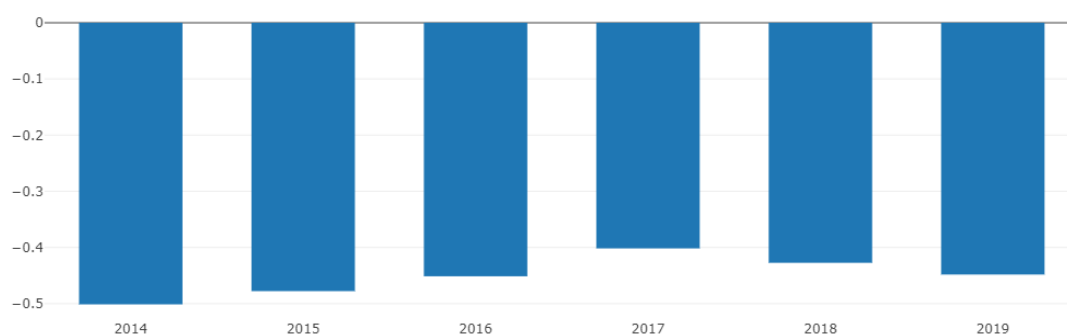
Analizując potencjał instytucjonalny partnerstwa należy analizować nie tylko jednostki samorządu które tworzą Partnerstwo, ale także interesariuszy tworzących partnerstwo a zwłaszcza organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie Partnerstwa. Współpraca i zlecenie zadań organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego przynosi szereg korzyści dla obu stron tej współpracy.

Wspólne (tj. przy zaangażowaniu samorządów i organizacji) budując potencjał organizacji pozarządowych można uzyskać efekt nie tylko dofinansowania ich działalności ze środków gminy, ale realizację wspólnych inicjatyw ze środków finansowych pochodzących spoza budżetu gminy.

Systematyczna współpraca samorządu z organizacjami przynosi także inne korzyści:

- Znajomość potrzeb i związana z tym elastyczność i gotowość do zmian – organizacje pozarządowych są zazwyczaj bliżej społeczności i są bardziej wrażliwe na zmiany zachodzące w zakresie potrzeb społecznych. Szybciej też potrafią dostosować się do tych zmian.
- Wiele organizacji społecznych specjalizuje się w danej dziedzinie działalności. Takie organizacje są w stanie przygotować i zrealizować bardzo wyspecjalizowane działania.
- Dzięki możliwości zaangażowania wolontariuszy oraz bezpłatnej pracy członków zespołów organizacji możemy uzyskać niższe koszty realizacji zadania w porównaniu do samorządu.

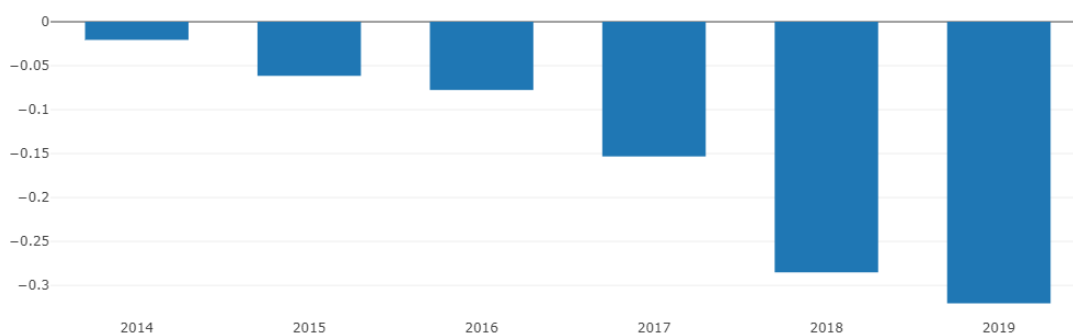
Ryc. 113. Organizacje społeczne na 1000 mieszkańców.

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

Wskaźnik ilości organizacji na 1000 mieszkańców jest względnie stały. Przyjmuje wartości ujemne, co oznacza, że ilość organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest mniej niż w grupach porównawczych gmin w Polsce. Mimo względnie stałej ilości organizacji pozarządowych, ogólnie w całym Partnerstwie wskaźnik wydatków na organizacje pozarządowe znacząco spadł.

Ryc. 114. Udział wydatków na dotacje do organizacji pożytku publicznego w wydatkach bieżących (średnia 3 letnia).

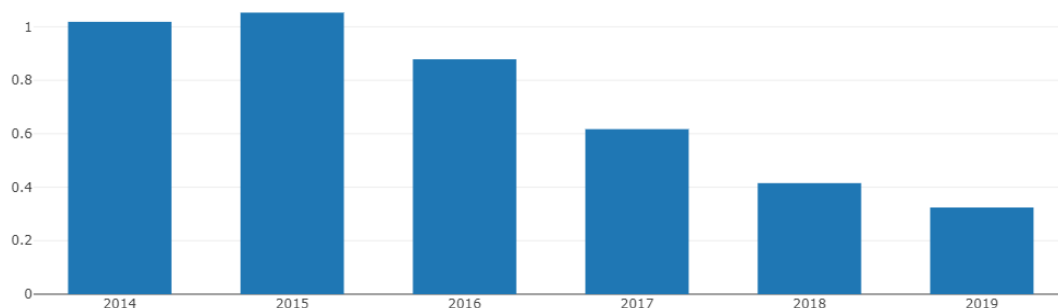

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

Wskaźnik przyjmuje wartości ujemne co oznacza, że w porównaniu z gminami z grup porównawczych, wydatki te gwałtownie maleją.

Innym wskaźnikiem wskazującym na potencjał instytucjonalny partnerstwa jest udział wydatków przeznaczonych na rozwój zawodowy pracowników.

Ryc. 115. Udział wydatków na szkolenia i rozwój zawodowy pracowników w wydatkach bieżących (średnia 3 letnia).

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

Warto zaznaczyć, że w stosunku do innych gmin Partnerstwa w grupach porównawczych, wskaźnik ten jest dodatni co oznacza, że od 2014 roku więcej inwestowano w szkolenia i rozwój pracowników. Niestety ta przewaga konkurencyjna nad innymi gminami spada od 2016 i to w sposób gwałtowny.

W Gminie Janowiec Wielkopolski organizacje pozarządowe zwłaszcza sportowe działające w formie stowarzyszeń odpowiadają za rozwój sportu i aktywność sportową zarówno dzieci, młodzieży jak i dorosłych w gminie. Organizacje te pozyskują środki finansowe z różnych źródeł m.in. Ministerstwa Sportu i Turystyki.

Organizacje pozarządowe w Gminie Kcynia działają bardzo aktywnie. To zarówno stowarzyszenia, jak i KGW oraz ochotnicze straże pożarne i kluby sportowe. Organizacje pozyskują środki finansowe z różnych źródeł: gminy, powiatu, ministerstwa (głównie kluby sportowe), ARiMR (koła gospodyń wiejskich) oraz fundacji. Organizacje są bardzo ważnym, istotnym partnerem realizacji wspólnych działań. Podejmują działania w szerokim zakresie m.in. kultywowania tradycji i historii, sportu i rekreacji, nordic walking, działalności edukacyjnej, bezpieczeństwa, aranżacji przestrzeni publicznej i tworzenia nowych miejsc wypoczynku (place zabaw, siłownie plenerowe, murale). Ich oferta skierowana jest do szerokiego grona – od dzieci po osoby starsze. Bardzo aktywne są szczególnie podmioty działające na terenach wiejskich. W zdecydowanej większości praca członków tych organizacji to wolontariat i praca społeczna. Samorząd gminny z roku na rok przeznaczają coraz to większe środki dla organizacji w ramach konkursów ofert. Z roku na rok wzrasta także liczba podpisywanych umów z organizacjami na realizację zadań.

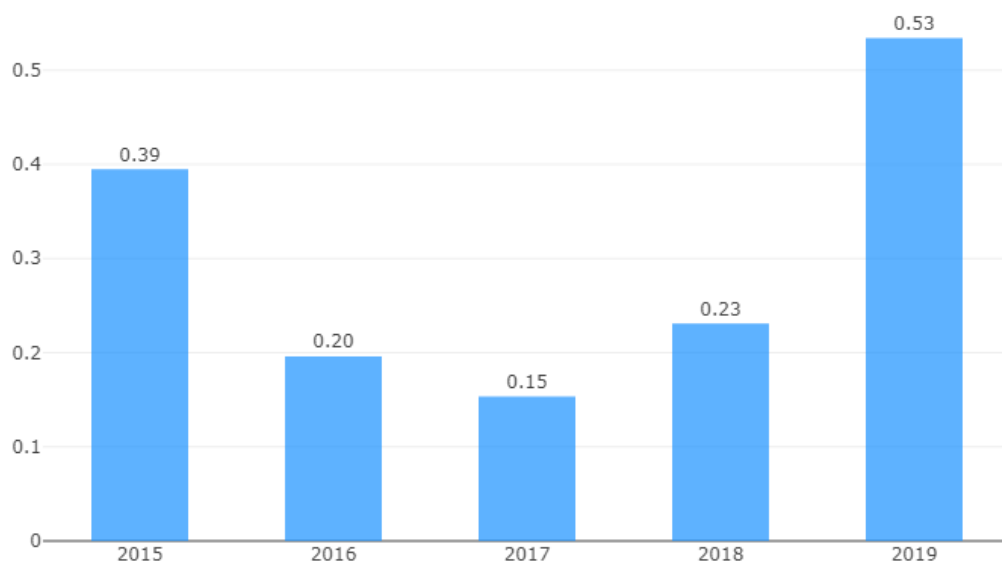
W zakresie wolontariatu, to poza pracą w stowarzyszeniach, wolontariusze zrzeszeni są także w kole wolontariatu działającym przy ZST w Kcyni. Jest to młodzież uczęszczająca do szkoły, która pod kierunkiem opiekuna koła, podejmuje działania m.in. na rzecz osób starszych, ubogich.

Wnioski: Organizacje pozarządowe mogą pozyskiwać środki z innych źródeł na sfinansowanie części zadania publicznego co powoduje inwestycje w kapitał ludzki, kulturę, sferę usług społecznych i innych działań na terenie gminy. Organizacje pozarządowe realizując projekty edukacyjne, mogą prowadzić szkolenia dla pracowników samorządów i pracowników sektora prywatnego. Wreszcie organizacje pozarządowe mogą wprost realizować projekty służące realizacji celów rozwojowych partnerstwa. Oczywiście jest, że powyższe korzyści nie występują w sposób automatyczny. Ich pojawienie się w dużym stopniu zależy od tego, jak przygotowane do współpracy z samorządami są organizacje pozarządowe. Biorąc pod uwagę niską aktywność społeczną mieszkańców oraz wysoką liczbę osób korzystających z pomocy społecznej, warto wspierać organizacje pozarządowe aktywizujące społeczność lokalną, organizacje prowadzące programy aktywnej polityki społecznej i podmioty ekonomii społecznej.

2.2.3.3 Poziom bezpieczeństwa.

Poziom bezpieczeństwa osobistego mieszkańców jest znacznie lepszy niż w grupach porównawczych gmin z Polski. Analizując przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko życiu i zdrowiu, należy zauważyć, że poziom bezpieczeństwa jest wyższy niż w grupach porównawczych.

Ryc. 116. Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko życiu i zdrowiu na 10 tys. mieszkańców (średnia trzyletnia dane powiatowe).

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwaju.pl>

Należy stwierdzić, że kwestia bezpieczeństwa publicznego było uwzględnianie przez wszystkie strategie lokalne samorządów które tworzą Partnerstwo.

Wnioski.

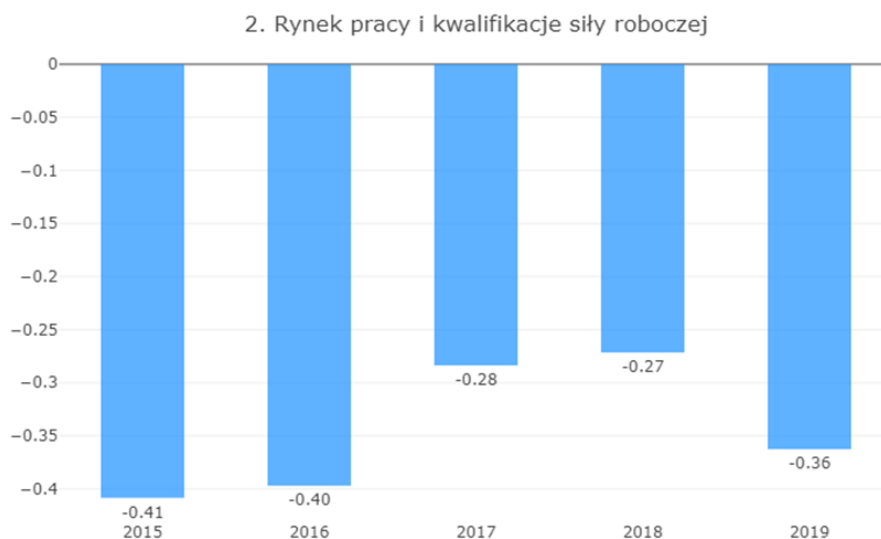
Wymiar społeczny Partnerstwa jest dużym wyzwaniem. Na terenie gmin jest duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej. Dość niska jest aktywność społeczna mieszkańców co może mieć konsekwencje związane z niską aktywnością gospodarczą mieszkańców. Maleje wsparcie samorządów dla

organizacji pozarządowy w niektórych gminach. Warto wspierać zarówno organizacje pozarządowe jako ośrodki pomocy społecznej w realizowaniu programów dotyczących organizacji społeczności lokalnej (OSL) oraz programów aktywnej polityki społecznej.

2.2.4. Wymiar gospodarczy

2.2.4.1 Rynek Pracy i kwalifikacje siły roboczej na obszarze Partnerstwa

Ryc. 117. Wskaźnik ogólny rynku pracy i kwalifikacji siły roboczej.

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

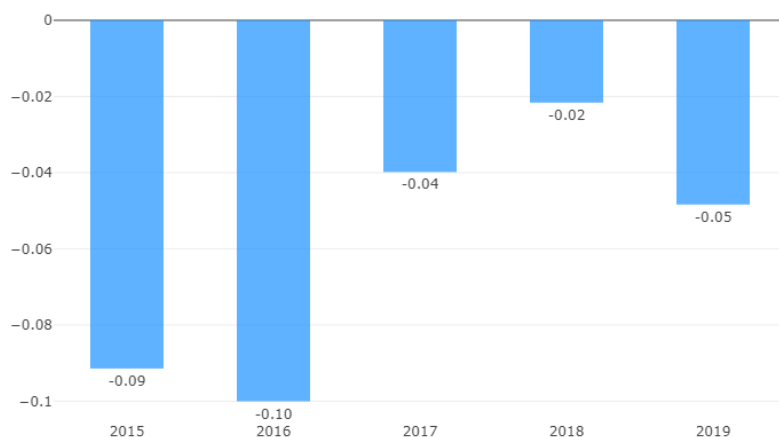
Wartości tego wskaźnika są gorsze niż w grupach porównawczych gmin w Polsce.

Na wartość wskaźnika ogólnego rynku pracy i kwalifikacji siły roboczej składają się następujące wskaźniki:

- dostępność i jakość oferowanych miejsc pracy
- dostępność wykwalifikowanej siły roboczej
- jakość kształcenia zawodowego oraz
- skala bezrobocia.

Dostępność i jakość oferowanych miejsc pracy jest kwestią podkreślaną w badaniach młodzieży i w badaniach mieszkańców jako słaba strona obszaru partnerstwa. W porównaniu z gminami z grup porównawczych w Polsce, wskaźnik ten wygląda następująco:

Ryc. 118. Dostępność i jakość oferowanych miejsc pracy.

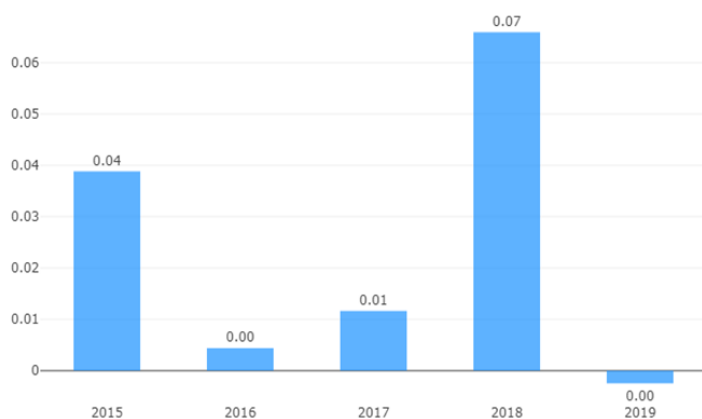

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Mimo, że sytuacja jest gorsza niż w grupach porównawczych gmin to sytuacja od 2017 roku polepszyła się.

Następnym ważnym wskaźnikiem jest dostępność wykwalifikowanej siły roboczej.

Ryc. 119. Dostępność wykwalifikowanej siły roboczej.

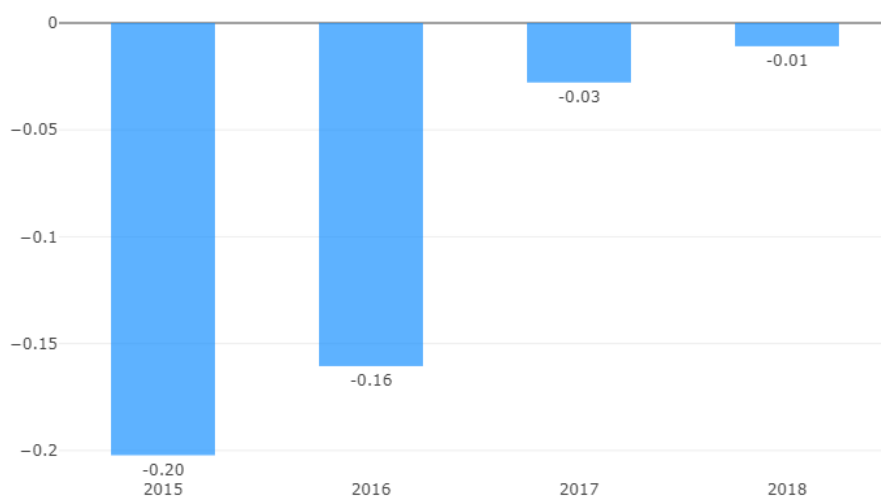

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwaju.pl

Wskaźnik ten pokazuje, że w porównaniu z innymi gminami w Polsce, obszar partnerstwa ma lepsze zasoby. Czasem wskaźnik ten jest równy zero co oznacza, że zasobów tych jest tyle samo co w grupach porównawczych.

Następnym wskaźnikiem, który miał wpływ na ogólny wskaźnik rynku pracy i kwalifikacji siły roboczej jest jakość kształcenia zawodowego.

Ryc. 120. Jakość kształcenia zawodowego.

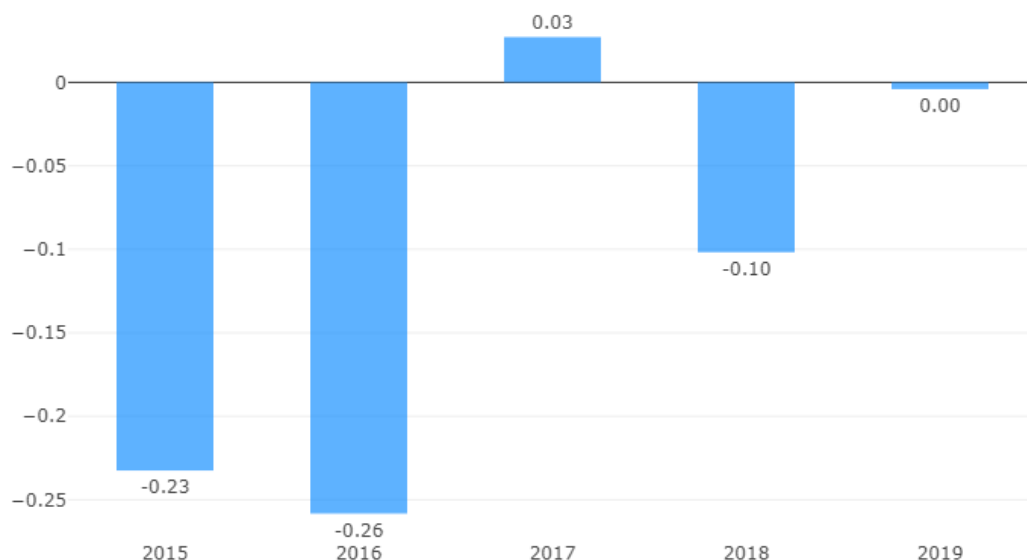

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Mimo, że dane wskazują na gorszą jakość kształcenia zawodowego na terenie partnerstwa w stosunku do grup porównawczych to od 2017 roku dystans ten znacząco się zmniejszył a wartości w 2018 roku prawie zrównały się z wartościami grup porównawczych gmin. Nastąpiła znacząca poprawa.

Ostatnim wskaźnikiem, który miał wpływ na ogólny wskaźnik rynku pracy i kwalifikacji siły roboczej jest skala bezrobocia.

Ryc. 121. Skala bezrobocia.

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Od 2017 zanotowano znaczną poprawę wskaźnika. W 2017 roku sytuacja była lepsza niż w grupach porównawczych a w roku 2019 taka sama jak w grupach porównawczych gmin w Polsce.

Bezrobocie rejestrowane bywa definiowane w różny sposób. Najczęściej definiuje się stopę bezrobocia rejestrowanego jako stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie (zasobu siły roboczej danej populacji). Tak zdefiniowaną stopę bezrobocia rejestrowanego prezentujemy na tej stronie. Dane o bezrobociu na poziomie gmin są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i gminie.

Tabela 27. Poziom bezrobocie w 2018 roku.

	Poziom bezrobocie w gminie	Poziom bezrobocie w powiecie	Bezrobocie na poziomie karaju
Gm. Kcynia	10,9%	7,8%	5,2%
Gm. Wapno	7,3%	2,8%	
Gm. Damasławek	5,9%	2,8%	
Gm. Janowiec Wielkopolski	12,6%	7,8%	

Źródło: GUS dane z 31 XII 2018

Poziom bezrobocie między gminami Partnerstwa różni się między sobą. Cechą wspólną jest to, że bezrobocie w gminach Partnerstwa jest wyższe niż w powiatach, na terenie których są położone.

Funkcjonalne grupy ludności i zatrudnienie w kluczowych obszarach.

Według danych GUS, w **Gminie Kcynia** 61,7% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 38,3% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Kcynia wynosiło w 2019 roku 10,9% (15,2% wśród kobiet i 7,4% wśród mężczyzn). W 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Kcynia wynosiło 3 706,48 PLN, co odpowiada 76.70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Kcynia 923 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 302 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -621. 26,9% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Kcynia pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 24,3% w przemyśle i budownictwie, a 19,1% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 3,2% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Tabela 28. Produkcyjne grupy wieku w Gminie Kcynia.

W wieku przedprodukcyjnym (<18 lat)		19,2% (2562 osób)	
Kobiety (w. przedprodu) 18,8% (1244)		Mężczyźni (w. przedprodukcyjny) 19,6 % (1318 osób)	
W wieku produkcyjnym		61,3% (8196 osób)	
Kobiety (18-54 lat)	55,2% (3658)	Mężczyźni (18-54 lat)	67,3 % (4538)
W wieku poprodukcyjnym		19,5% (2603)	
Kobiety (59+)	26,0% (1721)	Mężczyźni (59+)	13,1% (882 osoby)

(źródło GUS 31 12 2019)

Tabela 29. Wskaźniki obciążenia demograficznego w Gminie Kcynia.

Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	63,0
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	31,8
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	101,6

(źródło GUS 31 12 2019)

Według danych GUS, w **Gminie Wapno** 57,1% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 42,9% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Wapno wynosiło w 2019 roku 7,3% (10,1% wśród kobiet i 4,9% wśród mężczyzn). W 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Wapno wynosiło 3 912,65 PLN, co odpowiada 80.90% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Wapno 125 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 19 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -106. 30,6% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Wapno pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 32,9% w przemyśle i budownictwie, a 13,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,2% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Tabela 30. Produkcyjne grupy wieku w Gminie Wapno.

W wieku przedprodukcyjnym (<18 lat)		18,9% (559 osób)	
Kobiety (w. przedprodukcyjny)		Mężczyźni (w. przedprodukcyjny)	
18,5%	(277)	19,3%	(282)
W wieku produkcyjnym		61,3% (1816 osób)	
Kobiety (18-54 lat)	55,7% (835)	Mężczyźni (18-64 lata)	67,0% (981)
W wieku poprodukcyjnym		19,8% (587)	
Kobiety (59+)	25,8% (386)	Mężczyźni (64+)	13,7% (201)

(źródło GUS 31 12 2019)

Tabela 31. Wskaźniki obciążenia demograficznego w Gminie Wapno

Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	63,1
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	32,3
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	105,0

(źródło GUS 31 12 2019)

Według danych GUS, w **Gminie Damasławek** 51,4% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 48,6% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Damasławek wynosiło w 2019 roku 5,9% (8,8% wśród kobiet i 3,3% wśród mężczyzn). W 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Damasławek wynosiło 3 912,65 PLN, co odpowiada 80.90% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Damasławek 330 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 65 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -265. 30,6% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Damasławek pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 32,9% w przemyśle i budownictwie, a 13,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,2% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Tabela 32. Produkcyjne grupy wieku w Gminie Damasławek

W wieku przedprodukcyjnym (<18 lat)		19,6% (1046 osób)	
Kobiety (w. przedprodukcyjny)		Mężczyźni (w. przedprodukcyjny)	
18,3% (494)		21,1% (552)	
W wieku produkcyjnym		60,5% (3223 osób)	
Kobiety (18-54 lat)	55,4% (1499)	Mężczyźni (18-64 lata)	
		65,8% (1724)	
W wieku poprodukcyjnym		19,8% (1057)	
Kobiety (59+)	26,3% (713)	Mężczyźni (64+)	13,1% (344)

(źródło GUS 31 12 2019)

Tabela 33. Wskaźniki obciążenia demograficznego w gminie Damasławek.

Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	65,2
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	32,8
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	101,1

(źródło GUS 31 12 2019)

Według danych GUS, w **gminie Janowiec Wielkopolski** 60,4% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 39,6% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Janowiec Wielkopolski wynosiło w 2019 roku 12,6% (19,2% wśród kobiet i 7,1% wśród mężczyzn). W 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Janowiec Wielkopolski wynosiło 3 654,34 PLN, co odpowiada 75.60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Janowiec Wielkopolski 601 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 244 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -357. 33,3% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Janowiec Wielkopolski pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 22,6% w przemyśle i budownictwie, a 16,2% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 4,4% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Tabela 34. Produkcyjne grupy wieku w Gminie Janowiec Wielkopolski.

W wieku przedprodukcyjnym (<18 lat)		19,2% (1732 osób)	
Kobiety (w. przedprodukcyjny)		Mężczyźni (w. przedprodukcyjny)	
18,3% (831)		20,1% (901)	
W wieku produkcyjnym		58,6% (5276 osób)	
Kobiety (18-54 lat)		Mężczyźni (18-64 lata)	
52,8% (2392)		64,5% (2884)	
W wieku poprodukcyjnym		22,2% (2000)	
Kobiety (59+)		Mężczyźni (64+)	
28,9% (1311)		15,4% (689)	

(źródło GUS 31 12 2019)

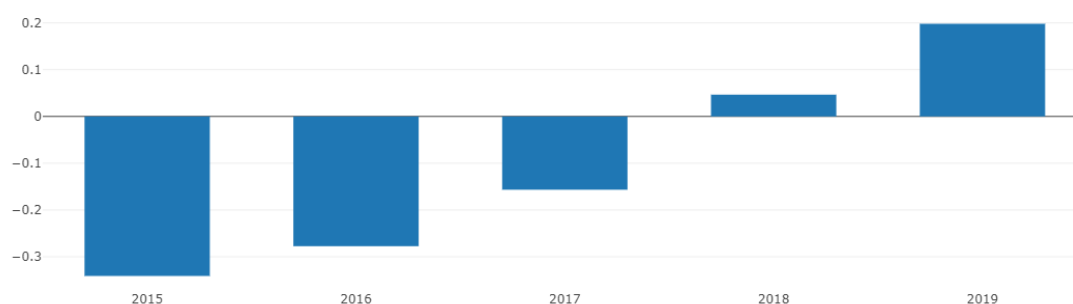
Tabela 35. Wskaźniki obciążenia demograficznego w Gminie Janowiec Wielkopolski

Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	70,7
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	37,9
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	115,5

(źródło GUS 31 12 2019)

O zasobach lokalnego rynku pracy świadczy wskaźnik Różnica liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 lat na 1000 mieszkańców gminy powiązany z Obszarem 9 - Demografia. Różnica tych dwóch grup wiekowych pozwala zaobserwować tendencje ilościowe w grupie osób rozpoczynających aktywność ekonomiczną i w grupie kończącej aktywność ekonomiczną. Określa potencjalną dostępność lokalnej siły roboczej na poziomie gminy w sensie zastępowalności (wymiany) pokoleń na rynku pracy. Nie uwzględnia migracji a jedynie wewnętrzną dynamikę zmian. Przy analizie tego wskaźnika należy zatem zwrócić uwagę na mierniki uzupełniające dotyczące migracji z i do innych obszarów, w tym skalę migracji międzynarodowej.

Ryc. 122. Różnica liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 lat na 1000 mieszkańców gminy.

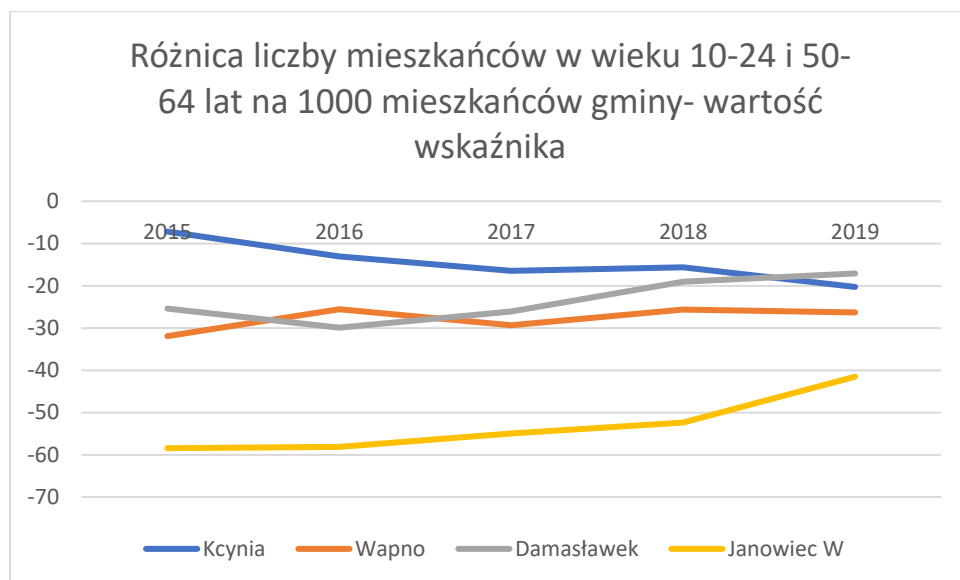
Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

Tabela 36. Różnica liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 lat na 1000 mieszkańców gminy.

	2015	2016	2017	2018	2019
Gm. Kcynia	-7,18	-13,06	-16,48	-15,61	-20,28
Gm. Wapno	-31,92	-25,56	-29,33	-25,6	-26,33
Gm. Damasławek	-25,37	-29,92	-26,12	-19,07	-17,09
Gm. Janowiec Wielkopolski	-58,44	-58,12	-54,98	-52,37	-41,52

Źródło: GUS

Ryc. 123. Różnica liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 lat na 1000 mieszkańców gminy.

Źródło GUS

Wniosek. Sytuacja Partnerstwa w porównaniu do grup porównawczych z Polski jest lepsza, jeśli chodzi o wskaźnik różnicy liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 lat. Oznacza to, że w kolejnych latach, kiedy jedna grupa będzie odchodzić na emeryturę- druga powinna zająć jej miejsce. Mimo przewagi konkurencyjnej nad

grupami porównawczymi sytuacja w partnerstwie i tak jest niekorzystna. W przyszłości może zabraknąć pracowników. Sytuację dodatkowo spotęguje ujemny bilans migracji. Wyzwaniem dla Partnerstwa jest kwestia zatrzymania lub osłabienia negatywnego trendu migracji oraz tworzenie lub promowanie miejsc pracy o wysokiej wydajności pracy a nie opierającej się na gospodarce ekstensywnej.

2.2.4.2 Potencjał ekonomiczny Partnerstwa i konkurencyjność gospodarki obszaru Partnerstwa

Podmioty prowadzące działalność gospodarczą

Według danych GUS, w **Gminie Kcynia** w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 915 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 681 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 117 nowych podmiotów, a 58 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (117) podmiotów zarejestrowano w roku 2019, a najmniej (62) w roku 2012. W tym samym okresie najwięcej (242) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2010 roku, najmniej (58) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2019 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Kcynia najwięcej (32) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (868) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 6,1% (56) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 31,4% (287) podmiotów, a 62,5% (572) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Kcynia najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są budownictwo (27.2%) oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (23.2%).

Według danych GUS, w **Gminie Wapno** w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowane były 184 podmioty gospodarki narodowej, z czego 144 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 23 nowe podmioty, a 14 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (34) podmiotów zarejestrowano w roku 2010, a najmniej (13) w roku 2017. W tym samym okresie najwięcej (59) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2009 roku, najmniej (10) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2013 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Wapno najwięcej (5) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (173) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 5,4% (10) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 30,4% (56) podmiotów, a 64,1% (118) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako

pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Wapno najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są budownictwo (23.6%) oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (22.9%).

Według danych GUS, w **Gminie Damasławek** w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowane były 452 podmioty gospodarki narodowej, z czego 350 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 42 nowe podmioty, a 23 podmioty zostały wyrejestrowane. Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (58) podmiotów zarejestrowano w roku 2009, a najmniej (31) w roku 2017. W tym samym okresie najwięcej (57) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (18) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2018 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Damasławek najwięcej (14) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (437) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 6,9% (31) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 24,8% (112) podmiotów, a 68,4% (309) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Damasławek najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (30.9%) oraz budownictwo (20.3%).

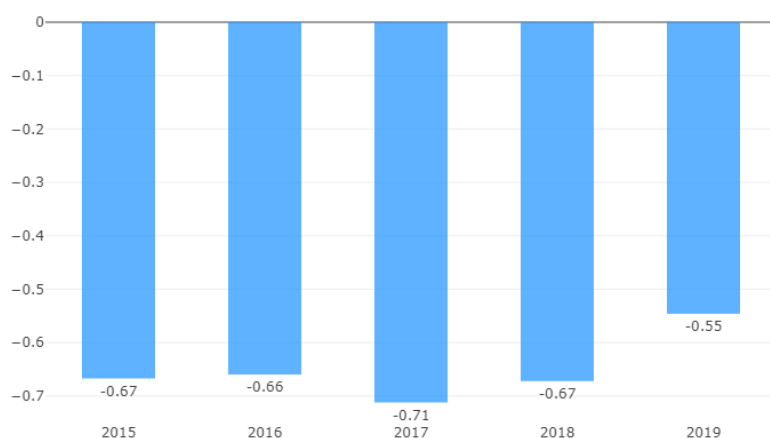
Według danych GUS, w **Gminie Janowiec Wielkopolski** w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 790 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 630 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 115 nowych podmiotów, a 46 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (115) podmiotów zarejestrowano w roku 2019, a najmniej (59) w roku 2016. W tym samym okresie najwięcej (90) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (45) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2012 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Janowiec Wielkopolski najwięcej (40) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (770) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 4,3% (34) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 30,4% (240) podmiotów, a 65,3% (516) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność

gospodarczą w Gminie Janowiec Wielkopolski najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są budownictwo (24.3%) oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (21.7%).

Ważną kwestią jest kwestia wynagrodzeń. Ma ona swoje odzwierciedlenie w badaniach mieszkańców i młodzieży, którzy jako jeden z głównych deficytów obszaru partnerstwa zaliczają niskie wynagrodzenia i mało atrakcyjne miejsca pracy.

Analizując wskaźnik przeciętnego wynagrodzenia brutto możemy porównać obszar partnerstwa do innych, podobnych gmin w Polsce:

Ryc. 124. Wskaźnik przeciętnego wynagrodzenia brutto.

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Ewidentnie widać, że przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto jest mniejsze niż w innych gminach wiejskich i gminach miejsko- wiejskich w Polsce. Ma to wpływ zarówno na zamożność mieszkańców, ale pośrednio także na wpływy do samorządów z podatku PIT.

Badając młodzież i ich plany związane ze swoim przyszłym miejscem pracy, respondenci odpowiedzieli na pytanie „jak oceniasz atrakcyjność pracy” najczęściej wskazano odpowiedzi:

- praca w handlu (12,58% jako bardzo atrakcyjna i 33,77% jako atrakcyjna)
- praca w kulturze i rozrywce (10,60% jako bardzo atrakcyjna i 27,81% jako atrakcyjna)

- praca w branżach nowoczesnych technologii np. IT (18,54% jako bardzo atrakcyjna i 24,50% jako atrakcyjna)

W dwóch pierwszych pozycjach młodzież wskazała kierunki niskopłatne, co może oznaczać że nie do końca zdają sobie sprawę z realiów ekonomicznych a kierują się wyborami miejsc pracy w którym mogą sobie siebie wyobrazić.

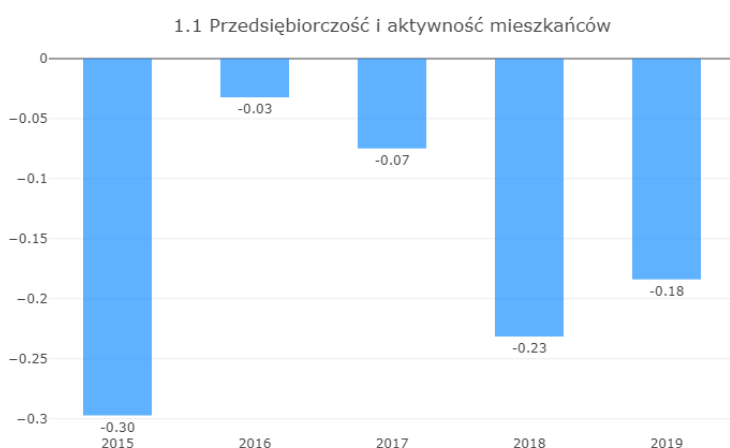
Wniosek. Wyzwaniem edukacyjnym dla Partnerstwa jest praktyczne kształcenie młodzieży, aby orientowała się w strukturach gospodarczych.

Ponadto dość duży procent młodzieży uważa, że prowadzenie własnej działalności gospodarczej (pozarolniczej) może być dla nich atrakcyjne (21,85% respondentów wskazało jako bardzo atrakcyjne a 27,81% jako atrakcyjne). To osoby, które mogą stać się przedsiębiorcami i pracodawcami na terenie partnerstwa. Osoby rozważające drogę własnej działalności gospodarczej wskazywały, że do założenia takiej firmy najbardziej skłoniłoby ich: posiadanie dobrego pomysłu na biznes (31,79%), posiadanie odpowiedniej wiedzy i doświadczenia w zawodzie (25,17%) oraz posiadanie odpowiedniej znajomości, kontaktów z klientami (18,54%).

Wniosek. Oznacza to, że młodzież potrzebuje praktycznych przykładów i inspiracji w biznesie (także poza obszarem partnerstwa) i zdobycie doświadczenia (np. poprzez programy stażowe czy kształcenie dualne) Jest to wyzwanie, które powinno być podejmowane przez sieć szkół średnich na terenie partnerstwa.

Spoglądając na całą aktywność gospodarczą mieszkańców, możemy porównać ją z podobnymi gminami w Polsce:

Ryc. 125. Przedsiębiorczość i aktywność mieszkańców.

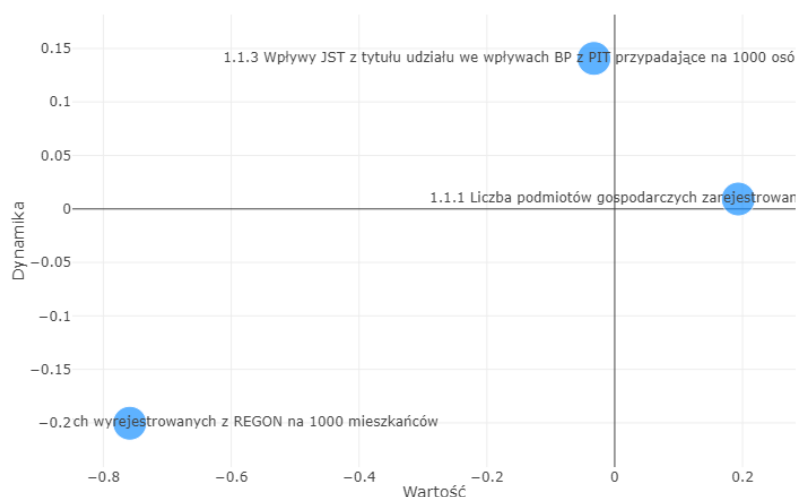

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Aktywność gospodarcza mieszkańców jest mniejsza niż w gminach grup porównawczych w Polsce.

Na wskaźnik ogólny przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców składają się trzy wskaźniki: liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON na 1000 mieszkańców, liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych z REGON na 1000 mieszkańców, wpływy JST z tytułu udziału we wpływach BP z PIT przypadające na 1000 osób w wieku produkcyjnym. To co zaniża wskaźnik gospodarczy Partnerstwa to niskie wpływy JST z tytułu udziału we wpływach BP z PIT przypadające na 1000 osób w wieku produkcyjnym oraz w sposób znaczący liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych z REGON na 1000 mieszkańców.

Ryc. 126. Wskaźnik ogólny przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców.

Źródło:

<https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

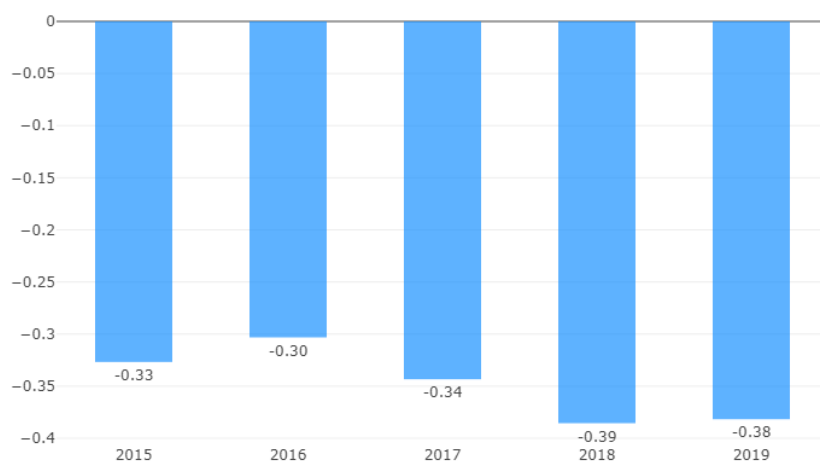
Wniosek. Wsparcie lokalnej przedsiębiorczości w formie długoterminowych programów jest ważnym wyzwaniem partnerstwa.

Sytuacja materialna mieszkańców.

Przedsiębiorczość, ale także opisywany wyżej poziom wynagrodzeń jest ściśle związany z sytuacją materialną mieszkańców Partnerstwa.

Wskaźnik ogólny sytuacji materialnej Partnerstwa jest gorszy w porównaniu do innych gmin wiejskich i miejsko-wiejskich w Polsce:

Ryc. 127. Wskaźnik ogólny sytuacji materialnej Partnerstwa

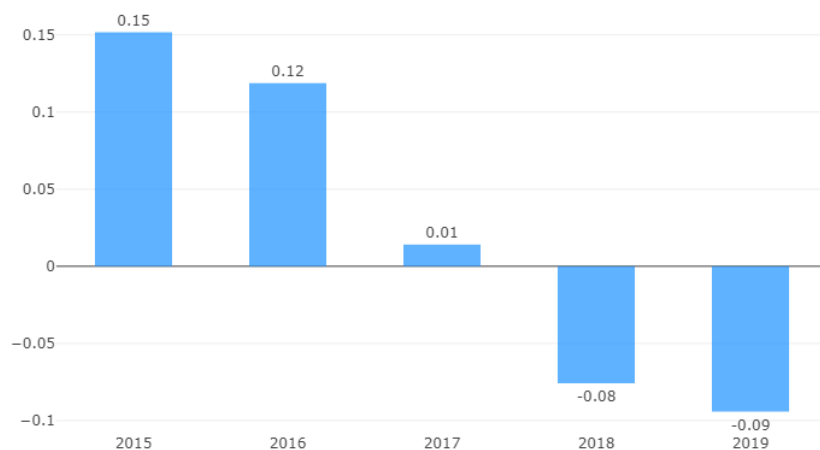

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

Oznacza to, że mieszkańcy są mniej zasobniejsi w porównaniu do mieszkańców z gmin porównawczych z Polski. Na ten wskaźnik ogólny składają się wskaźniki: dochody mieszkańców i stopień ich zróżnicowania, poziom sztywnych wydatków związanych z utrzymaniem gospodarstw domowych oraz wielkość majątku zakumulowanego przez mieszkańców gminy.

Warto zwrócić uwagę na wielkość majątku zakumulowanego przez mieszkańców gminy:

Ryc. 128. Wielkość majątku zakumulowanego przez mieszkańców gminy Partnerstwa.

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

Oznacza to, że niższa atrakcyjność gospodarcza regionu wpływa na niską wycenę nieruchomości w porównaniu do grup porównawczych w Polsce.

Wniosek: Zwiększenie aktywności społecznej i ekonomicznej mieszkańców Partnerstwa będzie miało wpływ na ich sytuację majątkową. Zwiększy to wpływy do samorządów z podatku PIT, ale także podniesie atrakcyjność obszaru a w konsekwencji podniesie wartość nieruchomości.

2.2.4.3 Analiza finansów lokalnych – zdolność finansowania rozwoju Partnerstwa Razem dla Rozwoju.

Diagnoza obszaru “Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju)” odzwierciedla wpływ różnych czynników zewnętrznych oraz wewnętrznych, w tym prowadzonej polityki finansowej na możliwości rozwojowe analizowanego Partnerstwa. Z tego punktu widzenia omówione zostaną w szczególności wielkości budżetowe, które warunkują stabilność finansową i stanowią główne determinanty dla posiadanych możliwości finansowych w zakresie planowanych działań rozwojowych.

Mając na uwadze cel prowadzonej analizy zidentyfikowane zostały kluczowe czynniki wpływające na poziom możliwości finansowych:

1. poziom nadwyżki operacyjnej,
2. poziom oraz struktura dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów budżetu,
3. obciążenie spłatą i obsługą zadłużenia,
4. absorpcja środków zewnętrznych.

Poziom nadwyżki operacyjnej wyznacza potencjalny ogólny poziom finansowania wydatków rozwojowych. Ponadto wysokości nadwyżek operacyjnych w budżetach członków Partnerstwa, pomniejszone o przypadające na dany rok spłaty zadłużenia, pozwalają na planowanie nowych działań rozwojowych. Tym samym tak rozumiana nadwyżka operacyjna uwzględnia konsekwencje dotychczasowego zaangażowania finansowego poszczególnych członków Partnerstwa. Potencjał rozwojowy Partnerstwa w ujęciu finansowym zależy od tego, czy poszczególne JST stabilnie generują nadwyżkę operacyjną i czy ta nadwyżka będzie występowała również w kolejnych latach. W praktyce oznacza to konieczność przeanalizowania źródeł dochodów bieżących, zwłaszcza podatkowych jak również poziomu wydatków bieżących.

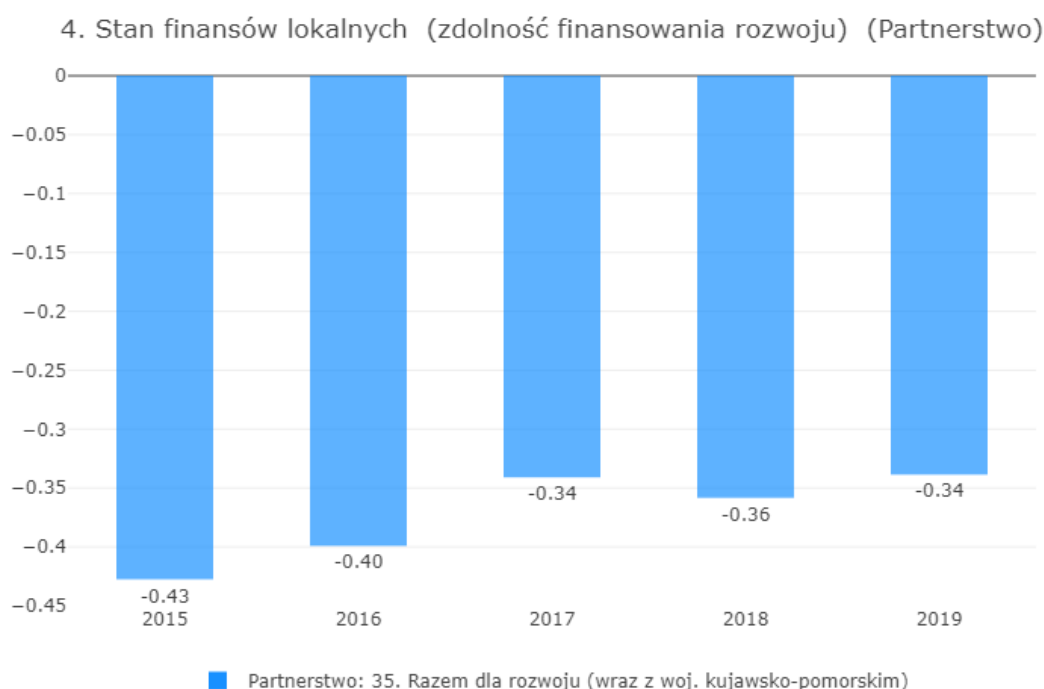
Zakres czasowy analizy będzie obejmował lata 2015 - 2019

Kształtowanie się sytuacji w całym obszarze “Stan finansów lokalnych” prezentuje wskaźnik syntetyczny, który stanowi średnią wskaźników syntetycznych gmin będących członkami Partnerstwa w relacji do innych JST z tej samej grupy

porównawczej. Umieszczenie na wykresie w jednej z czterech części wskazuje na sytuację członków Partnerstwa względem przyjętej grupy porównawczej.

Na wartość wskaźnika syntetycznego w obszarze „Stan finansów lokalnych” mają wpływ relacje odnoszące się do udziału dochodów własnych w dochodach ogółem, udziału wydatków majątkowych w wydatkach ogółem. Ponadto na poziom wskaźnika syntetycznego mają wpływ wskaźniki prezentowane w przeliczeniu na 1 mieszkańca, które dotyczą wysokości nadwyżki operacyjnej, kwoty zadłużenia pozostającego do spłaty, a także kwoty wydatków majątkowych na projekty współfinansowane ze środków UE. Wzrost wskaźnika syntetycznego dla obszaru będzie oznaczać poprawę sytuacji finansów lokalnych analizowanych z punktu widzenia możliwości finansowania rozwoju.

Ryc. 129. Wskaźnik syntetyczny obszaru w latach 2015-2019.

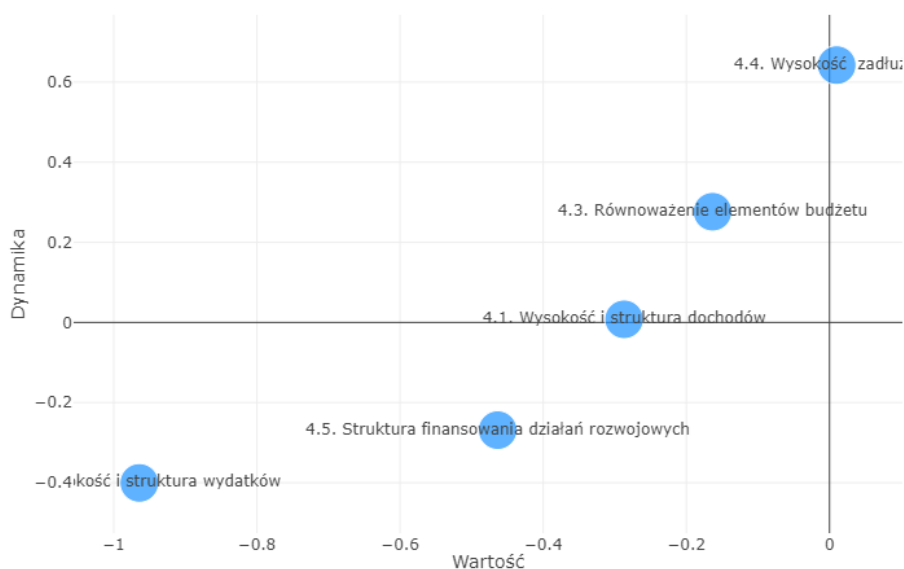
Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

Wniosek. Ogólny wskaźnik syntetyczny stanu finansów lokalnych w ww. wykresie nie obejmuje w tym wypadku Powiatu Wągrowieckiego. Dane uwzględniające powiat znajdują się w dalszej części. Wskaźnik ogólny ma wartości ujemne. Oznacza to, że sytuacja stanu finansów jest gorsza niż w grupach porównawczych gmin w Polsce. Od roku 2017 jest na porównywalnym poziomie, stabilnym a w roku 2019 poprawił się w stosunku do roku 2015. Należy stwierdzić, że sytuacja w stosunku do 2015 ulegała poprawie w kolejnych latach.

W związku celem analizy i kluczowymi czynnikami wpływającymi na stan finansów lokalnych konieczne jest skoncentrowanie się przede wszystkim na następujących podobszarach:

1. zrównoważenie elementów budżetu, na które wpływają:
 - a. wysokość i struktura dochodów, w tym poziom dochodów własnych,
 - b. wysokość i struktura wydatków, w tym poziom wydatków majątkowych,
2. struktura finansowania działań rozwojowych, w tym wykorzystanie dostępnych środków pozabudżetowych,
3. wysokość zadłużenia.

Ryc. 130. Rozkład wartości dla podobszarów.

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

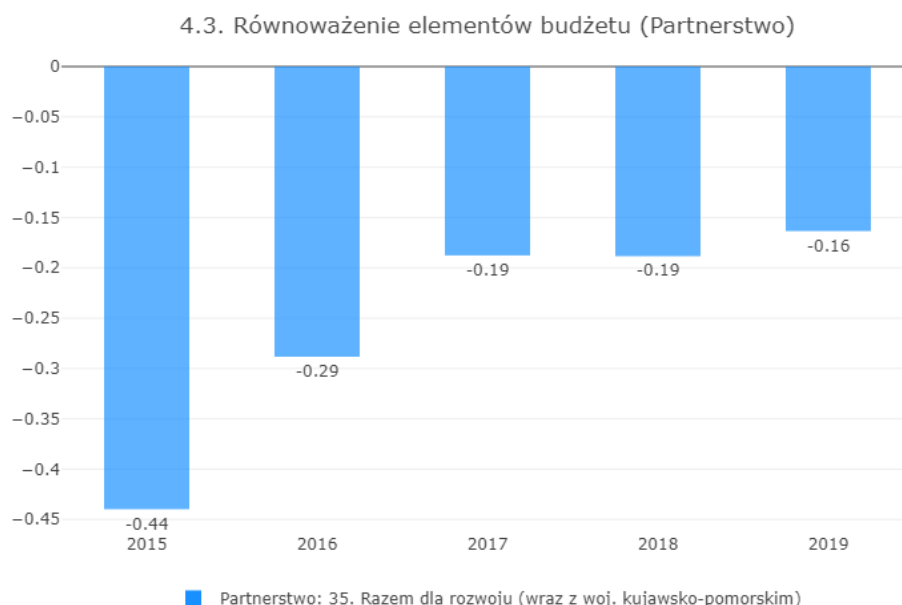
Sytuacja w podobszarze „Wysokość zadłużenia” w stosunku do grup porównawczych poprawiła się. Ponadto poprawiła się sytuacja w zakresie

równoważenia elementów budżetu. Na podstawie danych pochodzących ze sprawozdań budżetowych najłabsza sytuacja występuje w podobszarze „wysokość i struktura wydatków”. Wartość tego wskaźnika jest ujemna a dynamika wskaźnika pokazuje tendencję i pogarszającą się.

Zrównoważenie elementów budżetu.

Z punktu widzenia **zdolności do finansowania rozwoju lokalnego** istotne jest kształtowanie się poziomu nadwyżki operacyjnej (różnicy między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi). Z jednej strony jest to wymóg ustawowy, a z drugiej jedna z determinant do zwiększania zdolności spłaty i obsługi zadłużenia. Zatem uzyskana nadwyżka operacyjna może zostać przeznaczona na spłatę długu i/lub finansowanie zadań majątkowych w zależności od potrzeb gminy. Pożądany zatem jest wzrost poziomu nadwyżki operacyjnej zarówno brutto oraz nadwyżki operacyjnej netto (pomniejszonej o spłatę zadłużenia). Wartość wyniku operacyjnego netto informuje bowiem o wysokości środków finansowych, które mogą zostać przeznaczone na wydatki majątkowe. Jest to szczególnie istotne dla oceny zdolności do finansowania nowych inwestycji przez poszczególnych członków Partnerstwa.

Ryc. 131. Wskaźnik syntetyczny dla Partnerstwa w podobszarze równoważenie elementów budżetu.

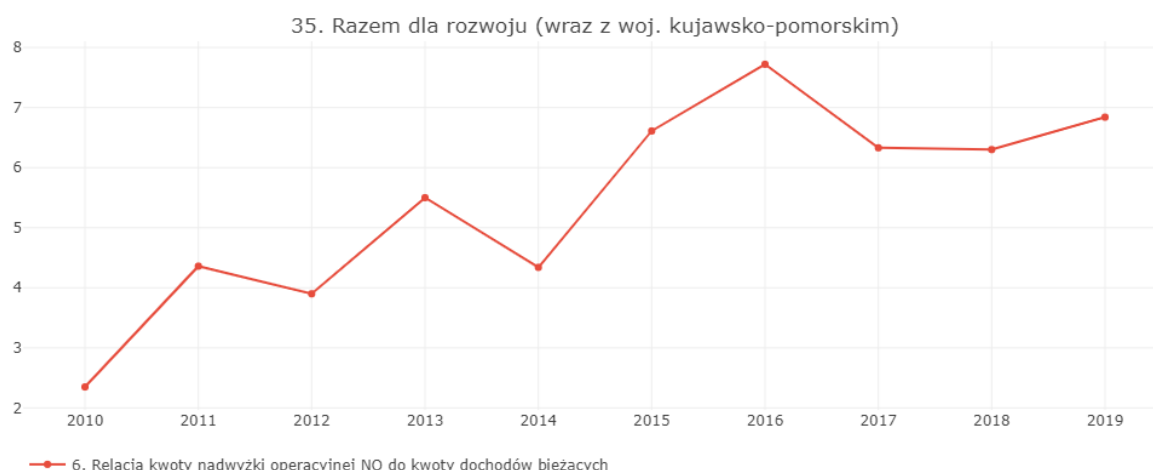

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

Wskaźnik mimo wartości ujemnych ma dynamikę dodatnią, czyli sytuacja poprawia się.

Dla działań rozwojowych ważna jest **wartość nadwyżki operacyjnej brutto** (różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi) do dochodów bieżących. Im większa część dochodów bieżących pozostaje w dyspozycji JST tym więcej środków może być przeznaczone na spłatę aktualnego zadłużenia oraz na wydatki majątkowe. Pożądanym jest wzrost wskaźnika. Incydentalnie zdarzają się przypadki ujemnych wartości wskaźnika wówczas należy przeanalizować wskaźniki jednoroczne tej średniej w dłuższym okresie oraz zidentyfikować przyczyny przekroczenia wydatków bieżących ponad dochody bieżące.

Ryc. 132. Wartość nadwyżki operacyjnej brutto

Źródło: analizy.monitorrozwoju.pl

Tabela 37. Relacja kwoty nadwyżki operacyjnej NO dla kwoty dochodów bieżących.

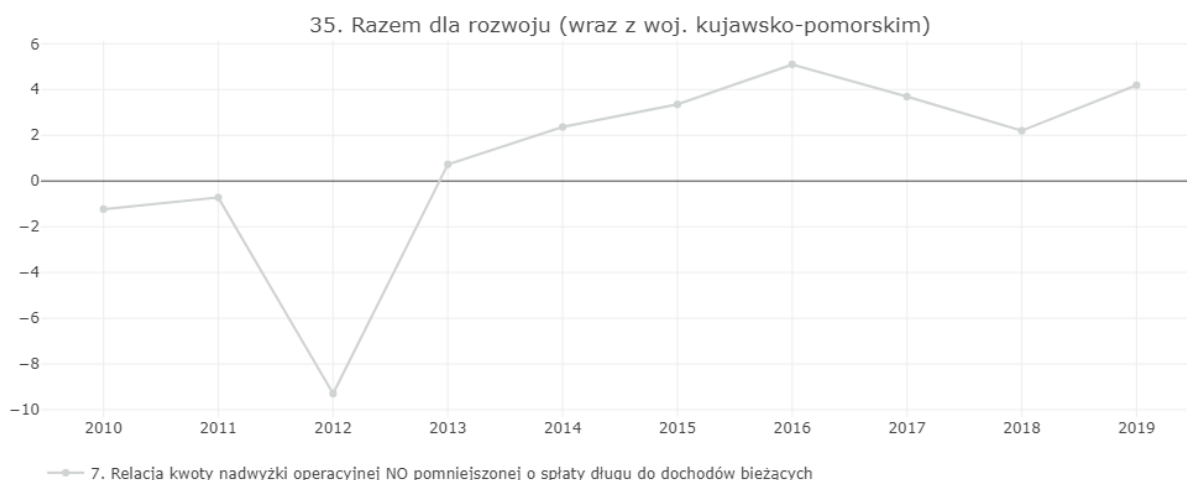
	2015	2016	2017	2018	2019
Gm. Janowiec Wielkopolski	8,24%	9,38%	11,65%	9,94%	7,97%
Gm. Kcynia	6,50%	7,92%	5,61%	6,30%	7,75%
Gm. Wapno	3,39%	5,20%	1,03%	1,71%	6,37%
Gm. Damasławek	8,30%	8,41%	7,05%	7,26%	5,26%
Powiat Wągrowiecki	6,07%	7,83%	5,64%	3,11%	7,37%

Czym wyższa wartość wskaźnika tym lepiej, a więc **od roku 2015 wartość tego wskaźnika dla Partnerstwa jest korzystna**. Wzrost wskaźnika u poszczególnych partnerów wskazuje na zwiększoną zdolność do spłaty długu i finansowania nowych inwestycji. W 2019 roku najwyższy wzrost wskaźnika odnotowano w Gminie Wapno (wzrost o 4,66 pp.) oraz Powiecie Wągrowieckim (wzrost o 4,26 pp.). Dodatkowo należy zauważyć, że w analizowanym okresie, żadna z JST partnerstwa nie posiadała ujemnych wartości wskaźnika, czym spełniła wymogi art. 242 ustawy o finansach publicznych. Sytuację w tym zakresie należy ocenić pozytywnie.

Wartość nadwyżki operacyjnej netto (różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi pomniejszona o spłatę długu) do dochodów bieżących. Im większa część dochodów bieżących pozostaje w dyspozycji JST tym więcej środków może być przeznaczone na wydatki majątkowe. Ujemna wartość wskaźnika może wskazywać na potencjalną utratę zdolności do finansowania spłaty aktualnego zadłużenia. W takim przypadku analizie zostanie poddany poziom środków zagranicznych (dochodów) związanych z refundacją wcześniej poniesionych wydatków majątkowych.

W przypadku Partnerstwa Razem dla Rozwoju wskaźnik ten wyglądał następująco:

Ryc. 133. Wartość nadwyżki operacyjnej netto.

Źródło: www.analizy.monitorrozwoju.pl

Tabela 38. Relacja kwoty nadwyżki operacyjnej NO pomniejszanej o spłaty długu do dochodów bieżących.

	2015	2016	2017	2018	2019
Gm. Janowiec Wielkopolski	5,08%	6,54%	9,51%	8,34%	6,71%
Gm. Wapno	2,37%	3,41%	-0,76%	-1,65%	4,72%
Gm. Kcynia	1,59%	5,67%	2,11%	1,57%	3,51%
Gm. Damasławek	4,37%	4,76%	3,89%	0,54%	1,83%
Powiat Wągrowiecki	1,75%	2,59%	1,07%	-0,36%	5,7%

Źródło: analizy.monitorrozwoju.pl

Z danych zaprezentowanych w tabeli wynika, że w 2019 roku najwyższą wartość nadwyżki operacyjnej netto w relacji do wielkości budżetu posiada Gmina Janowiec Wielkopolski i następnie Powiat Wągrowiecki. Wskaźnik u poszczególnych Partnerów kształtuje się w sposób zróżnicowany, jednak w 2019 roku widoczna jest co do zasady poprawa w stosunku do lat ubiegłych. Warto zwrócić uwagę w szczególności, że w relacji do posiadanego budżetu w 2019 roku nastąpiła znacząca poprawa w Gminie Wapno i Powiecie Wągrowieckim. Ujemne wartości wskaźnika w latach 2017-2018 (Gmina Wapno) i 2018 (Powiat Wągrowiecki) są incydentalne, a sytuacja w tym obszarze w 2019 roku się poprawiła. Pomimo najwyższej wartości

wskaźnika, widoczna jest tendencja malejąca wskaźnika w Gminie Janowiec Wielkopolski. Należy stwierdzić, że poszczególni członkowie partnerstwa posiadają zdolność do finansowania nowych inwestycji, jednak monitorowaniu powinna podlegać sytuacja w zakresie kształtowania się nadwyżki operacyjnej netto i rozkładu spłaty długu w przyszłych latach. Uszczegółowienie danych dotyczących nadwyżki operacyjnej netto zawiera następująca tabela.

W wartościach nominalnych wskaźnik ten kształtował się następująco:

Tabela 39. Wynik operacyjny netto budżetu

	2015	2016	2017	2018	2019
Gm. Janowiec Wielkopolski	1 376 090,36	2 222 414,05	3 630 509,10	3 219 756,60	2 849 157,77
Gm. Kcynia	796 735,01	3 344 427,92	1 379 662,07	1 004 904,58	2 472 301,28
Gm. Wapno	230 927,95	402 783,24	-97 682,06	-215 945,53	688 268,79
Gm. Damasławek	862 378,40	1 159 972,70	1 026 372,87	149 335,38	548 281,71
Powiat Wągrowiecki	1 213 126,65	1 831 863,60	796 723,45	-281 870,07	4 686 114,03

Źródło: www.analizymonitorrozwaju.pl

W roku 2019 gminy dysponowały środkami które mógł być przeznaczony na inwestycje. Liderem w 2019 roku była Gmina Janowiec Wielkopolski i Powiat Wągrowiecki. Gminy Kcynia i Wapno zanotowały znaczące poprawy porównując rok 2018 do 2019. Powyższa tabela prezentuje kwotę środków własnych bieżących, która mogła zostać przeznaczona w poszczególnych latach na finansowanie zadań inwestycyjnych.

Wysokość i struktura dochodów

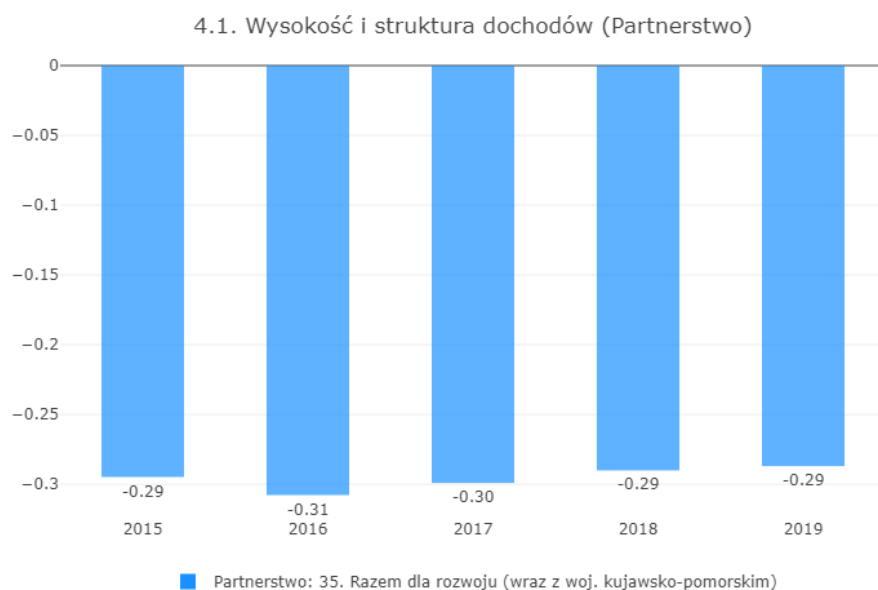
Dokonując interpretacji wyników w niniejszym podobszarze warto zwrócić uwagę na poziom dochodów ogółem, które odpowiadają wartości środków bezzwrotnych przeznaczanych na finansowanie zadań publicznych. Zatem jest to zasób finansowy, którym dysponują poszczególne JST w Partnerstwie z wyłączeniem środków

finansowych zwiększających dług lub innych przychodów bezzwrotnych, które nie charakteryzują się powtarzalnością.

Z kolei dochody własne są jednym z kluczowych czynników wpływających na poziom możliwości finansowania zadań własnych. Uzyskane wpływy z dochodów własnych pozwalają dokonać pomiaru samodzielności finansowej, a także pozwalają sformułować wnioski dotyczące poziomu środków finansowych, które mogą zostać przeznaczone na finansowanie dowolnych zadań danej gminy. Zatem pozytywny będzie wzrost wartości relacji dochodów własnych do dochodów ogółem. W przypadku spadku wskazanej relacji uzasadnione jest dokonanie analizy przyczyn takiego stanu rzeczy.

W kontekście źródeł finansowania wydatków majątkowych, a zatem kapitałowej części wydatków budżetu istotne są wnioski sformułowane w oparciu o udział dochodów własnych w dochodach ogółem, ale także udział dochodów majątkowych w dochodach ogółem.

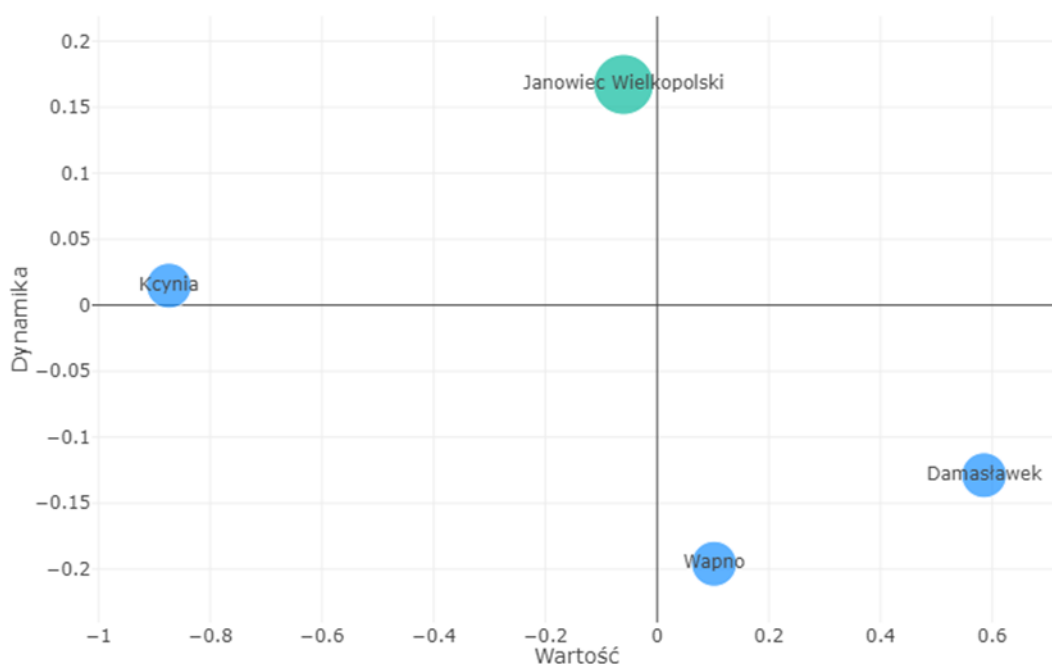
Ryc. 134. Rozkład wartości dla wskaźników “Wysokość i struktura dochodów, w tym poziom dochodów własnych”.

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

Ogólny wskaźnik wysokości i struktury dochodów Partnerstwa jest gorszy niż gmin z grup porównawczych w Polsce. Warto zauważyć, że wskaźnik począwszy od 2016 roku uległ nieznacznej poprawie, zatem jest to pozytywne zjawisko wskazujące na poprawę sytuacji.

**Ryc. 135. “Wysokość i struktura dochodów, w tym poziom dochodów własnych” -
pozycja Partnerstwa**

Źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwaju.pl>

Tabela 40. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem.

	2015	2016	2017	2018	2019
Gm. Damasławek	41,20%	35,09%	33,46%	32,81%	34,57%
Gm. Janowiec Wielkopolski	37,68%	29,37%	31,98%	33,55%	33,95%
Gm. Kcynia	30,49%	26,77%	26,37%	26,30%	27,43%
Gm. Wapno	35,97%	32,04%	30,29%	30,74%	29,00%
Powiat Wągrowiecki	28,45%	28,48%	29,80%	29,45%	30,72%

Źródło www.analizy.monitorrozwaju.pl

W obszarze tym nie zaobserwowano znaczących odchyień. Analiza danych zawartych w tabeli wskazuje, że relacja dochodów własnych u poszczególnych członków partnerstwa charakteryzuje się stabilnością. W większości wskaźnik wykazuje tendencję rosnącą. Warto zauważyć, że spadek w 2016 roku jest związany ze zmianą struktury dochodów budżetu gmin w związku z wprowadzeniem świadczenia wychowawczego „500+” w postaci dotacji celowej.

Tabela 41. Dochody własne w wartościach nominalnych

	2015	2016	2017	2018	2019
Gm. Kcynia	16 220 373,2	15 884 202,2	17 523 000,3	17 143 660,0	19 589 232,1
Gm. Janowiec Wielkopolski	10 992 668,6	10 110 277,8	12 462 337,0	13 640 957,4	15 227 402,85
Gm. Damasławek	8 225 177,25	8 707 528,69	9 124 293,45	9 592 299,75	10 751 860,84
Gm. Wapno	3 596 061,18	3 946 903,10	4 001 367,36	4 131 239,05	4 236 859,46
Powiat Wągrowiecki	2 001 239,59	2 084 810,7	2 258 774,5	2 389 869,7	26 413 825,97

Źródło: analizy.monitorrozwaju.pl

Obserwujemy wzrost dochodów własnych związanych z podatkiem PIT. Tendencja ta po 2019 roku może się zmienić ze względu na tzw. zerowy PIT, czyli ulga podatkowa dla pracowników do 26 lat, która weszła w życie z początkiem sierpnia 2019 r. oraz zmianą stawki podatkowej na 17%. Przepisy zakładają, że młodzi podatnicy, których roczne przychody nie przekroczą kwoty ponad 85 000 zł, nie płacą podatku dochodowego. Nieznacznie wzrosły wpływy z podatku od nieruchomości co związane jest z polityką podatkową gmin. Może mieć to szczególne znaczenie w odniesieniu do powiatu, którego udział w PIT jest stały i wynosi 10,25%. W przypadku gmin wielkość udziału w PIT zgodnie z przepisami ustawy o dochodach JST jest corocznie zmieniana – przykładowo dla 2021 roku wynosi 38,23% (wzrost o 0,07 pp. względem 2020 roku).

Wzrost i stabilność dochodów własnych w dochodach ogółem zdeterminowana jest wpływem podatku od osób fizycznych (PIT) oraz stabilnością polityki podatkowej (np. w zakresie podatków od nieruchomości). Warto zauważyć, że powiaty z racji

uregulowań ustawowych posiadają ograniczone źródła dochodów własnych, co ma znaczenie dla osiąganych wielkości tej kategorii dochodów.

Wysokość i struktura wydatków, w tym poziom wydatków majątkowych

Tabela 42. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem

	2015	2016	2017	2018	2019
Gm. Damasławek	2,63%	6,90%	18,95%	5,20%	11,14%
Gm. Janowiec Wielkopolski	11,30%	5,38%	11,51%	20,18%	9,13%
Gm. Kcynia	10,01%	6,28%	6,33%	5,79%	4,89%
Gm. Wapno	3,63%	4,49%	4,65%	2,58%	1,61%
Powiat Wągrowiecki	5,31%	7,56%	7,47%	14,24%	11,86%

Źródło: analizy.monitorrozwoju.pl

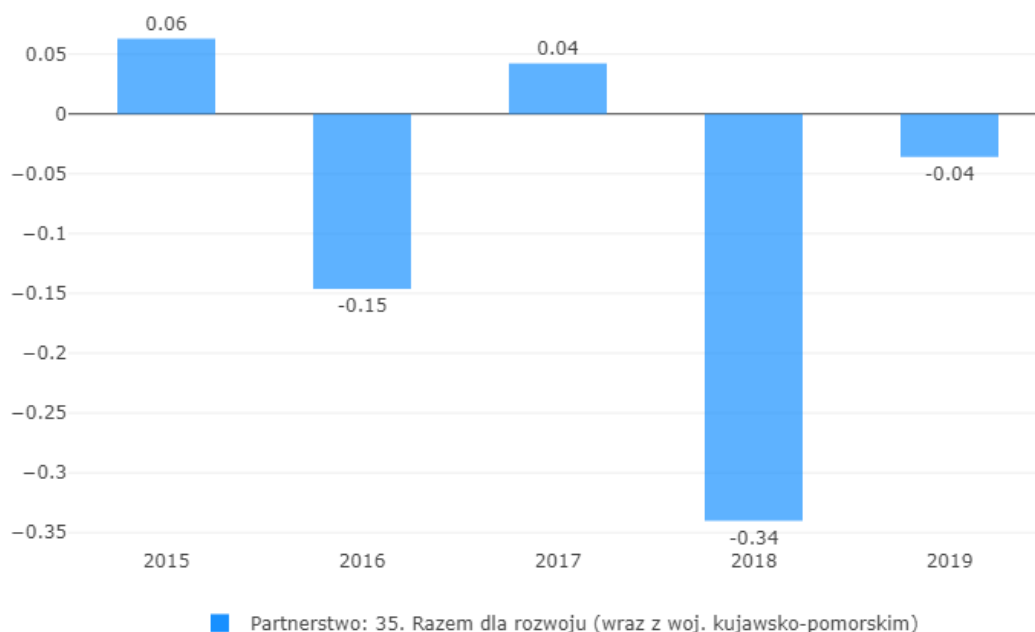
Partnerzy powinni podtrzymywać dobry trend relacji wydatków majątkowych w wydatkach ogółem.

Analizując udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem za wartość bezpieczną uznaje się wskaźnik nie przekraczający 25%. Po przekroczeniu tej wielkości należy przeanalizować źródła finansowania wydatków majątkowych (poza MRL). Nadmierny udział wydatków majątkowych w budżecie członka Partnerstwa (przekraczający 50%) może świadczyć o tzw. “przeinwestowaniu” i wkraczaniu JST na ścieżkę ku programowi postępowania naprawczego.

Struktura finansowania działań rozwojowych, w tym wykorzystanie dostępnych środków pozabudżetowych.

Analizując wydatki majątkowe na projekty dofinansowane z UE w wydatkach majątkowych ogółem w Partnerstwie widzimy zmienność wskaźnika:

Ryc. 136. Wydatki majątkowe na projekty dofinansowane z UE w wydatkach majątkowych ogółem- średnia trzyletnia

Źródło <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>

Stabilny poziom struktury wydatków majątkowych finansowanych ze środków UE w wydatkach majątkowych ogółem może wskazywać na skuteczność pozyskiwania dochodów ze źródeł zewnętrznych lub (w zależności od wniosków sformułowanych w odniesieniu do wcześniej analizowanych podobszarów) o uzależnieniu polityki inwestycyjnej od środków zewnętrznych.

Wysokość zadłużenia

Istnienie zjawiska długu lokalnego powszechnie jest postrzegane jako podatki odroczone w czasie, tj. zwiększenie obciążeń podatkowych przyszłych pokoleń. Władze gminy podejmując decyzję o zaciągnięciu długu powinny wziąć pod uwagę cel na jaki środki zwrotne zostaną przeznaczone. Zatem zmianę kwoty długu należy zestawiać z prezentowanym wcześniej poziomem wydatków majątkowych, co może wskazywać na zmianę potrzeb pożyczkowych determinowaną wydatkami majątkowymi.

Analizując wysokość zadłużenia przez pryzmat zdolności do finansowania rozwoju lokalnego warto odnieść kwotę długu do poziomu uzyskiwanej średniej wysokości nadwyżki operacyjnej (z 3 lat). W warunkach niepewności społeczno-gospodarczej uzyskiwana nadwyżka operacyjna charakteryzuje się zmiennością, co uzasadnia jej

uśrednienie w okresie 3-letnim). Również istotne jest uzyskanie wiedzy o kształtowaniu się relacji kwoty zadłużenia do dochodów ogółem, co wskazuje na poziom zabezpieczenia długu uzyskiwanymi dochodami budżetu. Relacja ta może stanowić również wartość porównawczą pomiędzy poszczególnymi JST bowiem do końca 2013r. był to wskaźnik limitujący poziom długu.

Tabela 43. Spłata kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych – wartości nominalne.

	2015	2016	2017	2018	2019
Gm. Kcynia	2 468 185,67	1 324 000,00	2 289 241,00	3 041 371,00	2 980 872,06
Gm. Damasławek	776 940,00	889 220,00	836 453,11	1 846 923,90	1 029 092,00
Gm. Wapno	856 252,64	963 242,64	815 142,45	617 019,00	538 915,72
Gm. Janowiec Wielkopolski	100 000,00	210 000,00	230 000,00	439 441,00	240 800,00
Powiat Wągrowiecki	2993 355,00	3 707 641,00	3 404 746,00	2 717 203,00	1 366 286,00

Źródło: www.analizymonitorrozwaju.pl

Zestawiając powyższe wartości z wynikiem operacyjnym w ostatnich pięciu latach prawie wszyscy członkowie partnerstwa, po spłacie zadłużenia, uzyskali wartości dodatnie. Oznacza to, że z nadwyżki operacyjnej samorządy mogły spłacić część zadłużenia i posiadały wkład własny na finansowanie inwestycji. Sytuacja w roku 2019 w stosunku do roku 2015 znacząco się poprawiła. Prawie wszystkie samorządy równomiernie spłacają swoje zadłużenie. Należy zauważyć, że brak równomierności spłaty zadłużenia może spowodować zagrożenie dla finansowania zadań inwestycyjnych ze środków własnych.

W przypadku wysokości zadłużenia warto przeanalizować wskaźnik „suma zobowiązań do spłaty na 1 mieszkańca”. Jest to wskaźnik umożliwiający również porównanie pomiędzy partnerami i pełni rolę wyłącznie informacyjną.

Tabela 44. Suma zobowiązań do spłaty na 1 mieszkańca.

	2015	2016	2017	2018	2019
Gm. Kcynia	1 965,82	1 884,34	1 973,49	1899,94	1 691,91
Gm. Wapno	1 250,46	1 191,95	1 189,86	1 040,61	975,47
Gm. Damasławek	863,30	713,06	1104,86	952,46	957,17
Gm. Janowiec Wielkopolski	374,68	242,97	134,72	503,48	428,99
Powiat Wągrowiecki	212,63	188,04	181,60	270,84	376,13

Źródło: analizy.monitorrozwaju.pl

Wskaźnik ten rok do roku spadał, co oznacza, że mieszkańcy byli mniej obciążeni długiem. Jest to dobra tendencja. Należy zwrócić uwagę, że wskaźnik ten nie zmniejszył się przez wzrost liczby mieszkańców, ponieważ mieszkańców ubywa. Jest to efekt dobrej polityki zarządzania długiem. Wyjątek stanowi powiat, ale w tym wypadku powodem wzrostu zadłużenia jest m.in. konstrukcja systemu dochodów powiatu, który posiada znacznie ograniczone źródła dochodów własnych niż ma to miejsce w przypadku gmin. W tym miejscu należy podkreślić, że Powiat Wągrowiecki realizuje inwestycję wieloletnią pn. „Rozbudowa i dostosowanie do aktualnych wymagań istniejącego obiektu Szpitala ZOZ w Wągrowcu”. Jest to inwestycja kosztochłonna, dla której łączna wartość ma wynieść 26 332 760,00 zł. Rozbudowa budynku głównego szpitala umożliwi sprostanie wymaganiom określonym w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012 roku w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą. Wspomniane zadanie inwestycyjne ma ogromne znaczenie społeczne nie tylko dla wszystkich gmin z terenu Powiatu, w tym również poszczególnych członków Partnerstwa. Dla całego Partnerstwa wskaźnik ten wygląda korzystnie.

Wnioski ogólne:

- 1. Partnerzy powinni podtrzymywać dobry trend relacji wydatków majątkowych w wydatkach ogółem.**
- 2. Wszyscy Partnerzy posiadają nadwyżki operacyjne, czyli posiadają środki które mogą przeznaczyć na finansowanie – w pierwszej kolejności – spłaty długu a pewną część tej nadwyżki członkowie Partnerstwa mogą przeznaczać na**

inwestycje. Tak prowadzona polityka finansowa powinna być utrzymywana w dalszych latach.

3. Należy na bieżąco monitorować poziom wyniku operacyjnego, który jest istotny z punktu widzenia możliwości finansowania długu i przyszłych zadań inwestycyjnych.

2.2.4.4. Turystyka

Turystykę określamy jako zjawisko przestrzennej ruchliwości ludzi, które związane jest z dobrowolną zmianą miejsca pobytu, środowiska i rytmu życia. Obejmuje całokształt stosunków i zjawisk związanych z ruchem turystycznym. Najczęściej turystykę określamy jako ogół czynności osób, które podróżują i przebywają w celach wypoczynkowych, służbowych lub innych nie dłużej niż rok bez przerwy poza swoim codziennym otoczeniem.

Owa ruchliwość przestrzenna ludzi związana jest z problematyką transportu, aczkolwiek ruch turystyczny związany jest z samochodami osobowymi.

Obszar Partnerstwa to obszar typowo rolniczy. Największa atrakcja turystyczna, znajdują się na wschód od partnerstwa – tj. Rezerwat Archeologiczny Biskupin (powiat żniński) w odległości ok 24 km od Janowca Wielkopolskiego, 21 km od Damasławka i 38 km od Kcyni, ok 28 km od Wapna. Jest to powszechnie znany produkt turystyczny.

Lokalna Organizacja Turystyczna “Pałuki” promuje nie tylko Biskupin, ale inne mniejsze atrakcje turystyczne Pałuk. Mimo że obszar Partnerstwa leży na obszarze Pałuk to same gminy nie posiadają wykształconych produktów turystycznych.

Także analizując pojedyncze miejscowości tj Wapno, Damasławek, Kcynia i Janowiec Wielkopolski – nie posiadają one miejsc noclegowych.

Podjęcie analizy statystycznej Partnerstwa z zakresu turystyki jest trudne do zrealizowania. Dane agregowane są na poziomie powiatu. Zastosowanie np. “wskaźnika funkcji turystycznej obszaru recepcji turystycznej” autorstwa Adama R. Szromka byłoby niemożliwe, ponieważ uzyskane dane fałszowałyby obraz rzeczywistości. Cztery gminy partnerstwa znajdują się na obszarze trzech powiatów. Co więcej, w przypadku gminy Janowiec Wielkopolski, leży ona na terenie powiatu żnińskiego. W tym samym powiecie znajduje się Rezerwat Archeologiczny Biskupina, ale w innej gminie.

Na terenie samego partnerstwa są zasoby, które mogłyby być produktem turystycznym. Wymaga to inwestycji infrastrukturalnych np. Projekt muzeum profesora Jana Czochralskiego w Kcyni czy produkt turystyczny związany z niefunkcjonującą kopalnią soli w Wapnie.

Obecnie wydaje się zasadnie współpraca z istniejącymi strukturami sieciowymi związanymi z turystyką np. z Lokalną Organizacją Turystyczną Pałuki. Tworzenie samodzielnych produktów turystycznych na terenie partnerstwa wydaje się celem drugo lub trzecioplanowym.

Innym spojrzeniem, ważnym z perspektywy partnerstwa jest nie tyle koncentrowanie się na turystyce, ale na przemyśle czasu wolnego.

Przemysł czasu wolnego (ang. leisure industry) to interdyscyplinarna gałąź gospodarki związana z odpoczynkiem i spędzaniem czasu wolnego przez osoby indywidualne oraz wykonywaniem pracy poza obowiązkami służbowymi i pracą zawodową. Odbiorcą produktów przemysłu czasu wolnego jest tzw. leisure class, czyli generacja czasu wolnego, której fenomen rynkowy polega na reprezentacji wszystkich cykli wiekowych. Przemysł ten stanowi istotny i wschodzący obszar polityki miejskiej.

Przemysł czasu wolnego obejmuje takie segmenty gospodarki jak:

- rozrywka,
- kultura
- turystyka,
- sport i rekreacja,
- gastronomia,
- imprezy oraz życie nocne,
- przemysły kreatywne,
- różnego rodzaju usługi.

Obiekty wpływające na rozwój przemysłu czasu wolnego to obiekty:

- kulturalne,
- rozrywkowe,

- sportowe,
- rekreacyjne,
- o charakterze centrów naukowo-edukacyjnych,
- pełniące funkcje turystyczno-rekreacyjne, służące zaspokojeniu potrzeb związanych z wypoczynkiem,
- techniczne, np. infrastruktura drogowa.

Postęp techniczny i technologiczny powoduje stałe zwiększanie się zasobów czasu wolnego, co wiąże się z koniecznością jego zagospodarowania. Czas wolny staje się ważną gałęzią gospodarki generującą znaczne przychody i miejsca pracy. Usługi związane z czasem wolnym stają się coraz częściej ważnym czynnikiem rozwoju gmin, a tym samym stanowią istotny element polityki samorządu.

2.2.4.5. Gospodarka rolna wystosowano pytania do Partnerstwa

Rolnictwo to dział gospodarki, którego głównym zadaniem jest dostarczenie płodów rolnych. Rolnictwo uzyskuje produkty roślinne i zwierzęce dzięki uprawie roli i roślin oraz chowu i hodowli zwierząt. Można podzielić na rolnictwo ekstensywne (zwane drobnotowarowym lub tradycyjnym) i rolnictwo intensywne (znane też jako wysokotowarowe lub uprzemysłowione).

Według podziału prof. Śleszyńskiego, obszar Partnerstwa ma charakter jako gminy z intensywnie rozwiniętą funkcją rolniczą. Gminy o takim charakterze muszą spełnić 2 z 4 warunków:

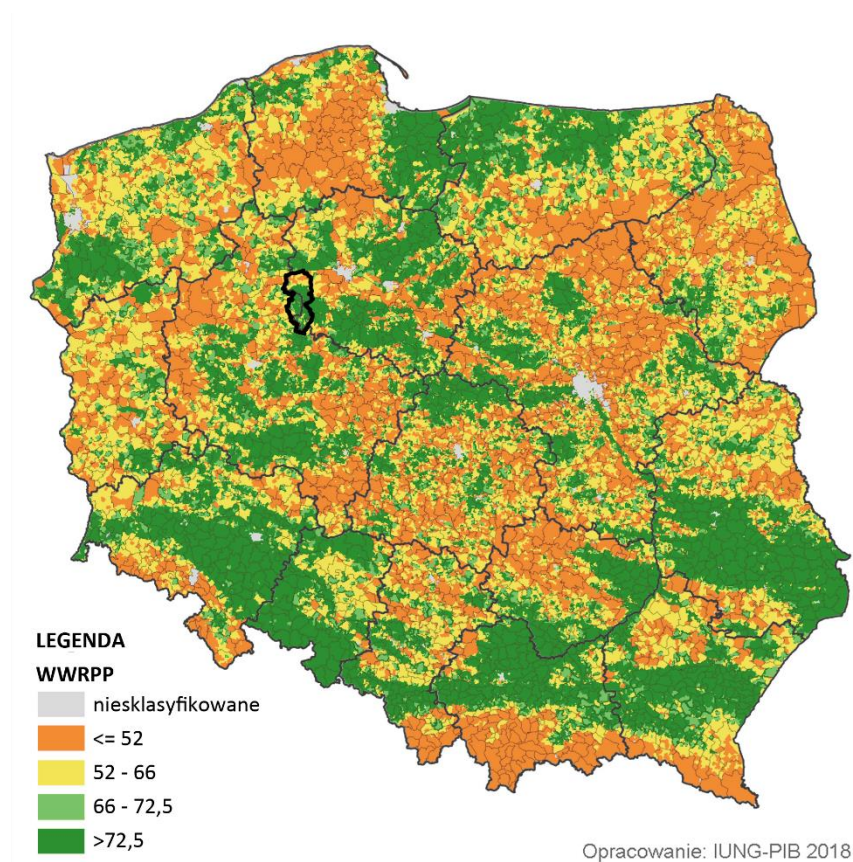
- 1) udział użytków rolnych w dobrej kulturze >50% powierzchni gminy,
- 2) udział sadów >5% powierzchni gminy,
- 3) udział gospodarstw domowych z gospodarstwem rolnym otrzymujących co najmniej połowę dochodów z działalności rolniczej powyżej 50%,
- 4) przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego powyżej 2-krotności średniej w Polsce (2 x 8 ha = 16 ha)

Obszar Partnerstwa jest terenem typowo rolniczym. Wskaźnik WRPP odzwierciedla potencjał rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynikający z warunków naturalnych.

WWRPP jest wskaźnikiem zintegrowanym bazującym na ocenie wskaźników poszczególnych elementów siedliska takich jak: jakość i przydatność gleb, stosunki wodne gleb, rzeźba terenu oraz agroklimat.

W waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej szczególne znaczenie mają warunki glebowe, ponieważ w funkcji samego tylko wskaźnika jakości i przydatności gleb można wyjaśnić około 80% obserwowanej zmienności plonów. Udział wskaźnika cząstkowego agroklimatu ujmującego cały kompleks czynników klimatycznych zawiera się w przedziale 1-15 pkt., wskaźnika warunków wodnych w przedziale 0,5-5 pkt., a rzeźby terenu od 0 do 5 pkt.

Ryc. 137. Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WWRPP).

Źródło: Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - Państwowy Instytut Badawczy 2018

Jak można zaobserwować na mapie, obszar Partnerstwa ma najlepszy potencjał do prowadzenia działalności rolniczej (w większości >72,5). W północnej części obszaru partnerstwa wskaźnik ten jest gorszy. To właśnie tam znajdują się największe kompleksy leśne na terenie Partnerstwa.

Charakterystyka rolnictwa w gminie Wapno. Grunty rolne na terenie gminy zajmują 87,81% powierzchni ogólnej gminy (3869 ha z 4406 ha). Grunty leśne to 8,35% powierzchni gminy a grunty zabudowane i zurbanizowane to 3,68% gminy. Grunty pod wodami oraz tz. grunty różne to 0,16% powierzchni gminy (dane gminy Wapno z 2021 roku).

Według danych ośrodka doradztwa rolniczego w 2020 roku, w gminie Wapno, plony osiągnięte przez gospodarstwa indywidualne z 1 ha w decytonach (dt):

Tabela 45. Plony osiągnięte przez gospodarstwa indywidualne z 1 ha w Gminie Wapno.

plony osiągnięte przez gospodarstwa indywidualne z 1 ha w Gminie Wapno	decytonach (dt):
Zboża ogółem z mieszankami	100
Pszenica	450
Żyto	250
Jęczmień	370
Owies	40
Pszenżyto	370
Ziemniaki	40
Buraki cukrowe	50
Rzepak	420

Źródło: dane gminy

Według danych ze stycznia 2021 roku, rolnicy w gminie Wapno hodują bydło -908 sztuk, oraz trzodę chlewną -3283 sztuk. Na terenie gminy działają przedsiębiorstwa i zakłady rolne związane ściśle z rolnictwem:

1) Punkty skupu:

Gospodarstwo Rolne – Podolin – żywiec wieprzowy i wołowy

2) Zakłady rolne i obsługi rolnictwa:

- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna – Stołężyn, produkcja roślinno-zwierzęca oraz usługi transportowe;
- Przedsiębiorstwo Rolne „WAR-POL” w Wapnie, spółka z o. o. – produkcja roślinna i zwierzęca;
- Sprzedaż Maszyn i Urządzeń Rolniczych – zakład prywatny, import, naprawy maszyn i urządzeń rolniczych;
- Mechanika Maszyn i Urządzeń Rolniczych – Wapno, zakład prywatny, regeneracja pomp wtryskowych i wtryskiwaczy;
- Sprzedaż Maszyn i Części rolniczych – zakład prywatny.

Charakterystyka rolnictwa w gminie Damasławek. Użytki rolne stanowią aż 91,4% powierzchni gminy. Rolnictwo na tym obszarze opiera się głównie na indywidualnych gospodarstwach rolnych. Rolnicy uprawiają przeważnie zboża (pszenica, jęczmień, pszenżyto, żyto) i rzepak, a także buraki cukrowe. Powierzchnia zasiewów rolnych według Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku wynosiła 8.595 ha. Wskaźnik bonitacji gleb w gminie wynosi 1,05. Dzięki temu w strukturze zasiewów dominują zboża.

Gospodarstwa o areale do 10 ha stanowią około 37% ogólnej ilości gospodarstw. Ponad 63% gospodarstw stanowią te o areale powyżej 10 ha. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie to około 23 ha.

Według danych ośrodka doradztwa rolniczego w 2020 roku, w gminie Damasławek, plony osiągnięte przez gospodarstwa indywidualne z 1 ha w decytonach (dt):

Tabela 46. Plony osiągnięte przez gospodarstwa indywidualne z 1 ha w Gminie Damasławek.

plony osiągnięte przez gospodarstwa indywidualne z 1 ha w Gminie Damasławek	decytonach (dt):
Zboża ogółem z mieszankami	35
Pszenica	42
Żyto	39
Jęczmień	40
Owies	35
Pszenżyto	41
Ziemniaki	260
Buraki cukrowe	450
Rzepak	29

Źródło: dane gminy

Część uzyskiwanych plonów jest wykorzystywana jako pasze. Także produkcja zwierzęca ma bezpośredni wpływ na rodzaj upraw (oprócz jakości gleb). Dominującym kierunkiem produkcji zwierzęcej na terenie gminy jest tucz trzody chlewnej oraz hodowla bydła.

Charakterystyka rolnictwa w gminie Janowiec Wielkopolski. Grunty rolne na terenie gminy zajmują 82,93% powierzchni ogólnej gminy (10817,14 ha z 13042,5 ha). Grunty pod wodami stanowią 418 ha, tereny komunikacyjne to 376,92 ha a tereny osiedlowe to 340,32 ha

Według danych ośrodka doradztwa rolniczego w 2020 roku, w gminie Janowiec Wielkopolski, plony osiągnięte przez gospodarstwa indywidualne z 1 ha w decytonach (dt):

Tabela 47. Plony osiągnięte przez gospodarstwa indywidualne z 1 ha w Janowiec Wielkopolski.

plony osiągnięte przez gospodarstwa indywidualne z 1 ha w Janowiec Wielkopolski	decytonach (dt):
Zboża ogółem z mieszankami	40
Pszenica	69
Żyto	60
Jęczmień	50
Owies	43
Pszenżyto	69
Ziemniaki	300
Buraki cukrowe	670
Rzepak	32

Źródło: dane gminy

Gmina charakteryzuje się znacznym areałem rolnym oraz niewielkim stopniem zalesienia. Na obszarze Gminy Janowiec Wielkopolski rolnictwo stanowi jedną z głównych dziedzin produkcji. Przeważa tu uprawa zboża i hodowla trzody chlewnej oraz bydła. Gmina od lat jest wiodącą w regionie w produkcji wysokojakościowego żywca wieprzowego. Gmina Janowiec Wielkopolski posiada potencjał dla rozwoju nowoczesnego rolnictwa, sprzyjając rozwojowi drobnej wytwórczości i przedsiębiorczości w oparciu o wysoki potencjał produkcyjny miejscowego rolnictwa. Gmina ma charakter typowo rolniczy. Z 29 000 ha ogólnej powierzchni około 21 000 ha stanowią użytki rolne.

Główne kierunki produkcji rolnej to: uprawy, produkcja zwierzęca.

Gmina Kcynia charakteryzuje się dość dużym zróżnicowaniem warunków glebowych, co jest wynikiem urozmaiconej geomorfologii terenu. Skomplikowana budowa geomorfologiczna spowodowała zróżnicowanie gleb pod względem rodzaju, gatunku i pod względem typologicznym. Najliczniejsze w gminie są gleby bielcowe i brunatne. W większości gleby brunatne wytworzone są z glin i ilów podobnie jak gleby bielcowe. Gleby współczesnych teras reprezentowane są

głównie przez gleby bagienne. Występują one także w szeregu bocznych dolinek. Głównie wypełniają one jednak całą pradolinę Noteci. Gmina Kcynia ma charakter typowo rolniczy. Z 29 tys. ha ogólnej powierzchni około 21 tys. ha stanowią użytki rolne, pozostały obszar to przede wszystkim lasy.

Powierzchnia użytków rolnych stan na 2013 rok – 20 972 ha. Grunty orne w Gminie Kcynia stan na 2013 rok – 16 504 ha. Sady w Gminie Kcynia stan na 2013 rok – 248 ha. Łąki w Gminie Kcynia stan na 2013 rok – 2772 ha. Pastwiska w Gminie Kcynia stan na 2013 rok – 825 ha.

Gmina Kcynia w powiecie nakielskim wyróżnia się zdecydowanie największą powierzchnią użytków rolnych. Podobna sytuacja dotyczy gruntów ornych. Liczba gospodarstw rolnych w gminie w roku 2010 wynosiła 925, a ich łączna powierzchnia to: 19.587,30 ha. Większość gospodarstw znajduje się na terenie wiejskim. Obecnie liczba jest większa (ok. 1200), co prawdopodobnie spowodowane jest dzieleniem gospodarstw w wyniku przekazywania następcom czy też spraw spadkowych. W gminie Kcynia jest zarejestrowanych 611 siedzib stad (dane ARiMR, stan na rok 2015), w tym:

- 250 siedzib stad bydło + świnie,
- 397 siedzib stad bydła (10 410 szt.)
- 465 siedzib stad świń (24 032 szt.).

Wnioski. Obszar Partnerstwa ma charakter wybitnie rolniczy. Warto rozważyć w kontekście wszystkich gmin Partnerstwa, rozwój projektów związanych z alternatywnymi źródłami energii. Przy wysokiej produkcji zwierzęcej warto przeanalizować możliwość inwestycji w biogazownie. Ponadto sam charakter zabudowań gospodarstw rolnych może skłaniać do rozwoju fotowoltaiki (zarówno dla potrzeb własnych gospodarstw rolnych jak i w celu zasilania publicznej sieci). W powyższych propozycjach rola samorządów Partnerstwa jako animatorów procesu a nawet twórców konkretnych projektów jest nie do przecenienia.

Ponadto animowanie przez samorządy Partnerstwa proces konsultacji społecznych związanych z planami zagospodarowania przestrzennego może doprowadzić do określenia terenów związanych z przetwórstwem zwierzęcym. Prowadzenie takiego procesu nowoczesnymi technikami, wpłynie na podniesienie aktywności społecznej mieszkańców.

2.2.4.6 Gospodarka leśna

Na terenie Partnerstwa użytki leśne są obszarami stosunkowo marginalnymi. W Gminie Kcynia (o powierzchni 297,02 km²) użytki leśne zajmują 21,7% i jest to gmina Partnerstwa o największej ilości lasów. W Gminie Wapno (o powierzchni 44,06 km²) użytki leśne zajmują 7,8%. W Gminie Damasławek (o powierzchni 104,68 km²) użytki leśne zajmują tylko 1,7 %. W Gminie Janowiec Wielkopolski (o powierzchni 130,74 km²) użytki leśne zajmują 5,9%.

Tabela 48. Grunty leśne na terenie Partnerstwa.

Grunty leśne w 2019 roku	Powierzchnia lasów ogółem w ha	- w tym lasy publiczne	- - w tym własność gminy	Lesistość w %
Gmina Kcynia	6445	5718	120	21,7
Gmina Wapno	343	312	1	7,8
Gmina Damasławek	176	160	3	1,7
Gmina Janowiec Wielkopolski	772	609	16	5,9

Źródło: opracowane własne na podstawie Statystycznego Vademecum Samorządowca 2020

Proporcjonalnie do skali zalesienia gmin, pozyskiwane jest drewno (lasy stanowiące własność Skarbu Państwa, w tym w zarządzie Lasów Państwowych oraz lasy prywatne). W roku 2016 wg danych GUS pozyskano następujące ilości drewna (tz grubizny): na terenie gminy Kcynia- 147m³, na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski - 62 m³, na terenie gminy Wapno- 40 m³, na terenie Gminy Damasławek - 5 m³

Lasy w Gminie Wapno należy do Nadleśnictwa Szubin. Obszar nadleśnictwa wynosi 25 528,56 ha. I położony jest na terenie gmin: Barcin, Kcynia, Łabiszyn, Mroczka, Nakło, Sadki, Szubin i Żnin (to obszar 25 242,35 ha), natomiast w województwie wielkopolskim, na terenie gmin: Gołańcz, Wapno, Wyrzysk i Łobżenica (302,62 ha).

Gmina Kcynia należy do Nadleśnictwa Szubin oraz Nadleśnictwa Podanin należącego do RDLP w Pile.

Lasy w Gminie Damasławek należą do Nadleśnictwa Durowo. Lasy w Gminie Janowiec Wielkopolski należą do Nadleśnictwa Gołębki.

Terenie Gminy Kcynia leży obszar „Lisi Kąt”- specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa) -forma ochrony w ramach sieci Natura 2000. Ma powierzchnię 1165.1 ha (Kod obszaru : PLH04_01)

Obszar obejmuje boczną dolinę uchodzącą do doliny rzeki Noteć. Położona jest ona na kredzie jeziornej, zalegającej na głębokości od 20-30 cm. Teren cechuje nieznaczne zróżnicowanie geomorfologiczne. Po osuszeniu terenu, większość zajmują użytki zielone - zbiorowiska łąkowe. W rejonie Kocewka ciągnie się pas łągu. Miejscowości Lisi Kąt, Jeziornica, Studzienki i Wisławica położone są na wydmach. Niezagospodarowane powierzchnie wokół nich, porastają miejscami murawy piaszkowe i laski sosnowe. Bagna od strony Jeziornicy są najbardziej uwilgotnione, choć obserwujemy tam już dość daleko posuniętą sukcesję wtórną. Obszar charakteryzuje się dużym udziałem łąk ekstensywnych, z licznymi stanowiskami *Ostericum palustre*. Niewielkie fragmenty tego terenu zajmują mechowiska. Za to spory obszar pokrywają łożowiska, okresowo zalewane wodą i rozległe szuwały pomiędzy nimi. Są tu zarówno szuwały wysokie z trzciną i pałką wąskolistną i szerokolistną, ale jest też dużo szuwarów turzycowych z: *Carex paniculata*, *C. acutiformis*, *C. lasiocarpa*, *C. gracilis*, *C. riparia*, *C. aproinquata*. Najczęściej towarzyszą one fragmentom mechowisk. Obszar przylega do korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym, ciągnącego się wzdłuż Wisły, Brdy, Noteci i Warty (źródło: http://ine.eko.org.pl/index_areas.php?rek=1023)

Lasy Nadleśnictwa Szubin, to kompleksy leśne z 10 gatunkami głównymi oraz wieloma gatunkami drzew i krzewów wzbogacającymi swą obecnością zasoby przyrodnicze naszego terenu. Dominują tu drzewostany sosnowe, a sosna jako najważniejszy gatunek zajmuje 82,7% powierzchni. Spośród innych gatunków, które mają znaczenie gospodarcze należy wymienić kolejno: dąb – 7,5%, olszę czarną – 4,0%, brzozę – 2,7% oraz jesion – 1,8%.

Dominującymi, ale też najbardziej zróżnicowanymi pod względem przyrodniczym siedliskami leśnymi w naszym nadleśnictwie jest bór mieszany świeży oraz las mieszany świeży. Łącznie zajmują one około 60% powierzchni.

Bór mieszany świeży zajmuje gleby typu darniowo-bielicowego. Poziom próchnicy wynosi zaledwie kilka centymetrów i posiada odczyn kwaśny. Roślinami wskaźnikowymi w runie leśnym są: borówka czernica, konwalia majowa, konwalijka dwulistna, malina kamionka, kłosownica leśna, orlica pospolita, tomka wonna, zaś w podszycie spotyka się: kruszynę, leszczynę, jarzębinę, trzmielinę.

Dominującym gatunkiem w składzie drzewostanu jest sosna, która na tym siedlisku znalazła optymalne warunki rozwoju. Pozostałymi gatunkami wchodzącymi w skład

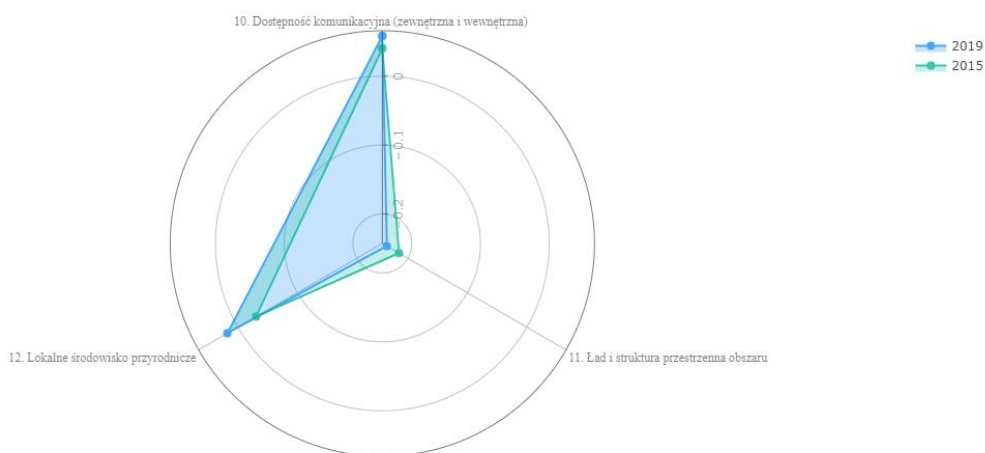
naszych drzewostanów są: świerk, dąb, buk, jesion, olsza czarna, brzoza, modrzew, osika, daglezja, grab, lipa, klon, jawor.

Las mieszany świeży zajmuje siedliska średnio żyzne na utworach piaszczystych lub gliniasto-piaszczystych. Roślinność runa podobna w składzie jak w borach mieszanych, ale z większą ilością traw i ziół. Drzewostan mieszany z sosną, dębem, brzozą, lipą, osiką, o dominacji gatunków liściastych, często dwupiętrowy. W podszycie występuje głównie kruszyna, jałowiec, trzmielina i leszczyna (źródło: <https://szubin.torun.lasy.gov.pl/>)

2.2.5. Wymiar środowiskowo przestrzenny

Wymiar środowiskowo przestrzenny Partnerstwa określony jest przez trzy grupy wskaźników związanych z lokalnym środowiskiem przyrodniczym, z dostępnością komunikacyjną oraz z ładem i strukturą przestrzenną obszaru.

Ryc. 138. Wskaźnik ogólny wymiaru środowiskowo przestrzennego Partnerstwa.

Źródło: www.partnerstwamonitorrozwaju.pl

Lokalne środowisko przyrodnicze i wskaźniki związane z dostępnością komunikacyjną są na dobrym, nie pogorszonej poziomie. Należy jednak zauważyć, że Partnerstwo położone jest na peryferiach województwa a potrzeba dobrej komunikacji publicznej jest priorytetem.

2.2.5.1 Stan i jakość środowiska na obszarze partnerstwa.

Tereny zielone i formy ochrony przyrody na terenie Partnerstwa.

Kcynia. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Kcynia obszar chronionego krajobrazu. Na terenie Gminy Kcynia najważniejszą pod względem rangi, formą ochrony przyrody jest sieć NATURA 2000: Obszar o znaczeniu dla Wspólnoty tzw. OZW Lisi Kąt PLH040026, Obszar o znaczeniu dla Wspólnoty tzw. OZW Dolina Noteci PLH300004, Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego PLB Obszar o znaczeniu dla Wspólnoty tzw. OZW Lisi Kąt PLH Obszar obejmuje boczną dolinę uchodzącą do doliny rzeki Noteć. Teren cechuje nieznaczne zróżnicowanie geomorfologiczne. Po osuszeniu terenu, większość zajmują użytki zielone - zbiorowiska łąkowe. W rejonie Kocewka ciągnie się pas łągu. Miejscowości Lisi Kąt, Jeziornica, Studzienki i Wisławica położone są na wydmach.

Niezagospodarowane powierzchnie wokół nich, porastają miejscami murawy piaszkowe i laski sosnowe. Bagna od strony Jeziornicy są najbardziej uwilgotnione, choć obserwujemy tam już dość daleko posuniętą sukcesję wtórną. Obszar charakteryzuje się dużym udziałem łąk ekstensywnych, z licznymi stanowiskami staroduba łąkowego (*Ostericum palustre*). Niewielkie fragmenty tego terenu zajmują mechowiska. Za to spory obszar pokrywają łożowiska, okresowo zalewane wodą i rozległe szuwary pomiędzy nimi. Są tu zarówno szuwary wysokie z trzciną i pałąką wąskolistną i szerokolistną, ale jest też dużo szuwarów turzycowych z: turzycą prosową (*Carex paniculata*), turzycą błotną (*Carex acutiformis*), turzycą nitkowatą (*Carex lasiocarpa*), turzycą zaostrzoną (*Carex gracilis*), turzycą brzegową (*Carex riparia*), turzycą tunikową (*Carex aproinquata*). Najczęściej towarzyszą one fragmentom mechowisk. Obszar przylega do korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym, ciągnącego się wzdłuż Wisły, Brdy, Noteci i Warty. W obszarze zidentyfikowano 5 siedlisk przyrodniczych, zajmujących tu ponad 26 % obszaru.

Na terenie Gminy Kcynia znajduje się 1 rezerwat przyrody: Grocholin. Utworzony został zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 7 października 1967 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. Nr 61 poz. 290). Jest o rezerwat leśny, biocenotyczny o powierzchni 12,10 ha. Pozostaje on w zarządzie Lasów Państwowych - Nadleśnictwa Szubin. Ochronie podlega łąg jesionowo-olszowy i las grądowy. W zespole łągu jesionowo-olszowego dominuje jesion wyniosły z domieszką olszy czarnej i lipy drobnolistnej. W warstwie krzewów występuje czeremcha zwyczajna, leszczyn i dziki bez czarny. W runie leśnym, w jego aspekcie wiosennym, dominuje ziarnopłon wiosenny. W późniejszym okresie wegetacji występują podagrycznik pospolity, jaskier kosmaty, gwiazdnica gajowa i gajowiec żółty. W lesie o charakterze grądu środkowoeuropejskiego dominuje starodrzew grabowo-dębowy, z domieszką jesionu wyniosłego. W słabo rozwiniętej

warstwie krzewów spotyka się: leszczynę pospolitą, czerechę zwyczajną, trzmielinę europejską i dziki bez czarny. W dobrze rozwiniętej warstwie roślin zielonych zwarte powierzchnie tworzy kokorycz pusta, ziarnopłon wiosenny, gajowiec żółty, prosownica rozpierzchła, podagrycznik pospolity i zawilec gajowy.

Rezerwat rozciąga się wzdłuż rzeki Kcynianki, zwanej Strugą Smogulecką, na południe od drogi Kcynia - Dobieszewo, ok. 1 km na południowy-zachód od Grocholina.

Dla rezerwatu obowiązuje Zarządzenie Nr 0210/10/2013 REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W BYDGOSZCZY z dnia 19 czerwca 2013 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Grocholin”.

Liczne są również pomniki przyrody, na które składają się pojedyncze drzewa, grupy drzew oraz aleje.

Wapno. Gmina nie została włączona w system obszarów krajobrazu chronionego. Na jej terenie nie powstał żaden rezerwat przyrody. Istnieją parki dworskie oraz pojedyncze drzewostany, które wpisano do rejestru wojewódzkiego Konserwatora Przyrody i uznano je za pomniki przyrody.

Damaśławek. Powierzchnia terenów trwale pokrytych roślinnością w gminie Damaśławek wynosi ok. 1 151 ha, co stanowi 11% powierzchni gminy. Na terenie gminy nie występują lasy chronione. Skupiskami wysokiej zieleni wśród krajobrazu rolniczego w gminie Damaśławek są parki wiejskie. Parki krajobrazowe to: 1. Damaśławek – park dworski, krajobrazowy, 2. Smuszewo – park pałacowy, krajobrazowy, w którego drzewostanie występują: jesion wyniosły, kasztanowiec, potężny klon pospolity o średnicy 120 cm 3. Kopaninia - park dworski, krajobrazowy, 4. Starężyn - park dworski, krajobrazowy, 5. Dąbrowa – park dworski, krajobrazowy, 6. Mokronosy - park dworski, krajobrazowy, 7. Niemczyn - park krajobrazowy. Gmina Damaśławek posiada pomniki przyrody objęte ochotną Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody. Na terenie gminy znajduje się 12 pomników przyrody: dąb szypułkowy o nazwie "Herkules" w Kopaninie, dąb szypułkowy o nazwie "Wincenty" w Kopaninie, grupa pięciu dębów szypułkowych "Dębowa korona" w Kopaninie, platan klonolistny "Piotr" w Damaśławku, platan klonolistny "Paweł" w Damaśławku, jesion wyniosły "Sylwester" w Turzy, lipa szerokolistna "Maria" w Kozielsku, lipa szerokolistna "Ostoja Kanonika" w Kozielsku.

Janowiec Wielkopolski. We wschodniej części gminy rozpoczyna się Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Rogowskich. Obszar ten został ustanowiony Uchwałą NR VI/116/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 maja 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Rogowskich obejmujący jeziora:

Rogowskie, Wolskie, Zioto, Lubieckie, Jądrzywie. Na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski ustanowiono 65 pomników przyrody w tym dwa pomniki przyrody nieożywionej – głazy narzutowe - oraz 63 drzewa. Dodatkowo pomnik przyrody stanowi aleja drzew – 14 lip drobnolistnych w miejscowości Obiecanowo.

Sytuacja hydrologiczna obszaru Partnerstwa

Położenie Partnerstwa "Razem dla Rozwoju" na Mapie Geośrodowiskowej Polski (<http://metadane.pgi.gov.pl/>) określone jest w dwóch arkuszach: Obszar arkusza Kcynia (obejmuje gminy Wapno, Damasławek i Kcynię) oraz arkusza Janowiec Wielkopolski.

Wody powierzchniowe. Obszar arkusza Kcynia Mapy Geośrodowiskowej Polski, znajduje się w granicach dwu zlewni trzeciego rzędu: Noteci i Wełny. Rzeki te wpływają do Warty, która jest dopływem Odry. Północny fragment terenu należy do dorzecza Noteci. Do rzeki tej wpływa Kcyninka, biorąca początek na południowy zachód od Kcyni oraz Margoninka, której źródłowy odcinek znajduje się w okolicy Gołańczy. Południowa część obszaru arkusza znajduje się w zlewni rzeki Wełny. Prawobrzeżnymi dopływami Wełny są: Struga Gołaniecka, Nielba oraz kilka małych bezimiennych cieków. Omawiany obszar charakteryzuje się dość ubogą siecią hydrograficzną z niewielkimi rzekami o nizinnym charakterze i kilkoma jeziorami oraz stawami. W dolinach Strugi Gołanieckiej, Nielby i ich dopływów znajduje się kilka dużych jezior i stawów. Największym zbiornikiem wodnym jest Jezioro Czeszewskie o powierzchni 148,3 ha i maksymalnej głębokości 8,3 m. W okolicy jeziora (w rejonie wsi Łukowo) znajduje się duży kompleks stawów „Karpniki” o powierzchni około 100 ha. Mniejszą powierzchnię mają Jezioro Grylewskie (119,1 ha) i Laskownickie (19,2 ha) w dolinie Strugi Gołanieckiej. Jezioro Łekneńskie o powierzchni 85,2 ha i maksymalnej głębokości 2,8 m zasilane jest wodami rzeki Nielby. Są to polodowcowe, przepływowe jeziora, wydłużone zgodnie z przebiegiem lodowcowych rynien, w których występują. Jeziora Czeszewskie i Łekneńskie mają dobrze rozwiniętą linię brzegową. Monitoring wód powierzchniowych jest prowadzony przez Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska w Poznaniu i w Bydgoszczy. Na terenie arkusza nie ma jednak żadnego punktu pomiarowo-

kontrolnego, zlokalizowanego na rzekach lub jeziorach. Jakość wód Kcynianki zakwalifikowano jako pozaklasową (nieodpowiadającą normom) ze względu na zły stan bakteriologiczny oraz ponadnormowe zawartości głównie związków azotu i fosforu.

Rzeka Margoninka (kontrolowana poniżej Lipin, położonych na sąsiednim arkuszu Margonin) prowadzi wody pozaklasowe, o czym decyduje zawartość związków biogenych - azotu azotynowego. Stan czystości wód Strugi Gołanieckiej i Nielby (dopływów rzeki Wełny) nie jest kontrolowany. Także wody żadnego z jezior, położonych na terenie arkusza, nie są obecnie monitorowane.

Wody podziemne obszaru arkusza Kcynia. Charakterystykę warunków występowania wód podziemnych przedstawiono na podstawie materiałów zebranych przy opracowaniu arkusza Kcynia Mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1:50 000 oraz dokumentacji hydrogeologicznej regionu poznańskiego dorzecza Warty. W obrębie obszaru omawianego arkusza znajduje się niewielki fragment czwartorzędowego głównego zbiornika wód podziemnych nr 139 – Dolina kopalna Smogulec-Margonin. Północno-zachodni skrawek terenu mapy stanowi obszar wysokiej ochrony (OWO) wspomnianego zbiornika. Zbiornik ten nie ma dotąd szczegółowej dokumentacji hydrogeologicznej. Poziomy wodonośne o znaczeniu użytkowym występują w utworach czwartorzędowych i neogeńsko-paleogeńskich. Czwartorzędowe piętro wodonośne występuje i jest powszechnie użytkowane na znacznej, północnej części obszaru arkusza. W kierunku południowym, gdzie obserwuje się zmniejszenie miąższości wodonośnych osadów czwartorzędowych, parametry hydrogeologiczne tych utworów pogarszają się. Brak piętra czwartorzędowego stwierdzono w południowej części arkusza: w rejonie Krosno-Turza oraz w rejonie Wapna i Łęgniszewie. W północnej i centralnej części obszaru arkusza, użytkowy poziom wodonośny tworzy warstwa piasków różnoziarnistych i żwirów międzyglinowych złodowaceń północnopolskich oraz piasków kopalnej doliny w rejonie Jeziora Czeszewskiego. Miąższość utworów wodonośnych wynosi od kilku do około 30 metrów. Poziom ten jest słabo lub średnio izolowany nadkładem glin zwałowych o miąższości dochodzącej niekiedy do 60 m. Jest ujmowany powszechnie studniami wierconymi. Są to kilkuotworowe ujęcia komunalne w Kcyni, Gołńczy, Łęgniszewie i Wapnie oraz ujęcia Gospodarstw Rolnych w Potulinie, Dobieszewku i Grocholinie. 20 Wydajności otworów studziennych eksploatujących poziom międzyglinowy są zróżnicowane i wynoszą 10-50 i 50-70 m³ /h, a niekiedy przekraczają 70 m³ /h. Ujęcia o największych wydajnościach znajdują się w Gołńczy, Łęgniszewie i Wapnie. Wody piętra czwartorzędowego charakteryzują się przeważnie średnią jakością, o czym decyduje podwyższona zawartość żelaza lub manganu. W kilku ujęciach stwierdzono ponadnormowe zawartości amoniaku, azotanów, siarczanów lub chlorków,

świadczące o zanieczyszczeniu antropogenicznym. Wody o złej jakości, wymagające skomplikowanego uzdatniania, obserwuje się w rejonie ujęć w Dobieszewku, Gołańczy, Łęgniszewie i Łukowie. Położenie arkusza Kcynia na tle obszarów głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony. Wydajności studni wynoszą od 12,0 m³ /h przy depresji 2,0 m do 99,8 m³ /h przy depresji 7,7 m. Wody w utworach miocenu charakteryzują się na ogół nieznacznie przekroczoną normą barwy, czasami zawierają ponadnormowe zawartości żelaza i manganu, niekiedy amoniaku. Przeważnie są to wody średniej jakości, wymagające prostego uzdatniania. Poziom oligoceński tworzą piaski różnoziarniste o miąższości dochodzącej do 30 m. Poziom ten na obszarze arkusza Kcynia nie jest ujmowany, gdyż jego występowanie ogranicza się jedynie do strefy o szerokości 3-6 km w południowej części omawianego terenu.

Problematyka hydrogeologiczna obszaru dawnej kopalni soli „Wapno”. Dnia 5 sierpnia 1977 r., o godzinie 1.30, do kopalni soli kamiennej „Wapno” runęła woda. W ciągu 15 minut do wyrobisk wdarło się jej 30 000 m³. Już kilka dni wcześniej w rejonie komory 36 na poziomie III obserwowano powiększający się wyciek (0,53 m³ /min - 3 sierpnia, 5 m³ /min - 4 sierpnia). W związku z tym przerwano wydobywanie i rozpoczęto akcję ratunkową. Kopalnia została zalana przez wody z czapy gipsowej złoża, kontaktujące się z poziomem wodonośnym w piaskach oligocenu i miocenu, a następnie także wodami poziomu czwartorzędowego. Warto tu wspomnieć, że ogromne problemy techniczne już w czasie bicia pierwszego szybu kopalni sprawiło przejście silnie zawodnionej strefy czapy gipsowej. Strefę tę pokonano w 1912 r. dzięki zastosowaniu nowatorskiej wówczas techniki zamrażania górotworu. Po katastrofie złoże zatopiono dodatkowo wodą doprowadzaną rurociągiem (do czerwca 1978 r.) z Jeziora Czeszewskiego. Obecnie trwa ciągle odbudowa ciśnień piezometrycznych w czapie gipsowej, a zwierciadło wody zalega jeszcze kilka metrów niżej w stosunku do stanu przed katastrofą. Wody w wyrobiskach kopalni mają obecnie mineralizację rzędu 320 g/dm³ (praktycznie roztwór nasycony), w utworach czapy gipsowej. W odległości 2 km od wysadu (ujęcia Podolin i Stołężyn) nie obserwuje się jego wpływu na chemizm wód czwartorzędowych. Ogniskiem zanieczyszczenia wód podziemnych w rejonie dawnej kopalni może być również zwałowisko odpadów eksploatacyjnych. O problemie zlikwidowanej kopalni soli nie można zapomnieć ani go lekceważyć, bowiem górotwór jest nadal aktywny, a warunki hydrodynamiczne i hydrochemiczne nie są ustabilizowane. Istnieje niebezpieczeństwo przedostawania się solanki z komór zalanej kopalni do użytkowego poziomu wód. Omawiany obszar powinien być nadal monitorowany, a w jego pobliżu nie powinny być lokalizowane ujęcia wód podziemnych.

Wody powierzchniowe. Obszar objęty arkuszem Janowiec Wielkopolski położony jest w zlewni III rzędu rzeki Wełny, prawobrzeżnego dopływu Warty. Wełna, na odcinku od Janowca do Mieściska, płynie ku zachodowi, a następnie zmienia kierunek na północno-zachodni. Nielba (prawy dopływ Wełny) przepływa przez jezioro Rgielskie w północno-zachodniej części obszaru arkusza, Wełnianka (lewy dopływ Wełny) przepływa przez jezioro Świniarskie i jezioro Łopienno w południowo-wschodniej jego części. Największe naturalne zbiorniki wodne to: jezioro Rgielskie o powierzchni 1,47 km² (z tego 1,1 km² w granicach arkusza) i głębokości do 17,6 m, jezioro Stępuchowskie o powierzchni 1,1 km² i głębokości 8,9 m, jezioro Łopienno o powierzchni 0,6 km² oraz Bracholińskie o powierzchni 0,5 km². Na rzece Wełnie zlokalizowany jest regionalny punkt monitoringu wód powierzchniowych płynących w miejscowości Gorzewo, pozostałe punkty pomiarowe zlokalizowane są poza granicami arkusza. Wody rzeki Wełny w 2003 r. na całej swej długości zaliczono do pozaklasowych. Zła jakość wód związana jest z przekroczeniem wskaźników takich jak: azot azotynowy, fosforany, fosfor ogólny i miano Coli. Wody jezior Rgielskiego, Bracholińskiego i Stępuchowskiego badane w latach 1999-2003 zaliczono do III klasy czystości, a wody jeziora Świniarskiego uznano za pozaklasowe. Klasy jakości w wodach powierzchniowych są wypadkową jakości wskaźników fizyko-chemicznych i biologicznych. Porównując badania z poprzedniego cyklu badawczego 1994-1998 należy stwierdzić, że większość wskaźników zmniejszyła swoje wartości utrzymując się w tej samej klasie lub ją podwyższając.

Wody podziemne Obszar objęty arkuszem Janowiec Wielkopolski. Wody podziemne na omawianym obszarze reprezentowane są przez piętra czwartorzędowe, neogeńskie i kredowe. Użytkowe piętro czwartorzędowe związane jest z: piaszczysto-żwirowymi utworami fluwioglacjalnymi zlodowaceń północnopolskich, osadami rzecznyymi interglacjału emskiego, piaszczysto-żwirowymi osadami zlodowaceń środkowopolskich i osadami rzecznyymi interglacjału mazowieckiego. Rozprzestrzenienie czwartorzędowych osadów wodonośnych ogranicza się do środkowej i północnej części terenu. W północnej części arkusza czwartorzędowe utwory wodonośne występują na głębokości do 12 do 27 m p.p.t. Wydajności studni w tym rejonie (Stępuchowo) wynoszą maksymalnie do 54 m³ /h. Miąższość warstw wodonośnych waha się od 10 do 16 m, a ich współczynnik filtracji od 9,8 do 12,7 m/24 h. Korzystne piętro czwartorzędowe wykształcone jest w okolicach Mieściska, gdzie utwory wodonośne mają miąższość od 5,0 do 32 m. Wydajność ujęć zlokalizowanych w tym rejonie wynosi od 18 do około 50 m³ /h, a współczynnik filtracji mieści się w przedziale od 9,5 do 15,5 m/24 h. Warstwa wodonośna zalega na głębokości od 38 do 45 m. p.p.t. W rejonie Janowca Wielkopolskiego występuje jedna lub dwie warstwy wodonośne związane z piaskami i żwirami doliny Wełny oraz osadami wodnolodowcowymi

złodowacenia bałtyckiego i interglacjału emskiego. Warstwy wodonośne rozdzielone są nieciągłym poziomem glin morenowych o miąższości od 0,8 do 9,0 m. Łączna miąższość połączonych utworów wodonośnych w tym rejonie nie przekracza 30 m. Parametry hydrogeologiczne wykazują duże zróżnicowanie. Współczynnik filtracji waha się od 45 do 56 m/24 h. Wody piętra czwartorzędowego ujmowane są w Stępuchowie (zatwierdzone zasoby 45,0 m³ /h) oraz w Janowcu Wielkopolskim ujęciem miejskim i w Zakładach Mięsnych, gdzie zatwierdzone zasoby przekraczają 50 m³ /h. Jakość wód dla piętra czwartorzędowego jest zróżnicowana ze względu na wysoką twardość ogólną i podwyższone zawartości suchej pozostałości (ujęcie w Janowcu), a także chlorków i siarczanów mieści się w II i III klasie jakości. W obrębie osadów neogenu występują dwa poziomy wodonośne: mioceński i oligoceński, które znajdują się pod ciągłą pokrywą iłów poznańskich. Powszechnie ujmowane są wody poziom mioceńskiego wykształconego jako piaski o zróżnicowanej granulacji. Występuje on na obszarze całego arkusza na głębokościach od 78 do 120 m. Wody tego poziomu mają charakter naporowy (ciśnienie: 6,5 – 9,5 atm.). Poziom oligoceński, wykształcony w postaci mułków z przewarstwieniami piasków i iłów oraz piasków różnoziarnistych, o miąższość do 9,2 m występuje w północnej części obszaru (rejon Żabiczyna i Międzylesia). Wody poziomu oligoceńskiego nie są ujmowane na obszarze arkusza. Miąższość mioceńskich utworów wodonośnych na ogół mieści się w przedziale od 20,0 do 40,0 m. Współczynnik filtracji jest zróżnicowany i waha się od 0,9 do 26,0 m/24 h, a średnia przewodność 260 m² /24 h. Wydajność potencjalna studni mioceńskich na przeważającej części obszaru mieści się w przedziale od 30 do 70 m³ /h. 18 Do najważniejszych ujęć neogeńskich o zasobach powyżej 50 m³ /h należą ujęcia komunalne w: Wągrowcu, Włoszanowie, Janowcu Wlkp., Popowie Kościelnym, Łopiennie i Laskowie. Wody piętra trzeciorzędowego mieszczą się w II klasie czystości (przekroczone zawartości Fe i Mn), a lokalnie III w związku z jednoczesnym ponadnormatywnym występowaniem amoniaku (rejon Wągrowca, Radgoszczy Rąbczyna, Popowa Kość. i Gołaszewa). Kredowe piętro wodonośne związane jest ze spękanymi utworami węglanowymi kredy górnej. Strop tych utworów występuje na głębokości 149-184 m. Na obszarze arkusza nie ma ujęć wód kredowych.

Jakość powietrza na terenie partnerstwa.

Jakość powietrza atmosferycznego zależy przede wszystkim od emitowanych (wprowadzanych) bezpośrednio lub pośrednio, substancji powstających wyniku działalności człowieka. Główne rodzaje i ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery powstają w wyniku spalania różnego rodzaju paliw. Substancje chemiczne wprowadzane do powietrza w największych ilościach to: CO₂, SO₂, NO₂, pył, CO. Dwutlenek siarki emitowany jest przede wszystkim przez kotłownie lokalne, przy spalaniu zanieczyszczonego węgla. Tlenki azotu pochodzą ze spalania węgla, koksu, gazu i benzyn (transport samochodowy). Pyły - emitowane są do atmosfery wraz ze spalinami pochodzącymi ze spalania paliw stałych. Na terenie gminy występują zakłady zajmujące się pakowaniem soli, unieszkodliwianie oparów suszonej soli, mogą one mieć istotne znaczenie dla zagadnień zanieczyszczenia powietrza. Szkodliwość zakładu na środowisko naturalne jest stale monitorowane i nadzorowane przez Wojewódzki Inspektorat Środowiska. Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza są instalacje energetyczne oraz ciągi komunikacyjne (zanieczyszczenia powstające przy spalaniu paliwa samochodowego). Dwutlenek siarki emitowany jest przede wszystkim przez kotłownie lokalne, przy spalaniu zanieczyszczonego węgla. Tlenki azotu pochodzą ze spalania węgla, koksu, gazu i benzyn (transport samochodowy). Pyły - emitowane są do atmosfery wraz ze spalinami pochodzącymi ze spalania paliw stałych. Średnie stężenie zanieczyszczeń emitowanych do powietrza w okresie zimowym jest kilka razy wyższe niż w okresie letnim.

Według norm jakości powietrza określonych w dyrektywach Parlamentu Europejskiego i Rady UE, średnioroczny poziom dopuszczalny dla stężenia pyłów PM₁₀ wynosi 40 µg/m³, a dla PM_{2,5} 25 µg/m³.

Roczne oceny jakości powietrza w Województwie Wielkopolskim i Województwie Kujawsko – Pomorskim za rok 2019 dokonane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, scharakteryzowały stan powietrza na obszarze gmin Partnerstwa.

W Wielkopolsce określono Wapno i Damasławek jako gminy, gdzie średnio rocznie przekroczone są normy zanieczyszczenia O₃ tj. nadmiernej ilości ozonu.

W Województwie Kujawsko Pomorskim - określono Kcynię i Janowiec Wielkopolski jako gminy, gdzie przekroczyły poziom O₃ (ozon), oraz pyłu zawieszonego PM₁₀.

Mierniki powietrza stosowane są w gminach:

-Gmina Kcynia – 2 sztuki (nadajnik na Rynku w Kcyni oraz nadajnik na budynku MGOPS ul. Libelta);

- Damasławek – 1 sztuka (miernik jakości powietrza zamontowany jest na budynku Urzędu Gminy ul. Rynek 8).

Gmina Janowiec Wielkopolski oraz Gmina Wapno nie posiadają mierników jakości powietrza.

Infrastruktura drogowa. Powiązania komunikacyjne – sieć dróg, układ komunikacyjny, dostępność komunikacyjna gminy.

Na sieć dróg ma terenie **Gminy Kcynia** składają się drogi gminne, powiatowe i wojewódzkie. 84 drogi posiadają kategorię drogi gminnej a ich długość wynosi 123,974 km z tego ok. 60 km posiada nawierzchnie bitumiczną lub z kostki brukowej. Przez teren Gminy przebiega 17 dróg powiatowych o łącznej długości 113,16 km i dwie drogi wojewódzkie numer 241 i 247 o długości 22,250 km.

Przez teren gminy przebiegają dwie linie kolejowe numer 356 Poznań Wschód-Bydgoszcz Główna i 281 Oleśnica – Chojnice z czego linia numer 356 jest nieczynna a linia numer 281 obsługuje tylko transport towarowy. Jednakże Gmina Kcynia czyni starania o rewitalizację linii kolejowej numer 356 na odcinku Kcynia – grania województwa w kierunku Gołańczy.

Długość dróg gminnych w **Gminie Wapno** to 61,34 km, przez Gminę przebiegają również drogi powiatowe.

Na terenie **Gminy Damasławek** znajduje się 89,862 km dróg publicznych gminnych, przez gminę przebiega droga wojewódzka nr 251 oraz sieć dróg powiatowych. Droga woj. nr 251 gwarantuje dojazd do drogi S5. Połączenia komunikacyjne obsługiwane są przez dwa przedsiębiorstwa.

Na terenie **Gminy Janowiec Wielkopolski** występują drogi gminne, powiatowe i wojewódzka.

Gmina posiada 96 dróg gminnych z czego 92 drogi mają status drogi publiczne, ich łączna długość wynosi 95,72 km a powierzchnia 372378,6 km². Drogi o nawierzchni bitumicznej stanowią 50,95 km a z kostki brukowej lub kamiennej 1,35 km. Przez teren Gminy Janowiec Wielkopolski przebiega 18 dróg powiatowych o łącznej

długości 89,43 km i jedna droga wojewódzka Nr 251 Kaliska –Inowrocław na odcinku 4,39 km.

Przez Gminę Janowiec Wielkopolski przebiegają dwie linie kolejowe: Nr 281 Oleśnica – Chojnice, na której odbywa się transport towarowy oraz nieczynna linia Nr 385 Janowiec Wielkopolski – Skoki.

Planowanie przestrzenne w kontekście komunikacyjnym.

Położenie geograficzne Partnerstwa Razem dla Rozwoju nie jest postrzegane jako strategiczne z perspektywy stolic województw. Ma charakter typowo peryferyjny. Położone jest w pasie pomiędzy układem komunikacyjnym dróg krajowych S5, DK11 i DK 10. Drogi te omijają teren Partnerstwa. W najbliższych latach planowana jest modernizacja ww. dróg. Obecnie trwa realizacja odcinka S11 pomiędzy Gnieznem a Bydgoszczą na obszarze województwa kujawsko – pomorskiego (Bydgoszcz Północ – Szubin). Droga krajowa 11 pomiędzy Poznaniem a Piłą ma status inwestycji „w przygotowaniu” a droga krajowa nr 10 na północy Wielkopolski i wschodniej części województwa kujawsko pomorskiego także ma status inwestycji „w przygotowaniu”. Na terenie samego partnerstwa szczególne znaczenie mają drogi łączące gminy ze stolicami powiatów oraz drogi pozwalające na włączenie się w system dróg ekspresowych. Strategiczne w tym obszarze są drogi:

- nr 241 z Wągrowca do Nakła nad Notecią
- nr 251 Damasławek – do drogi S5 w kierunku Bydgoszczy
- nr 247 Kcynia do Szubina i dalej do S5
- nr 241 Kcynia do Nakła nad Notecią i do drogi krajowej nr 10 (przyszłej S10)
- nr 2314 Janowiec Wielkopolski – Żnin dalej do S5
- nr 241 Wągrowiec -Wapno.

Kluczowym celem jest połączenie komunikacyjne kolejowe wykorzystujące **linię kolejową 356**, która biegnie z Poznania przez Wągrowiec, Kcynię i do Bydgoszczy. Należy zaznaczyć, że przewozy pasażerskie funkcjonują w części województwa wielkopolskiego (Poznań – Wągrowiec- Gołańcz). Na odcinku województwa kujawsko pomorskiego- pomiędzy Gołańczą a Bydgoszczą Główną jest nieczynny dla przewozów pasażerskich od maja 2004. Linia służy tylko przewozom towarowym.

Uruchomienie linii 356 dla przewozów pasażerskich jest strategiczną inicjatywą Partnerstwa. Możliwość podróży na linii Poznań- Kcynia- Bydgoszcz oraz Bydgoszcz-Kcynia – Poznań przy odpowiedniej częstotliwości zatrzymywania się na stacjach pozwoli na sprawny dojazd do miejsc pracy w Poznaniu i Bydgoszczy. Analogiczna modernizacja linii kolejowej z Poznania do Wągrowca spowodowała ożywienie ekonomiczne w powiecie wągrowieckim.

Lobbing takiej inicjatywy powinien być jednym z priorytetowych zadań Partnerstwa „Razem dla rozwoju” zarówno na poziomie regionów jak i na poziomie krajowym. Ważne jest, aby modernizacja trasy kolejowej i wznowienie przewozów pasażerskich zostało zakwalifikowane do projektów kluczowych przez Samorząd Województwa Kujawsko- Pomorskiego. Postulaty związane z linią 356 powinny być uwzględnione w aktualizacji Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego w perspektywie do 2030.

Drugą strategiczną linią kolejową jest połączenie 281 Bydgoszcz- Nakło nad Notecią – Kcyni – Damasławek- Janowiec Wielkopolski – Gniezno. To także strategiczna trasa kolejowa pozwalająca mieszkańcom na komunikację wewnątrz partnerstwa i z ważnymi miastami subregionami: Gnieznem oraz Wrześnią (zwłaszcza w kontekście fabryki samochodów Volkswagen Zakład Białężyce-Września).

Linia kolejowa nr 281 – częściowo zelektryfikowana linia kolejowa łącząca Oleśnicę z Chojnicami przez Milicz, Krotoszyn, Jarocin, Wrześnię, Gniezno, Janowiec Wielkopolski, Nakło n. Notecią i Więcbork. Ruch na trasie Chojnice - Nakło nad Notecią - Gniezno został zamknięty 24 czerwca 2000.

Ewentualne uruchomienie linii kolejowych 356 i 281 spowoduje zmianę sposobu komunikowania się. Obecnie wiele osób pracujących poza miejscowością zamieszkania podróżuje samochodami osobowymi. Powoduje to tłok na drogach oraz dużą emisję CO₂. Konieczne będzie zaplanowanie parkingów buforowych dla samochodów osobowych oraz koordynację transportu autobusowego.

Spójne połączenie komunikacyjne wzmocni tożsamość kulturową mieszkańców oraz poprawi funkcjonowanie ekonomiczne mieszkańców Partnerstwa.

2.2.5.2 Zagospodarowanie przestrzenne

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Gmina Kcynia - Pokrycie gminy planami to 1,07% powierzchni gminy (powierzchnia planów - 3,18 km²). W okresie 2015-2019 uchwalono 4 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz jedną zmianę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (z uwagi na zmianę koncepcji zagospodarowania terenu dot. lokalizacji dróg).

Tabela 49. Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2015-2019 w Gminie Kcynia.

Rok	Decyzje o warunkach zabudowy (WZ)	Decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego (CP)
2015	55	12
2016	88	9
2017	71	19
2018	94	7
2019	96	6

Źródło: opracowanie własne.

Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2019 r. wyniósł 1,1%.

Gmina Wapno. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2019 r. wyniósł 0%.

Tabela 50. Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2015-2019 w Gminie Wapno.

Rok	Decyzje o warunkach zabudowy (WZ)	Decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego (CP)
2016	42	-
2017	31	7
2018	24	4
2019	34	2

Źródło: opracowanie własne

W **Gminie Damasławek**, powierzchnia objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego to 4068 ha (z 10470 ha powierzchni gminy)

W latach 2015-2019 uchwalono trzy miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- UCHWAŁA Nr XVI/99/15 Rady Gminy Damasławek z dnia 2 listopada 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Damasławek.

- UCHWAŁA Nr XX/125/16 Rady Gminy Damasławek z dnia 7 marca 2016 roku w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie wsi Gruntowice, Międzylesie i Dąbrowa, gmina Damasławek

- UCHWAŁA Nr VIII/50/19 Rady Gminy Damasławek z dnia 12 czerwca 2019 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Damasławek w rejonie ul. Długiej.

Tabela 51. Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2015-2019 w Gminie Damasławek.

Rok	Decyzje o warunkach zabudowy (WZ)	Decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego (CP)
2015	18	5
2016	12	6
2017	22	3
2018	22	10
2019	10	4

Źródło: opracowanie własne.

Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2019 r. wyniósł 38,9%

Aktualnie na obszarze **Gminy Janowiec Wielkopolski** obowiązuje 20 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uchwalonych w latach 2002-2004. Stan pokrycia planami miejscowymi gminy jest znikomy w stosunku do całkowitej powierzchni i wynosi około 0,1 % powierzchni gminy.

Tabela 52. Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2015-2019 w Gminie Janowiec Wielkopolski.

Rok	Decyzje o warunkach zabudowy (WZ)	Decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego (CP)
2015	66	7
2016	58	3
2017	67	4
2018	53	3
2019	57	6

Źródło: opracowanie własne.

W części gminy nieobjętej planami miejscowymi zmiany w sposobie zagospodarowania terenów odbywają się poprzez decyzje o warunkach zabudowy oraz decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Wskazane decyzje administracyjne wydawane są także w terenach zainwestowanych, na których istnieje już zabudowa, która często podlega uzupełnieniu i rozbudowie.

W latach 2015-2019 nie były uchwalane nowe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego z powodu braku inwestycji dla których niezbędne byłoby uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Nie wpływały również indywidualne wnioski dotyczące uchwalenia nowych mpzp. Przystąpienie do objęcia nowych terenów miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego planowane jest w latach 2021-2025.

Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2019 r. wyniósł 1,0%.

Planowanie przestrzenne w kontekście gospodarczym.

Obszar partnerstwa jest typowo obszarem rolniczym. Na terenie partnerstwa istnieje duża produkcja zbóż oraz zwierząt hodowlanych. W przypadku produkcji roślinnej istnieje możliwość przetwarzania. Funkcjonują młyny i zakład produkcji etanolu.

W przetwórstwie zwierząt hodowlanych na terenie partnerstwa nie ma dużych zakładów. Inicjatywy ich powstania były kontestowane przez mieszkańców.

Rozwój przetwórstwa spożywczego będzie miało coraz większe znaczenie w świecie, w którym zwiększa się liczba ludności. Naturalnymi rynkami dla produkcji rolniczej mieszkańców Partnerstwa jest Bydgoszcz (346 739 mieszkańców) oraz Poznań (533 830). Dalszym ważnym potencjalnym odbiorcą jest Berlin (3 669 491 mieszkańców). Wymaga to jednak współpracy producentów żywności i przetwórców w inicjatywy organizacji sieciowych np. w klastry. Obszar partnerstwa – Pałuki mogą stać się nowym zagłębiem eksportu żywności w Polsce.

W wymiarze subregionalnym i lokalnym znaczenia nabiera tworzenie krótkich łańcuchów dostaw żywności. Ma to znaczenie w kontekście zdrowej żywności oraz organizacji gospodarki w epoce po pandemii Covid19. Stworzenie takiego systemu może opierać się o sieć nowoczesnie wyposażonych targowisk miejskich usytuowanych przy miejscach o dużej liczbie mieszkańców lub w tradycyjnych centrach miast.

Dalszy rozwój produkcji rolnej i przetwórstwa związany jest z problematyką zaopatrzenia w wodę. Coraz częściej występują susze w okresie letnim. Rozwinięte systemy nawadniające czy intensywna regulacja rzek mogą ułatwiać uprawę ziemi. Ponadto dzięki temu zmniejszamy zagrożenie powodziowe. Jednak mocne działania hydrotechniczne mają swój negatywny skutek we wspomnianym zmniejszeniu retencji. Woda nie pozostaje w glebie, tylko uchodzi uregulowanymi rzekami lub „gubi” się w płataninie rowów i cieków. To wzmacnia proces wysuszenia. Od 2004 roku system dopłat bezpośrednich dla rolników spowodował proces wykorzystywania nieużytków przez rolników, które do tej pory służyły retencji wody.

Na terenie Partnerstwa rzeki Noteć i Wełna oraz system jezior są naturalnymi rezerwuarami wód. Warto dokonać głębszych analiz pozwalających na lepsze, zrównoważone, wykorzystanie tych zasobów.

Planowanie przestrzenne w kontekście koordynacji w samorządach.

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przewidywała do tej pory istnienie dwóch dokumentów, na podstawie których gmina prowadzi politykę i gospodarkę przestrzenną. Są to: 1) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz 2) Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego.

Obecnie gminy sąsiadujące, powiązane ze sobą funkcjonalnie, mogą opracować strategię rozwoju ponadlokalnego będącą wspólną strategią rozwoju tych gmin. Strategia ponadlokalna może zastąpić strategie gminne, ale może też być z nimi komplementarna.

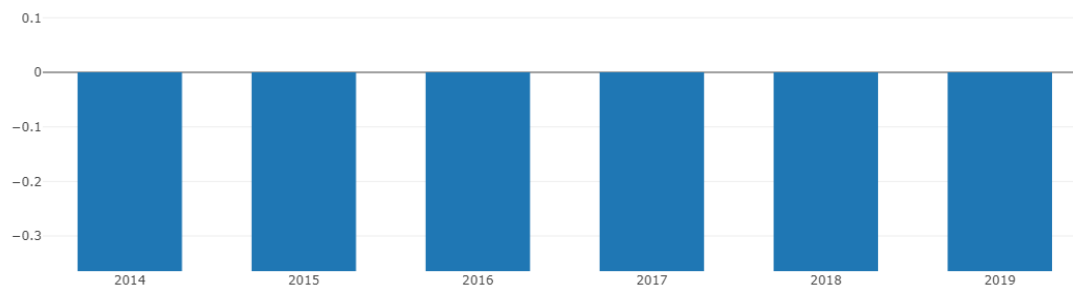
Planowanie przestrzenne na poziomie gminnym oparte zostało na zobowiązaniu rady gminy do prowadzenia polityki przestrzennej. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest dokumentem określającym zarys polityki przestrzennej i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględniający uwarunkowania (czyli czynniki i ograniczenia) rozwoju przestrzennego. Władztwo planistyczne gminy rozciąga się na jej terytorium. W ramach porozumień międzygminnych istnieje możliwość współtworzenia polityki zagospodarowania przestrzennego większego obszaru (np. aglomeracji). Gmina nie może jednak decydować o przeznaczeniu i zasadach zagospodarowania terenu położonego poza jej granicami administracyjnymi.

Obecnie strategia ponadlokalna to podstawowe narzędzie partnerskiej współpracy miast z gminami (i powiatem) w miejskim obszarze funkcjonalnym. Elementem takich strategii jest model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.

Gminy kształtują swoją politykę przestrzenną a starostowie wydają decyzje administracyjne.

W Partnerstwie „Razem dla Rozwoju”, udział powierzchni gminy objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni gminy ogółem w porównaniu do gmin z grup porównawczych jest niższy:

Ryc. 139. Udział powierzchni gminy objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni gminy ogółem (%).

Źródło: www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl

Wartość wskaźnika jest ujemna, ale względnie stała na przestrzeni ostatnich 6 lat.

W kształtowaniu przestrzeni w gminie ważne jest jasne określanie funkcji danego terenu np. obszaru o funkcji mieszkaniowej i handlowej, obszaru funkcji typowo gospodarczej. Strefy działalności gospodarczej (zwłaszcza te z działalnością potencjalnie postrzegana przez mieszkańców za uciążliwą) powinny być usytuowane poza strefami zamieszkania. Powinny charakteryzować się dobrym dojazdem dostosowanym do samochodów ciężarowych. Warto dopilnować, aby w strefach przemysłowych pojawiły się strefy ochronne tj. bez funkcji zamieszkania.

W przypadku stref zamieszkania a zwłaszcza ścisłych centrów miejscowości, ważne jest projektowanie przestrzeni dedykowanych dla konkretnych grup społecznych np. dla seniorów, dla dzieci, ale także dla starszych nastolatków (tak aby np. młodzież nie spotykała się na przystanku autobusowym), dla całych rodzin z małymi dziećmi.

Polityka kształtowania przestrzeni nie cieszy się zainteresowaniem obywateli, **ale systematyczne prowadzenie badań wśród konkretnych grup wiekowych** (np. młodzież szkół średnich, młodych małżeństw, osób 40+, seniorów, przedsiębiorców) **pozwoli na stworzenie satysfakcjonującej przestrzeni.**

Innym narzędziem kształtowanie przestrzeni w centrach miast jest prowadzenie przemysłanej polityki czynszowej w lokalach usługowych należących do zasobów samorządu. Dbanie o centra miejscowości to przyciąganie usług i sklepów, które są pożądane w centrum.

W kontekście kilku gmin i powiatów można założyć, że prowadzenie wspólnej polityki przestrzennej staje się koniecznością. Od lat rozwiązywanie problematyki odpadów jest standardowo podejmowane przez kilka gmin.

W opinii przedstawicieli Partnerstwa, planowanie przestrzenne, zwłaszcza w małych gminach np. o powierzchni 100 km² jest trudne. W małej gminie niezmiernie trudno pomieścić np. strefy ciszy, strefy związane z biogazownią, strefy turbin wiatrowych itd. Z reguły uciążliwe funkcje lokowane są na granicach gmin co rodzi konflikty z mieszkańcami sąsiednich samorządów.

Panowanie wspólne na obszarze kilku gmin a nawet powiatów (powyżej 1000 km²)

Obszary dla biogazowni, obszary dla wiatraków obszary dla wypoczynku – na terenie powiatu 1000 km. pozwala na optymalne zaplanowanie poszczególnych funkcji. Koordynacja działań staje się koniecznością po to, aby wykorzystać wszystkie endogenne zasoby obszaru partnerstwa.

Wniosek. Planowanie przestrzenne powiązanie z konsultacjami społecznymi (co może podnieść aktywność społeczną) może być jednym z kluczowych projektów partnerstwa.

2.2.5.3 Informacje o stanie infrastruktury (wodociągi, kanalizacja, instalacja gazowa, infrastruktura drogowa)

Podstawowe dane dotyczące gospodarki ściekowej i odpadów w gminach Partnerstwa wyglądają następująco:

Tabela 53. Gospodarka ściekowa i odpady w 2019 roku w gminach Partnerstwa.

	Gm. Kcynia	Gm. Wapno	Gm. Damasławek	Gm. Janowiec Wielkopolski
Oczyszczalnie ścieków	1	1	1	1
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	4754	2000	3615	5585
Gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych:				
- nieczystości ciekłe bytowe odebrane w m ³ (w ciągu roku)	15595,3	7000,0	6843,0	3277,0
-zbiorniki bezodpływowe	1801	171	345	590
-oczyszczalnie przydomowe	85	62	56	189
Odpady komunalne zebrane w t (w ciągu roku)	3358	965	1784	2698
- w tym z gospodarstw domowych	3001	868	1623	2457

Źródło: Statystyczne vademecum samorządowca 2020.

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna na terenie gmin Partnerstwa.

Gmina Kcynia. Sieć wodociągowa w mieście liczy 770 przyłączy, na wsi 1730 przyłączy. Sieć kanalizacyjna w mieście liczy 712 przyłączy na wsi 67 przyłączy. Miasto jest skanalizowane w 96%. Pozostałe 4% to zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie na terenach, gdzie nie planuje się budowy sieci kanalizacyjnej. Wsie częściowo skanalizowane Podłączone do kanalizacji to Grocholin, Żurawia, Smogulecka Wieś. Reszta wsi (42 miejscowości) wyposażona jest w zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie. Większość wsi jest zwodociągowana (około 98,4%), tylko pojedyncze jednostki nie mają sieci wodociągowej około 1,6 %. Gmina Kcynia na lata 2021-2022 planuje I etap rozbudowy oczyszczalni ścieków w Kcyni.

Gmina Wapno. Sieć wodociągowa (54,32 km) rozprowadzona jest na terenie całej Gminy Wapno. Sieć kanalizacyjna (29,36 km) w miejscowościach Wapno, Stożęzyn i Podolin. Planuje się rozszerzanie sieci kanalizacyjnej na pozostałe pięć miejscowości.

Gmina Damasławek. Łącznie obsługiwanych przez sieć kanalizacyjną jest ok. 3500 mieszkańców. W mieście Damasławek zlokalizowana jest jedyna oczyszczalnia ścieków obsługująca mieszkańców dostarczających ścieki kanalizacją sanitarną jak i poprzez wozy asenizacyjne. Planowane jest systematyczne kanalizowanie pozostałych 18 miejscowości.

Na terenie Gminy **Janowiec Wielkopolski** eksploatowanych jest pięć komunalnych oraz jedno prywatne ujęcie wody podziemnej. Obiekty, których właścicielem jest gmina Janowiec Wielkopolski zlokalizowane są w następujących miejscowościach: Janowiec Wielkopolski, Bielawy, Tonowo, Laskowo, Obiecanowo, natomiast ujęcie prywatne w Sarbinowie Drugim. Wszystkie ujęcia komunalne posiadają ważne pozwolenia wodnoprawne. Długość sieci wodociągowej dla poszczególnych ujęć wody podziemnej przedstawia się następująco: Janowiec Wielkopolski – 58,0 km, Laskowo – 22,0 km, Obiecanowo – 21,0 km, Bielawy – 7,5 km, Tonowo – 44,0 km.

Sieci wodociągowe na terenie wykonane są głównie z rur PCV oraz żeliwnych i są w miarę dobrym stanie technicznym, awaryjność sieci jest duża jedynie w okresie zimowym. W terenie wiejskim funkcjonują jeszcze niewielkie odcinki sieci wykonane z rur azbestowych. Zwodociągowanie terenu gminy Janowiec Wielkopolski – 99,5 %.

Na terenie gminy Janowiec Wielkopolski funkcjonuje system zbiorowego odprowadzania ścieków komunalnych poprzez system kanalizacji eksploatowany przez Zakład Usług Miejskich w Janowcu Wielkopolskim. Na analizowanym terenie funkcjonuje 38,4 km kanalizacji sanitarnej (24,8 km kolektorów grawitacyjnych i 13,6 km kolektorów tłocznych) oraz 14 przepompowni, z których ścieki surowe

splývają do Centralnej Przepompowni, skąd trafiają do sieci technologicznej oczyszczalni. Na terenach nieobjętych systemem kanalizacji gospodarka ściekowa oparta jest o gromadzenie ścieków w zbiornikach bezodpływowych (szambach) oraz w przydomowych oczyszczalniach ścieków. Są one okresowo opróżniane i wywożone do punktu zlewnego zlokalizowanego na obiekcie oczyszczalni ścieków we Flantrowie. Sieć kanalizacji sanitarnej w stanie dobrym. Skanalizowane miejscowości: Janowiec Wielkopolski, Bielawy, Miniszewo, Sarbinowo Drugie, Gącz, Włoszanowo, Brudzyń, Flantrowo.

Na terenie gminy do zbiorczej sieci kanalizacyjnej odprowadzane są również wody opadowe i roztopowe z niektórych terenów utwardzonych (głównie ulic, placów). Na terenach zakładów przemysłowych, parkingów, w trakcie modernizacji dróg powstają odrębne systemy kanalizacji deszczowej, zakończone urządzeniami oczyszczającymi odprowadzane wody opadowe i roztopowe. Wody oczyszczane są za pomocą osadników, separatorów lub innych filtrów. W pozwoleniach wodnoprawnych na odprowadzanie wód opadowych i roztopowych określone są wymagania co do konieczności prowadzenia przeglądów technicznych tych urządzeń. Powyższe działania zapewniają dotrzymywanie standardów jakości środowiska.

Oczyszczalnia ścieków posiada ważne pozwolenie wodnoprawne. Skanalizowanie terenu gminy wykosi około 55 %.

Odsetek mieszkańców korzystających z poszczególnych instalacji w gminach jest zróżnicowany:

Tabela 54. Odsetek ludności korzystający z instalacji w 2019 roku

	Instalacja wodociągowa	Kanalizacyjna	Gazowej
Gm. Kcynia	127	117	32
Gm. Wapno	114	82	176
Gm. Damasławek	53	83	176
Gm. Janowiec Wielkopolski	85	62	79

Dane BDL z 2019 r

Według jednego z największych dystrybutorów gazu – Polskiej Spółki Gazownictwa, tylko na obszarze gminy Kcynia dostarczane są usługi tej firmy.

Ryc. 140. Zachodnia część Województwa Kujawsko Pomorskiego – mapa dystrybucji gazu przez Polska Spółkę Gazownictwa.

Źródło: <https://www.psgaz.pl/mapasystemu/>

Legenda: kolor biały – gminy w których Polska Spółka Gazowa nie świadczy usługę dystrybucji paliwa gazowego

Kolor szary – gminy w których Polska Spółka Gazowa świadczy usługę dystrybucji paliwa gazowego

W przypadku gmin Janowiec Wielkopolski, Wapno i Damasławek, usługi te nie są świadczone przez ww. spółkę.

Ryc. 141. Północna część Województwa Wielkopolskiego – mapa dystrybucji gazu przez Polska Spółkę Gazownictwa.

Źródło: <https://www.psgaz.pl/mapasystemu/>

Legenda: kolor biały – gminy w których Polska Spółka Gazowa nie świadczy usługę dystrybucji paliwa gazowego

Kolor szary – gminy w których Polska Spółka Gazowa świadczy usługę dystrybucji paliwa gazowego

Wniosek. Jednym z postulatów Partnerstwa jest rozwój sieci gazowej. Wpłynie to na komfort zamieszkania mieszkańców, mniejsze zanieczyszczenie powietrza w poszczególnych miejscowościach oraz będzie bardziej znaczącym źródłem energii dla obecnych i przyszłych firm.

Współpraca w Partnerstwie w sferze usług komunalnych.

W sferze usług komunalnych – w kwestii dostarczania wody Gmina Kcynia realizuje zadanie zaopatrzenie w wodę poprzez Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. z siedzibą w Szubinie. Przedsiębiorstwo działa na podstawie porozumienia międzygminnego i skupia gminy: Gmina Szubin, Gmina Kcynia, Gmina Nakło nad Notecią, Gmina Sadki. Jednak w przeważającej części teren gminy tj. Miasto Kcynia i tereny Doliny Nadnoteckiej zaopatruje w wodę Zakład Gospodarki Komunalnej w Kcyni.

Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kcyni Sp. z o. o. w celu zaopatrzenie ludności w wodę korzysta z trzech Stacji Uzdatniania Wody zlokalizowanych w miejscowościach Kcynia, Żurawia i Smogulecka Wieś. Miejscowości do których dociera woda z poszczególnych stacji:

- SW Kcynia: Kcynia, Tupadły, Grocholin (część), Karmelita, Stalówka;
- SW Smogulecka Wieś: Smogulecka Wieś, Mieczkowo, Chwaliszewo, Laskownica;
- SW Żurawia: Żurawia, Włodzimierzewo, Palmierowo, Głogowiniec.

Pozostałe gminy Partnerstwa „Razem dla Rozwoju” realizują zadanie zaopatrzenia w wodę mieszkańców we własnym zakresie.

W kwestii utylizacji śmieci wszystkie gminy realizują zadanie gospodarowania odpadami. Ostateczna utylizacja odpadów odbywa się jednak poza poszczególnymi gminami:

- Gmina Kcynia utylizuje swoje odpady w Bydgoszczy;
- Gmina Janowiec Wielkopolski utylizuje odpady poza gminą, na podstawie zawartej umowy na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych
- Gmina Damasławek Gmina utylizuje swoje odpady przy współpracy z Międzygminnym Składowiskiem Odpadów Komunalnych Sp. z o.o. w Kopaszynie (jako członek spółki międzygminnej) oraz przy współpracy Zakładu Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Lulkowie.
- Gmina Wapno utylizuje swoje odpady przy współpracy z Międzygminnym Składowiskiem Odpadów Komunalnych Sp. z o.o. w Kopaszynie (jak członek związku międzygminnego).

Wnioski: Partnerstwo ma organizacyjny potencjał do tworzenia wspólnych projektów pozwalających na poprawienie jakości infrastruktury usług komunalnych.

3. Analiza potencjałów, barier i potrzeb rozwojowych obszaru partnerstwa

3.1. Potencjał obszaru partnerstwa

W trakcie prac nad raportem diagnostycznym (styczeń - luty 2021 r.) przeprowadzono cykl badań społecznych skierowanych do różnych grup respondentów z obszaru Partnerstwa. Byli to:

- mieszkańcy gmin Partnerstwa (ankieta internetowa skierowana do ogółu mieszkańców)
- młodzież – uczniowie ostatnich klas szkół ponadpodstawowych zamieszkujący obszar Partnerstwa
- liderzy środowisk lokalnych: liderzy administracji (burmistrzowie, wójtowie), przedsiębiorcy, liderzy społeczni.

Wszyscy respondenci oceniali m.in. dostępność usług i ofert pracy, a także atrakcyjność

i konkurencyjność obszaru Partnerstwa wskazując jego mocne i słabe strony. Na pytanie, czy obszar ten jest dobrym miejscem do życia i rozwoju udzielono następujących odpowiedzi:

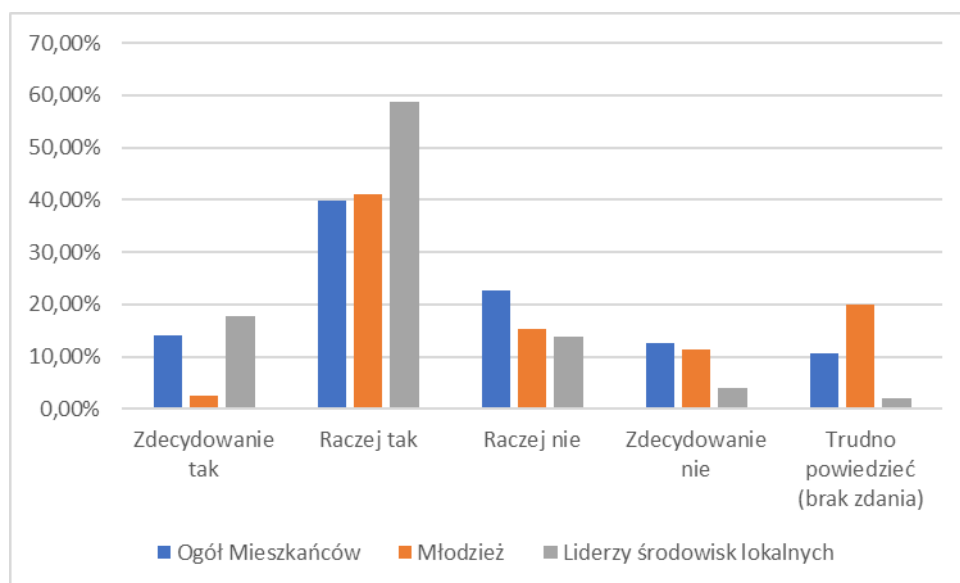
Tabela 55. Ocena obszaru Partnerstwa w przeprowadzonych badaniach.

	Ogół Mieszkańców	Młodzież	Liderzy środowisk lokalnych
Zdecydowanie tak	14,06%	2,65%	17,65%
Raczej tak	39,93%	41,06%	58,82%
Raczej nie	22,74%	15,23%	13,73%
Zdecydowanie nie	12,50%	11,26%	3,92%
Trudno powiedzieć (brak zdania)	10,76%	19,87%	1,96%

Źródło: opracowanie własne.

Oceny w ankietowanych grupach są zróżnicowane. Obszar Partnerstwa jest najwyżej oceniany w grupie liderów środowisk lokalnych i jednocześnie w tej grupie jest najmniej ocen negatywnych. Ponad połowa mieszkańców także ocenia obszar partnerstwa jako dobre miejsce do życia i rozwoju, ale w tej grupie ponad 10 % osób nie miało zdania. Najbardziej krytyczną grupą była młodzież. Warto zaznaczyć, że w grupie młodzieży prawie 20% nie miało zdania.

Ryc. 142. Ocena obszaru Partnerstwa w przeprowadzonych badaniach – czy obszar ten jest dobrym miejscem do życia i rozwoju?

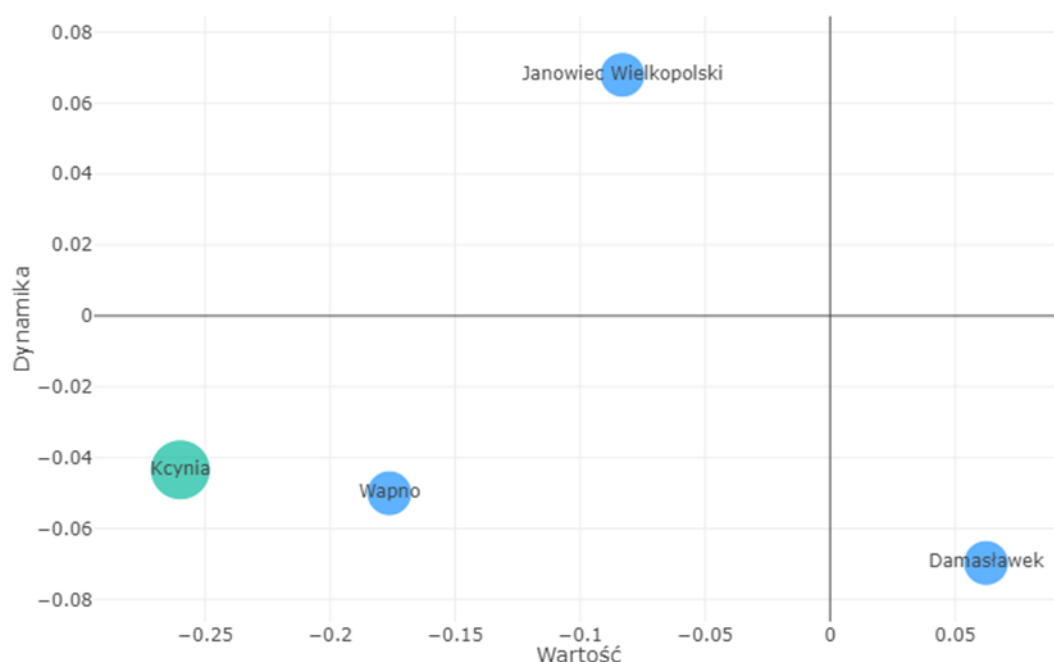

Źródło: opracowanie własne

Potencjał społeczno-gospodarczy obszaru Partnerstwa „Razem dla rozwoju” jest obecnie sumą potencjałów gmin wchodzących w skład Partnerstwa oraz Powiatu Wągrowieckiego, który jest liderem Partnerstwa. Poszczególne gminy przedstawiają sobą odmienne byty nie tylko pod względem administracyjnym i zarządczym. W pierwszej kolejności ich status (gmina miejsko-wiejska i gmina wiejska), a następnie obszar, potencjał demograficzny, społeczny, warunki środowiskowe i profil gospodarczy, sytuacja finansowa oraz siła konkurencyjna różnicują je.

W analizie porównawczej potencjału rozwojowego poszczególnych partnerów należy pamiętać, że porównujemy ich do grup porównawczych gmin w Polsce.

Ryc. 143. **Pozycja gmin w Partnerstwie w odniesieniu do grup porównawczych – wskaźnik ogólny.**

Źródło: partnerstwo.monitorrozwoju.pl

Dobłą pozycją konkurencyjną charakteryzuje się Gmina Damasławek, ale jej przewaga konkurencyjna maleje, ponieważ ma ujemne wartości dynamiki wzrostu. W przypadku Janowca Wielkopolskiego, gmina przyjmuje wartości ujemne wskaźnika ogólnego, ale gmina zbliża się do grupy porównawczej, ponieważ jej wartość dynamiki jest dodatnia.

W przypadku gmin Wapno i Kcynia, zarówno wartość wskaźnika jak i dynamika wskaźnika jest ujemna – dystans do grup porównawczych rośnie.

Mocną stroną obszaru partnerstwa jest bezpieczeństwo. Ponadto obszar Partnerstwa ma lepsze wskaźniki w grupach porównawczych w dostępności i jakości usług. Nieznacznie lepsze wskaźniki niż grupy porównawcze Partnerstwo notuje w kwestii dostępności komunikacyjnej. Warto jednak zaznaczyć, że ze względu na geograficzne położenie, obszar ten jest ostatecznie destymulantą.

O dynamice dalszego rozwoju obszaru Partnerstwa decyduje w dużym stopniu wykorzystanie wewnętrznych (endogennych) zasobów, w tym tych, które do tej

pory wykorzystywane były w niedostatecznym stopniu, oraz produktów o największym potencjale i perspektywach rozwojowych.

Potencjały rozwojowe w skali regionalnej utożsamiane są z mocnymi stronami, czyli czynnikami wewnętrznymi, mającymi istotny wpływ na rozwój Partnerstwa pozostającymi bardzo często we wzajemnych zależnościach. Potencjały to możliwości Partnerstwa do rozwoju oparte na zasobach.

Tabela 56. Opis potencjałów Partnerstwa.

Potencjał	Opis potencjału	Zidentyfikowane zasoby/ zdolności/kompetencje
Demograficzno-społeczny	Wskazuje na cechy demograficzne i społeczne populacji, a także zasoby wiedzy, umiejętności populacji (kapitał ludzki) określające zdolności do adaptacji do zmian w otoczeniu oraz możliwości kreacji nowych rozwiązań.	Silne więzi młodzieży z rodzinami i grupami rówieśniczymi. Poczucie wspólnotowości mieszkańców Pałuk Aktywni liderzy
Przyrodniczo-kulturowy	Wskazuje na cechy środowiska naturalnego (zasoby przyrodnicze, uwarunkowania przyrodnicze) a także dziedzictwa kulturowego obszaru (zabytki, infrastruktura) i uwarunkowania przyrodnicze (nasłonecznienie) określające zdolności obszaru do rozwoju.	Poczucie wspólnotowości - dziedzictwa kulturowego Pałuk Poczucie wspólnoty historycznej – Powstanie Wielkopolskie Dziedzictwo kulinarne Miejsca do rekreacji Działalność instytucji i organizacji w sferze kultury
Gospodarczy	Wskazuje na cechy gospodarki obszaru (struktura sektorów	Rolnictwo - wysoka produkcja roślinna

	gospodarki, powiązania gospodarcze, dobrze rozwinięte branże, zasoby demograficzne - grupy funkcjonalne ludności) a także zasoby wiedzy i umiejętności (kadry dla gospodarki) i postaw (poziom przedsiębiorczości) określające możliwości kreowania konkurencyjnych rozwiązań	Rolnictwo – wysoka produkcja zwierzęca Znane marki na rynku - np. Musztarda kcyńska
Instytucjonalny	Przenikają przez wszystkie potencjały wymienione wcześniej. Oznaczają cechy organizacji (sposób zarządzania, przywództwo, kultura organizacyjna, zdolności finansowania rozwoju) a także zasoby wiedzy, postawy i umiejętności pracowników (kapitał ludzki) określające zdolności do współpracy, adaptacji organizacji do zmian w otoczeniu oraz możliwości kreacji nowych rozwiązań.	Struktura organizacyjna partnerstwa Doświadczenie we współpracy Członków partnerstwa (Stowarzyszenie "Komunikacja" i działalność LGD) Otwartość na dialog i zmiany Altruistyczne nastawienie Samorządów na wspólne cele partnerstwa Określone przywództwo
Przestrzenny	Wskazuje na cechy przestrzenne obszaru (położenie, w tym gospodarcze, sieć osadnicza, obszary o określonej funkcji, tereny inwestycyjne), a także warunki technologiczne	Istniejąca sieć infrastruktury kolejowej Istniejąca sieć infrastruktury drogowej Porównywalna odległość do kluczowych miast (Bydgoszcz, Poznań, Piła, Gniezno)

	(infrastruktura techniczna, sieć dróg i kolej, połączenia komunikacyjne) określające zdolności obszaru do rozwoju.	Charakter rolniczy obszaru Niepowtarzalny i unikatowy zasób- obszar byłej kopalni w Wapnie Szlaki turystyczne Zróżnicowana struktura osiedleńcza Czyste powietrze na terenach niezamieszkałych, lasy, jeziora.
--	--	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań

Potencjały Partnerstwa zanalizowano traktując je jako zasoby (zarówno materialne jak i niematerialne) czyli pewien zbiór dóbr nagromadzonych w celu wykorzystania w przyszłości.

Zasoby usystematyzowano i podzielono na grupy:

- zasoby społeczne
- zasoby przyrodniczo – kulturowe
- zasoby gospodarcze
- zasoby przestrzenne
- zasoby instytucjonalne

W trakcie prac Grupy Roboczej Partnerstwa „Razem dla rozwoju” analizowano zasoby, określając ich unikalność oraz możliwość wykorzystania zasobów dla wygenerowania produktów lokalnych.

Tabela 57. Analiza zasobów Partnerstwa „Razem dla rozwoju”

		Nazwa zasobu	Możliwości wykorzystania zasobów dla generowania produktów lokalnych (0-10)	Unikalność zasobów (0-10)
Z1	Społeczne	Silne więzi młodzieży z rodzinami i grupami rówieśniczymi.	4	1
Z2		Aktywne grupy obywateli i liderzy	6	1
Z3		Poczucie wspólnotowości mieszkańców Pałuk	7	5
Z3	Przyrodniczo – kulturowy	Poczucie wspólnotowości - dziedzictwa kulturowego Pałuk	7	5
Z4		Działalność instytucji i organizacji w sferze kultury	9	8
Z5		Poczucie wspólnoty historycznej – Powstanie Wielkopolskie	9	9
Z6		Dziedzictwo kulinarne	8	7

Z7		Miejsca do rekreacji np. Kąpielisko w Laskowie	4	3
Z8	Gospodarcze	Potencjalne miejsca na tworzenie stref gospodarczych na terenie Partnerstwa (prawda?)	3	3
Z9		obszar rolniczy	7	6
Z10		Rolnictwo - wysoka produkcja roślinna	8	5
Z11		Rolnictwo – wysoka produkcja zwierzęca	6	5
Z12		Znane marki na rynku - np. Musztarda kcyńska	7	7
Z13	Przestrzenny	Istniejąca sieć infrastruktury kolejowej	10	8
Z14		Istniejąca sieć infrastruktury drogowej	8	7
Z15		Porównywalna odległość do kluczowych miast (Bydgoszcz, Poznań, Piła, Gniezno)	8	6

Z16		Charakter rolniczy obszaru	8	7
Z17		Niepowtarzalny i unikatowy zasób-obszar byłej kopalni w Wapnie	6	10
Z18		Szlaki turystyczne	3	4
Z19		Zróżnicowana struktura osiedleńcza	4	5
Z20		Czyste powietrze na terenach niezamieszkanym, lasy, jeziora	8	8
Z21	Instytucjonalne	Struktura organizacyjna partnerstwa	8	8
Z22		Doświadczenie we współpracy Członków partnerstwa (Stowarzyszenie "Komunikacja" i działalność LGD)	9	8
Z23		Otwartość na dialog i zmiany	9	7
Z24		Altruistyczne nastawienie Samorządów na wspólne cele partnerstwa	9	7

Źródło: opracowanie własne

Za zasoby które mogą zostać wygenerowane, aby osiągnąć produkty (tj. przedsięwzięcia, projekty, inwestycje, pożądane stany rzeczy) uznano:

- Istniejąca sieć infrastruktury kolejowej
- Doświadczenie we współpracy Członków partnerstwa (Stowarzyszenie "Komunikacja" i działalność LGD)
- Otwartość na dialog i zmiany
- Altruistyczne nastawienie Samorządów na wspólne cele partnerstwa
- Działalność instytucji i organizacji w sferze kultury
- Poczucie wspólnoty historycznej – Powstanie Wielkopolskie
- Dziedzictwo kulinarne
- Rolnictwo - wysoka produkcja roślinna
- Istniejąca sieć infrastruktury drogowej
- Porównywalna odległość do kluczowych miast (Bydgoszcz, Poznań, Piła, Gniezno)
- Charakter rolniczy obszaru
- Czyste powietrze na terenach niezamieszkanych, lasy, jeziora
- Struktura organizacyjna partnerstwa

3.2. Bariery, problemy, deficyty obszaru Partnerstwa

Bariery rozwojowe to zjawiska lub czynniki, które uniemożliwiają lub utrudniają realizację kierunków lub celów rozwojowych.

W badaniach społecznych mieszkańców, młodzieży i liderów przeprowadzonych na terenie gmin partnerstwa, respondenci określili deficyty obszaru Partnerstwa.

W badaniach **mieszkańców** respondenci wskazali następujące deficyty gminy:

1. Oferty pracy, rynek pracy – 88,72%
2. Komunikacja i transport zbiorowy – 82,47%
3. Wielkość zarobków i płac – 80,38%
4. Skomunikowanie z innymi miastami – 77,43%
5. Możliwość kontynuowania nauki – kształcenia się – 75,87%
6. Skomunikowanie z sąsiednimi miejscowościami – 72,74%
7. Oferta i infrastruktura kulturalna i rozrywkowa – 68,40%
8. Oferta usług społecznych (zdrowotnych, opiekuńczych, edukacyjnych) – 67,01%
9. Oferta handlowa i usług rynkowych dla mieszkańców i firm – 64,06%
10. Dostępność i ceny mieszkań – 63,72%
11. Warunki do otwarcia i prowadzenia własnej firmy – 63,54%
12. Oferta i infrastruktura sportowa i rekreacyjna 59,55%
13. Atrakcyjność turystyczna, przyrodnicza i kulturowa, zabytki 50,87%
14. Lokalne produkty, wyroby, usługi z czego gmina jest znana – 47,74%
15. Jakość i zakres usług komunalnych (np. woda, śmieci, parkingi) – 44,67%
16. Aktywność społeczna i współdziałanie mieszkańców- 41,32%

W badaniach **młodzieży** respondenci wskazali następujące deficyty gminy, odpowiadając na pytanie „co zachęca do opuszczenia Twojej gminy/miejscowości”:

W badaniach mieszkańców respondenci wskazali następujące deficyty gminy:

1. Wielkość zarobków i płac – 60,93%
2. Oferty pracy, rynek pracy – 56,95%
3. Możliwość kontynuowania nauki – kształcenia się – 46,36%
4. Komunikacja i transport zbiorowy – 44,37%
5. Warunki do otwarcia i prowadzenia własnej firmy – 43,71%
6. Oferta usług społecznych (zdrowotnych, opiekuńczych, eduk.) – 41,06%
7. Oferta handlowa i usług rynkowych dla mieszkańców i firm – 39,07%
8. Oferta i infrastruktura kulturalna i rozrywkowa – 39,07%
9. Opinie o gminie/ miejscowości i jej mieszkańcach – 30,46%
10. Skomunikowanie z sąsiednimi miejscowościami – 28,48%
11. Aktywność społeczna i współdziałanie mieszkańców- 27,15%
12. Dostępność i ceny mieszkań –26,49%

W badaniach **liderów** respondenci wskazali następujące deficyty gminy:

1. Oferty pracy, rynek pracy – 86,27%
2. Komunikacja i transport zbiorowy – 80,39%
3. Skomunikowanie z innymi miastami – 76,47%
4. Wielkość zarobków i płac –74,51 %
5. Skomunikowanie z sąsiednimi miejscowościami – 72,55%
6. Możliwość kontynuowania nauki – kształcenia się – 64,71%
7. Oferta usług społecznych (zdrowotnych, opiekuńczych, edukacyjnych) – 54,90%

8. Oferta handlowa i usług rynkowych dla mieszkańców i firm – 47,06%
9. Oferta i infrastruktura kulturalna i rozrywkowa – 41,18%
10. Oferta i infrastruktura sportowa i rekreacyjna 35,29%
11. Dostępność i ceny mieszkań – 35,29%

W toku prac nad raportem zdefiniowane zostały **główne bariery oraz problemy i deficyty rozwojowe** obszaru Partnerstwa „Razem dla rozwoju”:

1. niski stopień przedsiębiorczości
2. niski stopień aktywności społecznej
3. problem z dostępem do miejsc pracy
4. depopulacja i starzenie się społeczeństwa
5. wykluczenie transportowe

Zidentyfikowano zarówno przyczyny problemów, jak i ich skutki.

Problemy i deficyty rozwojowe prowadzą do obniżenia atrakcyjności społecznej i gospodarczej obszaru Partnerstwa. Powodują one migracje mieszkańców do miejsc, które oferują miejsca pracy wysokiej jakości i lepsze warunki życia.

Za główny problem obszaru Partnerstwa należy zatem uznać niską aktywność społeczną i niską przedsiębiorczość spowodowaną peryferyjnym położeniem obszaru Partnerstwa i wykluczeniem transportowym.

W trakcie analiz problemów posłużono się metodą drzewa problemów, określając przyczyny, problemy i skutki. Analiza ta wyłoniła główny program obszaru.

Zdiagnozowano podstawowe problemy:

Tabela 58. Drzewo problemów: niski stopień przedsiębiorczości.

Skutek: Problem z dostępem do miejsc pracy.
Problem: Niski stopień przedsiębiorczości
Przyczyna: Niekorzystny bilans migracji mieszkańców, niski kapitał społeczny związany z migracją osób wykształconych. Brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych. Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna (np. związany z byłą kopalnia w Wapnie). Niedostatecznie wykorzystanie walory środowiska przyrodniczego.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 59. Drzewo problemów: niski stopień aktywności społecznej.

Skutek: względnie niska świadomość mieszkańców dotycząca wspólnych wyzwań społeczności lokalnych np. w kwestii ochrony środowiska i wymiany pieców, - Duży procent osób w społeczności z postawą bierną i roszczeniową.
Problem: niski stopień aktywności społecznej
Przyczyna: migracja osób wykształconych.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 60. Drzewo problemów: problem z dostępem do miejsc pracy.

Skutek: mała oferta miejsc pracy, niskie zarobki w różnych sektorach, względnie duże bezrobocie, brak specjalistów w wielu branżach
Problem: problem z dostępem do miejsc pracy
Przyczyna: niski stopień przedsiębiorczości, peryferyjne położenie obszaru partnerstwa wykluczenie transportowe- peryferyjne położenie obszaru partnerstwa pogłębione niewystarczającą siecią transportu publicznego (brak połączeń kolejowych linii 281 i 356, niedostateczna sieć połączeń autobusowych) - utrudniony dojazd do strategicznych miast: Bydgoszczy, Torunia, Poznania, Piły i Gniezna)

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 61. Drzewo problemów: depopulacja i starzenie się społeczeństwa.

Skutek: Względnie duże wydatki na pomoc społeczną (bierne formy pomocy) powodujące ograniczenia w gminach w inwestycjach infrastrukturalnych i w kapitał ludzki. Niewystarczająca oferta usług społecznych na terenie partnerstwa Coraz niższe przychody z podatku PIT da gmin. Coraz mniejsza liczba uczniów w szkołach i coraz większe wydatki na oświatę które uzupełniają subwencję oświatową. Mniej środków finansowych na inwestycje w zakresie sportu, rekreacji, kultury i innych usług mających wpływ na jakość życia mieszkańców.
Problem: depopulacja i starzenie się społeczeństwa
Przyczyna: niekorzystny bilans migracji, dość niski przyrost naturalny.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 62. Drzewo problemów: wykluczenie transportowe.

Skutek: -problem z dostępem do specjalistycznej opieki zdrowotnej w miastach powiatowych i wojewódzkich - niska aktywność społeczna i niski poziom przedsiębiorczości - problem z dostępem do szkolnictwa średniego i wyższego - ujemny wynik migracji ludności
Problem: wykluczenie transportowe
Przyczyna: niewystarczająca sieć transportu publicznego (brak połączeń kolejowych linii 281 i 356, niedostateczna sieć połączeń autobusowych) - utrudniony dojazd do strategicznych miast: Bydgoszczy, Torunia, Poznania, Piły i Gniezna)

Źródło: opracowanie własne.

3.3. Determinanty potrzeb rozwojowych obszaru partnerstwa

W procesie planowania rozwoju istotne jest wskazanie determinant rozwojowych tj. tych elementów, które w procesie rozwoju mogą wzmacniać lub osłabiać potencjały Partnerstwa „Razem dla rozwoju”. Równie ważne jest zidentyfikowanie tych elementów, które mogą pogłębiać istniejące problemy lub przyczyniać się do ich eliminowania.

W poniższych tabelach dokonano oceny wpływu wybranych, najważniejszych determinant rozwojowych na potencjały i deficyty Partnerstwa. Zastosowano następujące symbole:

- 2 -bardzo duży, pozytywny wpływ na potencjały/deficyty
- 1 -duży, pozytywny wpływ na potencjały/deficyty
- 0 -brak wpływu – czynnik neutralny
- 1 -duży, negatywny wpływ na potencjały/deficyty
- 2 -bardzo duży, negatywny wpływ na potencjały/deficyty

Tabela 63. Determinanty rozwoju - wpływ na potencjały obszaru Partnerstwa.

Potencjały/ determinanty rozwoju	PO_1	PO_2	PO_3	PO_4	PO_5
Zmiany demograficzne	-2	0	-2	-1	-1
Depopulacja, starzenie się społeczności	-2	0	-2	-1	-1
Zatrzymanie mieszkańców	-2	0	-2	-1	-2
Poprawa jakości życia na obszarze	-1	1	0	1	-2
Edukacja	-2	1	0	1	-2
Rozwój usług	-1	0	2	0	-1
Poprawa dostępności dobrze płatnych miejsc pracy	-1	0	-1	0	-1
Poprawa dostępności komunikacyjnej	-1	0	-1	2	-1
Poprawa dostępności cyfrowej	0	0	1	1	0
Lepsza dostępność mieszkań	-1	0	1	0	0
Dostępność wykształconych, przygotowanych kadr pracowniczych	-2	0	-1	0	0
Klimat dla przedsiębiorczości	-1	0	-1	1	0
Jakość środowiska	0	0	0	0	-1
Angażowanie mieszkańców i przedsiębiorców we współpracę na rzecz rozwoju	-1	0	1	1	0
Integracja	-1	0	0	2	-1
Rozwój potencjału administracyjnego	-2	0	-1	2	0
Stabilność i bezpieczeństwo	0	0	-1	1	0
Stabilne prawodawstwo	0	0	0	1	0
Wspólna wizja rozwoju	1	1	1	2	2

Potencjały/ determinanty rozwoju	PO_1	PO_2	PO_3	PO_4	PO_5
Lepsza sytuacja finansowa samorządów	-2	0	-1	1	0
Dostępność funduszy	0	0	1	1	0

Źródło: opracowanie własne.

PO_1 - Potencjał demograficzno-społeczny - kapitał ludzki (silne więzi społeczne, poczucie wspólnotowości mieszkańców, aktywni liderzy)

PO_2 - Potencjał przyrodniczo- kulturowy – poczucie dziedzictwa kulturowego i historycznego, dziedzictwo kulinarne, miejsc do rekreacji, działalność instytucji sfery kultury

PO_3 - Potencjał Gospodarczy - produkcja rolnicza roślinna i zwierzęca, znane marki na rynku

PO_4 - Potencjał instytucjonalny - struktura organizacyjna partnerstwa, wcześniejsze doświadczenie członków partnerstwa, otwartość na dialog i zmianę, altruistyczne nastawienie na cele, przywództwo

PO_5 - Potencjał przestrzenny- istniejąca infrastruktura drogowa i kolejowa, położenie geograficzne względem dużych miast, charakter rolniczy obszaru, unikatowe zasoby (np. kopania w Wapnie), szlaki turystyczne, zróżnicowana struktura osiedleńcza , czyste powietrze na terenach niezamieszkałych

Tabela 64. Determinanty rozwoju - wpływ na deficyty obszaru Partnerstwa

Problem / determinanty rozwoju	PR_1	PR_2	PR_3	PR_4	PR_5
Zatrzymanie mieszkańców	-2	-1	-2	-1	-2
Poprawa jakości życia na obszarze	-2	-1	-2	-2	-2
Edukacja	1	1	-1	0	-1
Rozwój usług	-2	0	-1	0	-1
Poprawa dostępności dobrze płatnych miejsc pracy	-2	0	-1	0	-2
Poprawa dostępności cyfrowej	0	0	0	0	0
Lepsza dostępność mieszkań	-1	0	-1	0	0
Dostępność wykształconych, przygotowanych	-1	-1	-1	0	-1

Problem / determinanty rozwoju	PR_1	PR_2	PR_3	PR_4	PR_5
kadr pracowniczych					
Klimat dla przedsiębiorczości	-1	-1	-1	0	-1
Jakość środowiska	0	-1	0	0	0
Angażowanie mieszkańców i przedsiębiorców we współpracę na rzecz rozwoju	-1	-1	-1	0	0
Integracja	-1	-1	-1	-1	0
Rozwój potencjału administracyjnego	0	0	0	0	0
Stabilność i bezpieczeństwo	0	0	0	0	0
Stabilne prawodawstwo	-1	0	0	0	0
Wspólna wizja rozwoju	1	1	1	0	2
Lepsza sytuacja finansowa samorządów	-1	1	0	-1	-1
Dostępność funduszy	-1	1	0	0	-1

Źródło: opracowanie własne.

PR_1 Niski stopień przedsiębiorczości

PR_2 Niski stopień aktywności społecznej

PR_3 Problem z dostępem do miejsc pracy

PR_4 Depopulacja i starzenie się społeczeństwa

PR_5 Wykluczenie transportowe

Analizując poszczególne determinanty rozwojowe Partnerstwa widać, które zasoby i które deficyty mają na nie wpływ. Mocnym zasobem mogącym mieć wpływ na rozwój jest zasób instytucjonalny – Partnerstwo, które reprezentuje z sobą doświadczenie i wspólną wizję rozwojową.

Deficyty obszaru Partnerstwa mające wpływ na poszczególne determinanty rozwojowe to niski stopień przedsiębiorczości i niski stopień aktywności społecznej oraz wykluczenie komunikacyjne.

3.4. Kluczowe wyzwania, kierunki strategicznej interwencji i współpracy

Mieszkańcy odpowiadając na pytanie „Jakiego rodzaju przedsięwzięcia powinny być zrealizowane w Pana/ Pani gminie w pierwszej kolejności” w pierwszej kolejności wskazali:

1. Lepsze połączenia komunikacyjne z regionem i światem, drogi, etc. – 70,66%;
2. Lepsza i bardziej dostępna opieka zdrowotna (podstawowa i specj.) – 67,19%;
3. Lepsze warunki i wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości, zakładania własnych firm, samozatrudnienia- 44,62%;
4. Stworzenie atrakcyjnej infrastruktury i warunków życia mieszkańców np. chodniki, ścieżki rowerowe, obiekty sportowe- 44,62%;
5. Atrakcyjna oferta kulturalna i spędzania wolnego czasu- 42,88%;
6. Wsparcie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, większa dostępność mieszkań -34,90%;
7. Lepsza i szersza oferta edukacyjna (szkolenia zawodowe, podnoszenie kwalifikacji, studia, staże, praktyki) -30,73%;
8. Zwiększenie atrakcyjności, oferty turystycznej i kulturalnej- 28,12%;
9. Poprawa warunków środowiskowych – 26,22%;
10. Stworzenie przez samorząd specjalnej oferty dla młodych (stypendia, granty, staże, ulgi, inkubatory, doradztwo zawodowe) 25,52%.

Młodzież odpowiadając na pytanie „Jakiego rodzaju przedsięwzięcia powinny być zrealizowane w Pana/ Pani gminie w pierwszej kolejności, aby młodzi ludzie tacy jak Ty chcieli tu pozostawać lub wrócić po studiach i związać z tym miejscem swoje plany życiowe” odpowiedzieli:

1. Więcej miejsc dobrej pracy (najemnej) – 60,93%;
2. Lepsza i bardziej dostępna opieka zdrowotna (podstawowa i specjalistyczna) – 50,33%;
3. Lepsze połączenia komunikacyjne z regionem i światem, drogi, etc. – 46,36%;
4. Lepsza i szersza oferta edukacyjna (szkolenia zawodowe, podnoszenie kwalifikacji, studia, staże praktyki) -37,75%;
5. Warunki i wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości, zakładania własnych firm, samozatrudnienia- 32,45%;
6. Stworzenie atrakcyjnej infrastruktury i warunków życia mieszkańców np. chodniki, ścieżki rowerowe, obiekty sportowe- 32,45%;
7. Stworzenie przez samorząd specjalnej oferty dla młodych (stypendia, granty, staże, ulgi, inkubatory, doradztwo zawodowe) 29,14%.
8. Wsparcie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, większa dostępność mieszkań -25,83%;
9. Zwiększenie atrakcyjności, oferty turystycznej i kulturalnej- 21,85%;
10. Poprawa warunków środowiskowych – 19,87%.

Liderzy odpowiadając na pytanie „Jakiego rodzaju przedsięwzięcia powinny być zrealizowane w Pana/ Pani gminie w pierwszej kolejności” w pierwszej kolejności wskazali:

1. Lepsze połączenia komunikacyjne z regionem i światem, drogi, etc. – 80,39%;
2. Lepsza i bardziej dostępna opieka zdrowotna (podstawowa i specjalistyczna) – 45,10%;
3. Wsparcie dla rozwoju postaw przedsiębiorczych, zakładania własnych firm, gospodarstw rolnych, samozatrudnienia- 41,18%;

4. Lepsze warunki i wsparcie dla lokalnych firm (w tym gospodarstw rolnych) – ich inwestycji, produktów i konkurencyjności – 39,22%;
5. Budowa i modernizacja infrastruktury gminnej (np. chodniki, ścieżki rowerowe, obiekty sportowe) - 37,25%;
6. Warunki i wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości, zakładania własnych firm, samozatrudnienia- 32,45%;
7. Wsparcie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, większa dostępność mieszkań -35,29%;
8. Lepsza i szersza oferta edukacyjna (szkolenia zawodowe, podnoszenie kwalifikacji, studia, staże praktyki) -25,49%;
9. Lepsza lokalna infrastruktura komunikacyjna: dojazdy, mostki, przystanki, parkingi, przejścia dla pieszych itp. – 15,69%;
10. Aktywniejsza praktyka prorodzinna, realne wsparcie dla rodzin, matek (przedszkola, żłobki) – 15,69%;
11. Zwiększenie atrakcyjności (oferty) turystycznej gmin obszaru partnerstwa – 15,69%.

Analizując zasoby Partnerstwa, podjęto próbę określenia produktów (materialnych i niematerialnych) które mogłoby wygenerować Partnerstwo. Ponadto określono który produkt przyniósłby najwięcej korzyści dla społeczności lokalnej (tzw. wartość dodana). Następnie określono jakie dany produkt miałby potencjał i perspektywy rozwoju w przyszłości. Na końcu analizy wskazano, które produkty powinny być kluczowe dla Partnerstwa.

Tabela 65. Produkty Partnerstwa „Razem dla rozwoju” część 1.

	Nazwa produktu	Wartość dodana dla lokalnej społeczności (0-10)	Potencjał i perspektywy rozwoju produktu (0-10)	Produkt kluczowy
P1	linie kolejowe nr 281 i 356 uruchomione dla przewozów pasażerskich	10	8	TAK
P2	modernizacja głównych ciągów drogowych w obszarze partnerstwa np. drogi powiatowej nr 1580P (Głogowiec) gr. woj. Wlkp. – Wapno-Damasławek-Dąbrowa – gr. woj. kujawsko-pomorskiego (Janowiec Wlkp.)zw. wschodnią ramą komunikacyjną powiatu	7	9	TAK
P3	sieć współpracy i samokształcenia szkół obszaru partnerstwa	7	8	TAK
P4	gazyfikacja obszaru partnerstwa	9	9	TAK
P5	działania na rzecz wzrostu świadomości ekologicznej (wykorzystanie alternatywnych źródeł energii)	7	9	TAK
P6	działania na rzecz uzbrojenia terenów w źródła energii pod inwestycje przemysłowe	8	8	TAK
P7	kampania informacyjno - promocyjna obszaru partnerstwa pod kątem turystyki, agroturystyki oraz Pałuk	4	6	TAK
P8	spójna oferta kulturalna	7	8	TAK
P9	wspólna Liga Sportowa	3	5	NIE

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 66. Produkty Partnerstwa „Razem dla rozwoju” część 2.

	Nazwa produktu	Wartość dodana dla lokalnej społeczności (0-10)	Potencjał i perspektywy rozwoju produktu (0-10)	Produkt kluczowy
P10	promocja małych firm – zwłaszcza usługowych na terenie partnerstwa	6	8	TAK
P11	wspólna oferta turystyczna i promocyjna terenu	3	4	NIE
P12	wspólne obchody rocznicy Powstania Wielkopolskiego	5	7	NIE
P13	rozpoznawalna marka "Jan Czochralski" czy "Kcynia - miasto Jana Czochralskiego" (np. park naukowy, obiekt związany z Czochralskim -Wapno- Srebrna Góra- Irena Jarocka	4	7	NIE
P14	rozpoznawalna marka promocyjna ludzi znanych pochodzących z terenu partnerstwa	5	7	NIE
P15	produkty dziedzictwa kulinarnego np. Musztarda Kcyńska, flaki pałuckie	6	8	NIE

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 67. Produkty Partnerstwa „Razem dla rozwoju” część 3.

	Nazwa produktu	Wartość dodana dla lokalnej społeczności (0-10)	Potencjał i perspektywy rozwoju produktu (0-10)	Produkt kluczowy
P10	promocja małych firm – zwłaszcza usługowych na terenie partnerstwa	6	8	TAK
P16	produkty eko - związane z wykorzystaniem zasobów, które oferuje rolnictwo (mamy targowisko - prywatne, ale średnio funkcjonuje)	4	7	NIE
P17	obiekty - Muzeum Przyrody i Łowiectwa, Sanktuarium Krzyża Świętego, Sanktuarium Maryjne w Niemczynie	5	6	NIE
P18	więcej miejsc rekreacji i wypoczynku na świeżym powietrzu (np. szlaki turystyczne, nordic walking, ścieżki rowerowe - nie mamy a byśmy chcieli)	4	6	TAK

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowując, za **kluczowe produkty** uznano (kolejność zgodnie z punktacją związaną z wartością dodaną produktu- od najwyższej do najniższej punktacji):

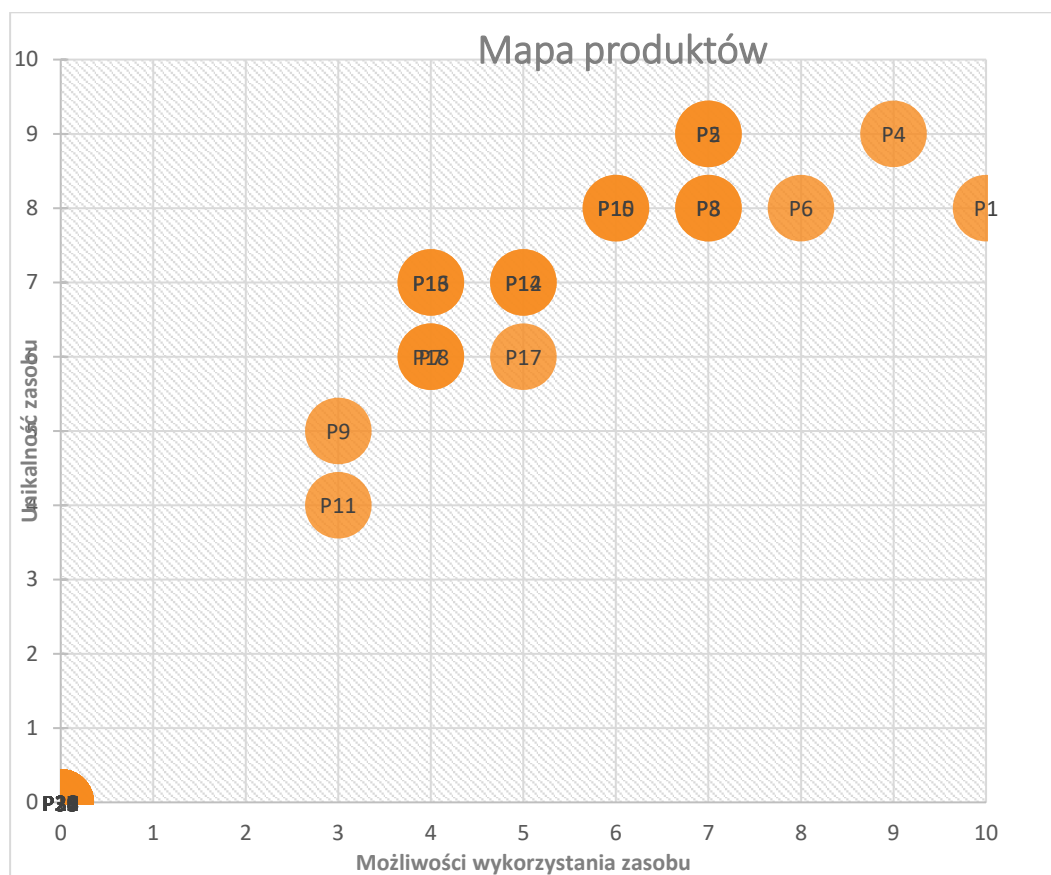
- linie kolejowe nr 281 i 356 uruchomione dla przewozów pasażerskich (P1);
- gazyfikacja obszaru partnerstwa (P4);
- działania na rzecz uzbrojenia terenów w źródła energii pod inwestycje przemysłowe (P6);
- modernizacja głównych ciągów drogowych w obszarze partnerstwa np. drogi powiatowej nr 1580P (Głogowiec) granica Województwa Wielkopolskiego – Wapno-

Damaśławek-Dąbrowa – granica Województwa Kujawsko-Pomorskiego (Janowiec Wlkp.) zw. wschodnią ramą komunikacyjną powiatu (P2);

- sieć współpracy i samokształcenia szkół obszaru partnerstwa (P3);
- działania na rzecz wzrostu świadomości ekologicznej (wykorzystanie alternatywnych źródeł energii) (P5);
- spójna oferta kulturalna (P8);
- promocja małych firm – zwłaszcza usługowych na terenie partnerstwa (P10);
- kampania informacyjno - promocyjna obszaru partnerstwa pod kątem turystyki, agroturystyki oraz Pałuk (P7);
- więcej miejsc rekreacji i wypoczynku na świeżym powietrzu (np. szlaki turystyczne, nordic walking, ścieżki rowerowe - nie mamy a byśmy chcieli (P18).

Relację wartości dodanej dla lokalnej społeczności do potencjału i perspektywy rozwoju produktów przedstawia następujący diagram:

Ryc. 144. Relacja wartości dodanej dla lokalnej społeczności do potencjału i perspektywy rozwoju produktów.

Źródło: opracowanie własne

Podczas warsztatów przeprowadzonych z Radą Partnerstwa w grudniu 2020 roku oraz podczas warsztatów przeprowadzonych z Interesariuszami w styczniu 2021 roku, określono wstępne kierunki strategiczne Partnerstwa.

Kierunki strategiczne Partnerstwa „Razem dla rozwoju”

Obszar społeczny:

- Przeciwdziałanie negatywnym trendom w demografii. Wsparcie młodzieży i seniorów;
- Przeciwdziałanie niekorzystnemu bilansowi migracji;
- Rozwój kapitału społecznego;
- Optymalizowanie i sieciowanie usług społecznych.

Obszar gospodarczy:

- Opracowanie i systematyczne wdrażanie modelu współpracy z przedsiębiorcami;
- Stworzenie miejsc przeznaczonych do inwestycji gospodarczych;
- Rozwój obszaru IT dla mieszkańców Partnerstwa;
- Poprawa sytuacji na rynku pracy;
- Wsparcie rolnictwa na obszarze Partnerstwa.

Obszar środowiskowy:

- Potrzeba rozwoju zielonych źródeł energii (w tym sieci gazowej);
- Rozwój transportu publicznego (zielony transport) zwłaszcza uruchomienie przewozów pasażerskich na istniejących trasach kolejowych na terenie Partnerstwa.

Obszar przestrzenny:

- Rozwój transportu drogowego i kolejowego (w kontekście korzyści społecznych i gospodarczych)
- Wykorzystanie położenie na granicy województw (minimalizacja negatywnych zjawisk związanych z peryferyjnym położeniem oraz wykorzystanie szans związanych z położeniem pomiędzy Poznaniem, Bydgoszczą, Gnieznem i Piłą.)

Przedstawione wstępne kierunki strategiczne są punktem wyjścia do opracowania strategii terytorialnej obszaru Partnerstwa.

Zakończenie.

Raport Diagnostyczny miał za zadanie analizę sytuacji społeczno-gospodarczej i środowiskowo-przestrzennej obszaru Partnerstwa „Razem dla Rozwoju” na potrzeby sporządzenia strategii terytorialnej obszaru. W Raporcie Diagnostycznym wykorzystano podstawowe dane statystyczne, dane i opracowania samorządów-członków Partnerstwa oraz badania społeczne.

Zakres czasowy opracowania objął lata 2010-2019, jednakże tam, gdzie było to możliwe wykorzystano informacje najbardziej aktualne na dzień sporządzenia opracowania. Wykorzystano dane do diagnozy pochodzące ze źródeł pierwotnych oraz pozyskane z krajowej statystyki publicznej (dane Głównego Urzędu Statystycznego, kuratoriów oświaty) i zasobów informacyjnych jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład Partnerstwa. Ważnym punktem odniesienia w procesie analizy danych, w tym formułowania wniosków były dane dotyczące Województwa Kujawsko- Pomorskiego oraz Województwa Wielkopolskiego.

Analiza danych statystycznych została uzupełniona wywiadami z przedstawicielami samorządów, liderami lokalnymi (społecznymi, gospodarczymi, samorządowymi), a także ankietowymi badaniami mieszkańców i młodzieży.

Prace nad raportem diagnostycznym trwały od grudnia 2020 roku do końca marca 2021 roku zgodnie z Planem Pracy Partnerstwa „Razem dla Rozwoju”.

Spis rysunków

Ryc. 1.	Mapa obszaru Partnerstwa.....	11
Ryc. 2.	Typologia podobszarów problemowych.....	20
Ryc. 3.	Obszary problemowe określone przez prof. Śleszyńskiego.....	21
Ryc. 4.	Główne drogi ekspresowe i autostrady położone wokół obszaru Partnerstwa „Razem dla rozwoju”	23
Ryc. 5.	Sieć kolejowa w obszarze Partnerstwa „Razem dla rozwoju”	24
Ryc. 6.	Usługi związane z edukacją i wychowaniem.....	35
Ryc. 7.	Usługi związane z ochroną zdrowia i pomocą społeczną.	36
Ryc. 8.	Usługi związane z kulturą, rozrywką i rekreacją.	37
Ryc. 9.	Usługi z kategorii „inne usługi publiczne”	37
Ryc. 10.	Usługi administracyjne i usługi transportowe.	38
Ryc. 11.	Usługi rynkowe (1).	38
Ryc. 12.	Usługi rynkowe (2)	39
Ryc. 13.	Usługi związane z rynkiem pracy.	39
Ryc. 14.	Mapa myśli „Razem dla Rozwoju” - kierunki rozwoju.....	59
Ryc. 15.	Wskaźnik ogólny rozwoju obszaru Partnerstwa 2014 -2019.....	61
Ryc. 16.	Pozycja konkurencyjna gmin Partnerstwa – ogólny wskaźnik rozwoju.....	62
Ryc. 17.	Dynamika zmian w obszarach całego Partnerstwa Razem dla Rozwoju.	64
Ryc. 18.	Wskaźnik ogólny w wymiarze gospodarczym.....	66
Ryc. 19.	Wartość i dynamika wzrostu wskaźnika rozwoju gmin Partnerstwa w wymiarze gospodarczym	67
Ryc. 20.	Wymiar Rozwój Gospodarczy – wskaźnik ogólny partnerstwa.	68
Ryc. 21.	Wskaźnik ogólny w wymiarze społecznym.	69
Ryc. 22.	Wartość i dynamika wzrostu wskaźnika rozwoju gmin Partnerstwa w wymiarze społecznym.	70
Ryc. 23.	Wymiar społeczny Partnerstwa.	71
Ryc. 24.	Wskaźnik ogólny w wymiarze środowiskowym.....	72
Ryc. 25.	Wartość i dynamika wzrostu wskaźnika rozwoju gmin Partnerstwa w wymiarze środowiskowym.	73
Ryc. 26.	Wymiar środowiskowy partnerstwa- wskaźnik ogólny.	74

Ryc. 27.	Liczba i struktura wieku mieszkańców (wskaźnik ogólny partnerstwa).	77
Ryc. 28.	Dynamika wzrostu liczby ludności w gminach Partnerstwa.	78
Ryc. 29.	Gęstość zaludnienia w Polsce.	79
Ryc. 30.	Populacja Gminy Kcynia.	80
Ryc. 31.	Liczba ludności Gminy Kcynia w podziale na grupy wiekowe- wartość wskaźnika.....	81
Ryc. 32.	Liczba ludności Gminy Kcynia w podziale na grupy wiekowe- dynamika wskaźnika..	81
Ryc. 33.	Wskaźniki liczby ludności w szczególnych grupach wiekowych (wyznaczających popyt na kluczowe rodzaje usług) w latach 1995-2019 w pięcioletnich interwałach czasowych.	82
Ryc. 34.	Piramida wieku mieszkańców Gminy Kcynia.	83
Ryc. 35.	Dynamika wskaźnika liczby kobiet w pięcioletnich grupach wiekowych w latach 1995-2019.	84
Ryc. 36.	Dynamika wskaźnika liczby mężczyzn w pięcioletnich grupach wiekowych w latach 1995-2019.	84
Ryc. 37.	Populacja Gminy Wapno.....	85
Ryc. 38.	Liczba mieszkańców Gminy Wapno w podziale na grupy wiekowe – wartość wskaźnika.	86
Ryc. 39.	Liczba mieszkańców Gminy Wapno w podziale na grupy wiekowe – dynamika wskaźnika.	86
Ryc. 40.	Wskaźniki liczby ludności w szczególnych grupach wiekowych (wyznaczających popyt na kluczowe rodzaje usług) w latach 1995-2019 w pięcioletnich interwałach czasowych.	87
Ryc. 41.	Piramida wieku mieszkańców gminy Wapno	88
Ryc. 42.	Wskaźnik liczby kobiet w pięcioletnich grupach wiekowych (piramida wieku) w latach 1995-2019.	89
Ryc. 43.	Wskaźnik liczby mężczyzn w pięcioletnich grupach wiekowych (piramida wieku) w latach 1995-2019 w pięcioletnich interwałach czasowych.	89
Ryc. 44.	Populacja Gminy Damasławek w latach 1995- 2019.	90
Ryc. 45.	Liczba mieszkańców gminy Damasławek z podziałem na grupy wiekowe. Wartość wskaźnika.	91
Ryc. 46.	Liczba mieszkańców gminy Damasławek z podziałem na grupy wiekowe. Dynamika wskaźnika.	91

Ryc. 47.	Wskaźniki liczby ludności w szczególnych grupach wiekowych (wyznaczających popyt na kluczowe rodzaje usług) w latach 1995-2019.....	92
Ryc. 48.	Dynamika wskaźnika liczby ludności w szczególnych grupach wiekowych (wyznaczających popyt na kluczowe rodzaje usług) w latach 1995-2019.....	93
Ryc. 49.	Piramida wieku mieszkańców Gminy Damasławek.	94
Ryc. 50.	Wskaźniki liczby kobiet w pięcioletnich grupach wiekowych (piramida wieku) w latach 1995-2019.	95
Ryc. 51.	Wskaźnik mężczyzn w pięcioletnich grupach wiekowych (piramida wieku) w latach 1995-2019 (dynamika wskaźnika).	96
Ryc. 52.	Populacja Gminy Janowiec Wielkopolski.	97
Ryc. 53.	Struktura wieku mężczyzn i kobiet w poszczególnych przedziałach wiekowych Gmina Janowiec Wielkopolski (wielkość wskaźnika).	98
Ryc. 54.	Struktura wieku mężczyzn i kobiet w poszczególnych przedziałach wiekowych Gmina Janowiec Wielkopolski (dynamika wskaźnika).	98
Ryc. 55.	Wskaźniki liczby ludności w szczególnych grupach wiekowych (wyznaczających popyt na kluczowe rodzaje usług) w latach 1995-2019 w pięcioletnich interwałach czasowych.	99
Ryc. 56.	Wskaźniki liczby ludności w szczególnych grupach wiekowych (wyznaczających popyt na kluczowe rodzaje usług) w latach 1995-2019 w pięcioletnich interwałach czasowych- dynamika wskaźnika.	99
Ryc. 57.	Piramida wieku mieszkańców Gminy Janowiec Wielkopolski.	100
Ryc. 58.	Dynamika wskaźnika liczby kobiet w pięcioletnich grupach wiekowych	101
Ryc. 59.	Dynamika wskaźnika liczby mężczyzn w pięcioletnich grupach wiekowych (piramida wieku) w latach 1995-2019.	102
Ryc. 60.	Osoby w wieku 25-34 na 1000 mieszkańców.	103
Ryc. 61.	Wskaźniki przyrostu naturalnego Gminy Kcynia.	104
Ryc. 62.	Wskaźniki przyrostu naturalnego Gminy Kcynia (dynamika zjawiska)	105
Ryc. 63.	Wskaźniki przyrostu naturalnego gminy Wapno.	106
Ryc. 64.	Wskaźniki przyrostu naturalnego gminy Wapno (dynamika zjawiska).	107
Ryc. 65.	Wskaźniki przyrostu naturalnego gminy Damasławek.	108
Ryc. 66.	Wskaźniki przyrostu naturalnego gminy Damasławek (dynamika zjawiska).	108
Ryc. 67.	Wskaźniki przyrostu naturalnego Gminy Janowiec Wielkopolski.	109

Ryc. 68.	Wskaźniki przyrostu naturalnego Gminy Janowiec Wielkopolski (dynamika zjawiska).....	110
Ryc. 69.	Saldo migracji całego Partnerstwa na 1000 osób (średnia 3-letnia).	112
Ryc. 70.	Wskaźnik migracji w Gminie Kcynia.....	112
Ryc. 71.	Wskaźnik migracji w gminie Wapno.	113
Ryc. 72.	Wskaźnik migracji w gminie Damasławek.	113
Ryc. 73.	Wskaźnik migracji w Gminie Janowiec Wielkopolski.....	114
Ryc. 74.	Saldo migracji osób w wieku 15-39 lat na 1000 osób w Partnerstwie Razem dla rozwoju.	115
Ryc. 75.	Saldo migracji osób w wieku 15-39 lat na 1000 osób w Gminie Kcynia.	116
Ryc. 76.	Saldo migracji osób w wieku 15-39 lat na 1000 osób w Gminie Wapno.....	116
Ryc. 77.	Saldo migracji osób w wieku 15-39 lat na 1000 osób w Gminie Damasławek... ..	116
Ryc. 78.	Saldo migracji osób w wieku 15-39 lat na 1000 osób w Gminie Janowiec Wielkopolski.....	117
Ryc. 79.	Pięcioletnia zmiana liczby ludności w Polsce.....	120
Ryc. 80.	Prognoza demograficzna Gminy Kcynia do roku 2030.....	123
Ryc. 81.	Prognoza demograficzna Gminy Wapno do roku 2030.....	126
Ryc. 82.	Prognoza demograficzna Gminy Damasławek do roku 2030.....	129
Ryc. 83.	Prognoza demograficzna Gminy Janowiec Wielkopolski do roku 2030.	132
Ryc. 84.	Zmiana liczby ludności Partnerstwa.	133
Ryc. 85.	Liczba dzieci w wieku 0- 2 w gminach na terenie Partnerstwa.	136
Ryc. 86.	Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w Partnerstwie.....	139
Ryc. 87.	Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w gminach Partnerstwa.....	140
Ryc. 88.	Wydatki na utrzymanie szkół podstawowych w Partnerstwie.....	143
Ryc. 89.	Usługi związane z edukacją i wychowaniem.....	145
Ryc. 90.	Dostęp do porad lekarskich na 1000 mieszkańców.....	150
Ryc. 91.	Liczba łóżek w szpitalach ogólnych na 1000 mieszkańców (dane powiatowe)... ..	151
Ryc. 92.	Liczba lekarzy i dentystów pracujących wg podstawowego miejsca pracy na 1000 mieszkańców (dane powiatowe).	151

Ryc. 93.	Gmina Kcynia. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem.	153
Ryc. 94.	Gmina Damasławek. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem.	153
Ryc. 95.	Gmina Janowiec Wielkopolski. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem.	154
Ryc. 96.	Gmina Wapno. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem.	154
Ryc. 97.	Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców.....	156
Ryc. 98.	Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców - dynamika i wartość poszczególnych gmin.	156
Ryc. 99.	Kwota wydatków na zadania własne z zakresu pomocy społecznej przypadające na 1 mieszkańca (średnia trzyletnia)	157
Ryc. 100.	Wydatki na kulturę fizyczną, sport i rekreację przypadające na 1 mieszkańca.....	164
Ryc. 101.	Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców.	170
Ryc. 102.	Powierzchnia mieszkania, jaką można kupić za przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (dane powiatowe).	171
Ryc. 103.	Powierzchnia nowych mieszkań na osobę w wieku 25-34 lata (średnia trzyletnia)	171
Ryc. 104.	Frekwencja wyborcza - wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, 1 tura.	173
Ryc. 105.	Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców (średnia 3 letnia).	174
Ryc. 106.	Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 mieszkańców (średnia 3 letnia).	175
Ryc. 107.	Kwota wydatków na dotacje bieżące do organizacji pożytku publicznego przypadająca na 1000 mieszkańców (średnia 3 letnia).....	176
Ryc. 108.	Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców.	177
Ryc. 109.	Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych na 1000 mieszkańców.....	178
Ryc. 110.	Liczba rozwodów zawartych na 100 zawartych małżeństw (dane powiatowe).....	179

Ryc. 111.	Odsetek dzieci urodzonych poza związkami małżeńskimi.	180
Ryc. 112.	Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego na 1000 mieszkańców.	180
Ryc. 113.	Organizacje społeczne na 1000 mieszkańców.	181
Ryc. 114.	Udział wydatków na dotacje do organizacji pożytku publicznego w wydatkach bieżących (średnia 3 letnia).	182
Ryc. 115.	Udział wydatków na szkolenia i rozwój zawodowy pracowników w wydatkach bieżących (średnia 3 letnia).	183
Ryc. 116.	Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko życiu i zdrowiu na 10 tys. mieszkańców (średnia trzyletnia dane powiatowe).	185
Ryc. 117.	Wskaźnik ogólny rynku pracy i kwalifikacji siły roboczej.	186
Ryc. 118.	Dostępność i jakość oferowanych miejsc pracy.	187
Ryc. 119.	Dostępność wykwalifikowanej siły roboczej.	188
Ryc. 120.	Jakość kształcenia zawodowego.	189
Ryc. 121.	Skala bezrobocia.	190
Ryc. 122.	Różnica liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 lat na 1000 mieszkańców gminy.	197
Ryc. 123.	Różnica liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 lat na 1000 mieszkańców gminy.	198
Ryc. 124.	Wskaźnik przeciętnego wynagrodzenia brutto.	202
Ryc. 125.	Przedsiębiorczość i aktywność mieszkańców.	203
Ryc. 126.	Wskaźnik ogólny przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców.	204
Ryc. 127.	Wskaźnik ogólny sytuacji materialnej Partnerstwa	205
Ryc. 128.	Wielkość majątku zakumulowanego przez mieszkańców gminy Partnerstwa.	206
Ryc. 129.	Wskaźnik syntetyczny obszaru w latach 2015-2019.	208
Ryc. 130.	Rozkład wartości dla podobszarów.	209
Ryc. 131.	Wskaźnik syntetyczny dla Partnerstwa w podobszarze równoważenie elementów budżetu.	210
Ryc. 132.	Wartość nadwyżki operacyjnej brutto	211
Ryc. 133.	Wartość nadwyżki operacyjnej netto.	213

Ryc. 134.	Rozkład wartości dla wskaźników “Wysokość i struktura dochodów, w tym poziom dochodów własnych”.	215
Ryc. 135.	“Wysokość i struktura dochodów, w tym poziom dochodów własnych” - pozycja Partnerstwa	216
Ryc. 136.	Wydatki majątkowe na projekty dofinansowane z UE w wydatkach majątkowych ogółem- średnia trzyletnia.....	219
Ryc. 137.	Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WWRPP).	225
Ryc. 138.	Wskaźnik ogólny wymiaru środowiskowo przestrzennego Partnerstwa.	234
Ryc. 139.	Udział powierzchni gminy objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni gminy ogółem (%).	252
Ryc. 140.	Zachodnia część Województwa Kujawsko Pomorskiego – mapa dystrybucji gazu przez Polska Spółkę Gazownictwa.	257
Ryc. 141.	Północna część Województwa Wielkopolskiego – mapa dystrybucji gazu przez Polska Spółkę Gazownictwa.	258
Ryc. 142.	Ocena obszaru Partnerstwa w przeprowadzonych badaniach – czy obszar ten jest dobrym miejscem do życia i rozwoju?	262
Ryc. 143.	Pozycja gmin w Partnerstwie w odniesieniu do grup porównawczych – wskaźnik ogólny.	263
Ryc. 144.	Relacja wartości dodanej dla lokalnej społeczności do potencjału i perspektywy rozwoju produktów.	288

Spis tabel

Tabela 1.	Odległości gmin Partnerstwa do kluczowych miast.	22
Tabela 2.	Matryca porównująca cele operacyjne dokumentów strategicznych samorządów tworzących Partnerstwo.	57
Tabela 3.	Pozycja konkurencyjna gmin Partnerstwa – ogólny wskaźnik rozwoju. Wartość i dynamika wskaźnika.	63
Tabela 4.	Wartość i dynamika wzrostu wskaźnika rozwoju gmin Partnerstwa w wymiarze gospodarczym	67
Tabela 5.	Wymiar Rozwój Gospodarczy – wskaźnik ogólny partnerstwa.....	68
Tabela 6.	Wartość i dynamika wzrostu wskaźnika rozwoju gmin Partnerstwa w wymiarze społecznym.....	70

Tabela 7.	Wymiar społeczny Partnerstwa.....	71
Tabela 8.	Wartość i dynamika wzrostu wskaźnika rozwoju gmin Partnerstwa w wymiarze środowiskowym:	73
Tabela 9.	Wymiar środowiskowy Partnerstwa- wskaźnik ogólny.....	74
Tabela 10.	Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach Partnerstwa.	76
Tabela 11.	Liczba i struktura wieku mieszkańców (wskaźnik ogólny partnerstwa).	77
Tabela 12.	Dynamika wzrostu liczby ludności w gminach Partnerstwa.	78
Tabela 13.	Gęstość zaludnienia w gminach na obszarze Partnerstwa.	79
Tabela 14.	Saldo migracji w gminach Partnerstwa	111
Tabela 15.	Prognoza demograficzna Gminy Kcynia w latach 2022 – 2026.	121
Tabela 16.	Prognoza demograficzna Gminy Kcynia w latach 2027 – 2030.	122
Tabela 17.	Prognoza demograficzna Gminy Wapno w latach 2022 – 2026.	124
Tabela 18.	Prognoza demograficzna Gminy Wapno w latach 2027 – 2030.	125
Tabela 19.	Prognoza demograficzna Gminy Damasławek w latach 2022 – 2026	127
Tabela 20.	Prognoza demograficzna Gminy Damasławek w latach 2027 – 2030.	127
Tabela 21.	Prognoza demograficzna Janowiec Wielkopolski w latach 2022 – 2026	130
Tabela 22.	Prognoza demograficzna Gminy Janowiec Wielkopolski w latach 2027 – 2030.....	131
Tabela 23.	Liczba dzieci w wieku 0- 2 w gminach na terenie Partnerstwa.....	136
Tabela 24.	Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w gminach Partnerstwa w 2019.	141
Tabela 25.	Zestawienie wyników sprawdzianu wiedzy uczniów klas ósmych w 2019 roku w powiatach w województwie wielkopolskim i kujawsko-pomorskim (średnia ilość punktów).	142
Tabela 26.	Wskaźniki ochrony zdrowia na terenie Partnerstwa.	149
Tabela 27.	Poziom bezrobocia w 2018 roku.	191
Tabela 28.	Produkcyjne grupy wieku w Gminie Kcynia.	192
Tabela 29.	Wskaźniki obciążenia demograficznego w Gminie Kcynia.	192
Tabela 30.	Produkcyjne grupy wieku w Gminie Wapno.	193
Tabela 31.	Wskaźniki obciążenia demograficznego w Gminie Wapno.....	193
Tabela 32.	Produkcyjne grupy wieku w Gminie Damasławek	194

Tabela 33.	Wskaźniki obciążenia demograficznego w gminie Damasławek.	195
Tabela 34.	Produkcyjne grupy wieku w Gminie Janowiec Wielkopolski.	196
Tabela 35.	Wskaźniki obciążenia demograficznego w Gminie Janowiec Wielkopolski	196
Tabela 36.	Różnica liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 lat na 1000 mieszkańców gminy.	198
Tabela 37.	Relacja kwoty nadwyżki operacyjnej NO dla kwoty dochodów bieżących.	211
Tabela 38.	Relacja kwoty nadwyżki operacyjnej NO pomniejszanej o spłaty długu do dochodów bieżących.	213
Tabela 39.	Wynik operacyjny netto budżetu	214
Tabela 40.	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem.	216
Tabela 41.	Dochody własne w wartościach nominalnych	217
Tabela 42.	Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	218
Tabela 43.	Spłata kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych – wartości nominalne.....	220
Tabela 44.	Suma zobowiązań do spłaty na 1 mieszkańca.....	221
Tabela 45.	Plony osiągnięte przez gospodarstwa indywidualne z 1 ha w Gminie Wapno.....	226
Tabela 46.	Plony osiągnięte przez gospodarstwa indywidualne z 1 ha w Gminie Damasławek.	228
Tabela 47.	Plony osiągnięte przez gospodarstwa indywidualne z 1 ha w Janowiec Wielkopolski.	229
Tabela 48.	Grunty leśne na terenie Partnerstwa.....	231
Tabela 49.	Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2015-2019 w Gminie Kcynia.	246
Tabela 50.	Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2015-2019 w Gminie Wapno.	247
Tabela 51.	Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2015-2019 w Gminie Damasławek.	248
Tabela 52.	Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2015-2019 w Gminie Janowiec Wielkopolski.	249

Tabela 53.	Gospodarka ściekowa i odpady w 2019 roku w gminach Partnerstwa.	254
Tabela 54.	Odsetek ludności korzystający z instalacji w 2019 roku	256
Tabela 55.	Ocena obszaru Partnerstwa w przeprowadzonych badaniach.....	261
Tabela 56.	Opis potencjałów Partnerstwa.....	264
Tabela 57.	Analiza zasobów Partnerstwa „Razem dla rozwoju”	266
Tabela 58.	Drzewo problemów: niski stopień przedsiębiorczości.....	274
Tabela 59.	Drzewo problemów: niski stopień aktywności społecznej.	274
Tabela 60.	Drzewo problemów: problem z dostępem do miejsc pracy.	274
Tabela 61.	Drzewo problemów: depopulacja i starzenie się społeczeństwa.	275
Tabela 62.	Drzewo problemów: wykluczenie transportowe.....	275
Tabela 63.	Determinanty rozwoju - wpływ na potencjały obszaru Partnerstwa.	277
Tabela 64.	Determinanty rozwoju - wpływ na deficyty obszaru Partnerstwa	278
Tabela 65.	Produkty Partnerstwa „Razem dla rozwoju” część 1.	284
Tabela 66.	Produkty Partnerstwa „Razem dla rozwoju” część 2.	285
Tabela 67.	Produkty Partnerstwa „Razem dla rozwoju” część 3.	286

